UN THRILLER ERUDIT ȘI MACHIAVELIC ÎN VREMEA CELUI DE-AL DOILEA IMPERIU, CU JULES VERNE ÎN ROL DE DETECTIV

GUILLAUME PRÉVOST

CAMERA OBSCURĂ

SERIA DETECTIVI CELEBRI

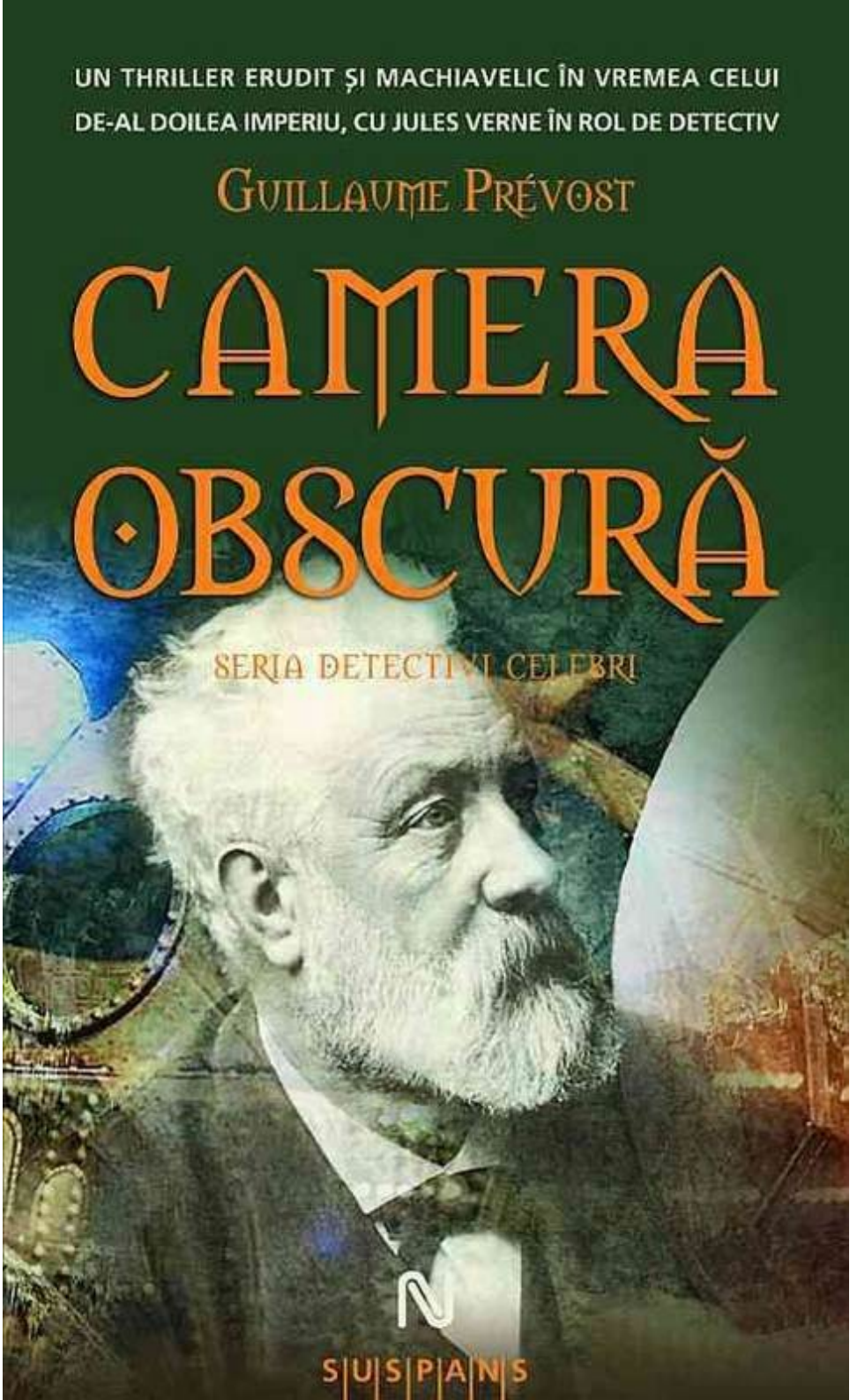

SUSPANS

S|U|S|P|A|N|S

De acelaşi autor,
la Editura Nemira a apărut:

7 crime la Roma

GUILLAUME PRÉVOST s-a născut în Madagascar, în anul 1964. Este profesor de istorie şi prezentator de emisiuni pe canalul de televiziune Histoire. *7 crime la Roma,* primul său roman, a apărut în 2000. Au urmat alte volume în seria DETECTIVI CELEBRI: *Asasinul și profetul* (în pregătire la Editura Nemira), în 2002, şi *Camera obscură,* în 2005.

Guillaume Prévost

CAMERA OBSCURĂ

Traducere din limba franceză
MIHAELA STAN

NEMIRA
București, 2010

Coperta colecţiei: Dana MOROIU, Corneliu ALEXANDRESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
PRÉVOST, GUILLAUME
Camera obscură / Guillaume Prévost; trad.: Mihaela Stan. –
Bucureşti: Nemira Publishing House, 2010
ISBN 978-606-8134-82-6

I. Stan, Mihaela (trad.)

821.133.1-31=135.1

Guillaume Prévost
LE MYSTERE DE LA CHAMBRE OBSCURE
© NiL éditions, Paris, 2005

© Nemira, 2010

Redactor: Oana DUMITRESCU
Tehnoredactor: Corneliu ALEXANDRESCU

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Orice reproducere, totală sau parţială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă şi se pedepseşte conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-8134-82-6

La preţul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România.

Versiune ebook: [v1.0] hunyade

Mamei mele

În sfârşit, el se întoarce... ia de pe masa una din acele lupe puternice de care se slujesc fotografii pentru a retuşa detaliile unei copii... O plimba pe deasupra fotografiei şi exclama deodată cu groaza în glas:

— Ei sunt!... ei sunt!... Asasinii tatălui meu!

JULES VERNE, *Fraţii Kip*

1

— Strada Cloche-Perche numărul 13, anunţă cu voioşie Félix. Aici este.

Clădirea îşi înălţa pe trei etaje faţada întunecată şi tristă, cu atât mai întunecată şi mai tristă cu cât singurul felinar cu gaz era spart, iar lumina lunii de la această jumătate a lui august se pierdea undeva departe, deasupra norilor. Félix îşi manifesta în mod deschis entuziasmul - ca întotdeauna când era vorba de ceva neprevăzut -, însă Jules se arăta mai rezervat.

— Locul pare abandonat, nu crezi? Imobilul, cartierul... Nici ţipenie de om. Eşti sigur că...

— Cele mai multe case de aici sunt expropriate, îl linişti Félix. Şantierul Rivoli o să le vină curând de hac. Îţi dai seama că Gordon n-a ales la întâmplare strada Cloche-Perche: nu vrea să fie deranjat. Şi apoi sunt zece minute trecute peste miezul nopţii, aşa că să nu mai pierdem vremea.

În timp ce vorbea, tânărul agită ciocănelul agăţat de uşa de la intrare. Un portar cu mină bănuitoare crăpă uşa.

— Ce s-a întâmplat?

— Am venit pentru Gordon, răspunse Félix.

Portarul se încredinţă dintr-o ochire că nu îi urmărea nimeni.

— Cine v-a trimis?

— Marchizul de Servadac.

— Servadac? E-n ordine, puteţi intra.

Dar cum Jules părea încă să ezite, Félix îl îmbrânci uşor

înainte.

— O să-ţi placă, Jules, îţi promit.

Trecură pe sub un portic unde doi bărbaţi fumau pe întuneric, întorşi ostentativ cu faţa spre curte.

Fără să le arunce vreo privire, portarul deschise uşa vitrată din stânga.

— Pe aici, domnilor.

Casa scării n-avea nimic atrăgător. În aer plutea un miros înţepător de mucegai, iar tencuiala de pe ziduri era brăzdată de crăpături lungi. Cât despre portar, acesta urca şontâcăind treaptă cu treaptă. Când ridica piciorul drept, celălalt i se îndoia sub greutatea trupului. Lampa pe care o ţinea în mână se legăna în acelaşi ritm, dând la iveală în treacăt, printre licăririle ei galbene şi mohorâte, balustrada murdară, picturile decolorate, un covor tocit de ani... O să-mi placă, îşi repetă Jules în gând, o să-mi placă!

Se opriră la al doilea etaj şi păşiră într-un apartament mare, ce părea nelocuit. Din singurele odăi pe care le străbătură, nu întrezăriră decât nişte siluete informe, acoperite cu cearşafuri albe. În sfârşit, ajunseră la o uşă aflată la capătul a patru trepte şi călăuza lor se opri lângă prag.

— Ceilalţi tocmai au intrat.

Întinse mâna şi Félix îi puse în palmă mai multe bancnote.

— Dacă discutaţi între dumneavoastră, adăugă şchiopul, fiţi foarte discreţi. Lui Gordon nu-i place să fie întrerupt.

Deschise uşa. Încăperea era cufundată în penumbră şi mai multe chipuri se întoarseră spre ei. Numai lume bună, crinoline şi pălării, redingote şi bastoane. Femeile stăteau pe scaune, bărbaţii în picioare. Cu totul vreo douăzeci de invitaţi, aşezaţi în semicerc ca să nu scape nimic din cuvintele şi gesturile maestrului. Singura admisă la masa rotundă era o doamnă elegantă, cu privirea ascunsă de

voaletă, şi-n spatele căreia aştepta un valet sau un majordom. În faţa ei se găsea un bărbat blond, înalt, cu trăsături tinereşti, destul de slab şi de-o paloare extremă - ori paloarea provenea de la flacăra lumânărilor?

Vasăzică el este Will Gordon, se gândi Jules. Mediumul englez care aprinsese imaginaţia înaltei societăţi pariziene! Se povestea că fusese alungat din patria sa pentru încălcarea bunelor moravuri. Jocuri de noroc, mărunte afaceri ilicite, o încăierare ce sfârşise prost... Poliţia se afla pe urmele lui, mai mult sau mai puţin. Însă talentul său de a invoca spiritele depăşea tot ce se văzuse de când febra spiritistă cucerise Europa. Prin urmare, lui Gordon nu-i fusese deloc greu să-şi găsească adăpost în Franţa. Curiozitatea era cu atât mai vie cu cât omul se dovedea scump la vedere şi puţini erau aceia care se apropiaseră de el. Trăia la Paris într-o locuinţă secretă, se arăta doar noaptea şi doar pentru nişte sume frumuşele. Dar măcar, susţineau zvonurile, ştiai pe ce dai banii. Misterul, lumea de dincolo, aura unui scandal... Will Gordon avea cu ce să-i fascineze pe oameni, aşa că şi-ar fi găsit un loc în *Le Populaire,* ziarul pentru care lucra Félix. Ca reporter cu experienţă, acesta din urmă îşi convinsese fără greutate directorul să-l lase să se intereseze de fenomen. Ocazie cu care îl luă şi pe Jules cu el.

Se auzi o lovitură, venită parcă de nicăieri. Distinsa adunare se înfioră. Apoi încă una, mai clară. Masa reprezenta sursa, nu încăpea îndoială. Coborându-şi pleoapele, Will Gordon îşi întinse mâinile deasupra unei plăcuţe triunghiulare, căptuşite cu pâslă, al cărei vârf era îndreptat spre un şir de litere şi cifre, mărginit de un DA şi un NU scrise cu caractere groase, aurite. Sub mâinile lui Gordon, plăcuţa începu să oscileze de la o literă la alta în timp ce el se adresa unui interlocutor nevăzut.

— *No, no,* Asmabel! Nu tu! Îmi trebuie altcineva.

Aproape imediat, mişcările triunghiului încetară.

— E Asmabel, explică mediumul cu un accent pronunţat. Primul spirit pe care l-am invocat în viaţa mea. De atunci vine întotdeauna primul. Este, ca să zicem aşa, ambasadorul. Dar vor veni şi altele, cred. Altele mai potrivite pentru noi.

— Isteaţă treabă, îi suflă Jules la ureche lui Félix. Gordon al tău vinde spirite, însă spirite de calitatea întâi. Elita din ceruri pentru elita de pe pământ!

Răsună o nouă lovitură care de data aceasta făcu să se cutremure podeaua. Tresăriră cu toţii: masa se ridica încetişor în aer. Degeaba te ciupeai sau îţi muşcai buzele, nu puteai să negi evidenţa: masa se ridica în aer! Un centimetru, apoi doi, pe urmă trei şi în curând zece. Şovăi un timp, se legănă uşor în gol, după care căzu la loc cu toată greutatea. Tânăra aşezată faţă-n faţă cu Gordon se trase înapoi, înăbuşindu-şi un ţipăt. Totul nu durase mai mult de douăzeci de secunde şi deja plăcuţa, ca magnetizată de către medium, trecea cu repeziciune de la o literă la alta.

— ... T, E, A, N, I... Le Fontaine? La Fontaine, nu-i aşa?

Plăcuţa se opri la DA şi buzele celor prezenţi rostiră, pe rând, numele fabulistului.

— E o mare onoare să vă avem printre noi, se bucură Gordon. Am aici lângă mine, o doamnă care ar vrea să vă pună câteva întrebări. E posibil?

Plăcuţa făcu un tur complet şi poposi la DA.

— Vă rog, doamnă, o invită Gordon.

— De ce ea în mod special? şopti Jules.

— Nu ştiu, răspunse Félix pe acelaşi ton. Trebuie să fi plătit dublu.

— Şi de ce-şi ascunde chipul?

— Poate tocmai pentru că a plătit dublu!

Însă necunoscuta, pe lângă faptul că se adăpostea în

spatele voaletei, nu avea nici intenţia să vorbească.

Atinse braţul majordomului care se aplecă spre ea, după care repetă cu glas tare:

— Putem să ne asigurăm că e domnul de La Fontaine?

Un nou dans al plăcuţei, într-o tăcere încordată.

— Zice că a trăit din 1621 până în 1695, traduse mediumul.

1621-1695: datele naşterii şi morţii fabulistului. Dar reprezentau ele, oare, o dovadă suficientă? Pentru aşa ceva ar fi fost nevoie de o cunoaştere un pic mai amănunţită a vieţii lui La Fontaine. Procedară în consecinţă.

— Unde se află acum domnul de La Fontaine? întrebă valetul.

Se auzi foşnetul slab scos de pâslă la atingerea mesei lustruite cu ceară.

— Zice că, de obicei, stă pe Jupiter.

Gordon pronunţă Djupiter, ceea ce stârni oarecare confuzie în rândurile asistenţei: Unde-i asta? John-Peter?

— Nu-i deloc de mirare, preciză mediumul, pe Djupiter există multe spirite superioare.

— Şi nici o şansă de a merge să verifici la faţa locului, murmură, ironic, Jules.

— Cum face atunci să ne răspundă astă-seară? întrebă majordomul după ce-şi consultă stăpâna.

— Întrucât spiritul este eliberat de trup, materia nu înseamnă o piedică pentru el. Călătoreşte întocmai după dorinţa sa. Acum e pe Djupiter şi o clipă mai târziu, aici, în mijlocul nostru.

Gordon şi plăcuţa sa se lansară apoi într-o expunere savantă, comparând meritele particulare ale vieţii pământene şi ale vieţii jupiteriene, în avantajul clar al celei din urmă: nu mai există un înveliş de carne, ci ceea ce Gordon numea „perispirit”, un soi de înveliş imaterial al sufletului, care circula după bunul plac în atmosfera eterată

a planetei. Acolo se adunau spiritele înalte, ierarhizate după merit, şi întreaga zi - zilele jupiteriene fiind egale cu săptămânile noastre - discutau despre dragostea pentru Dumnezeu şi inteligenţa oamenilor. Existau case mai frumoase decât ale noastre, animale mai blânde, flori care-ţi încântau ochii, pe scurt, un paradis pe Djupiter.

— Dar moartea sa, întrebă majordomul, de moartea sa îşi aminteşte?

Mediumul nu avu nevoie de nici un intermediar ca să răspundă.

— În general, unui spirit nu-i place prea mult să-şi amintească de propria moarte. Uneori îi trebuie mai multe zile să se desprindă de trup, cum se spune. E un moment de tulburare pentru el, de profundă tulburare. Cu cât spiritul unui om e mai nobil, cu atât se desprinde mai iute de trup şi e cu atât mai bine pentru el. Însă dacă s-a îngrijit doar de lucruri pământeşti, atunci îi vine ceva mai greu. Cred că n-ar trebui să evocăm subiectul.

Majordomul şi tânăra doamnă se sfătuiră mai îndelung ca de obicei şi publicul profită de asta ca să se dedea *mezzo voce* la diferite comentarii. Félix se apropie de Jules.

— Cel care pune întrebările... Adineaori mi-am dat seama că-mi aminteşte de cineva. De fapt l-am mai văzut undeva. Nici pomeneală de-un valet ori de-un majordom. E proprietarul unei tipografii, Batisson.

— Proprietarul unei tipografii?

— Da, un împătimit de spiritism, care are o tipografie impunătoare lângă colina Chaumont. Se numără printre cei datorită cărora mesele din Franţa au început să leviteze. Însă, deşi înţeleg pe deplin ce caută el la Gordon, nu-mi dau seama deloc ce rol joacă pe lângă această femeie. De ce îl pune să vorbească în locul ei, de ce refuză să fie văzută... Şi i-ai observat broşa din piept? Trei flori de diamant roz montate în aur, cu o magnifică albină din smarald şi safir.

Valorează zeci de mii de franci, crede-mă. Poate am fi mai inspiraţi dacă...

Nu reuşi să-şi încheie fraza căci proprietarul tipografiei, Batisson, se îndreptă de spate.

— Am vrea să-l întrebăm pe domnul de La Fontaine dacă primeşte să ne răspundă la o întrebare particulară. O întrebare personală care se referă la viitor.

— De ce nu... Însă nu toate spiritele discută despre viitor, îl avertiză Gordon. Pentru că, înainte de orice, viitorul depinde de Dumnezeu. În plus, răspunsul la astfel de întrebări nu-i întotdeauna clar sau simplu de interpretat.

— Ne asumăm riscul, îl asigură Batisson. Doamna - rosti cuvântul apăsat - ţine mult la asta.

— Dacă aşa doreşte...

— Perfect. Atunci, am vrea să ştim dacă persoana la care se gândeşte doamna se află în pericol, după cum se teme dumneaei.

— Hai s-o vedem şi pe-asta, murmură Félix.

Mediumul îşi puse iar mâinile peste plăcuţă, însă aceasta nu se clinti.

— Domnule de La Fontaine, articulă Gordon, doamna întreabă dacă persoana la care se gândeşte acum e în pericol. Da sau nu?

Alene, cu regret parcă, triunghiul se deplasă spre DA. Un fior delicios străbătu adunarea.

— Poate să fie mai explicit? insistă proprietarul tipografiei.

Plăcuţa prinse a se mişca atât de iute printre litere, încât Gordon abia reuşea s-o urmărească. Odată mesajul încheiat, o peliculă fină de sudoare îi lucea pe tâmple, iar glasul îşi pierduse orice inflexiune.

— Puteţi să mai daţi răspunsul încă o dată, domnule de La Fontaine? N-am priceput chiar tot.

Câteva femei se ridicară ca să vadă mai bine. Jules

remarcă un O, apoi un S, o învălmăşeală de M sau N, încă un O, poate şi-un D... În mod evident, mediumul se simţea în încurcătură.

— Cum am zis şi mai înainte, nu trebuie să ne încredem întotdeauna în răspunsurile legate de viitor. Acesta îi aparţine lui Dumnezeu şi se întâmplă ca...

— Mărginiţi-vă să repetaţi ce-a spus, îi tăie vorba Batisson.

— Ei bine... spiritul a spus: „O să moară curând."

Gordon lăsă triunghiul de pâslă ca să-şi şteargă fruntea. Sub voaleta sa, tânăra femeie părea că împietrise, în timp ce Batisson încerca s-o încurajeze. La rândul său, auditoriul renunţase la orice reţineri şi comenta cu voce tare cele petrecute. Un bărbos cu joben se îndreptă ţintă spre uşă şi ieşi trântind-o de parcă auzise destul.

— Eram convins că o să-ţi placă, zâmbi Félix.

Gordon îşi aprinse nervos o pipă neagră şi curbată apoi, străduindu-se să domine vacarmul, tuşi de câteva ori şi bătu din palme.

— Prieteni, prieteni, e de datoria noastră să-l salutăm pe domnul de La Fontaine înainte să se întoarcă pe Djupiter. Şi dacă suntem toţi alături de el în această clipă, poate va face în faţa noastră un ultim lucru extraordinar.

Calmul se înstăpâni treptat, curiozitatea biruind plăcerea de a comenta. Gordon era într-adevăr celebru pentru că făcea mai mult decât să comunice cu spiritele. Şi tocmai pentru asta era plătit atât de scump.

— Vă cer să ne concentrăm împreună. Dacă fluidul nostru se întâlneşte cu al său, există o şansă de a...

Trase adânc din tutunul cu miros de piele tăbăcită, tuşi iarăşi ca să-şi dreagă vocea şi-şi lipi mâinile de masă.

— Vă rog, domnule de La Fontaine...

Flăcările sfeşnicului începură să tremure ca sub efectul unui curent de aer invizibil. Apoi se auzi o trosnitură în

fundul încăperii şi, sub ochii auditoriului înspăimântat, o formă vaporoasă se materializă brusc lângă fereastră, deasupra unui *secretaire* din stejar al cărui capac mobil era închis. Apariţia nu măsura mai mult de treizeci de centimetri şi semăna cu un soi de ou, alungit la capete. Dar mai ales strălucea cu o lumină fosforescentă, foarte pură şi albă, complet supranaturală.

— E acolo, şopti Gordon. Perispiritul domnului de La Fontaine! Învelișul sufletului! A apărut!

În exclamaţiile uluite de ah! şi oh!, forma crescu căpătând o nuanţă gălbuie şi se deplasă câţiva centimetri spre marginea mobilei. Particule luminoase se desprindeau din ea scânteind, de parcă forma căuta să se umfle, însă fără să reuşească. Apoi scăzu în intensitate. Era pe punctul de a se dizolva cu totul, când, deodată, păru că trece prin geam, strălucind afară cu o ultimă sclipire aurie înainte de a se pierde în noapte.

— A plecat, oftă Gordon lăsând pipa. N-am putut face mai mult de-atât.

Izbucni o furtună de aplauze. Toată lumea se porni să vorbească în acelaşi timp, strigând şi felicitându-se cu entuziasm în legănat de crinoline şi bastoane. Fiecare voia să se apropie de medium, să-şi mărturisească admiraţia, să-i atingă mâna sau haina. Ba o femeie scoase din manşon o minusculă pereche de foarfeci, sperând să capete, poate, o şuviţă din părul ilustrului bărbat. Nici dacă-ar fi fost reîncarnarea lui La Fontaine însuşi, Gordon n-ar fi fost sărbătorit cu atâta patimă.

Întreaga agitaţie lăsându-l rece, Batisson, proprietarul tipografiei, o luă de braţ pe tânăra femeie şi o conduse, fără o vorbă, spre uşă. Félix îşi trase prietenul de mânecă.

— Îmi pare rău, Jules, dar trebuie să-mi schimb planurile. Tu o să te ţii după Gordon în seara asta.

— Dar eu...

— Nu te uita la mine cu mutra asta, sunt aproape sigur că locuieşte în cartier. Peste o oră vei fi la tine acasă, după ce îmi vei fi făcut un mare serviciu. Nu intra în vorbă cu el, urmăreşte-l de la distanţă şi notează-i adresa. De restul mă ocup eu mâine. Până atunci vreau să aflu cine e femeia aceea şi ce ascunde sub voaletă. Aş avea material să umplu un număr întreg din *Le Populaire,* zic eu. Ne întâlnim la prânz la Tortoni…

Jules n-avu vreme să refuze întrucât Félix se repezise deja spre uşă, unde mai-mai să-l răstoarne pe portar, care venea din direcţie opusă, însoţit de cei doi bărbaţi care fumau pe terasă.

— Doamnelor şi domnilor, rosti portarul teatral, şedinţa s-a încheiat. Dacă binevoiţi să coborâţi cu mine, vă luminez drumul. Aveţi grijă la trepte.

Blestemându-l pe Félix şi purtările lui imprevizibile, Jules socoti mai întâi că nu trebuie să-l piardă pe Gordon din ochi. Ca atare, se străduí să iasă printre ultimii, prefăcându-se că studiază fereastra, apoi *secretaire*-ul unde perispiritul lui La Fontaine apăruse adineaori. Însă unul dintre zbirii portarului se apropie de el şi-l invită din priviri să părăsească încăperea. Jules se întoarse spre medium. Scăpat de admiratori, acesta era ocupat să-şi aranjeze lucrurile, cu capul plecat şi un aer absent. Lui Jules nu-i mai rămânea timp să-i mărturisească proaspăta sa pasiune pentru spiritism.

Aşa că tânărul se resemnă să se alăture celorlalţi, întrebându-se cum va reuşi să se ţină afară după Gordon fără a fi observat. Un bărbat ce putea să comunice cu Djupiter avea, negreşit, vederea ageră şi auzul ascuţit!

Pe palier, prinse din urmă micul grup de spiritomani al căror şir se întindea pe jumătate de etaj. La adăpostul întunericului, se făcură auzite câteva glume şi drept răspuns râsete şi chicoteli. Vădit lucru, discuţia cu La

Fontaine avusese un efect năucitor asupra acestui public distins pe care l-ai fi crezut ieşind dintr-un local şic, după o seară de distracţie ceva mai deşucheată.

Totuşi, îndată ce ajunseră pe terasă, veselia încetă brusc: două detunături răsunaseră una după alta în casa scării.

2

Jules se şi repezi în sus pe scări, urmat îndeaproape de zbirii portarului şi de un bărbat cu mustaţă şi burduhănos ce se mişca surprinzător de iute. După toate aparenţele, împuşcăturile proveneau de la etajul al doilea, acolo unde se afla încă mediumul. În timp ce sărea câte patru trepte o dată, o mulţime de presupuneri îl copleşiră pe tânăr: oare Will Gordon aşteptase să rămână singur ca să scoată o armă din buzunar şi să încerce să-şi pună capăt zilelor? Dar în acest caz, de ce existaseră două împuşcături? Era ceva rar ca un om să-şi tragă două gloanţe în cap... Sau, o ipoteză mai liniştitoare, Gordon voise să prevină pe cineva folosindu-se de pistol? Cineva care trecea pe stradă, de pildă? Deşi, la o asemenea oră... Asta dacă nu cumva detunăturile erau, în realitate, explozii de o cu totul altă natură, fără legătură directă cu...

— Mai repede, îl îndemnă gâfâind mustăciosul, mai repede!

Jules dădu buzna în apartament şi-l străbătu cum putu, sprijinindu-se de perete: nu se vedea la doi paşi. Se poticni pe ultimul şir de trepte din capătul holului şi mai degrabă sparse decât deschise uşa sălii de spiritism. La prima vedere, nu se schimbase nimic: aceleaşi lumânări în sfeşnic, aceeaşi taşcă de piele pusă pe masă, aceleaşi

scaune în dezordine, aceleaşi mobile îngrămădite prin colţuri. Doar fereastra era acum întredeschisă şi se balansa încetişor. Scrutând mai atent penumbra, Jules zări două picioare întinse sub un scaun.

Chiar atunci sosi şi mustăciosul.

— Faceţi loc! Faceţi loc!

Înaintă spre masa din mijlocul camerei, descoperi încălţările ce răsăreau de sub ea şi scoase o înjurătură.

— Fir-ar să fie, asta mai lipsea!

Curiozitatea dovedindu-se mai puternică decât spaima, Jules se apropie şi el. Corpul lungit pe podea era într-adevăr al lui Gordon. Mediumul zăcea la picioarele mesei, ca o marionetă dezarticulată, cu picioarele pe jumătate îndoite, cu un braţ răsucit în sus şi cu celălalt de-a curmezişul peste piept, trupul fiindu-i ascuns în parte de scaunul pe care doamna cu voaletă stătuse până mai adineaori. Capul mediumului era plin de sânge şi o aureolă întunecată începea să prindă contur împrejurul ţestei sale. Primise câte un glonte în fiecare ochi...

— Hei, voi doi, le strigă mustăciosul celor doi zbiri ai portarului care şovăiau în uşă. Sunt inspectorul Lafosse, de la Brigada de Siguranţă. Unul dintre voi să dea fuga la comisariatul din strada Roi-de-Sicile. Spune-le că am nevoie de toţi agenţii disponibili. Iar celălalt să împiedice, în acest timp, publicul să urce aici. Nu vreau pe nimeni la etaj. Pe nimeni, în afară de portarul ăla şchiop. Haideţi, grăbiţi-vă.

Apoi se întoarse spre Jules.

— Şi dumneavoastră, tinere, la fel. Nu mai sunteţi de nici un ajutor aici. Înapoiați-vă jos şi dacă vă întreabă cineva despre...

Inspectorul Lafosse n-avea decât să-şi recite politeţurile mult şi bine, Jules nu-l mai asculta. Din cauza luminii slabe ori, poate, a tensiunii nervoase, i se părea că buzele lui Gordon se mişcaseră. Cu un gest a cărui autoritate îl

surprinse până şi pe el însuşi, îi ordonă poliţistului să tacă, se lăsă pe vine lângă medium şi-l apucă blând de încheietura mâinii ca să-i caute pulsul. Simţi o zvâcnire abia perceptibilă.

— Sunteţi medic? îl întrebă Lafosse.

— Inspectore... Cred că nu e mort.

Tulburat, poliţistul îngenunche la rândul său şi pipăi cu două degete gâtul victimei. Chiar atunci buzele englezului prinseră viaţă din nou.

— Spiritul, gemu Gordon cu voce răguşită şi abia auzită. Avea dreptate. La mine se referea...

Nu reuşi însă să-şi ducă până la sfârşit fraza căci vorbele se transformară într-un soi de horcăit tânguitor.

Mâna i se crispă în cea a lui Jules, apoi se destinse complet. Zvâcnetul pulsului dispăru.

— S-a dus, oftă inspectorul. De mirare cum a putut amărâtul să mai trăiască fie şi o clipă în plus. S-a tras asupra lui de la mică distanţă, n-avea nici o şansă.

Apoi poliţistul se ridică şi, continuând să cerceteze locul crimei, îl iscodi cu ceva mai multă amabilitate:

— Aţi participat la şedinţă, nu-i aşa? Aţi observat ceva legat de Gordon?

— Păi... nu, bâigui Jules, încă în stare de şoc. În afară de La Fontaine, masa vorbitoare, lumina de pe mobila de colo...

— Vă interesează spiritismul?

Jules încerca zadarnic să-şi desprindă privirea de la orbitele însângerate ale mediumului.

— Da, mă rog, nu ştiu, puţin. Am venit cu un prieten, dar...

— Eu unul nu cred în aiurelile astea. Momeală pentru naivii care plătesc o mie de franci pe oră, nimic altceva. De altfel, Gordon era supravegheat de ceva vreme. Una peste alta, dacă pot să-mi permit, aş zice că, într-un anume sens,

nu-i de mirare ce i s-a întâmplat. Ia te uită, ce caută asta aici?

Lafosse răsuci în lumină obiectul pe care tocmai îl culesese de sub masă: un fel de creuzet sau capac din cupru, cu un diametru de vreo zece centimetri şi un filet îngust pe margine.

— Aveţi idee ce poate fi?

Jules dădu drumul mâinii lui Gordon şi se ridică. Observă fără tragere de inimă obiectul şi clătină din cap.

— Asta e, o să ne ocupăm de el mai târziu.

Inspectorul puse capacul de cupru pe masă, lângă taşca de piele, şi se îndreptă spre fereastră, cu ochii aţintiţi la podea.

— Totuşi nu mi-aţi răspuns la întrebarea despre medicină.

— Poftiţi?

— Judecând după modul în care i-aţi controlat pulsul... Sunteţi medic?

Jules fu cât pe ce să-i spună că ştiinţa lui într-ale medicinii provenea mai degrabă din faptul că se îmbolnăvea des, însă nu-i ardea de glume acum.

— Nu, nu sunt medic, sunt scriitor.

— Scriitor? Ei, drăcie! Cum vă numiţi?

— Verne. Jules Verne.

— Jules Verne? N-am auzit de dumneavoastră. Ce anume scrieţi?

— Nuvele, librete. Piese de teatru, mai ales. Una s-a jucat în iunie la Théâtre Lirique: *Les Compagnons de la Marjolaine.* Poate c-aţi văzut afişul.

— Regret, nu-mi spune nimic. Dar nu prea merg la teatru şi cu atât mai puţin la operă. Pasiune, dramă... Mulţumesc, dar în meseria mea ţi se oferă din belşug aşa ceva.

Poliţistul se aplecă, îşi frecă degetele de podea, apoi le apropie de nas.

— Praf de puşcă. Nu încape îndoială, asasinul a trecut pe aici.

Se duse la fereastra care se legăna în balamale şi o deschise larg.

— Bordura exterioară e destul de lată pentru ca un om să poată merge pe ea. Trebuie să fi tras asupra englezului cam de aici, de la doi metri, nu mai mult. Gordon s-a prăbuşit între masă şi scaun, celălalt a deschis fereastra, a păşit peste pervaz şi şi-a luat tălpăşiţa. N-o să-l revedem curând.

Rosti toate astea pe un ton detaşat, profesional.

— Dar cum a ajuns ucigaşul până aici?

— Să sperăm că o să ne lămurească portarul. Că veni vorba, ce aşteaptă dobitocul ăla? Duceţi-vă să vedeţi ce face acolo jos şi aduceţi-l la mine.

Jules se supuse, mulţumit că părăseşte camera unde zăcea cadavrul. Străbătu holul pe dibuite şi păşi pe un palier neumblat şi adâncit în beznă. Pretutindeni linişte deplină. Coborî treptele şi trebui să se încline în faţa evidenţei: parterul şi terasa erau pustii. Împinse uşa cea mare de la intrare: pe stradă nici ţipenie de om. Dispăruse toată lumea!

Jules urcă nerăbdător înapoi în sala de spiritism.

— Au plecat, inspectore. Toţi!

Lafosse îl privi lung, nevenindu-i a crede.

— Toţi? Şi portarul? Dar cei doi complici ai lui pe care i-am trimis la comisariat? Şi întăririle pe care le aştept?

Își netezi vârful mustăţii.

— Burghezii ăştia fricoşi... Îmi doresc să tremure de spaimă, crezându-se amestecaţi într-o crimă! Chiar dacă mortul era o secătură, şi englez pe deasupra. Dar cu şchiopul şi banda lui e altă poveste! Dac-au şters-o înseamnă că au luat parte la afacerea asta. Că i-au întins chiar ei o capcană lui Gordon! Şi dacă la mijloc e o capcană, cu toate pregătirile desfăşurate săptămâna asta în Paris,

fiecare comisar de cartier se va pune pe treabă...

Brusc, poliţistul se uită ţintă la Jules cu o intensitate sporită.

— Aţi ţinut o armă în mână până acum, fiule?

— Din câte îmi amintesc, nu. Sau poate că da, o dată sau de două ori, la vânătoare. Dar n-am tras.

— E foarte simplu, o să vedeţi.

Scoase din vestă un pistol argintiu, cu ţeava nefiresc de mare, şi i-l întinse lui Jules, care se dădu înapoi cu un pas.

— Trebuie să-l anunţ pe şeful meu de la siguranţă, afacerea asta e de domeniul lui. N-o să lipsesc mult, dar cineva trebuie să rămână de pază aici, să supravegheze cadavrul.

Făcu o pauză ca să se asigure că Jules înţelege. Acesta însă simţea cum stomacul i se strânge ghem pe măsură ce ecuaţia „cadavru plus pistol plus singur cuc” punea stăpânire pe mintea lui.

— Un scriitor nu-i omul cel mai nimerit, începu iar Lafosse să vorbească. De-aţi fi fost soldat... sau măcar un muncitor! Dar, în sfârşit, nu vă am decât pe dumneavoastră la îndemână. Dacă cineva încearcă să intre aici, îl opriţi cu arma. Dacă refuză să se supună sau devine ameninţător, vă autorizez să apăsaţi pe trăgaci. Dar să ţintiţi genunchii, da? Nu pieptul sau capul. În orice caz, arma asta face un tărăboi al dracului, dacă rataţi, individul o să-şi ia picioarele la spinare. Iar dacă nu şi le ia, înseamnă că nu mai e în stare.

Lafosse se îndreptă spre uşă şi chiar în clipa când să treacă pragul se întoarse spre Jules.

— Revin într-o jumătate de oră. Dacă se iveşte vreun pericol, nu uitaţi, genunchii!

Silueta rotofeie a inspectorului se pierdu în bezna holului şi Jules se simţi dintr-odată foarte singur.

Cinci minute întregi stătu cu braţele întinse, ochind un duşman invizibil din cadrul uşii. Ce mai seară de pomină! În

urmă cu două ore - cu numai două ore! - noaptea se anunţa calmă şi spornică, aşa cum îi plăcea lui. Cinase cu Cei unsprezece fără femei, clubul său de celibatari veseli şi petrecăreţi, după care plănuise să meargă acasă şi să se apuce serios de lucru. Avea de terminat o piesă, pe care trebuia s-o prezinte directorului de la teatrul Gymnase peste o săptămână. O dramă despre Leonardo da Vinci şi Gioconda, care urma să marcheze, spera el, intrarea sa în cercul foarte restrâns al autorilor de succes - şi, ca atare, în cercul şi mai restrâns al autorilor cu venituri acceptabile. Cu o poveste à la Dumas, şi o dragoste à la Musset, cu personaje celebre şi fascinante şi dialoguri magistrale, plus o anumită grandoare, *Mona Lisa* lui promitea să fie o frumoasă reuşită. Cu condiţia să-i găsească un sfârşit plauzibil şi să rezolve anumite probleme minore privind legăturile dintre pictor şi modelul său. Fleacuri... Două zile întregi petrecute la măsuţa de scris, având în faţă cerneală şi hârtie din belşug, şi gata, teatrul Gymnase o să-i aştearnă la picioare covorul roşu. Pe scurt, nu încăpea îndoială.

Şi apoi uite că s-a lăsat târât la serata asta spiritistă: „E ideală pentru inspiraţia ta, îi sugerase cu perfidie Félix. O piesă de teatru cu un medium şi mese vorbitoare... Publicul o să se dea în vânt după ea!” *Vanitas vanitatum* [1], Jules nu izbutise să-i reziste. Şi iată că, două ore mai târziu, stătea cu un pistol în mână şi cu un mort pe cap, gata să spulbere prima pereche de genunchi care se va ivi. Mulţumesc mult, Félix!

Fereastra se trânti şi Jules îşi dădu seama că muşchii i se înţepeneau. Trebuia neapărat să ţintească spre uşă o jumătate de oră încheiată? Fără a mai pune la socoteală că, dacă asasinul voia să se întoarcă, putea să apară la fel de bine şi de pe acoperiş. Ar fi mai prudent să blocheze

[1] „Deşertăciunea deşertăciunilor“ în lb. lat. în original (n. tr.).

fereastra...

Cu grijă să nu privească spre cadavru, Jules se apropie de geam şi profită de ocazie ca să tragă adânc aer în piept. Cerul rămânea în continuare acoperit şi curtea semăna cu un puţ negru şi fără fund. Ucigaşul trebuie să fi fost un strălucit dansator pe sârmă ca să se avânte pe o bordură de câţiva centimetri înălţată deasupra hăului. În trecere, Jules percepu un miros curios, ca de vapori de sulf. De la gunoaiele aruncate în curte? De la pulberea armei de foc? După ce puse ivărul, realiză că mirosul venea din încăpere şi nu de afară.

Dinspre *secretaire,* mai precis.

Aşează pistolul pe podea şi inspectă mobila: lemnul emana un iz neplăcut de sulf amestecat cu alte substanţe. Efluvii imposibil de simţit în timpul şedinţei căci pipa lui Gordon umplea aerul cu aromele ei. Dacă nu cumva... Dacă nu cumva mediumul o aprinsese tocmai pentru a ascunde mirosul cu pricina! Nişte vapori chimici, de exemplu, ceea ce ar explica efectele de lumină şi apariţia perispiritului la sfârşitul şedinţei. La urma urmei, spiritismul era altceva decât o formă de teatru? Cu actori, public şi, cine ştie, propria recuzită? Cum ar proceda Jules dacă ar trebui să pună în scenă apariţia unui spirit?

Tânărul încercă să deschidă *secretaire*-ul, însă capacul mobil era încuiat. În schimb, partea de sus a mobilei se ridica fără greutate, prinsă fiind în două balamale. Mirosul deveni şi mai puternic. Jules înşfăcă o lumânare de pe masă şi lumină înăuntru: exista un mecanism alcătuit din lanţuri, greutăţi şi tuburi subţiri care coborau în aparenţă până la podea. Un soi de talger din aramă culisa în vârf, purtând un recipient metalic cu un orificiu rotund. În asta consta, cu siguranţă, secretul perispiritului lui La Fontaine: o pulbere incandescentă pe bază de sulf, nişte tuburi pentru a alimenta combustia, un sistem de ridicare pentru a face să

apară sau să dispară nimbul de lumină... Pe una dintre scândurile ce serveau drept suport ansamblului se distingeau nişte litere pe jumătate şterse şi întrerupte în partea de sus: PRESTCER ori PRESTGER sau ceva asemănător. Scândura trebuie că aparţinuse unei lăzi vechi de transport, tăiată mai târziu pentru a servi drept carcasă sistemului. Dar orice-ar fi însemnat PRESTCER sau PRESTGER, inscripţiei îi lipsea o parte.

Jules încercă să deplaseze *secretaire*-ul, însă acesta era fixat de podea. Bătu cu piciorul de jur împrejurul lui şi, exact cum se aştepta, dedesubt sună a gol. Fireşte, era nevoie de cineva care să acţioneze mecanismul, să declanşeze şi să controleze micul foc de artificii, să deschidă şi după aceea să închidă *secretaire*-ul. Un maşinist, ca să zicem aşa. Teatru, veşnicul teatru!

Nerăbdător, Jules ieşi pe hol cu lumânarea în mână. Coborî cele câteva trepte şi o luă spre prima cameră din dreapta. De vreme ce sala de spiritism era situată mai sus decât restul apartamentului, trebuia să existe un loc pentru a te strecura sub *secretaire.*

Nu întârzie să-l descopere, mascat de un fotoliu vechi şi desfundat: o deschizătură măsurând optzeci de centimetri înălţime, uşor accesibilă unui om în genunchi. Jules se strecură prudent prin ea, străduindu-se să nu scape lumânarea şi asigurându-se de robusteţea suprafeţei pe care se deplasa. Acum se mişca pe sub sala de spiritism, construită pe o vastă podea falsă, susţinută de un şir de grinzi şi stâlpi micuţi. Iată de ce Will Gordon pusese ochii pe un imobil dezafectat: putea să-l aranjeze după dorinţă fără teama de a fi prins. Cele patru tije metalice din mijloc, de exemplu... Jules o apucă strâns pe cea mai apropiată. Susţinea un picior al mesei pentru spiritism aflată chiar deasupra. Patru tije, patru picioare. Erau de ajuns doi oameni ascunşi aici pentru ca masa să se ridice cu câţiva

centimetri şi să dea impresia că levita! Aceeaşi metodă, desigur, şi pentru loviturile iscate din senin... În chestiunea aceasta, Gordon trebuise să inventeze un cod ca să comunice cu complicii săi. Păi, nu începuse el să tuşească şi să bată din palme înainte ca perispiritul lui La Fontaine să apară? Fusese un semnal, evident. Cei doi zbiri ai portarului se mutaseră atunci în colţul din stânga, în dreptul *secretaire*-ului. Acolo se găsea postamentul mecanismului: o bază din lemn, ca la un orologiu, ce proteja un ansamblu de scripeţi şi lanţuri acţionat de o pârghie. Alături, o sticluţă cu ulei, câteva scule, nişte chibrituri arse, o tijă lungă ce servea, poate, drept torţă, un săculeţ gros care duhnea a sulf: mica recuzită a spiritismului!

Cu toată grozăvia uciderii lui Gordon, Jules încercă un soi de satisfacţie: dăduse în vileag trucurile mediumului.

Tocmai se pregătea să deschidă ferestruica de pe una dintre laturile maşinăriei, când un zgomot înăbuşit îl făcu să ridice capul: cineva mergea prin sala de spiritism.

3

Pistolul... Jules îşi scărpină fruntea: uitase pistolul! La picioarele *secretaire*-ului, cum nu se poate mai la vedere! Şi acum nu dispunea ca să se apere decât de-o lumânare pe jumătate consumată, nişte chibrituri folosite şi o rezervă de ulei. Avea cu ce să-şi facă o intrare zgomotoasă, ţinând sticluţa în mână şi strigând: „Cară-te sau trag!” Şi dacă intrusul se împotrivea, pac!, o împroşcătură cu ulei în genunchi! Se simţea ridicol... Lafosse îi încredinţase arma sa, îi ordonase să supravegheze trupul neînsufleţit, iar el...

Deasupra, paşii înaintau. Spre masă. O singură persoană,

aparent. Care, dintr-o clipă într-alta, avea să descopere cadavrul. Jules numără în gând: unu, doi, trei... Totuşi, nu răsună nici un ţipăt, nici o exclamaţie de surprindere. Ciudat. Dar dacă era ucigaşul, aşa cum presupunea la început? Jules îşi lipi ochiul de o crăpătură din podea, însă nu putu zări nimic. Urâtă treabă, ratase o parte din misiune, aşa că nu se punea problema să rămână ascuns aici. Şi-n plus, poliţia n-o să mai întârzie mult. Apucă aşa-zisa torţă stinsă şi se târî în linişte până la ieşire. Potrivi fitilul lumânării şi porni de-a lungul holului. În capul scărilor, uşa sălii de spiritism era deschisă. Jules se ridică pe vârfuri: din locul în care stătea vedea perfect încăperea. O siluetă întunecată era, într-adevăr, aplecată peste cadavru, dar pistolul de lângă *secretaire* nu se mişcase nici c-un deget. Jules se simţi uşurat şi surprins totodată.

— Félix?

Ziaristul tresări şi se întoarse.

— Jules? Pe legea mea, ce se întâmplă? Gordon a fost...

— Asasinat, imediat după plecarea ta. Ucigaşul a fugit pe fereastră. Aştept brigada de siguranţă.

— Brigada de siguranţă? Dar tu, cum se face că...

Jules îi povesti pe scurt desfăşurarea evenimentelor începând cu împuşcăturile auzite pe scări, intervenţia lui Lafosse şi moartea mediumului, până la descoperirea podelei false şi a maşinăriei perispiritului.

— E absurd! exclamă Félix după ce prietenul său isprăvi. Gordon asasinat! Din ce motiv?

— N-am idee. Ştiu doar că era supravegheat îndeaproape de poliţie. Asta-i motivul pentru care astă-seară se găsea aici şi un inspector. Dar tu ce-ai aflat despre femeia cu voaletă?

Félix nu-şi revenea. Îşi căută mult cuvintele înainte de-a răspunde:

— Femeia cu voaletă? Ei bine, e un vânat gras, dacă vrei

părerea mea. Nobilime şi înalta societate, şi mai multe nu.

— Ai urmărit-o până acasă la ea?

— Nu, o trăsură o aştepta în piaţa Baudoyer, lângă biserica Saint-Gervais. Când au ieşit de-aici, Batisson a luat-o de braţ şi au început să meargă foarte repede, de parcă se temeau să nu-i prindă cineva din urmă. Apoi el a ajutat-o să urce în trăsură. Un tilburi[1] ultimul model, în paranteză fie spus, cu coş şi apărătoare laterale de vânt. Nu la fel de scump ca broşa cu albină, dar pe-acolo. Când s-a despărţit de ea, Batisson i-a şoptit ceva de genul: „Nu vă faceţi griji, sunt sigur că totul o să fie bine.” Nu ştiu ce i-a răspuns ea că nu eram destul de aproape. Batisson a închis zgomotos portiera şi trăsura a plecat. Când calul s-a întors spre mine am remarcat blazoanele laterale, acoperite cu pânză neagră. Hotărât lucru, frumoasa nu voia să fie recunoscută! De-aici deduc eu că aparţine nobilimii... Am urmărit din ochi trăsura. A ocolit cazarma cea nouă şi a apucat în viteză pe strada Rivoli spre Luvru. Apoi am pierdut-o din vedere.

— Şi proprietarul tipografiei?

— Alt lucru curios. Şi el părea că aşteaptă ca trăsura să se-ndepărteze. După care a pornit în direcţie opusă şi a trebuit să mă lipesc de zid, sub un portic, ca să nu mă vadă. Numai că în loc să se întoarcă pe strada Cloche-Perche, cum credeam eu, a luat-o înainte pe strada Vieille-du-Temple. A intrat brusc la numărul 12, pe dreapta, şi a încuiat uşa. N-aveam cum să mă mai ţin după el.

— Te-a observat?

— Nu cred. Pur şi simplu avea cheia şi a închis, atâta tot.

— Un imobil din strada Vieille-du-Temple, pe dreapta, zici? Clădirile alea fac corp comun cu cele de pe strada Cloche-Perche, nu-i aşa?

— Se învecinează, mai exact.

— Or exista pasaje de trecere dintr-o curte într-alta?

[1] Trăsură uşoară, cu două roţi, trasă de un singur cal (n. tr.).

Batisson ar fi putut să urce pe acoperiş şi...

— Să-l ucidă pe Gordon?

— E o ipoteză. Cât timp i-a luat totul?

— Din clipa când a părăsit sala de spiritism şi până când a pătruns valvârtej în imobil s-au scurs zece minute, nu mai mult.

— S-ar potrivi. Tu ce-ai făcut apoi?

— Am aşteptat răbdător pe trotuarul din faţă, sperând ca Batisson să iasă. După o jumătate de oră, mi s-a urât şi m-am lăsat păgubaş. Mi-am zis că poate are portarul vreo informaţie despre doamna cu broşă şi mi-am încercat norocul aici. Când am văzut asta...

Arătă cu un gest cadavrul, însă tropăielile ce răsunau pe scară îi distraseră atenţia.

— Brigada de siguranţă, presupuse Jules. Lafosse plănuia să se întoarcă împreună cu şeful lui.

— Brigada? Nu trebuie să afle că lucrez pentru *Le Populaire,* îi şopti Félix. Cunoşti cenzura şi ce cred ei despre ziarişti. Or să se ţină scai de mine. Născoceşte ceva, orice, dar nu le spune cine sunt!

Paşii se auzeau acum foarte aproape. Jules se repezi să recupereze pistolul de la picioarele *secretaire*-ului, dându-şi seama, chiar în clipa când punea mâna pe el, că face o mare greşeală.

— Lasă-l numaidecât sau te găuresc! urlă o voce câtuşi de puţin amabilă.

Doi poliţişti în civil dăduseră buzna în încăpere, agitându-şi armele în direcţia lui. Jules se supuse pe loc, nu fără a încerca un fior neplăcut la nivelul genunchilor. Cei doi poliţişti erau urmaţi de inspectorul Lafosse şi vreo şase sergenţi în uniformă albastră cu bicorn şi spadă la şold. Un bărbat înalt încheia alaiul. Şi el purta haină albastră, dar prinsă în talie cu o eşarfă de mătase împodobită cu franjuri tricolore. Sub chipiul decorat cu ceaprazuri de argint,

trăsăturile nu i se distingeau deloc. Fără îndoială, era ofiţerul de pace, responsabil cu Brigada de Siguranţă.

Înaintă într-o tăcere apăsătoare, în vreme ce nici Jules, nici Félix nu îndrăzneau să mişte un deget. Bărbatul scrută aranjamentul sălii, apoi se îndreptă spre trupul neînsufleţit al lui Gordon. Se aplecă deasupra lui şi-l cercetă atent.

— Supărător, conchise după câteva clipe. Foarte supărător. Matthieu, Fréchard, faceţi constatările.

Spre marea uşurare a tinerilor, poliţiştii îşi coborâră armele. Ofiţerul de pace se apropie de Jules, măsurându-l cu privirea din cap până-n picioare. Avea în jur de cincizeci de ani, purta un barbişon tăiat cu fineţe, iar oasele pometilor îi împungeau obrazul sub orbitele scobite adânc. În ochii negri şi iscoditori i se citea o oarecare suspiciune.

— Dumneavoastră v-a încredinţat inspectorul paza acestei săli?

— Da, domnule.

— Nu trebuia să fiţi singur?

— Aşa era când m-am despărţit de el, şefule, interveni Lafosse.

— Atunci cine-i celălalt? întrebă ofiţerul de pace arătând spre Félix.

— Prietenul despre care i-am vorbit mai devreme inspectorului, îi explică Jules. Am asistat împreună la demonstraţia lui Gordon.

— Şi după aceea?

— După aceea...

Chibzui la repezeală.

— Unul dintre participanţi, pe care mi se pare că-l cheamă Batisson, şi-a uitat pălăria când a plecat. Prietenul meu a observat-o şi a ieşit să i-o ducă.

Cam subţire justificarea şi ofiţerul de pace se încruntă.

— Îl cunoaşteţi pe Batisson?

Jules nu se aştepta la această întrebare.

— Da, mă rog, după nume.

— Ce ştiţi despre el?

— Ei, nu mare lucru, ca toată lumea. Că are o tipografie, că se interesează de spiritism.

Şeful brigăzii se răsuci puţin spre Félix.

— Dar prietenul dumneavoastră poate să ne spună mai multe despre el?

Trebuie să fac cumva ca ofiţerul să nu-l interogheze pe Félix, se gândi Jules. Să improvizez iute ceva.

— Prietenul meu a vrut doar să-i facă un serviciu, se aventură Jules. Şi, cu tot respectul, n-are cum să vă răspundă.

— Poftim?

— Este mut.

Fusese singura idee ce-i venise. O idee mediocră, recunoştea şi el. În plus, negreşit că se înroşise la faţă ca racul.

— Mut?

— Da, din naştere. A venit pe lume înainte de termen şi cleştii moaşei l-au strâns niţel cam tare... Pe scurt, e mut. Ceea ce nu-l împiedică să aibă ochi ageri. Şi a văzut anumite lucruri.

Stratagema păru să dea roade: ofiţerul de pace se întoarse iarăşi spre el.

— Ce fel de lucruri?

— După ce-a ieşit de aici, Batisson a condus o femeie până la trăsură. Un tilburi, cred. Apoi s-a dus la numărul 12 de pe strada Vieille-du-Temple, pe latura cealaltă a acestui grup de case. Prietenul meu nu ştie mai multe deoarece când a ajuns la imobilul cu pricina a găsit poarta încuiată. Aşa că s-a mulţumit să lase pălăria sub portic.

— Pentru un mut din naştere, prietenul dumneavoastră este foarte amabil şi guraliv! Cum v-a povestit toate astea?

Fără să-şi piardă cumpătul, Jules băgă mâna în buzunarul

de la vestă şi scoase la iveală un carneţel pe care-l folosea pentru a-şi lua notiţe.

— Când nu înţeleg ceva, îmi scrie.

Fireşte, era de preferat ca ofiţerul să nu-şi vâre nasul osos în carneţel. Pe ultima pagină se pomenea doar de Leonardo da Vinci, Gioconda şi diversele tehnici ale picturii în ulei. Nimic despre pălăria lui Batisson.

Din fericire, şeful de brigadă se apucă să împartă ordine.

— Voi doi mergeţi să verificaţi dacă mai e cineva pe strada Vieille-du-Temple la numărul 12. Şi când ajungeţi acolo, asiguraţi-vă că nu există nici un mijloc, prin pivniţă ori prin curte, de a pătrunde în clădirea în care ne aflăm acum.

O brodise cu explicaţia. Ameţit de acest prim succes, Jules prinse curaj:

— Dacă-mi pot permite, domnule, mi s-a părut, în timp ce aşteptam aici, că *secretaire*-ul acesta răspândeşte un miros ciudat. Ca de sulf. Am vrut să deschid capacul de deasupra şi am avut impresia că ascunde un mecanism.

Dacă Jules sperase că va primi mulţumiri, se ostenise în zadar. Şeful brigăzii nu-l răsplăti decât cu-un zâmbet abia schiţat ce aducea mai degrabă cu o crestătură de fierăstrău.

— Există toate şansele ca mobilierul să fie aranjat, încuviinţă el. Tot aşa cum trebuie să existe un loc sub picioarele noastre pentru a face să se mişte mesele şi a bate în pereţi. E ceva obişnuit la astfel de oameni. Iar acum, că v-aţi dovedit talentele de copoi, tinere, ascultaţi-mă bine.

Zâmbetul i se şterse într-o secundă. Nu mai rămăsese decât un chip palid şi ameninţător sub chipiul cu galoane.

— Am două posibilităţi în ceea ce vă priveşte. Prima: hotărăsc că sunteţi un martor esenţial al crimei şi vă bag la răcoare. Afacerea e delicată, la drept vorbind. Gordon e

cetăţean englez şi o celebritate în felul lui. Şi ştiţi cu siguranţă că regina Angliei soseşte la Paris săptămâna aceasta. Vâlva ce riscă să se stârnească în jurul crimei ar putea pricinui neajunsuri vizitei sale. Mai ales dacă se amestecă presa de dincolo de Canal. Atenţie, nu că m-aş teme că vinovaţii or să ne scape! Şchiopul şi complicii lui vor fi cât de curând la închisoare, ca şi Batisson, dacă e implicat. Îi filăm de ceva vreme şi mă îndoiesc că au ajuns prea departe. Dar se poate să treacă mai multe zile până prindem toată banda. Până atunci, nu trebuie să transpire nimic despre anchetă. Sau cât mai puţin posibil. De aici şi interesul de a vă pune la păstrare.

Jules era impresionat de solemnitatea tonului. Însă ghici că planul ofiţerului de pace era să cadă la înţelegere. Dacă exista o cale de a evita temniţa, ar fi preferat s-o folosească.

— Şi a doua posibilitate?

— A doua posibilitate e să vă las să plecaţi. Cu condiţia să vă daţi cuvântul că vă veţi ţine gura. Mai mult, că veţi uita până şi că aţi fost prezenţi aici şi tot ce s-a întâmplat astă-seară. Absolut tot ce s-a întâmplat astă-seară. Alegeţi...

Lui Jules i-ar fi plăcut să se prefacă niţel că stă în cumpănă, dar nu era sigur că şeful de brigadă ar fi gustat gluma.

— Ei bine... Să zicem a doua.

— Să fie într-un ceas bun! Sunteţi un om înţelept. Inspectorul Lafosse o să vă noteze adresa, în caz că vom mai avea nevoie de dumneavoastră. Sau că se va dovedi necesar să vă reamintim care vă sunt îndatoririle. După aceea puteţi să plecaţi acasă împreună cu prietenul dumneavoastră.

Unul dintre poliţişti, care scotocea în taşca de piele a lui Gordon, strigă chiar atunci către superiorul său:

— Comandante, ia uitaţi-vă ce-i aici!

Flutura în mână câteva teancuri de bancnote. Ofiţerul se descotorosi de Jules făcându-i semn să discute cu Lafosse şi se îndreptă numaidecât spre masă.

— Nu vă neliniştiţi, zise inspectorul conducându-i pe cei doi tineri spre uşă, n-o să vă mai deranjăm. Mai ales că ne-aţi fost de mare ajutor. Unde locuiţi?

— Pe bulevardul Bonne-Nouvelle, la numărul 18, răspunse Jules. Etajul cinci, în stânga.

— Şi el?

— Împărţim acelaşi apartament.

— Cu-atât mai bine, o să ne fie mai uşor. Dacă vă amintiţi ceva despre şedinţa de astă-seară ori despre crimă, daţi o fugă la brigadă. Sau lăsaţi-mi vorbă la un comisariat, or să se descurce ei să mă anunţe. Spuneţi-le doar că aveţi un mesaj pentru inspectorul Lafosse, ar trebui să fie de-ajuns.

În timp ce strângeau mâna inspectorului, tinerii observară cu coada ochiului ciudata agitaţie a poliţiştilor din jurul mesei. Ofiţerul de pace scosese o bancnotă dintr-un teanc şi-o apropiase de sfeşnic ca să-i dea foc.

— E falsă, lăsă el să-i scape, pe când Jules şi Félix se îndreptau spre hol.

4

— Te-ai descurcat admirabil, îşi complimentă Félix prietenul în timp ce coteau la capătul străzii Cloche-Perche.

— Ssst! îi tăie vorba Jules. N-ai auzit poarta în urma noastră? Sunt sigur că se ţine cineva după noi. Şi-ţi aduc aminte că eşti mut!

Félix aruncă un ochi în spate. Într-adevăr, colţul unui bicorn se iţea în umbră.

— Ştiu unde scăpăm de el, şopti tânărul fără să-şi descleşteze dinţii. La Hale!

Merseră în tăcere pe strada Roi-du-Sicile spre strada Verrerie. Deşi luna rămânea ascunsă printre nori, temperatura era plăcută şi aerul înviorător. Mult mai bine decât în sala aceea înăbuşitoare, cu mirosul ei de sulf şi cu un cadavru plin de sânge în mijlocul ei. Abia acum, afară, Jules realiză prin ce clipe trecuse. L-am ţinut de mână, îşi repeta el în gând, încleştându-şi pumnii. Mi-am simţit pielea lipindu-se de-a sa, căldura degetelor mele pe vena lui din care viaţa se scurgea. Mie mi-a încredinţat ultimele sale cuvinte: „Spiritul avea dreptate. La mine se referea...” Oare cuvintele acestea aveau vreun sens? Spiritismul lui Gordon era altceva decât o simplă iluzie? „Spiritul avea dreptate...” Ciudat iluzionist, la drept vorbind, care, şi-n clipa morţii, ţinea atât de tare la himerele sale încât se prefăcea că le crede!

Traversând strada Deux-Portes, Félix îi atinse braţul ca să-l îndemne să privească spre noul Hôtel-de-Ville, căruia lucrările recente ale lui Haussmann[1] îi conferiseră amploare şi măreţie. În ciuda orei târzii, căruţele circulau prin spatele clădirii, încărcate cu stive de bănci, fotolii şi scaune, toate aşezate cu picioarele în sus şi bine înfăşurate ca să nu se zgârie. La primul etaj, marea galerie pentru serbări era luminată şi puteai să admiri, prin ferestre, auriul şi albul scânteietor ale decorurilor, picturile viu colorate ale pandantivelor şi cele două rânduri de candelabre din cristal.

— Regina Victoria o să vină să danseze aici săptămâna viitoare, şopti Jules. Pregătirile pentru bal trebuie încheiate. Mă întreb chiar...

---

[1] Baronul Georges Haussmann (1809-1891) a condus lucrările de sistematizare a Parisului (n. tr.).

Se opri ca să chibzuiască mai bine.

— Iată de ce, continuă el, inspectorul Lafosse era aşa de sigur c-o să-l găsească pe şeful lui şi o să-l aducă în strada Cloche-Perche. Brigada muncea în seara asta la Hôtel-de-Ville! Evident, discuta cu prefectul despre măsurile ce vor fi luate pentru recepţie. Sau despre ceremoniile prilejuite de aniversarea împăratului[1] care trebuie să aibă loc astăzi. Şi din acelaşi motiv ofiţerul de pace era în ţinută de gală la două dimineaţa!

Félix scoase un fluierat admirativ şi-şi reluară drumul, ghetele poliţistului răsunând pe caldarâm la câţiva paşi în spatele lor. Trecătorii erau puţini, mai ales bărbaţi singuri sau câte doi, mergând cu capetele plecate, nerăbdători să ajungă la casele lor. După ce lăsară în urmă biserica Saint-Merri, ale cărei vitralii prinse în rame de fier semănau cu alveolele unui fagure, zarva Halelor începu să se facă auzită. Mai întâi, un freamăt înăbuşit, sub o lumină îndepărtată. Apoi, brusc, pe strada Aubry-le-Boucher, orice nedumerire dispărea: aveai în faţa ochilor inima nocturnă, palpitând de viaţă, a oraşului. Veniţi din foburguri, ori chiar de dincolo de fortificaţii, pe jos sau călare, împingând baloţi ori trăgând cărucioare, ţărani, zarzavagii, grădinari, vânzători de ouă sau de unt, crescători de iepuri, negustori de tuberculi sau de bob, o întreagă lume truditoare se îndrepta spre centru, siluete cenuşii înaintea zorilor, cu braţele încărcate de ofrande, străduindu-se în zadar să-l sature pe uriaşul adormit. Înţesată de barăci şi de umbrare, luminată ca-n toiul zilei, piaţa Inocenţilor atrăgea un şir lung de furnici aducătoare de hrană care, odată ajunse la ea, se aruncau orbeşte în lumina de acolo: se agitau în toate direcţiile, se cântăreau reciproc, se atingeau în treacăt, îşi disputau comorile, după care se îndepărtau

[1] 15 august, ziua de naştere a lui Napoleon I, a fost impusă în perioada celui de-al Doilea Imperiu drept sărbătoare naţională (n. tr.).

brusc ca să încerce în altă parte. Ceva mai sus, dominând impunătoarea fântână cu patru bazine, noile Hale începeau să răsară din pământ, ridicându-şi spre cerul opac carapacea de metal şi sticlă: insecta comerţului modern îşi desfăcea aripile tinere.

— Pe-acolo! arătă Félix când intrară în piaţă.

Jules simţi că se pierde între două tarabe cu ceapă şi morcovi, în mijlocul unei larme asurzitoare.

— Doi sou[1]! Doi sou legătura!

— Fasole din Argenteuil! Cea mai proaspătă, cea mai verde, cea mai fragedă fasole!

— Un kilogram la preţ de-o livră, nobili domni!

Traversară zona acoperită a barăcilor, strecurându-se printre muşterii şi tejghele, adulmecând din zbor aroma verdeţurilor şi a fructelor, înainte de a ieşi undeva, înspre strada Fers. Sergentul deja nu se mai zărea.

Alergară în lungul noului pavilion pentru negoţul cu păsări, ale cărui dantele de oţel sclipeau în lumină şi nimeriră chiar pe şantierul înconjurat de palisade întinse. De jur împrejurul a ceea ce odinioară fuseseră vechile Hale, mai existau încă multe cafenele micuţe, singurele deschise legal în Paris după unu noaptea. Angrosişti, băcani, ţărani sau simpli noctambuli, zeci de gură-cască îşi încrucişau paşii aici, unii mărginindu-se să mănânce un castron de supă în aer liber, alţii intrând să bea un pahar sau să savureze o cină în toată regula. Félix şi Jules aleseră o tavernă minusculă, La Doi Lupi.

— Ne-am descurcat, nu? râse Félix. Şi mă îndoiesc că prietenul nostru de la Siguranţă o să ne dibuiască aici.

Se aşezară la o masă în fundul încăperii, de unde puteau să supravegheze uşa, între un grup de vânzători cheflii şi câteva femei de moravuri uşoare. Comandară cafele şi două *chinois* unei ospătăriţe toată numai rotunjimi, care

[1] Veche monedă franceză valorând cinci centime (n. tr.).

împărţea în stânga şi-n dreapta zâmbete largi.

— Care-i părerea ta, de ce ne urmărea poliţistul? întrebă Félix după ce luă o înghiţitură din cafeaua fierbinte.

— Doar ca să ne sperie, răspunse Jules. Presupun că există unele lucruri pe care n-ar fi trebuit să le vedem şi pe care poliţiştii ar prefera să le trecem sub tăcere.

— Bancnotele acelea false, de exemplu? Erau în valoare de cel puţin treizeci de mii de franci. Dar ce legătură au cu Gordon?

— Vom afla... În orice caz, asta ar explica de ce îl supraveghea poliţia pe Gordon: cu falsificarea banilor nu-i de glumit. Poate sperau să prindă întreaga bandă, nu?

— Pe portar şi pe ceilalţi, vrei să zici? Şeful Siguranţei părea să-i creadă vinovaţi.

— Uciderea lui Gordon n-ar fi tocmai o dovadă de înţelepciune din partea lor. Ca să scape de el, li se ofereau, fără îndoială, ocazii mai potrivite decât după o şedinţă de spiritism, cu publicul coborând încă scara!

— Batisson, atunci?

— Mmmhh... Batisson are o tipografie.

— Şi care-i legătura?

— Bancnotele false se tipăresc.

Félix lovi cu pumnul în masă.

— Desigur! Batisson e falsificatorul!

Exclamaţia lui răsună niţel cam prea tare şi, la auzul cuvântului „falsificator”, vânzătorii ambulanţi îşi întrerupseră sporovăiala şi ciuliră urechile.

— Hotărât lucru, n-ai putea să joci bine rolul de mut, îl dojeni Jules.

Însă ziaristul se aprinsese.

— Omul ştia că poliţia îl urmăreşte pe Gordon şi se temea ca el să nu-l denunţe! După şedinţa de astă-seară, sub pretext că o însoţeşte pe tânăra femeie, s-a întors pe strada Vieille-du-Temple, s-a descurcat cumva ca să treacă de pe

un acoperiş pe altul şi pac, pac! l-a împuşcat pe medium. Bancnotele false sunt mărturia evidentă a vinovăţiei sale.

Jules clătină din cap a dezaprobare şi puse la loc pe masă ceaşca pe care doar ce-o dusese la buze.

— Dimpotrivă. Dacă Batisson e falsificatorul, există puţine şanse ca tot el să fie asasinul.

— Păi, şi strada Vieille-du-Temple? protestă Félix. Tu singur ai sugerat că nu din întâmplare a luat-o el prin spate şi...

— În privinţa asta, îi tăie Jules vorba, n-am încă un argument. Totuşi, imaginează-ţi că eşti un falsificator şi că adineaori ţi-ai ucis complicele... Prima grijă a ta ar fi să nu laşi treizeci de mii de franci lângă cadavru, corect? Or, vinovatul exact aşa a făcut. De unde deduc că era străin de acest trafic şi că nu ştia ce conţine taşca. Altminteri, ar fi luat-o când a fugit. Pe scurt, ori Batisson nu-i falsificatorul de bani, ori, dacă este, nu-i tot el asasinul.

— Q.E.D.[1], încheie Félix cu o undă de ironie. Ascultă, pentru cineva care născoceşte comedii uşurele, joci de minune pe detectivul! Păzea, Vidocq!

— Mi-ai cerut părerea, răspunse Jules, jignit, ţi-am dat-o.

Tăcură o clipă şi luară câte o înghiţitură de *chinois,* o prună galbenă macerată într-un păhărel de rachiu.

— Afacerea asta-i pentru mine, murmură Félix după o vreme. Şi tu trebuie să mă ajuţi, Jules.

— Poftim?

— Cu o crimă ca asta şi cu un trafic de bancnote false, ziarul o să-şi dubleze tirajul.

— Dar nu l-ai auzit pe ofiţerul de pace, Félix? A acceptat să ne lase să plecăm doar cu condiţia să ne ţinem gura!

— Numai că, datorită ţie, habar n-are că sunt ziarist. Dacă mă exprim pe ocolite şi ofer informaţiile cu ţârâita nu

[1] *Quod erat demonstrandum*, expresie latină utilizată la sfârşitul unei demonstraţii (n. tr.).

va bănui niciodată de unde vin ele. Şi în fiecare dimineaţă, oamenii or să-şi smulgă *Le Populaire* ca să afle mersul anchetei noastre!

— Anchetei *noastre?*

— O să semnez doar cu numele meu, dacă preferi. Dar o să te plătesc. Ai nevoie de bani, nu-i aşa? Cât îţi trimite tatăl tău pe lună?

— O sută de franci.

— Şi scrierile tale cât îţi aduc?

— Depinde. *Le Musée des familles* [1] mi-a dat mai deunăzi treizeci de franci pentru „O hibernare între gheţuri”.

— Eu îţi asigur o sumă dublă, şaizeci de franci. Pentru asta trebuie să te-ntâlneşti cu Lucien Morcel, directorul de la *Le Populaire.* Am neapărată nevoie de acordul său şi, pe lângă asta, ca să-l cunoşti. O să-ţi prindă bine pe viitor. Ziarul caută foiletonişti talentaţi, dacă ai o poveste interesantă, acum e momentul.

— Deocamdată lucrez la *Mona Lisa,* obiectă Jules. Trebuie s-o termin până la sfârşitul săptămânii, altminteri teatrul Gymnase nu va catadicsi nici măcar s-o citească.

— Nu te oblig să te ţii scai de mine de dimineaţă până noaptea! Un sprijin uşor aici, o mică informaţie dincolo... Şi, mai presus de orice, ne vom împărtăşi ideile. Eu voi merge la faţa locului, voi discuta cu oamenii, voi descoperi indicii. Tu îţi vei pune la treabă imaginaţia şi vei cântări toate posibilităţile. Împreună, noi doi suntem mai înzestraţi decât Siguranţa!

— Mai puţin forţa şi legalitatea, vrei să zici... Şi apoi, n-avem nici o pistă! Doar nu speri că şchiopul o să ţi se arunce în braţe la colţul străzii strigând: „Eu l-am ucis, eu l-am ucis, daţi-le de ştire cititorilor!”

---

[1] Revistă franceză semestrială ilustrată, fondată în 1833, care a găzduit în paginile sale texte de Alexandre Dumas, Theophile Gautier, Jules Verne, Honore de Balzac (n. tr.).

— Să lăsăm poliţia să se ocupe de şchiop. Noi vom porni de la Gordon. În definitiv, el era subiectul articolului meu, nu? Pe deasupra, dacă te îndoieşti că a fost asasinat din cauza istoriei cu bancnotele false, trebuie să fi fost omorât din alt motiv! Cercetându-i viaţa, căutând printre oamenii pe care-i frecventa, vom sfârşi prin a găsi ceva. Uite, pentru început, mâine mă voi duce să-l văd pe marchizul de Servadac. Cunoaşte pe toată lumea şi numele lui e un fel de „Sesam, deschide-te” în cercurile spiritiste. Adu-ţi aminte că, pe strada Cloche-Perche, când i l-am şoptit şchiopului, ne-a lăsat să intrăm. Sunt convins că marchizul ar putea să ne îndrepte spre o direcţie.

— Cine este acest marchiz de Servadac?

— Un bătrân aventurier în scaun cu rotile. Niciodată nu s-a ştiut cu precizie originea titlului şi a averii sale, dar iată că de mai bine de cincizeci de ani e mereu subiect de clevetiri. În fragedă tinereţe a fost discipolul lui Mesmer şi un apărător al magnetismului animal.

— Magnetism animal?

— Ce? În oraşul tău cumsecade, Nantes, nu se discută niciodată de nimic?

Degeaba se stabilise Jules la Paris de şapte ani, Félix nu pierdea nici o ocazie să râdă de originile lui provinciale.

— Mă trag dintr-o familie de notari, se apără el. Iar notarii şi magnetismul...

— Ai dreptate, sări Félix. În sănătatea notarilor şi a ignoranţei lor privind magnetismul animal!

Dădu pe gât *chinois*-ul sub ochii din ce în ce mai bănuitori ai vânzătorilor. Apoi comandă încă două porţii duble înainte de a-şi regăsi cât de cât calmul.

— Află, sobrule fiu de notar, că teoria magnetismului a fost născocită chiar înainte de Revoluţia Franceză, de către un aşa-zis medic vienez stabilit la Paris, Anton Mesmer. Potrivit părerii lui, un soi de fluid universal ar însufleţi

oamenii, plantele, animalele şi chiar astrele: magnetismul animal. De echilibrul ori dezechilibrul acestei energii vitale ar depinde, susţinea el, sănătatea sau bolile semenilor noştri, pacea ori suferinţa popoarelor, recoltele îmbelşugate sau foametea în lume! Ba încă Mesmer promitea, în schimbul banilor zornăitori şi grei - al naibii de mulţi bani zornăitori şi grei, te rog să mă crezi -, să restabilească armonia magnetică tulburată a pacienţilor săi. Pentru asta, inventase un fel de butoi, magnetizat prin grija lui, umplut cu apă, sticlă şi pilitură de fier, de care, pentru a te vindeca în mod miraculos, era suficient să te legi. Îmbrăcat cât mai lejer, să nu uităm... Realizezi că asemenea practici, pe măsură ce s-au bucurat de succes, au atras fulgerele stăpânirii. Mesmer a fost denunţat drept şarlatan. A trebuit să se exileze în Anglia, iar teoriile sale au fost condamnate în nenumărate rânduri, până de curând.

— Zici că s-a exilat în Anglia?

— Europa e mică. Oricum ar sta lucrurile, Mesmer a murit în 1815, dar unii adepţi ai săi i-au continuat studiile fără a ţine seama de interdicţii. Mai ales tânărul marchiz de Servadac. De la magnetismul animal, marchizul a trecut la somnul hipnotic, apoi, din aproape în aproape, la stările extralucide, la somnambulii vizionari şi la ghicitorii de toate felurile, sfârşind prin a face o pasiune pentru spiritism.

— Asta nu justifică bârfele şi clevetirile.

— Nu, însă, pe lângă lucrările sale, a fost amestecat în anumite afaceri obscure, în care era vorba de dispariţii suspecte, de luarea în stăpânire a unor moşteniri sau chiar a unor tinere fete prin mijloace îndoielnice. De fiecare dată a scăpat de orice bănuieli, demonstrând că unii, cu rea-voinţă, se îndârjesc împotriva lui, folosindu-se de calomnii. Totuşi reputaţia lui a avut de suferit! Astăzi trăieşte retras pe moşia sa de la Bercy. Pare să se fi cuminţit - la şaptezeci de ani şi în scaun cu rotile nici n-are încotro - şi cred că e

bine văzut la Curte: cică l-ar fi ajutat pe Napoleon al III-lea pe vremea când trăia ascuns la Londra şi complota să răstoarne regimul.

Ospătăriţa se întoarse cu porţile duble de *chinois* şi tinerii ciocniră din nou. În acest timp, vânzătorii ambulanţi se ridicară de la masă, fixându-i cu priviri bizare, de parcă se bucurau să scape de nişte răufăcători periculoşi. Fumul devenise atât de gros în tavernă, încât aerul proaspăt pătrunse anevoie înăuntru când ei ieşiră pe uşă.

— Ascultă, Félix, pari să-l cunoşti bine pe acest Servadac.

Buzele ziaristului se deschiseră într-un zâmbet larg.

— Mai bine decât îţi închipui! Ar fi putut să facă parte din familie. Da, da, respectabilii Montagnon l-au frecventat un timp pe acest individ. Ţinându-se de nas, ce-i drept, însă...

Jules îşi imagina cu greu o legătură cât de măruntă între austera dinastie Montagnon, cu toţii oameni de afaceri onorabili, bancheri respectaţi, bijutieri admiraţi, persoane cultivate pe deasupra, şi intrigantul marchiz de Servadac.

— Explică-mi!

— Numele domnişoarei Lenormand a ajuns vreodată la urechile tale aflate hăt departe în provincia aia?

— Scuză-mă, dar de-alde Lenormand există destui în ţara asta!

— Nu *de-alde* Lenormand, repetă Félix afectat, ci *acea* Lenormand, e o deosebire de nuanţă. Domnişoara Lenormand a fost cea mai cunoscută ghicitoare din Paris, imaginează-ţi. Toată nobilimea Imperiului se perinda pe la ea. Şi la fel sub Restauraţie. Dădea în tarot, citea în palmă, cerceta zaţul din cafea sau albuşurile de ou, prezicea viitorul în oglinzile de Veneţia sau în literele numelui! Da, da! Prilej cu care cunoştea câte un scriitor, câte un ziarist, poate şi câte-un spion. Mereu prin preajma mai-marilor acestei lumi, ce vrei... Pe scurt, avea toate calităţile posibile, potrivit părerii lui Servadac.

— Povestea asta n-are nici pe departe legătură cu familia Montagnon, replică Jules, articulând cu oarecare greutate cuvintele.

— Te înşeli, are mare legătură: domnişoara Lenormand era o verişoară de-a bunicii. Ce-i drept, o verişoară îndepărtată, te asigur, dintr-o ramură din Alençon - cam cum ai spune de la Polul Nord. Dar totuşi o verişoară. Când a devenit cunoscută în Paris, prin forţa împrejurărilor, a vrut să se apropie de familie. Cam pe-atunci a început Servadac s-o curteze. Cică i-ar fi propus chiar s-o ia în căsătorie, în ciuda diferenţei de vârstă. Era foarte frumoasă, se pare. În ceea ce mă priveşte, am cunoscut-o când era deja bătrână şi locuia pe strada Touron. Mama îi ducea uneori câţiva bănuţi şi ceva de mâncare. A murit în mizerie acum cincisprezece ani. Dar presupun că-n amintirea acestui trecut glorios, Servadac nu va refuza să mă primească.

„În sănătatea divinului marchiz!” adăugă Félix închinând paharul.

— Şi eu va trebui să te însoţesc?

Ziaristul se încruntă, ca şi când cele trei *chinois* pe care le dăduse pe gât lucrau împreună ca să-i întunece judecata.

— Nu neapărat. Tu ai putea să-ţi încerci norocul la tipografia Batisson, dar... Sau mai bine nu, poliţia n-ar fi deloc încântată să te recunoască. Şi nici în strada Cloche-Perche n-ar fi potrivit să mergi. Nu, ceea ce ne trebuie nouă acum e să descoperim unde se ascundea Gordon. Există una sau două persoane pe care le cunosc în Marais, care au avut treabă cu el. Mă gândeam să discut cu ele. Mai e şi un atelier în Pré-Saint-Gervais. Am auzit că mediumul nostru se învârtea pe acolo. Dar nu-s decât nişte zvonuri, aşa că...

— Un atelier unde anume? întrebă Jules, evident cherchelit.

— În Pré-Saint-Gervais. La groapa Beco, dacă-mi amintesc bine. Da, aşa e, la groapa Beco. Dar nu sunt

convins cu adevărat că tu...

— Pré-Saint-Gervais! se aprinse Jules, în care alcoolul trezea o neaşteptată dârzenie. Evident! Erau nişte scânduri cu numele ăsta în *secretaire*: PRESTGER! Lipsea o parte din litere, dar aşa scria: PRESTGER!

Sub privirea stupefiată a lui Félix, Jules îşi scoase, cu dificultate, carneţelul din buzunar şi se apucă să mâzgălească:

PRE/ST/GER
PRÉ-SAINT-GERVAIS

— Acolo i se meştereau lui Gordon mobilele pentru perispirit, rosti el triumfător, e la mintea cocoşului! *Secretaire*-ul provine de la Pré-Saint-Gervais, îţi garantez! Félix, poţi să contezi pe mine, voi face o vizită la atelier mâine...

— Uşurel, prietene, uşurel! Nu uita că mâine înseamnă acum! De altfel...

Ziaristul îşi consultă ceasul de la vestă.

— De altfel, curând va fi trei dimineaţa. Trebuie să termin articolul până la patru dacă vreau să apară azi.

Aruncă pe masă câteva monede şi se ridică răsturnând scaunul.

— Haide, Jules, ne aşteaptă lucruri măreţe!

5

Moartea unui om de spirit

Le Populaire *este în măsură să vă anunţe chiar azi despre extrem de misteriosul deces al bine-cunoscutului rezident britanic Will Gordon, ce a avut loc astă-noapte, în jurul orei unu, într-un imobil situat la numărul 13 pe strada Cloche-Perche, în arondismentul al şaptelea. Potrivit spuselor unui martor, o serie de împuşcături s-ar fi auzit la ieşirea de la o şedinţă cu mese vorbitoare, organizată de spiritistul englez, şedinţă la care au asistat, potrivit aceluiaşi martor, numeroase personalităţi ale lumii pariziene. Întrucât n-a fost posibil pentru nimeni, în afara poliţiei, să se apropie de trupul neînsufleţit, nu suntem în măsură să ne pronunţăm dacă e vorba de o sinucidere sau un asasinat. Ipoteza unui accident nu pare că ar trebui luată în discuţie. Totuşi anumite zvonuri privind trecutul zbuciumat al domnului Gordon, în special cele despre urmăririle judiciare începute împotriva lui de cealaltă parte a Canalului, ne fac să credem că această moarte violentă ar putea avea legătură cu activităţile atât de neobişnuite ale mediumului. Împrejurările acestei dispariţii, survenite cu câteva zile înaintea vizitei Maiestăţii Sale, regina Victoria, determină ziarul nostru să-şi continue cercetările şi, în ceea ce ne priveşte, cititorilor dornici să afle mai multe le dăm întâlnire mâine, în rândurile aceloraşi coloane.*

Félix de Montagnon

Articolul se afla pe prima pagină sub titlul „Pe scurt”, în stilul caracteristic al lui Félix: uşor bombastic, nu neapărat cursiv, ci mai degrabă eficace, suficient pentru a stârni curiozitatea cititorului fără a atrage furia poliţiei. O adevărată ispravă pentru ora patru dimineaţa şi după trei *chinois.*

Jules parcurse restul ziarului cu o privire mohorâtă, deranjat de legănatul omnibuzului şi de o vecină corpolentă, al cărei cot îl înghiontea în umăr la fiecare zdruncinătură. Spre uşurarea sa, actualitatea acestei zile de 15 august nu îndemna la entuziasm. *Le Populaire* publica pe prima pagină ultimele ştiri de pe frontul din Crimeea, unde Franţa era în război cu Rusia de mai bine de-un an. Trupele franceze, ce aveau drept ţel cucerirea Sevastopolului, tocmai luaseră din nou cu asalt turnul Malakoff, principalul mijloc de apărare a oraşului. Fuseseră însă întâmpinate cu un potop de obuze şi bombe ruseşti, iar comunicatul generalului Pelissier ascundea cu greu eşecul ofensivei. Fără îndoială, alţi mii de morţi... Ziaristul adăuga că, având în vedere evenimentele din Crimeea, se renunţase la o mare parte din serbările prevăzute astăzi pentru sărbătorirea împăratului, totul rezumându-se acum doar la iluminarea câtorva clădiri publice şi două ceremonii la Bariera Tronului şi la Domul Invalizilor. Cei trei sute de mii de franci economisiţi astfel - să ne amintim de somptuoasele focuri de artificii ce luminaseră capitala pe 15 august anul trecut - vor fi împărţiţi familiilor celor căzuţi în război.

Articolul următor, o tabletă plină de umor, se prefăcea mirat de numărul crescând al străinilor pe care-i întâlneai în Paris cu ocazia Expoziţiei Universale şi a vizitei reginei Victoria. Cinci sute de mii, opt sute de mii, un milion de turişti? se întreba autorul. În orice caz, o invazie. Nu mai era cu putinţă să găseşti o cameră în nici un hotel sau casă din centru, iar vizitatorii se văzuseră nevoiţi să se îndrepte spre cartierele mărginaşe sau să-şi petreacă nopţile în grădinile publice. „Parisul, încheia ziaristul cu fină ironie, oraşul care nu doarme niciodată, nici că putea să-şi cinstească mai bine de-atât numele!”

Ajuns la pagina a doua, Jules nu avu răbdare să termine

darea de seamă entuziastă - reporterul trebuie să fi fost plătit gras - despre demonstraţia maşinilor agricole care se ţinuse în ajun, pe câmpia Trappes, paralel cu Expoziţia. Împături ziarul şi încercă să se ghemuiască pe locul său ca să scape de atacurile trupeşei doamne - negreşit că, având împotrivă-i o persoană ca ea, turnul Malakoff n-ar fi întârziat să se predea. Din fericire, conductorul, în pantaloni de vară şi cu pălărie de paie pe cap, îi anunţă pe binevoitorii pasageri că omnibuzul Y sosea curând la Belleville, capătul liniei.

Jules coborî din vehicul şi, după doamna cea trupeşă şi baliga de cai, se hotărî să înfrunte căldura de la începutul după-amiezii. Trebuie spus că mai avea douăzeci de minute de mers pe jos până la Pré-Saint-Gervais şi că-l încerca o stare de greaţă. Pe la ora unsprezece se trezise cu senzaţia neplăcută că un drug de fier îi străpunge creierul. Efectul celor trei *chinois,* cu siguranţă. Dar, mai rău de-atât, paralizia nervului facial îi revenise şi de-abia putea să-şi deschidă gura.

O contracţie dureroasă îi săgeta faţa de fiecare dată când clipea şi cel mai slab strănut ar fi însemnat un martiriu. De mai multe luni avea, cu întreruperi, astfel de crize şi doctorul Marie îl trata energic cu şocuri electrice, decoct de ţintaură şi frecţii cu stricnină, acestea din urmă silindu-l să-şi sacrifice barba. Doctorul pretindea că suferinţa lui nu era nimic altceva decât manifestarea unei sensibilităţi şi a unei iritabilităţi extreme, ceea ce, în termeni aleşi, îl plasa în categoria pacienţilor nevrotici.

După ce trecu de zidul de incintă al Thiersului, Jules vru să afle încotro s-o ia de la un vânzător de cârnaţi şi clătite al căror miros de prăjeală sfârşi prin a-i întoarce tânărului stomacul pe dos.

— G’oapa ’eco? articulă el cu greu.

— Dacă-i cald? Pe legea mea, zău că-i cald! Mă coc de la

o oră la alta![1]

Abia după intervenţia unui bătrân cuplu de localnici şi după o adevărată risipă de onomatopee şi gesturi reuşi să capete o informaţie: dacă lăsa în stânga cariera de ipsos de la Pălăria Roşie şi cotea la dreapta pe drumul Strategic, nimerea, imediat după poteca Scufiilor, la groapa Beco. Ţinând cont de dicţia sa, Jules renunţă să-i mai întrebe şi despre atelier.

Acesta într-adevăr exista. După ce merse câteva minute prin nişte coclauri, Jules ajunse în faţa unei clădiri cenuşii, împrejmuite de un zid de piatră, a cărui coamă purta o curioasă podoabă de sticlă pisată. Deasupra porticului lat din lemn, se înşirau în semicerc şapte litere: EBENIST. Jules pusese la cale un plan fără cusur: 1) m-am rătăcit mergând spre Pré-Saint-Gervais; 2) oh! ce obiecte/mobile - după activitatea precisă a locului - aveţi aici; 3) mi se pare că am admirat ceva asemănător la un prieten englez - Gordon. Un plan subtil, ce mai încoace şi-ncolo!

Împinse uşa şi strigă cum putu mai clar:

— E cine’a ici?

Nimeni nu-i răspunse. Construcţia trebuie să fi fost un vechi hambar transformat în atelier datorită spaţiului generos pe care-l oferea: un acoperiş situat foarte sus, cu o şarpantă solidă, luminată de ferestrele cu ochiuri pătrate şi o deschidere largă pentru manevrarea fără greutate a scândurilor. Terenul din faţă, acoperit de iarbă, gemea de butoaie, deşeuri din lemn şi unelte de toate soiurile. Aşadar aici se lucra. Totuşi nu se auzea zgomot de rindea ori fierăstrău, poate din cauză că era 15 august.

— E cine’a ici?

Linişte.

Jules intră în atelier unde căldura era sufocantă. Pe o dală

[1] Neînţelegere provenită din pronunţia asemănătoare în limba franceză dintre *fosse Beco*, „groapa Beco“, şi *c’est chaud*, „e cald“ (n. tr.).

de piatră, în mijloc, o sobă pântecoasă, pe cărbuni, dogorea, cu uşiţa deschisă. Fluturaşi subţiri şi negri ţâşneau din ea, ca nişte rămăşiţe de hârtie arsă. Vasăzică ebenistul era friguros şi nu cel mai prudent dintre oameni... Jules ezită să meargă mai departe, însă privirea îi fu atrasă de nişte panouri lungi, pictate, rânduite în spatele unui banc şi acoperite cu un strat gros de rumeguş. Panoul cel mai vizibil măsura cel puţin trei metri înălţime şi reprezenta în *trompe l'œil* [1] un balcon din marmură cu iederă împrejur, iar în plan secund o terasă şi un cabinet de lectură. Un vechi decor de teatru, după toate aparenţele.

Ceva mai în spate, se înşirau mobile în diverse stadii de finisare: un scrin în fals stil Ludovic al XVI-lea şi căruia îi lipseau sertarele, un birou de scris abia lăcuit, stil Empire, o vitrină în curs de asamblare şi un mic dulap, abia înjghebat, având acelaşi stil cu *secretaire*-ul din strada Cloche-Perche. Nu aduceau nici pe departe cu cele ale lui Boulle[2], nici măcar cu mobilele unui atelier modest din cartierul Saint-Antoine, iar meşterul nu părea copleşit de comenzi. De altfel, nici măcar nu alerga să-şi întâmpine clienţii!

În partea opusă, se vedeau o stivă de lemne neprelucrate, câteva şorţuri agăţate într-un cuier, oale cu clei, vopsea, lacuri, un enorm fierăstrău circular cu pedală, un strung şi, ceva mai încolo, grămezi de talaş şi o masă de marchetărie încărcată cu bucăţi de placaj. Luat în ansamblu, atelierul nu arăta nici prea seducător, nici prea bine întreţinut.

În spate, sala dădea într-o curte înconjurată de aceleaşi ziduri protejate de cioburi, cu o baracă şi o diligenţă antică ale cărei osie şi roţi se propteau în pragul uşii deschise.

[1] Tehnică utilizată în pictură în scopul creării iluziei de tridimensionalitate (n. tr.).

[2] André-Charles Boulle, ebenist francez (1642-1732), creatorul unui tip de mobilier luxos, acoperit cu incrustaţii de baga şi aramă şi împodobit cu bronz cizelat (n. tr.).

Jules păşi peste el, clipind des din pricina luminii. Afară, aceeaşi dezordine ca înăuntru: butoaie, resturi de lăzi, arcuri de metal, scule împrăştiate pe jos şi tot aşa. Se aştepta să-l descopere pe ebenist şezând leneş într-un colţişor la umbră, adâncit în siesta de după prânz. Însă, după ce ocoli diligenţa, speranţele i se spulberară. Ebenistul şedea întins, ce-i drept, dar nu dormea. Zăcea cât era de lung, cu picioarele desfăcute sub şorţul de piele, cu mâinile îndoite peste pântece şi cu două găuri roşii enorme în locul orbitelor. Câte un glonţ în fiecare ochi, exact ca Gordon...

— Du'ne'eule!

Omul trebuie să fi fost târât vreo patru metri, căci dârele de sânge duceau spre locul unde probabil fusese împuşcat, o cişmea micuţă, cu un lighean smălţuit sub robinet. Nu era dificil să reconstitui scena: victima se pregătea, pesemne, să bea apă sau să se spele pe mâini când a fost luată prin surprindere din spate. S-a întors şi a primit cele două gloanţe în plină faţă. Sau, cel puţin, pe primul, căci exista o a doua pată de sânge la cincizeci de centimetri mai încolo, de parcă abia după ce ebenistul se prăbuşise, ucigaşul îşi terminase treaba cu o a doua împuşcătură fatală. Judecând după faptul că sângele se uscase aproape de tot şi apa din lighean se evaporase, crima trebuie să se fi petrecut cu cel puţin două ore mai devreme. Asasinul mutase cadavrul lângă diligenţă. Dar din ce motiv?

Jules privi în jur. Se simţea moale, slab şi distanţat oarecum de toate, de parcă îşi părăsise trupul şi observa întregul tablou ca un spectator. Ar fi trebuit să alerge la cel mai apropiat comisariat, dar ceva îl oprea. De ce-l târâse ucigaşul pe ebenist până la diligenţă? Meditä în grabă la nuvelele unui anume Edgar Poe ale căror traduceri le citise iarna trecută în *Le Pays.* Autorul american plăsmuise un anchetator parizian, tânărul Auguste Dupin, în stare să rezolve cele mai complexe crime, bazându-se pe detalii

mărunte. Intuiţia şi capacităţile sale de analiză făceau restul. Oare imaginaţia nu era, în felul ei, o formă de intuiţie care, condusă într-o manieră potrivită, ar permite să se obţină rezultate asemănătoare? Iar Jules avea imaginaţie.

Şi-atunci o văzu. Aşezată sus, pe capra vizitiului şi ascunsă în parte de aceasta, se afla un soi de cutie. Dar nu o cutie oarecare. Un aparat fotografic, aşa cum se fabricau în urmă cu vreo zece ani, când disciplina cu pricina bâjbâia încă nesigură. Fără a fi un adept al dagherotipului, Jules avusese ocazia să examineze acest gen de aparat. La începutul anilor 1850 îl frecventase asiduu pe Jacques Arago, călător orb şi gânditor original care-l fermecase cu povestiri despre aventuri şi explorări îndepărtate. Or, Jacques era totodată fratele lui François Arago, celebrul astronom, care-l ajutase pe Daguerre să-şi facă invenţia cunoscută în lumea întreagă. Acasă la familia Arago se găsea o excepţională colecţie de asemenea aparate, şi lui Jules i se oferise adesea ocazia să le mânuiască. De-o concepţie rudimentară, aparatele prezentau un mare neajuns: plăcile ce serveau drept suport imaginii se stricau dacă erau expuse vreme îndelungată la lumină. Cu alte cuvinte, dacă în cutie exista un dagherotip, trebuia recuperat cât mai repede...

Jules dădu roată diligenţei şi se sui pe capră. Cutia lui Daguerre era proptită într-un mod ingenios astfel încât să stea înclinată spre bustul cadavrului. Asasinul voise să-şi fotografieze victima!

Cu mâna tremurându-i, Jules deblocă închizătoarea şi eliberă cu delicateţe camera obscură. Aceasta adăpostea, într-adevăr, o placă sensibilă, de aproximativ zece pe zece centimetri, dar sărurile de argint cu care fusese acoperită se înnegriseră complet. Placa arăta ca arsă la soare, de nefolosit. Însă tânărul nu avu răgaz să cântărească motivele ucigaşului, întrucât poarta de la intrare scârţâi şi o

voce de bărbat se făcu auzită:

— Dandrieu?

Venea cineva.

Jules protejă placa strecurând-o între filele ziarului pe care-l adusese cu sine şi sări de pe capră. Se rostogoli în iarbă, murdărindu-se de pământ şi clorofilă şi căută un loc unde să se ascundă. Dacă astăzi era prins lângă un al doilea cadavru, o să-şi termine *Mona Lisa* la Conciergerie[1]. Şi se îndoia destul de tare că teatrul Gymnase îşi trecea în repertoriu autori întemniţaţi!

— Dandrieu?

Imposibil să se caţere pe zid sau s-o ia spre atelier. În disperare de cauză, Jules alergă înspre baraca din fundul curţii. Adică latrina, după cum îl lămuri numaidecât mirosul. Totuşi nu era momentul să strâmbe din nas, aşa că se furişă înăuntru şi închise uşa după el.

— Hei! Dandrieu! Dormi sau ce faci? Trebuie să plecăm.

Oh, ce hazna! O gaură neagră şi puturoasă unde colcăiau mai multe insecte coprofage decât ar fi visat un întreg batalion de entomologi. Cu specii evident fascinante şi necunoscute. O boare firavă de aer curat intra printr-un încântător decupaj în uşă, în formă de inimă, care folosea şi pentru luminat. Jules începu să-şi lipească de ea când nasul, când ochiul. Un bărbat de statură mijlocie, cu barbă blondă şi mers sprinten, apăru în curte. Purta un halat mov, lung până la genunchi, şi o bască de aceeaşi culoare.

— Dandrieu, trebuie să te apuc de turul pantalonilor? Îţi aduc aminte că trebuie să plecăm!

În clipa următoare trecu de diligenţă, descoperi cadavrul şi scoase un soi de icnet.

— Dandrieu! La naiba!

Apoi strigă cu glas ascuţit:

---

[1] Parte medievală a Palatului de Justiţie din Paris, ce a servit multă vreme drept închisoare (n. tr.).

— Moret! Moret! Vino să vezi ceva! Repede!

Curând se ivi şi tovarăşul său, un ins bondoc, cu părul vâlvoi, îmbrăcat cu halat mov.

— Ce tot vrei? Iar Dandrieu ce moşmondeşte pe-acolo?

Îl zări pe ebenist.

— Pe toţi dracii, ăsta-i Dandrieu!

Ca din senin blondul se trase un pas într-o parte şi se îndoi de mijloc cu mâinile lipite de pântece.

— Asta-mi lipsea, crampele... Uite că m-apucă iar!

Se albi brusc la faţă, se îndepărtă de cadavru şi porni spre latrină. Te rog, nu, imploră Jules în gând, te rog, nu face asta!

Primul lui reflex fu să se dea mai în spate, însă sunetul pe care-l scoase talpa sa pe marginea gropii îl determină să se răzgândească. Celălalt venea în viteză, cu braţul întins spre clanţa uşii, ajungând atât de aproape că i se distingeau clar unghiile uimitor de albe. Jules se pregătea să strige că latrina era ocupată, când numitul Moret avu fericita idee să intervină.

— Ei! Boucheron! Nu avem timp pentru măruntaiele tale! Trebuie să-i anunţăm neîntârziat pe copoi... Vii cu mine ori ai chef să-l priveghezi singur?

Bărbosul cu halat mov se opri imediat din goana lui şi o luă înapoi ţinându-se de burtă. Cei doi intruşi dispărură în atelier şi poarta scârţâi din nou. Se auzi zgomotul unei trăsuri pe care Jules nu îl remarcase mai devreme şi, în sfârşit, putu să se năpustească afară din adăpost şi să tragă adânc aer în piept. Scăpase ca prin urechile acului... Una peste alta, neaşteptata vizită avea totuşi un merit: îl scutea să se ducă el însuşi la poliţie. Şi cunoştea un ziarist de la *Le Populaire* căruia asta s-ar putea să-i pice numai bine!

6

Jules era deja în întârziere la întâlnirea pe care el şi Félix o stabiliseră pentru după-amiază, în jurul orei trei. După cum subliniase încă de dimineaţă *Le Populaire,* Parisul creştea şi se umfla literalmente de vizitatori: la chioşcurile omnibuzelor era omor pe tichetele de treizeci de centime, cei care aşteptau să trimită scrisori formau cozi nesfârşite, iar vehiculele înaintau lent şi maiestuos sub soarele dogoritor. Linia Y nu făcea nici ea excepţie...

Vila luxoasă şi spaţioasă a familiei Montagnon se afla într-un loc mai tihnit, pe strada Faubourg-Saint-Honoré şi un splendid docar negru era tras în curte. Adolphe de Montagnon, un bărbat robust, cu barbă căruntă, ţinând într-o mână puşca şi-n cealaltă lesa câinilor, se pregătea să urce în el când îl zări pe Jules.

— Stai o clipă, fiule. Ia spune-mi, ce mai faci?

— ’ine! bălmăji Jules şi răspunsul său se pierdu în larma schelălăielilor.

— Félix mi-a spus că o să treci pe aici, el e la marchizul de Servadac. Ţi-a lăsat un bilet în bibliotecă. Vrea să te duci nu ştiu unde după el, sau ceva de felul ăsta.

Tatăl lui Félix deschise cutia zăbrelită de sub capra docarului şi cei trei prepelicari săriră de-a valma înăuntru.

— O să vânez câteva zile la Fontainebleau, până se termină nebunia din oraş. Săptămâna viitoare se anunţă cumplită! Între Expoziţie şi această nesuferită regină Victoria nu mai ştii nici măcar ce limbă se vorbeşte! I-am propus lui Félix să mă însoţească, maică-sa ne aşteaptă acolo, dar nici n-a vrut să audă. Nu-i stă mintea decât la povestea cu mediumul.

Îşi azvârli arma pe capră şi-i făcu semn vizitiului să lege bagajele. Apoi îl luă pe Jules la o parte.

— Între noi fie vorba, mi-ar plăcea să stai cu ochii pe el. Te ascultă, am observat, iar tu eşti un băiat cu judecată. Povestea asta îmi pare... periculoasă, da. Mi-o fi el prieten Lucien Morel, dar câteodată are nişte idei bizare. Ancheta asta pe care i-o cere lui Félix e un bun exemplu. Fără a mai pune la socoteală cenzura. Cu toată agitaţia de acum din Paris şi cu războiul din Crimeea, Félix are toate şansele să intre în vreun bucluc. Deja nu-l mai interesează decât marchizul de Servadac...

Oftă înainte de a continua.

— Am doar un fiu, Jules, înţelegi? Şi s-au dus vremurile când fiii ascultau de părinţi. Dacă vrea să fie, într-adevăr, ziarist, ei bine, n-are decât! Dar mâine, cine ştie dacă n-o să se răzgândească? Şi ce-o să facă atunci dacă numele i-a fost amestecat într-un scandal?

Alungă cu dosul palmei gândul.

— Să nu mai discutăm. Ai putea să te instalezi aici în lipsa mea, aţi fi împreună...

Jules îşi luă o mutră nehotărâtă ca să scape de un şir de mormăieli umilitoare.

— Cum vrei, continuă Adolphe de Montagnon. Mai gândeşte-te. Aş prefera să fie cineva aici care să-l împiedice să facă vreo prostie. Iar dacă trebuie să mergi la marchizul de Servadac, cere-i lui Marguerite să-ţi dea un costum potrivit, al tău e cam ponosit. Şi-acum, iartă-mă, dar trebuie să plec, altminteri soţia mea o să se îngrijoreze.

Îl bătu prieteneşte pe umăr şi se urcă sprinten în docar.

Cu tatăl lui Félix, avantajul era că, în afara amabilităţii sale înnăscute, formula binevoitor de unul singur atât întrebările, cât şi răspunsurile... În timp ce docarul ieşea pe poartă, Jules îşi cercetă cu tristeţe pantalonii şi încălţările: puţină iarbă aici, puţin praf dincolo, puţin...

Evident, cel mai bine ar fi fost să se schimbe.

Douăzeci de minute mai târziu, îmbrăcat într-un pantalon impecabil, deschis la culoare, şi o haină din serj albastru - amândouă alese de Marguerite, camerista - Jules intră în biblioteca familiei Montagnon. Se număra printre puţinele încăperi de care Adolphe refuzase să se atingă când vila fusese renovată, iar pentru Jules reprezenta, de fiecare dată când păşea înăuntru, o mare bucurie. Vreo două mii de volume, unele foarte vechi, ocupau rafturile din lemn preţios, despărţite de coloane delicate. Ca să treci de la unul la altul şi să ajungi la rândurile de sus, o scară se mişca de-a lungul unor balustrade de aramă, iar din tavan atârnau două candelabre aurite în stil rococo. Busturile unor scriitori încadrau ferestrele - Corneille, Racine, Molière şi Diderot - şi două globuri, unul pământesc, altul ceresc, tronau de-o parte şi de cealaltă a mesei impozante.

Pe masă, Félix pusese o carte cu un semn la una din pagini şi o hârtie pe care mâzgălise câteva cuvinte.

Jules,

Regret că nu pot fi aici la ora prevăzută. Am încercat la tipografia lui Batisson (nu era nimeni) şi am făcut cercetări despre Servadac, care mi-au luat mult timp. Cred că am găsit ceva (citeşte pagina din carte). Vino să ne întâlnim îndată ce poţi, la Bercy, proprietatea cea mare din capătul străzii Grange-aux-Merciers. Înaintea întrevederii cu Servadac, trebuie să verific câteva detalii. Te aştept. Félix.

Câteva detalii, îşi zise Jules, bineînţeles. Dar nu tocmai în detalii se cuibăreşte diavolul? Şi, cunoscându-l pe Félix, puteai să te bizui pe el că o să-l dibuiască. Ca dovadă, lucrarea ce însoţea mesajul mirosea o erezie: *Parisul neştiut,* autor anonim, editor necunoscut, anul 1842. O compilaţie de evenimente inexplicabile şi pretins veridice

care s-ar fi petrecut în oraş. Cât despre pasajul ales de ziarist, se intitula pur şi simplu „Vrăjitoarea din Bercy”.

În 1562, în satul Bercy s-a raportat că o tânără pe nume Éloée a fost surprinsă la căderea nopţii vorbind cu o pisică neagră. Ea s-a justificat spunând că obişnuia să hrănească animalele rătăcite, însă doi vecini au susţinut că fata făcea vrăji care acreau laptele vacilor şi veştejeau recoltele. Tânăra, renumită drept o bună cunoscătoare a ierburilor, trăia singură într-o cocioabă aproape de fluviu. Neavând pe nimeni s-o apere, a fost judecată şi condamnată pentru vrăjitorie, apoi arsă de vie chiar acolo unde locuia. Când s-a aprins rugul, mai mulţi săteni au văzut înălţându-se deasupra flăcărilor o formă luminoasă şi mişcătoare, cam de mărimea unui om, de parcă nefericita se desprinsese de trupul ei, trimiţând celor din jur sărutul păcii. Curând s-a răspândit zvonul că arseseră o sfântă...

Cu trecerea anilor, locul supliciului a devenit loc de smerenie şi pelerinaj şi adesea mergeau acolo tinere femei fără copii, în speranţa că vor rămâne însărcinate sau bolnavi ce nădăjduiau să se vindece. Până la începutul secolului, o movilă de pământ şi pietre arse amintea de rugul lui Éloée. Pe la 1830, marchizul de S. a devenit proprietarul terenului şi a pus să se construiască un pavilion gotic deasupra movilei, care astăzi nu se mai vede.

Chiar aşa! După magnetism şi spirite, de ce nu şi puţină vrăjitorie?

— Pe aici, repede!

Félix făcea semne largi din capătul străzii.

— Repede, altminteri n-o să ne mai primească!

Jules iuţi pasul şi-i întinse din mers carneţelul:

— ’iteşte!

— Nu-i momentul acum, Servadac ne aşteaptă.

— Să a’tepte!

Văzând faţa crispată a prietenului său, Félix şovăi.

— E nervul? Iar începe?

Nu, doar mă prefac, îi replică enervat Jules în sinea lui.

— ’iteşte, îţi spun!

Félix se supuse în timp ce coborau pe strada Grange-aux-Merciers, un drum liniştit, cu aer câmpenesc, ce ducea spre Sena. Jules profitase de mersul cu omnibuzul ca să aştearnă pe hârtie descoperirile făcute la Pré-Saint-Gervais, convins că altfel nu va reuşi să explice mare lucru. Pe măsură ce se apropiau de casa lui Servadac, ziaristul îşi încetinea pasul şi-şi puncta lectura cu exclamaţii ce-i trădau nedumerirea:

— Nu-i adevărat! De necrezut! Amândoi ochii, ca Gordon. Şi un aparat al lui Daguerre!

Ajunşi la intrarea pe vastul domeniu înconjurat de ziduri înalte, Félix, cu ochii scânteind, îi înapoie carneţelul.

— Două crime! Asta face ancheta din *Le Populaire* mai necesară ca oricând. Şi-mi păstrez convingerea că Servadac are destule să ne povestească, fie că vrea sau nu. I-am pregătit o mică surpriză pentru diseară, o să vezi. Acum să fim prudenţi şi să încercăm să aflăm cât mai multe. Haide.

Pătrunseră în grădină şi urcară peronul unei case frumoase, albe, cu coloane ce aminteau de Louisiana americană. În pragul uşii, un servitor ţinea de zgardă un dulău enorm, cu fălcile atârnânde şi pe care trebuia aproape să-l sugrume pentru a-l împiedica să sară la gâtul oaspeţilor. Câinele lătră, bătând aerul cu labele lui mari, însă cei doi tineri reuşiră să intre. Înăuntru, un alt servitor îi pofti să rămână câteva minute într-o anticameră unde o femeie, trecută de prima tinereţe şi care trebuie să fi fost

foarte frumoasă cândva, aştepta şi ea, cu trupul încins bine într-o rochie plină de zorzoane, de un albastru orbitor.

— Patroana de la Lebăda roşie, un bordel select din cartierul Rivoli, îi şopti Félix lui Jules tocmai când cineva veni să-i cheme.

Acest al treilea servitor, spătos ca un muncitor din hale, îi conduse de-a lungul unui coridor pe ai cărui pereţi atârnau picturi religioase din secolul trecut - un elegant *Iisus printre învăţaţii din Templu* sărea în ochi - şi se pomeniră afară, în spatele casei. Parcul era uriaş, presărat cu tufe de toate felurile, fântâni, bolovani aşezaţi voit în dezordine în jurul unui bazin cu apă, iar în capătul îndepărtat se zărea faimosul pavilion gotic. Acesta semăna deopotrivă cu un castel şi cu o biserică la scară mică. Faţadă din piatră cenuşie marcată de trei arcuri frânte, două turnuleţe crenelate pe laturi şi o fleşă[1] impresionantă în chip de acoperiş. Un hibrid medieval, împodobit cu nenumărate garguie, având ceva necuviincios şi neliniştitor, situându-se undeva între sminteală şi fortăreaţă. Până şi Alexandre Dumas, cu castelul său de la Port-Marly[2], se dovedise mai rezonabil.

Alei cu dale perfect rânduite duceau în cele patru colţuri ale parcului şi, păşind în urma servitorului, tinerii ocoliră bazinul cu apă înainte de a ajunge pe o latură a pavilionului ascunsă privirii. Aici, sub doi stejari înalţi fusese amenajată o terasă pentru a lua masa la umbră. Marchizul Servadac, aşezat în scaunul său cu rotile, îi întâmpină cu un zâmbet binevoitor.

— Félix de Montagnon... Dumneavoastră sunteţi, nu-i aşa?

---

[1] Acoperiş foarte înalt, în formă de piramidă sau de con, folosit mai ales în Evul Mediu la construcţiile monumentale ale bisericilor (n. tr.).

[2] În 1844, Alexandre Dumas a cumpărat un teren la Port-Marly şi a construit acolo „Castelul lui Monte-Cristo“, o clădire ce îmbină stiluri arhitectonice diferite (gotic, baroc, renascentist) (n. tr.).

Îi întinse mâna ziaristului, care se apropie.

— Într-adevăr, eu sunt, marchize.

— N-am meritul de a fi ghicit, sunteţi portretul viu al mamei dumneavoastră. E un compliment. În plus, ne-am mai întâlnit o dată, ştiaţi?

— Habar n-aveam.

— Eraţi foarte tânăr pe atunci. La înmormântarea verişoarei dumneavoastră, domnişoara Lenormand.

— Nu... nu-mi amintesc.

— Eu, dimpotrivă, îmi amintesc foarte bine. Purtaţi un costum închis la culoare, cu pantaloni scurţi şi alergaţi în toate direcţiile. Trebuie spus că se adunaseră o mulţime de oameni în ziua aceea: burghezi, muncitori, nobili, deputaţi, un alai de bocitoare... Un omagiu cam tardiv adus bietei Marie-Anne. Fără îndoială că ea ar fi preferat să-l primească pe când trăia. Dar lumea e nedreaptă, nu-i aşa? Cine este prietenul dumneavoastră?

— Îl cheamă Jules Verne, lucrăm împreună.

Jules înaintă la rândul său şi înclină scurt din cap, în semn de salut. Servadac îi ţinu îndelung mâna într-a sa. Era un bărbat mărunt şi uscăţiv, aproape descărnat, cu palmele reci, cu tenul ca pergamentul vechi, cu părul alb şi rar crescând ca o coroană împrejurul craniului, cu obrajii scofâlciţi, brăzdaţi şi modelaţi de timp de parcă trăise mai multe existenţe deodată. Totuşi în ochi îi scânteia un licăr febril, mărturie a poftei nestinse de viaţă şi a dorinţei de a înţelege totul.

— Suferiţi, nu-i aşa? îl întrebă direct.

Cuvintele îl surprinseră într-atât pe Jules, încât nu ştiu ce să răspundă.

— Fluidul dumneavoastră e blocat, comprimat înlăuntrul dumneavoastră. Mişcarea ce-l însufleţeşte este atât de impetuoasă încât nu va putea să circule în voie până când nu vă veţi cunoaşte adevărata dimensiune interioară.

Vedeţi dumneavoastră...

Jules se aştepta ca marchizul să se îndrepte spre un butoi magnetizat, ca în vremurile de odinioară, însă Servadac se apucă să scotocească printre hârtiile ce umpleau masa.

— Luaţi loc, tineri domni, luaţi loc. Max o să vă aducă îndată ceva de băut.

Un majordom negru, cu ţeasta rasă, îmbrăcat în alb ca şi ceilalţi servitori, apăru pe terasă, cu o tavă în mâini. Jules alese un ceai cu gheaţă, iar prietenul său un pahar cu bere neagră şi amândoi se adânciră în fotoliile de răchită.

— Oricât v-ar mira, Félix, zise Servadac, aflaţi că mă aşteptam să vă văd. Poate nu chiar în după-amiaza aceasta, dar... unde o fi? Ah! Iată-l.

Flutură cu o expresie amuzată prima pagină din *Le Populaire*.

— *Moartea unui om de spirit.* Subtil.

— Am scris articolul noaptea, n-am avut ocazia să...

— Nu, nu, nu vă scuzaţi, un ziarist trebuie să aţâţe imaginaţia cititorilor, e firesc. La fel cum trebuie să dispună de cele mai credibile informaţii. De altfel, păreţi să cunoaşteţi bine ce i s-a întâmplat bietului Gordon.

— Am relaţii în poliţie, replică Félix, de-acum pus în gardă.

— Cu-atât mai bine, cu atât mai bine, şi eu am câteva în cercuri destul de înalte şi mă străduiesc să le cultiv. Dar iertaţi-mă, inversez rolurile. Presupun că dumneavoastră sunteţi cel care trebuie să pună întrebări. Sunteţi un reprezentant al presei.

— Noi... noi doream să aflăm mai multe despre Will Gordon, începu Félix. Vă bucuraţi de o mare consideraţie când vine vorba de spiritism şi ne-am zis că negreşit îl cunoşteaţi pe Gordon.

— Îl cunoşteam, evident. De când s-a stabilit la Paris, ca să fiu mai exact. Vreţi să ştiţi ce părere aveam despre el ca

medium? Nu-i greu, era cel mai bun. De departe. Cel mai bun, dar şi cel mai puţin dispus să-şi asume acest har.

— Cum adică?

— Gordon s-a născut într-o familie săracă din Manchester şi a fost lăsat din fragedă tinereţe să se descurce singur. Pentru a supravieţui a făcut la început câteva prostii mărunte, aproape lipsite de importanţă. Apoi altele, din ce în ce mai grave. Până să-şi descopere talentele, căpătase deja obiceiuri rele. Un om nu se schimbă. Se fardează, se deghizează, dar rămâne el însuşi.

— După dumneavoastră, Gordon era o lichea?

— Într-un anume sens.

— Zvonurile susţin că la şedinţele pe care le organiza se folosea de unele trucuri. Mişcările meselor, apariţiile... Paradoxal pentru un medium aşa de înzestrat, nu?

Servadac îşi încrucişă degetele galbene şi uscate sub bărbia spână.

— Gordon a fost primul medium care a obţinut materializarea completă a perispiritelor. Unele dintre ele, personalităţi celebre şi de mare calitate. Pentru asta e nevoie de o sensibilitate specială, care ajută sufletul decedatului să-şi concentreze învelişul fluidic într-un punct precis din spaţiu. Acelaşi fluid, în restul timpului invizibil, pe care-l folosesc defuncţii ca să mişte obiecte sau să comunice. Numai că, vedeţi dumneavoastră, spiritele nu sunt nici saltimbanci, nici servitori. Nu-i de-ajuns să suni din clopoţel ca ele să vină imediat şi să se dea în spectacol. Gordon credea că poate să câştige de pe urma legăturii sale cu alte sfere, dar se înşela: uneori nu reuşea să stabilească un contact. În astfel de cazuri, şi ca să nu-şi strice reputaţia, a recurs la stratageme grosolane. Acesta este unul dintre motivele care m-au îndepărtat de el.

— Dezvăluirea acestor... aranjamente publicului nu riscă să dea o lovitură fatală spiritismului?

— Vreţi să spuneţi că greşelile unuia se vor răsfrânge asupra tuturor? Înseamnă, tinere prieten, că n-aţi înţeles nimic despre natura aparte a doctrinei noastre. Spiritismul nu-i o modă, reţineţi, e o religie. Noua religie a noilor vremuri. O religie întemeiată, înainte de orice, pe observaţii ştiinţifice, la care subscriu numeroşi savanţi: fizicieni, chimişti, medici, specialişti în tainele corpului omenesc şi ale Universului, şi nu dintre cei puţin cunoscuţi. Până-n ziua de azi nimeni n-a putut să nege realitatea manifestărilor: loviturile care se aud, mobilele care se mişcă, se ridică, formele luminoase care apar, cuvintele care se formează şi alcătuiesc la rândul lor fraze... Şi asta pretutindeni în lume. De la New York la Berlin, de la Buenos Aires la Bombay. Nici un escroc, oricât de iscusit ar fi, n-ar putea să orchestreze o asemenea bogăţie de fenomene. Ce-i drept, după secole întregi în care a crescut şi s-a maturizat, omenirea e în sfârşit pregătită să primească învăţătura spiritelor. Aşa că, dacă presupunem că spiritismul ar dispărea odată cu rătăcirile lui Gordon, ar însemna să întoarcem spatele matematicii sub motiv că un copil a trişat la socoteli.

— Totuşi, mulţi continuă să se îndoiască. Academia de Ştiinţe a întocmit un raport foarte prudent asupra acestei chestiuni şi...

— Nişte nătărăi, declară cu răceală Servadac. Aceiaşi, probabil, care au râs de Benjamin Franklin când a avut ideea paratrăsnetului. Or, din câte ştiu, electricitatea e în prezent o realitate ştiinţifică, admisă şi de necombătut. Aceiaşi nătărăi care acum două secole v-ar fi ars pe rug dacă aţi fi îndrăznit să pretindeţi că o maşinărie cărând încărcături formidabile va străbate într-o bună zi ţara cu o viteză nemaipomenită. Şi totuşi astăzi fiecare sat vrea o cale ferată. În sfârşit, aceiaşi care sâmbăta îşi bat joc de practicile noastre, dar se duc să se roage duminica la Salette, unde Fecioara s-a arătat în faţa a doi păstori. Şi cu

binecuvântarea Romei, unde mai pui... Aşadar, pentru mine e doar o problemă de timp până ce scepticii ni se vor alătura.

— Admiţând că noua... religie, cum o numiţi, va câştiga în popularitate şi-n număr de adepţi, va avea nevoie de un conducător. Aţi dori să fiţi acesta? se aventură Félix.

Marchizul de Servadac îşi regăsi zâmbetul, ca şi când ar fi auzit vorbele unui copil.

— Un papă al spiritismului, aşa mă vedeţi? Nu, tinere prieten, de o mie de ori nu! Din cel puţin două motive. Primul, şi asta mă bucură, e că spiritismul n-are deloc nevoie de Biserică. Ne purtăm credinţa în noi înşine, de-a lungul încarnărilor succesive. Suntem aici sub forma noastră pământeană, aşteptând să fim eliberaţi de ea ca să trecem prin noi etape, să poposim pe alte planete, mai civilizate şi mai apropiate de Dumnezeu. Pe calea spre perfecţiune şi nemurire, cine ştie... Aşa că o tiară, un sceptru... Vanitate, nimic altceva! Cât despre al doilea motiv, e de ordin practic. Uitaţi-vă la mine: sunt bătrân, obosit, vlăguit. Trupul meu moare şi o să-l părăsesc curând...

Îşi ridică braţele spre cer.

— Dar toate acestea ne îndepărtează de Gordon, nu credeţi? Şi nu scormonind în jurul meu o să-l demascaţi pe asasin.

— Atunci unde să căutăm?

— Vai! Nu sunt nici poliţist, nici ziarist. După cum am lăsat să se-nţeleagă, ne vedeam tot mai rar în ultimele luni. N-aş putea să vă spun cum îşi petrecea timpul sau dacă avea duşmani... Şi la drept vorbind, cine n-are?

— Dar casa lui? insistă Félix. Ştiţi unde locuia?

— Se muta des, de teamă ca autorităţile să nu-l aresteze şi să-l alunge din ţară. Cât despre restul, mă tem că informaţiile mele nu...

Buf! Félix sări în picioare răsturnându-şi fotoliul. Îşi vărsase jumătate din bere pe cămaşă şi-şi scutura mâinile într-un mod caraghios, încercând să-şi salveze pantalonii.

— Iertaţi-mă, marchize, mi-a alunecat paharul printre degete şi... Sper că n-am spart nimic. Ce ridicol! Astă-noapte, cu articolul ăla, n-am apucat să dorm şi...

— Nu vă faceţi griji, fiule, v-aţi stricat doar propria cămaşă. Max! Condu-l pe domnul în sala de baie!

Negrul cel voinic se apropie, săltă fotoliul şi-i arătă lui Félix drumul spre aripa din stânga a pavilionului. Jules se simţi numaidecât vulnerabil, cu-atât mai mult cu cât marchizul îl privea ţintă, cu mare curiozitate.

— Un tânăr inteligent Félix al nostru, dar cam repezit, nu? Ca şi tatăl său. Datorită lui aţi intrat la *Le Populaire?*

Jules clătină din cap, ceea ce, deşi nu întru totul adevărat, reprezenta, în fond, doar pe jumătate o minciună.

— Vă întreb pentru că familia Montagnon are o cotă-parte importantă din ziar şi lucrurile astea ajută. Dar pe dumneavoastră ce vă interesează în mod special?

Învârti de două ori roţile scaunului său de infirm şi se opri la cincizeci de centimetri de Jules.

— Să vedem... Deoarece nu păreţi în stare să vorbiţi, o să răspund în locul dumneavoastră. Cronică mondenă? Cu siguranţă nu, înfăţişarea dumneavoastră n-are nimic monden. Probleme ştiinţifice? S-ar putea. Fruntea înaltă, ochii ageri, urechea intuitivă s-ar potrivi. Dar aveţi privire visătoare şi expresia feţei vădeşte o reţinere înnăscută care...

Servadac se prefăcu că se scuză.

— Sper că nu v-am ofensat cu micul meu joc improvizat de fiziognomonie. Să ghiceşti firea omului după trăsăturile chipului a fost întotdeauna o marotă. Şi se ştie că la bătrâni vârsta întăreşte astfel de manii. Unde rămăsesem? Ştiinţă... da, nu-i exclus. Însă există în dumneavoastră o dorinţă de

evadare ce nu se împacă deloc cu ecuaţiile şi munca în laborator. Atunci ce? Bărbia rotundă, de-abia pronunţată, arată iubire de sine şi faptul că singurătatea nu vă apasă. Buze senzuale, dar nu peste măsură: nu vă lăsaţi condus de femei sau, cel puţin, nu încă. De altfel, aveţi o latură neobişnuit de copilăroasă. Părul uşor buclat îndeamnă la fantezie, însă nasul puternic dovedeşte voinţă şi o imensă ambiţie. Cât despre exerciţiul fizic, nu vă displace, dar, privindu-vă cu atenţie, aş zice că rămâne ceva ocazional. Energia, pe care am simţit-o mai devreme, e ca un torent pe care ar trebui să-l stăpâniţi mai bine şi să-l canalizaţi cu mai mare abilitate. Bun. Iată enigma unui tânăr tăcut!

Jules, incapabil de cea mai mică mişcare, se uita la marchizul de Servadac cu un amestec de fascinaţie şi groază, de parcă asista la autopsia propriei persoane. Bătrânul continuă:

— Cu toată sinceritatea, gazetăria nu mi se pare calea nimerită pentru temperamentul dumneavoastră. Vă trebuie o ocupaţie, n-aş zice mai elevată, ar însemna să exagerez, ci una în care să dominaţi într-o mai mare măsură. Da, să dominaţi şi să vă surprindeţi, fără ca totuşi să vă cruţaţi forţele. Aveţi înclinaţii spre muzică?

Din fericire, întoarcerea lui Félix puse capăt speculaţiilor marchizului legate de profesie. Văzându-l cum se apropie, cu poalele vestei trase spre spate şi cu cămaşa udată din belşug, Servadac nu se putu abţine să se amuze.

— Dacă nu mă înşel, Félix, în jargonul dumneavoastră, asta se cheamă fleaşcă. Din păcate, nu pot să vă ofer haine de schimb, nici să vă propun să rămâneţi aici până ce acestea se vor usca. Mai e o persoană care aşteaptă s-o primesc şi apoi trebuie să mă îmbrac pentru recepţia dată de împărat la Domul Invalizilor.

Rostise cuvintele cu falsă dezinvoltură, în aşa fel încât tinerii să priceapă ce aveau de făcut. Întrevederea se

încheiase şi n-ar mai fi scos nici o informaţie de la el.

Félix şi Jules îşi luară imediat la revedere. Dar părăsind domeniul, în loc să se arate dezamăgit, ziaristul arboră un zâmbet triumfător.

— Credeţi că sunteţi cel mai şmecher, marchize? Las’ că vedem noi diseară!

7

— ’oţi să-mi esplici ce căutăm aici?

Bătea de unsprezece la biserica Charenton, aflată în vecinătate, şi nu se putea spune că lui Jules îi era mai bine. Ba îi era chiar mai rău, având în vedere că Félix îl târâse după el, în plină noapte, până în spatele proprietăţii lui Servadac - pe cărarea îngustă, mărginită cu grilaj, care se întindea de-a lungul liniei de cale ferată de centură - iar lui Jules îi încolţiseră anumite bănuieli asupra intenţiilor ziaristului. Acesta lăsă jos sacul pe pânză pe care-l cărase după el atârnat de-a curmezişul peste piept.

— Dacă ţi-aş fi povestit mai devreme, nu m-ai fi însoţit, îi şopti Félix scoţând din sac o funie cu două ancore la capăt şi două lămpi.

— Dar asta-i fiolare de domisiliu! protestă Jules.

— E o surpriză pentru marchiz, dragul meu... De altfel, nu sper să vii cu mine, ci doar să mă aştepţi aici cu o lampă. Şi dacă păţesc ceva să anunţi poliţia. Cui altcuiva ai fi vrut să-i cer asta?

Îi întinse lui Jules o lampă.

— Când mă întorc să agiţi lumina ca să văd încotro s-o iau.

— E’ti ne’un!

— Ascultă-mă: Servadac ascunde ceva în pavilionul lui gotic, sunt convins. Nu din întâmplare l-a construit pe movila lui Éloée. În plus, de curând a mai făcut nişte lucrări, mi-au spus localnicii. Lucrări nocturne şi zgomotoase, cu căruţe acoperite, încărcate cu ţevi şi materiale grele. Şi nu s-a muncit la împrospătarea culorilor din tablouri, zic eu. Cât despre neînţelegerile dintre marchiz şi Gordon, nu cred un cuvânt. Sunt doar un pretext. Într-un fel sau altul, marchizul e amestecat în aceste crime şi n-a acceptat să ne primească decât pentru a ne adormi mai uşor bănuielile. Şi cum poliţia nu-şi va asuma riscul să verifice, cineva trebuie să se ocupe de asta.

Aruncă ancora ale cărei vârfuri încovoiate se înfipseră în coama zidului.

— Si cu’ o să int’i?

— În sala de baie din pavilion există o fereastră. Când am vărsat berea pe mine, am răsucit mânerul cremonei. Discret, nu? Dacă nimeni n-a observat, o simplă împingere ar trebui s-o deschidă. În caz contrar, o să arunc un ochi prin casă. Ceremonia de la Domul Invalizilor va dura, fără doar şi poate, până la miezul nopţii, ceea ce-mi lasă oarece timp. Şi-acum trebuie să plec, ultimul tren trece peste zece minute.

Jules nu vedea altă legătură între pavilionul gotic şi mersul trenurilor, în afara manifestării bruşte a unei demenţe precoce. Dar era prea târziu ca să-l mai oprească pe ziarist. Acesta se căţără pe funie, încălecă zidul, apoi fixă cea de-a doua ancoră şi începu să coboare în partea cealaltă. Un zgomot înfundat anunţă că tânărul atinsese pământul. Din păcate, în aceeaşi clipă, o luminiţă se ivi în stânga potecii, la vreo sută de metri. Cineva ducând o lampă se apropia... Inevitabilul grăunte de nisip în rotiţele atât de bine unse ale lui Félix! Având grilajul în spate, lui

Jules nu-i rămânea altă soluţie decât să bată în retragere spre dreapta, aşteptând ca intrusul să se îndepărteze. Numai că şi la dreapta apăruse o luminiţă. De data asta, la mai puţin de o sută de metri. Evident, nu era vorba de persoane ieşite la plimbare, ci mai degrabă de rondul paznicilor lui Servadac care supravegheau domeniul.

Primul gând al lui Jules zbură la dulăul enorm, cu fălcile atârnânde şi colţi puternici. Aveai motive întemeiate să simţi cum îţi cresc aripi... Îndesă lampa sub haină, prinse funia şi începu să urce. Licărul din dreapta era la mai puţin de cincizeci de metri. Ajuns sus, se repezi către ancoră ca s-o ascundă. Dintr-o singură mişcare, se rostogoli înspre grădină, rămase o clipă suspendat în aer, apoi alunecă în jos cu ajutorul celeilalte ancore. Se ghemui în iarbă încercând nici să nu respire. După câteva secunde, cei doi paznici se întâlniră suficient de aproape încât să li se audă vocile.

— Ai observat ceva?

— Pe-acolo nimic. E vântul, doar ţi-am zis. Mai bine ne-am băga în pat.

— N-ai înţeles ce-a zis marchizul? Lasă discuţiile şi căscă ochii, aşa e mai bine pentru toată lumea.

Se despărţiră. Totuşi Jules aflase cel puţin două informaţii. Una îngrijorătoare: Servadac întărise paza, cealaltă liniştitoare: câinele nu lua parte la rond.

Cu mii de precauţii, Jules apucă în direcţia pavilionului gotic, alergând de la un tufiş la altul, încercând să-l zărească pe Félix şi bucurându-se că noaptea aceasta nu era mai senină decât precedenta. Îşi găsi prietenul stând în genunchi, absolut nemişcat, sub o fereastră.

— Jules, ce...?

— Ser’itorii lui Se’fadac îs afa’ă!

— Asta dovedeşte că am dreptate, şopti Félix fără să se clintească, tot e ceva. Oricum, a sosit ora...

Dinspre sud răzbătea un vuiet puternic, cel al ultimului tren ce părăsise peronul Austerlitz. Uruitul de biele şi de pistoane, şuieratul aburului sub presiune, tumultul a o sută de tone de oţel gonind pe şine, din ce în ce mai repede, din ce în ce mai aproape.

— Am pornit! exclamă ziaristul.

Se aşează în faţa ferestrei şi, când urletul locomotivei ajunse foarte aproape, lovi cu violenţă în tocul geamului. Cele două balamale se deschiseră, trosnind.

— Între noi doi acum, nobile marchiz!

Se grăbiră să pătrundă unul după altul în sala de baie, căţărându-se pe pervaz şi închizând fereastra în urma lor.

— În mod normal, şopti Félix, aici nu locuieşte nimeni, dar nu strică niciodată să fii prudent.

Jules era fericit să audă asemenea vorbe. Îşi aprinseră lămpile, reglând flacăra la minimum, apoi crăpară uşa dinspre hol. Linişte desăvârşită.

— Haide. Ţine lampa cât mai jos, pentru orice eventualitate.

— Ce cău’ăm?

— Nu ştiu. Ce unelteşte Servadac.

Înaintară pe hol, sub privirile duşmănoase a vreo zece trofee de vânătoare aliniate pe perete: un rât de porc mistreţ şi capete de cerbi, ale căror pupile scăpărau îndată ce lumina le atingea ochii. Félix nu dădu atenţie parterului, ci se îndreptă spre scara metalică, lată, ce se răsucea în jurul unui soi de donjon central, replică interioară a celor două turnuri ce flancau pavilionul.

— O fortăreaţă în fortăreaţă. Să începem cu etajul, să vedem unde duce.

Suiră treptele, paşii afundându-li-se în covorul roşu şi gros. Donjonul era clădit din piatră cenuşie şi se înălţa până la acoperiş, aproximativ sub fleşa vizibilă din exterior. Era lipsit de ferestre şi nu părea să ofere nici o ieşire vizibilă.

De pe palierul ce-l înconjura strâns se deschideau în stânga şi în dreapta mai multe camere.

— Cum face Se'fadac să aju'gă ici? se miră Jules.

— Etajul trebuie să fi fost construit înainte ca el să rămână ţintuit în scaunul cu rotile. Acum pesemne că-l cară servitorii. Să încercăm acolo.

Pătrunseră într-o sală înaltă cu obloanele trase, legată de următoarea încăpere printr-o boltă în ogivă. Ai fi zis că te afli într-un muzeu sau un cabinet al curiozităţilor. Peste tot vitrine cu vase vechi, multe ciobite, scule folosite în diferite meşteşuguri, fierărie, dogărie, un plug, o vârtelniţă, manechine îmbrăcate ca în Evul Mediu, pălării cu boruri mari, mantii, pantofi cu vârful întors etc. Cealaltă încăpere adăpostea armuri aşezate în picioare, în care sclipirea lămpilor se oglindea, făcându-le să pară vii. Cămăşi de zale, brigandine, căşti de fier, coifuri gravate, apărători ascuţite pentru genunchi. La o adică aveai cu ce să începi un nou război de o sută de ani - de altfel, Parisul nu căzuse pradă în zilele acestea unei invazii a englezilor?

O a treia încăpere era consacrată armelor şi tuturor obiectelor pe care omul le născocise în ultimele secole pentru a-şi căsăpi, înjunghia, sfârteca, spinteca, zdrobi şi spulbera semenii... Sub buiandrugul uşii, se zăreau nişte aşa-zise blazoane înfăţişând un schelet cu capul în jos, care rânjea privind sub el la un Pământ stilizat, având în jur opt litere de aur aşezate în semicerc: SERVADAC.

— Dacă ne prind, mormăi printre dinţi Félix, măcar ştim ce ne aşteaptă.

Coborâră înapoi scara şi se apucară să cotrobăie la parter în căutarea unei treceri secrete spre donjon. Două camere nefolosite, o bucătărie ce servea la păstrarea băuturilor şi o sală pentru servitul mesei, în formă de semilună - dat fiind că urmărea conturul turnului -, totul foarte clasic.

În schimb, salonul din faţa sălii de baie oferea ceva mai

mult mister. Decoraţiunile erau de inspiraţie maritimă şi privind pereţii îmbrăcaţi în lemn, tavanul ca un schelet de corabie, felinarele atârnate de bârne ţi-ai fi închipuit fără greutate că te afli în pântecele unei caravele sau al unui bric. Pe ziduri, tablouri cu mări dezlănţuite sub ceruri neguroase, ameninţătoare, şi peşti necunoscuţi cu bot lung şi aripioare exotice, împăiaţi şi puşi în rame de abanos. Dar, în afară de fotolii şi canapele, două elemente de decor atrăgeau întâi de toate atenţia. În mijloc trona o fântână mare, tăiată în formă de cochilie uriaşă, albă şi ornamentată, precum cele ce serveau drept agheasmatar la biserica Saint-Sulpice. Din fântână ţâşnea un firicel de apă al cărui susur dulce umplea încăperea şi, lucru extraordinar, răspândea în jur o boare delicată cu miros de iod. În fundul salonului, o orgă de bună calitate îşi înălţa în semicerc cele douăzeci de tuburi de aramă, semănând cu o coroană fixată în coca unei nave. Jules avea oarece cunoştinţe despre orgi, dat fiind că lucrase la mai multe operete cu prietenul său Aristide Hignard, muzician şi organist pasionat. Instrumentul i se păru rafinat în ciuda taliei modeste şi presupuse că însuşi marchizul de Servadac cânta la el, întrucât, la prima vedere, sub claviatură nu se vedea nici un scaun.

— Uite-acolo! O uşă! exclamă Félix.

Ziaristul lumină bucata de perete dintre fereastră şi orgă. Într-adevăr, în lambriuri se desena cadrul unei uşi, inclusiv uşoara umflătură din dreptul ţâţânilor, însă de clanţă nici pomeneală.

— Fără îndoială, e acţionată din interior, zise Félix încercând să-şi strecoare degetele în spaţiul dintre scânduri. Şi trebuie să ducă în donjon.

Jules cercetă cadrul mai îndeaproape. O ieşire tainică, evident. Dar de ce tocmai în salon? Ori poate clanţa nu-şi avea rostul pentru că exista un mecanism secret. Un

mecanism la care să se ajungă dintr-un scaun cu rotile... Făcu ochii roată prin încăpere. Orga... Bineînţeles, orga!

Se întoarse lângă instrument. Oare trebuia să cânţi o arie sau o serie de note pentru ca uşa să se deschidă? Nu, prea complicat şi anevoie de folosit în caz de urgenţă. Studie consola din dreapta claviaturii: un număr prea mare de butoane de registru prin comparaţie cu dimensiunile bufetului. Butoanele de registru, simple tije de lemn, permiteau muzicianului să aleagă grupa de tuburi cu care dorea să cânte - registrele. Or, opt butoane de registru pentru doar douăzeci de tuburi erau mult prea multe. Mai ales că unul dintre butoane era tras. Să fi servit consola şi drept panou de comandă? Şi dacă tocmai acest buton...

— ’ici! strigă Jules.

Félix veni într-un suflet.

— Ai descoperit ceva?

— Admiră-mă!

Şi cu un gest teatral, Jules împinse butonul în lăcaşul său. Apa din fântână încetă imediat să mai curgă.

— D’ace!

Trase de al doilea buton, apoi de un al treilea, după care de un al patrulea, dar fără succes. La al cincilea, în fine, se auzi un declic şi uşa se răsuci puţin într-o parte.

— Bravo! se entuziasmă Félix.

Un praf fin urcă spre ei din întuneric. Aveau în faţă o rampă ce ducea la un mezanin luminat de o lucarnă aflată la nivelul pământului din grădină. Spaţiul, destul de strâmt, gemea de saci cu moloz, cărămizi, bare de cupru şi gheme de sfoară. Existau totodată şi două uşi, una închisă cu un zăvor greu, cealaltă, întărită cu ghinturi şi plăci de fier, dar scoasă din ţâţâni şi sprijinită de zid, fără îndoială pentru a uşura, în timpul lucrărilor, căratul materialelor.

— Hotărât lucru, marchizul e un pezevenghi şi jumătate. Mare noroc că ne-a lăsat deschisă cutia de valori...

În spatele monstrului de metal, o a doua rampă cobora spre baza donjonului, protejată de o simplă uşiţă de lemn, care cedă la o lovitură de umăr şi cei doi tineri pătrunseră înăuntrul turnului.

— Ei poftim! se extazie Félix ridicând lampa cât de mult putea.

Se aflau în laboratorul lui Servadac. Un laborator ciudat nu doar prin forma circulară, ci şi prin dimensiunea neobişnuită a obiectelor şi a mobilelor. Toate erau aşezate cât mai jos pentru a înlesni munca din scaunul cu rotile: masa, bancul de lucru, ţeava cu apă, etajerele. Rafturile gemeau de cărţi scrise în limbi străine şi de borcane cu mici animale moarte, plutind în soluţii galbene sau verzui.

Dar marchizul părea să se intereseze cel mai tare de electricitate. Jumătate din etajere stăteau să cadă sub greutatea elementelor de circuit: o butelie Leyda, o pilă a lui Volta, condensatori rudimentari, elice din alamă, o mulţime de magneţi, felurite cleme, o roată a lui Barlow etc. Peste douăzeci de fiole, dintre care cel puţin una umplută cu mercur. Masa, dimpotrivă, era goală şi protejată cu o husă.

— S-au făcut amenajări în partea asta!

Félix lumină o scăriţă foarte abruptă şi un soi de elevator mecanic ce funcţiona cu ajutorul scripeţilor.

— Împingi fotoliul pe platformă, mimă Félix, dai câteva tururi de manivelă şi hopa sus cu marchizul!

Urcară treptele ca să ajungă la al doilea nivel.

— Duşumeaua a fost reparată, constată Félix, care deschidea drumul. Şi tencuiala e proaspătă. Pune mâna.

Apoi, descoperind etajul în ansamblul său, se opri brusc.

— Ce mai e şi trăsnaia asta?

Podeaua încăperii era acoperită de benzi metalice, unite între ele şi unse cu un fel de lac. În mijloc, la un metru unul de altul, se găseau un pat de fier şi un scaun de lemn,

amândouă prevăzute cu chingi pentru a lega un om. În dosul spătarului de la scaun şi la căpătâiul patului, două căşti - din cupru sau zinc, greu de spus - spânzurau de câte un stâlp. Căştile erau legate între ele printr-o serie de fire metalice, susţinute la înălţime de o prăjină în Y. La picioarele patului, Jules recunoscu o pilă cu electroliţi, asemănătoare cu cea pe care o folosea doctorul Marie ca să-i stimuleze nervul facial.

— Tipul ăsta e periculos, trase Félix concluzia, ar trebui închis. Ai cumva idee ce caută?

Jules nu se obosi să răspundă. Singurele cuvinte care-i veneau în minte se terminau toate în „ism" - magnetism, spiritism, cretinism - şi ar fi întâmpinat mari greutăţi să le pronunţe. Înaintă spre fundul încăperii până la un pupitru negru cu nişte litere aşezate în cerc în jurul unui DA, al unui NU şi al unui triunghi de pâslă. Oricare ar fi fost natura cercetărilor, ele implicau neapărat un medium. Cine altul decât Gordon, de vreme ce el era cel mai bun?

Un huruit sparse brusc liniştea, de parcă podeaua se crăpa sub picioarele lor. Ziaristul, cu mâna pe o cutiuţă ieşită în afara unui zid, ridică din umeri c-un aer spăşit.

— Abia... abia am atins maneta, te asigur. Nici prin cap nu-mi dădea că...

Ultimele cuvinte se pierdură într-un scrâşnet înspăimântător: armătura metalică a tavanului se deschidea deasupra lor, dând la iveală fleşa cea mare a pavilionului gotic, în timp ce un cablu prins de acoperiş se desfăşură până jos. Jules privea fascinat.

— S-o ştergem! strigă Félix trăgându-l de braţ.

Coborâră valvârtej scările, din patru paşi traversară laboratorul şi urcară spre mezanin.

— În sala de baie!

Trecură prin faţa orgii şi a fântânii, însă paznicii se mişcaseră şi mai iute: deja se auzeau zgomote la intrarea în

pavilion. Glasuri de bărbaţi şi o cheie răsucindu-se în broască... Celor doi tineri nu le rămânea timp să ajungă la fereastră ca să fugă pe acolo!

— E de rău, oftă Félix.

— Hai la ce'ăla't fort! îl îndemnă Jules.

Făcură stânga-mprejur şi se retraseră la mezanin trăgând panoul lambrisat după ei. Existau şanse ca nişte simpli servitori să nu ştie de mecanismul secret.

— Şi-acum? întrebă Félix.

— Zăfo'ul!

Se aruncară asupra celei de-a doua uşi şi a zăvorului ei solid. Raţionamentul lui Jules era simplu: dacă avuseseră loc lucrări în donjon, puţin probabil ca muncitorii să fi cărat materialele prin elegantul salon al marchizului. Aşadar cea de-a doua deschizătură trebuia să ducă undeva, poate chiar în exteriorul construcţiei. Totuşi, zăvorul opuse rezistenţă şi se văzură nevoiţi să-şi unească forţele pentru ca încuietoarea să binevoiască într-un final să se deblocheze.

— Să ne grăbim, paznicii se apropie!

Porniră printr-un soi de coridor ce părea să se afunde sub parc, cale de vreo sută de metri. Apoi galeria începu să cotească spre sud şi vrând nevrând încetiniră pasul: în locul pardoselii de piatră era doar pământ bătătorit amestecat cu pietriş.

— Ştii ce-ar fi nostim? Să ajungem în casă! Chiar sub patul lui Servadac!

Într-adevăr, să mori de râs, nu alta!

Merseră aşa o vreme, apoi se loviră de o nouă uşă, zăvorâtă ca şi precedenta. De departe, răzbea până la ei zvon de glasuri. Zăvorul se deschise fără greutate, însă de partea cealaltă a uşii se găsea un zid. Jules îşi plimbă mâinile pe suprafaţa lui: nu era piatră, ci ipsos. Împinseră din toate puterile, dar degeaba. Tropăiturile şi exclamaţiile răsunau tot mai tare. Félix avu fericita idee să împingă

peretele într-o parte. Minune: acesta se urni încetişor alunecând în lateral pe un soi de şină. Îndepărtară o perdea stropită de salpetru şi nimeriră într-un beci boltit unde zăceau mormane de gunoaie şi excremente. Undeva în depărtare se zărea cerul oglindindu-se într-o apă.

— Sena, e Sena! se bucură Félix.

Ieşiră gâfâind la aer curat. Tunelul îi condusese pe cheiul de la Bercy, dincolo de strada Grange-aux-Merciers.

— Să ne despărţim, zise ziaristul trăgându-şi sufletul, ca să le îngreunăm sarcina. Tu o iei spre Bastilia, eu, spre Charenton. Ne întâlnim mâine la ora unsprezece la ziar, aşa cum am hotărât. Lucien Morcel vrea să te cunoască!

Jules o rupse la fugă spre cheiul Rapée impunându-şi să nu privească înapoi. Trecu pe lângă doi marinari ce se pregăteau să-şi descarce baloţii de pe şlep şi pe lângă un grup de telali, plecaţi la furat, care strângeau resturile de fier vechi pe care fluviul le scotea la mal. Ajunse fără probleme la scara de lemn ce urca spre podul Bercy. Aruncă o privire în spate: nici pomeneală să fie urmărit. Se îndreptă spre Bastilia şi se amestecă în mulţimea ce ieşea de la teatru.

8

A doua zi, la unsprezece fix, Jules ciocănea la uşa capitonată a patronului de la *Le Populaire*. În jurul său, vacarmul preselor cu abur evoca o imensă sală a maşinilor, plină ochi de cerneală şi hârtie.

— E deschis! strigă o voce autoritară dinăuntru.

Intră în biroul unde Félix deja se afla, împreună cu încă

două persoane.

— E Jules Verne, prietenul despre care v-am vorbit. Bărbatul mai vârstnic, care trebuie să fi fost Lucien Morcel, schiţă un gest de bun venit.

— Perfect! Sunteţi punctual, lucru demn de apreciat.

Apoi se întoarse spre colaboratorul său.

— Mulţumesc pentru lămuriri, Froment, o să vă chem dacă mai am nevoie de dumneavoastră.

Numitul Froment se retrase fără să scoată un cuvânt în timp ce Lucien Morcel îl îndemnă pe Jules să se apropie.

— Veniţi, nu vă fie frică. Montagnon mi-a spus cât de preţios i-a fost ajutorul pe care i l-aţi dat. Aşa că succesul nostru e într-o oarecare măsură şi al dumneavoastră. Priviţi...

Despături prima pagină din *Le Populaire*.

— *După Will Gordon, asasinul loveşte din nou la Pré-Saint-Gervais.* Ediţia întâi s-a dat ca pâinea caldă până la ora zece. Chioşcurile din gări şi vânzătorii au fost luaţi cu asalt. Băieţii care vând ziare pe străzi, trebuie să-i fi văzut când aţi intrat în clădire, tropăie nerăbdători aşteptând noi exemplare. Dacă totul merge bine, azi vom trece de patruzeci de mii. Şi ăsta-i doar începutul! Luaţi loc, vă rog.

Jules se aşează într-un fotoliu mic şi scund, la dreapta lui Félix. Lucien Morcel trecuse de cincizeci de ani, şi deşi trupul începuse să i se rotunjească, vădea o preocupare accentuată pentru felul în care arăta: purta un costum alb imaculat cu papion lat, negru, care-i strângea gulerul şi un lornion aurit care-i atârna neglijent la rever. Avea trăsături prelungi ca de dihor, o şuviţă de păr negru ca o virgulă pe frunte şi ochii apropiaţi, din care unul fugea clar spre interior. În ciuda acestor defecte evidente, faţa lui mărturisea o forţă şi o energie rar întâlnite.

— Sunteţi rudă cu bancherii Verne? întrebă el fără ocolişuri.

Jules îşi înghiţi saliva şi-şi acordă un răgaz înainte de a răspunde. Şi asta din cel puţin două motive temeinice. Primul - să se asigure că nervul său facial n-o să cedeze. Se trezise de dimineaţă fără pic de durere, dar cu pielea acoperită de bubuliţe roşii de la baza gâtului până la bărbie - o reacţie la stricnina cu care se fricţionase din abundenţă? Rămânea de văzut dacă remisia bolii era de durată. Pe de altă parte, nu-i prea venea a mărturisi că, în urmă cu câţiva ani, la îndemnul tatălui său, căutase o legătură genealogică între el şi familia bancherilor Verne, în speranţa obţinerii unei recomandări sau a unei slujbe - era pe vremea când părintele său încă spera că fiul îşi va alege o meserie onorabilă. Încercarea de a se agăţa de arborele genealogic al bancherilor se încheiase, din fericire, cu un eşec.

— Rudă cu bancherii Verne? Din câte ştiu eu, nu.

Un răspuns fără cusur, cu un număr corect de silabe, aşezate în ordine şi rostite limpede.

— Păcat, oftă Lucien Morcel. Am o grămadă de proiecte pentru ziar: planşe în culori, mai multe fapte diverse, un format mai comod... Publicul e pregătit, se vede după cum devorează aceste crime. Am putea ajunge la o sută de mii de exemplare în trei luni! Dar la un sou exemplarul, am nevoie de sprijinul unei bănci. Gata! Haide să nu ne mai gândim la asta, bancherii Verne nici nu ştiu ce pierd!

Se aşeză la birou, dispărând aproape cu totul îndărătul unui munte de hârtii şi cărţi.

— Să ne întoarcem la crime. Montagnon mi-a povestit faptele şi pretinde că dumneavoastră aţi şti să le interpretaţi mai bine decât oricine. Aveţi vreo idee despre autor sau autori?

— Nu în mod direct. Însă de ieri mă tot gândesc la aceste crime, mai ales la ultima şi la aparatul lui Daguerre.

— Montagnon mi-a arătat placa, într-adevăr. Eu l-am sfătuit să nu facă mare caz de ea în articol pentru a evita ca

brigada să vină şi să-şi bage nasul pe aici. Oricum, placa e de nefolosit.

— Fapt ce nu l-a împiedicat însă pe ucigaş s-o lase la faţa locului. Şi-a dat osteneala să aşeze cadavrul astfel încât să-l fotografieze şi, totuşi, a abandonat conţinutul aparatului.

— Poate a fost surprins în timp ce se îndeletnicea cu asta, nu credeţi? Era de-ajuns să intre cineva în atelier într-un moment nepotrivit şi ucigaşul ar fi fost obligat să fugă.

— E foarte posibil. Numai că persoana cu pricina ar fi observat, fără îndoială, cadavrul şi ar fi anunţat poliţia. Ceea ce nu s-a întâmplat. Există deci mari şanse să nu-l fi deranjat nimeni pe asasin. Mai ales într-o zi de 15 august. Şi dacă nu l-a deranjat nimeni, înseamnă că a lăsat intenţionat placa în camera obscură.

— Dar pentru care motiv? se miră Morcel. Să-şi fotografieze victima e o aberaţie în sine. Să nu-i mai pese apoi de rezultat e deja o absurditate!

— Pentru un om obişnuit, cu siguranţă! Să ne imaginăm totuşi că eu aş fi ajuns acolo la zece sau douăzeci de minute după dramă. Sărurile de argint n-ar fi avut timp să se înnegrească la soare sau nu în totalitate, şi pe placă ar fi rămas o urmă.

— Imaginea cadavrului, da. Ei şi?

— Poate a cadavrului sau poate a altcuiva. Imaginea nu putea fi identificată decât cu condiţia descoperirii rapide a crimei. În cel mult o jumătate de oră de la comiterea ei, să zicem. Apoi imaginea începea să se şteargă.

Jules avansă argumentul cu care-şi muncise mintea întreaga noapte.

— După mine, e vorba de un soi de tiflă dată autorităţilor. Căci din două una: ori poliţia se dovedea destul de eficientă ca să salveze dagherotipul - recuperând deopotrivă un element crucial pentru anchetă - ori ajungea prea târziu şi trebuia să-şi recunoască neputinţa. Iar asta ne duce indirect

la uciderea lui Gordon...

— Nu mai reuşesc să vă urmăresc.

— Félix şi cu mine am discutat despre asta alaltăseară. De ce asasinul a hotărât să-l ucidă pe medium la sfârşitul unei şedinţe publice, când participanţii erau încă pe scări? Şi când un inspector - oare asasinul chiar n-avea habar de prezenţa lui? - se ascundea în rândurile asistenţei? O crimă în astfel de condiţii nu reprezintă un afront teribil pentru poliţia noastră, pentru Brigada de Siguranţă, în special? Şi o ocazie pentru un ucigaş vanitos să-şi arate îndrăzneala? Cele două bizarerii legate de prima crimă şi placa uitată în aparat se explică dacă asasinului îi place să sfideze poliţia.

Morcel îl privea ţintă pe Jules, cu o intensitate ciudată - sau, mai bine zis, ochiul său drept îl privea, stângul rătăcind undeva pe braţul fotoliului.

— Interesant, murmură într-un târziu. Montagnon mi-a lăudat imaginaţia dumneavoastră, dar... Un fel de provocare adresată autorităţilor, la asta vă gândiţi? De ce nu? Prin ele însele, crimele acestea sunt deja neobişnuite. Şi-n orice caz, ipoteza ar trebui să-i încânte pe cititorii noştri. Reţineţi-vă ideea, Montagnon, e un material grozav pentru articole. Alte puncte comune între cele două crime există?

Cei şaizeci de franci comision prindeau contur. Jules continuă, străduindu-se să nu-şi trădeze gândul la bani:

— Da. Gordon era medium şi recurgea la ajutorul lui Dandrieu pentru reprezentaţiile sale. Aşadar el şi ebenistul aparţineau mişcării spiritiste. Or, cine zice spiritism zice prorocire, dublă vedere, capacitatea de a înţelege nevăzutul şi lumea de dincolo. Aşa că, evident, nu din întâmplare au murit amândoi cu câte un glonţ în fiecare ochi...

— Şi cum explicaţi bancnotele false din taşca mediumului?

— Probabil că Gordon avea legătură cu acest trafic. Afară de cazul în care, printr-o supremă abilitate, asasinul a umplut cu bancnote false taşca pentru a-i încurca pe poliţişti. În fond, personajul se pretează.

— Dacă-mi permiteţi, interveni Félix, mie mi se pare că portretul acesta al ucigaşului i se potriveşte trăsătură cu trăsătură marchizului de Servadac. Cine dispune de oameni de încredere care să ducă la îndeplinire asemenea crime? Cine e destul de smintit şi de abil ca să le imagineze şi să le pună în practică? Cine s-a lovit de atâtea ori în trecut de poliţie şi s-ar bucura, cu siguranţă, s-o ridiculizeze? În sfârşit, cine ar fi avut motive să omoare un spiritist? Poate Gordon îl ameninţa c-o să dezvăluie ce se petrece în donjon. Poate chiar i-a mărturisit câte ceva ebenistului Dandrieu, de ce nu? Să ne amintim peste ce-am dat în pavilionul gotic!

Lucien Morcel se ridică şi făcu câţiva paşi spre fereastră, de parcă reflecta deja la următorul titlu de pe pagina întâi: *Marchizul de Servadac, suspectul numărul unu!*

— Părerea dumneavoastră care este, Verne?

— Mă gândesc că Servadac e perfect capabil să fi comis aceste crime. Are mijloacele şi răutatea necesare. Şi, indiferent de natura experienţelor sale, ele dovedesc că nu-i atât de lipsit de putere şi desprins de viaţă cum vrea să dea de-nţeles.

— Servadac e un peşte gras, îl domoli Morcel. Şi periculos, pe deasupra. Dacă *Le Populaire* pomeneşte de laboratorul lui secret, o să-l acuze pe Montagnon că a pătruns în locuinţa sa. Şi va avea dreptate. Ne va intenta un proces şi, ţinând cont de relaţiile sale, va obţine punerea sub sechestru a ziarului. Cel puţin provizoriu. Până când nu vom avea dovezi concrete împotriva lui, ne vom feri să-l atacăm. Continuaţi-vă ancheta şi...

Zărind ceva pe fereastră, încremeni brusc.

— Sergenţii... Vin aici. S-ar zice că poliţia a citit *Le Populaire!*

Îşi puse lornionul şi arătă spre uşă.

— Ieşiţi repede prin spate, ca să nu daţi nas în nas cu ei. O să le servesc o poveste, aşa cum ştiu eu. Pentru restul, mă bizui pe dumneavoastră, Montagnon. Duceţi-vă la morgă, cum am stabilit, apoi la înmormântarea mediumului. O să vă trimit un mesaj dacă e nevoie.

Cei doi tineri părăsiră numaidecât biroul. Traversară sala unde presele mecanice scuipau foaie după foaie şi coborâră în fugă scara de serviciu. Un etaj mai jos, în dosul imobilului, câţiva vânzători ambulanţi se învârteau ca nişte lei în cuşcă, aşteptând să li se împartă ziare.

— Hei, Montagnon! strigă un puşti cu mutră caraghioasă. N-ai zece exemplare pentru mine?

— Ai răbdare, c-or să vină! răspunse ziaristul.

— Atunci un bănuţ? Doar eşti celebru acum!

Fără să se oprească, Félix şi Jules străbătură strada Deux-Anges şi apucară spre Sena prin Petits-Augustins. Spre deosebire de concurenţii săi, *Le Populaire* nu-şi instalase sediul pe malul drept, pe bulevardul Montmartre, ci pe malul stâng, lângă Saint-Germain-des-Prés. Lucien Morcel pierdea astfel din prestigiu, dar câştiga, în schimb, o chirie mai mică şi linişte, repetând, ori de câte ori i se ivea ocazia, că aici se simţea mai în largul său şi mai liber. Cel puţin până azi...

— Îl îngroapă pe Gordon? întrebă Jules, în timp ce-şi croiau drum prin mulţimea de studenţi ce ieşeau de la Bele-arte.

— Da, la cinci după-amiaza, la Père-Lachaise. Poliţia scapă de el înainte de sosirea reginei Victoria. Căci nu se ştie niciodată ce se poate întâmpla. Şi-n plus, pe căldura asta...

— Şi tu ai de gând să duci o jerbă de flori?

— Nu, o să stăm deoparte. Însă e o minunată ocazie de a-i vedea laolaltă pe oamenii care-l frecventau pe Gordon. Chit că-i vom interoga pe câţiva dintre ei mai târziu.

— O să fie acolo şi Servadac?

— Habar n-am. Dar dacă asta te îngrijorează, adăugă ironic Félix, află că în Père-Lachaise e interzisă intrarea dulăilor de-un metru cincizeci înălţime.

Jules îl răsplăti c-un ghiont zdravăn în spate.

— Aşa, fă-o pe deşteptul acum! Îţi amintesc că puţin a lipsit ca expediţia ta strălucită de aseară să se încheie cu un dezastru!

— Dar ne-am salvat pielea şi a meritat osteneala, nu? Nu poţi să-ţi petreci zilele în casă, aşteptând gloria îndărătul mesei de scris şi cu pana în mână! Mai există şi altceva în afara de asta: viaţa, lumea!

Vechiul refren folosit de Félix atunci când îşi târa prietenul undeva sau când, după o seară dezamăgitoare, se prefăcea că se justifică. De altfel, Jules considera că nu greşeşte chiar întru totul.

— Şi de ce trebuie să mergem la morgă?

Ajunseseră în faţa bibliotecii Mazarin. Pe chei, strada era înţesată de trăsuri, iar trotuarul de hoinari ce se plimbau sub soarele cald al amiezii. Félix trebui să ridice vocea ca să acopere huruitul roţilor pe caldarâm.

— Din cauza şepcilor şi a halatelor mov purtate de cei doi oameni pe care i-ai zărit ieri în atelierul lui Dandrieu.

— Cei care au descoperit cadavrul ebenistului? Lucrează la morgă?

— Nu-i exclus. De trei luni personalul de acolo are astfel de uniforme. Ca să facă instituţia mai prezentabilă după problemele pe care le-a avut.

— Ce probleme?

— Un scandal mai mult sau mai puţin înăbuşit, dar pe care unul dintre ziariştii noştri l-a mirosit. Froment, cel care

se afla în biroul lui Lucien Morcel mai devreme.

— Un scandal la morgă!

— Furt de cadavre, dacă-ţi vine a crede. În orice caz, asta bănuieşte Froment. După el, povestea a început vara trecută, când cu epidemia de holeră. Până la cincizeci de morţi pe zi şi unii dintre ei sfârşeau întinşi pe lespezile de la morgă fără ca vreo rudă să ceară trupurile spre înmormântare. Nişte angajaţi de la morgă, spălători de cadavre, au avut ideea să le vândă. Studenţilor la medicină, probabil. Un leş ici, un leş colo... Având în vedere numărul, nu riscau mare lucru. Apoi, când molima s-a domolit, au continuat, dar cu mai multă discreţie. La cincizeci de franci bucata, treaba mergea ca pe roate! Numai că în luna mai, un inspector chiţibuşar a scos la iveală neregulile. Unul dintre spălători a mărturisit şi-a luat totul asupra lui. Ceilalţi n-au mai fost învinuiţi. Grefierul a fost dat afară şi administraţia a înăsprit regulile: pentru toate cadavrele nereclamate doar prefectul eliberează permisul de înhumare. Şi uite aşa s-a isprăvit cu traficul. Dar, potrivit lui Froment, e imposibil ca alţi spălători de leşuri să nu fi ştiut de el şi să nu-l continue. Iar dacă lucrurile stau astfel, cei doi indivizi ai tăi sunt amestecaţi şi ei...

— Moret... Moret şi Boucheron, dacă-mi aduc aminte bine.

— Aparent, ieri la amiază veniseră după Dandrieu, nu?

— Vrei să zici că Dandrieu lucra şi el ca spălător la morgă?

— Dacă atelierul lui abia supravieţuia, poate o fi încercat să-şi rotunjească în alte moduri câştigurile.

— Chiar şi vânzând cadavre?

— Asta o să verificăm acum.

Morga din Paris se găsea la cinci minute de locul unde se aflau ei, pe Île de la Cité, după podul Saint-Michel. Era un

fost abator reamenajat ca un impunător mormânt grec, care pe o latură dădea spre Sena - pentru a înlesni transportarea cadavrelor - iar pe cealaltă, spre strada Marché-Neuf. Totodată, reprezenta şi un apreciat loc de promenadă, pentru că oricine putea veni să identifice cadavrul vreunei cunoştinţe. Judecând după numărul celor care şuşoteau în vestibul, neaşteptat de mulţi parizieni aveau printre apropiaţi persoane dispărute... Toţi aceşti vizitatori se îngrămădeau, cu avidă curiozitate, în spatele a trei mari geamuri care dominau sala mortuară. Dincolo de ele, vreo zece mese de marmură neagră, prevăzute cu o mică pernă şi uşor înclinate pentru a asigura o vedere mai bună, îi primeau pe nefericiţii defuncţi în căutarea identităţii.

Oferta zilei era, totuşi, săracă: doar două trupuri de înecaţi, goale, cu excepţia cârpei care le acoperea sexul - ceea ce oricum nu părea să descurajeze comentariile. Deasupra, atârnau în cârlige hainele lor sărăcăcioase, pantaloni murdari şi cămăşi decolorate, pantofi scâlciaţi de apă sau de prea mult purtat. Firicelul de lichid care le curgea pe frunte nu era de-ajuns ca să încetinească lucrarea naturii şi în ciuda grosimii sticlei, un iz acrişor de descompunere plutea în clădire.

— Îţi vine să te întrebi de care parte a geamului omul e mai vrednic de milă, şopti Jules.

Se îndreptă apoi spre o uşă pe care scria cu litere groase: BIROUL GREFIERULUI-DIRECTOR. Pe zid, un anunţ adresat familiilor preciza că pentru dispariţiile mai vechi se puteau consulta oricând registrele. Félix ciocăni de două ori. După o clipă, uşa se deschise şi, în locul unui funcţionar cu mutră severă, se pomeniră în faţa lor cu unul dintre spălătorii de cadavre din ajun, îmbrăcat într-un mov de mare efect.

— Domnul director..., începu Félix.

— Domnul director mănâncă, îi reteză vorba Moret,

bondocul cu părul vâlvoi. Reveniţi peste o oră.

Se pregătea să le închidă uşa în nas, însă Félix îi strecură o bancnotă.

— Ne grăbim, diseară plecăm înapoi în provincie. Dacă aţi avea amabilitatea să ne primiţi, n-o să dureze decât o secundă.

Spălătorul stătu puţin în cumpănă, după care îndesă banii în buzunar c-un gest energic. Se dădu în lături pentru a le permite să intre. Jules observă că avea mânecile suflecate şi de pe degete îi picura apă.

— Spuneţi repede. Eram în spălătorie şi bătrânul de acolo deja a început să miroasă. Pentru ce-aţi venit?

— Căutăm o prietenă a mamei noastre, pe nume Jeanne Rossignol. Trebuia să-i aducem un pachet, dar nu-i acasă şi vecinii susţin că n-au mai văzut-o de astă-primăvară. Am forţat încuietoarea. Lucrurile sunt toate la locul lor, dar ea pur şi simplu a dispărut. În disperare de cauză, ne-am întrebat dacă nu cumva...

La ultimele cuvinte vocea i se stinse într-un mod destul de convingător.

— Cum arăta?

— O doamnă de şaizeci de ani, cu părul alb, ochi albaştri şi o aluniţă mare pe obraz.

— De astă-primăvară, ziceţi? Nu-mi amintesc de o astfel de persoană, însă a trecut destul timp. Din ce lună?

— Aprilie, cred.

Bărbatul se încruntă.

— Nu mai avem registrele din aprilie.

Jules sări în ajutorul lui Félix.

— Încă de anul trecut o luase uşor razna. Poate că s-a rătăcit şi a găsit adăpost într-un azil oarecare, unde a şi murit.

Angajatul făcu semn că înţelegea. În ciuda înfăţişării grosolane, nu arăta a imbecil.

— Fapt e că nu vă pot lăsa singuri în birou. Şi oricum peste zece minute, închid. După aceea, dacă nu vă e frică de morţi, n-aveţi decât să veniţi cu mine în spălătorie. Registrele sunt uite-acolo pe raft.

Félix şi Jules apucară fiecare câte unul din cele două volume groase pe care scria „Mai-iunie 1855” şi respectiv „iulie-august 1855”. Îl urmară apoi pe spălător în încăperea de alături, un fel de sală de baie, pardosită cu alb şi cu două lavabouri largi din care porneau furtunuri flexibile, fixate la robinete. O platformă cu roţi era sprijinită de un lavabou şi pieptul unui bătrân se vedea ieşit în afară, cu capul lăsat în cuvă.

— Scuzaţi mirosul, dar cum deschidem geamurile, muştele încep să roiască.

Jules îşi feri privirea şi se aşează pe un scaun murdar, încercând să respire cât mai rar posibil. Deschise registrul la prima pagină şi se apucă s-o citească în diagonală. O înşiruire de date, vârste aproximative, locuri unde fuseseră descoperite cadavrele şi cauzele probabile ale decesului. În două cazuri din trei, în coloana din dreapta apărea un nume, cu menţiunea „recunoscut”. Dedesubt, adresa familiei şi cimitirul unde fusese îngropat defunctul. În dreptul celor rămaşi anonimi, figurau doar numărul permisului de înhumare şi o precizare, mereu aceeaşi: „Cimitirul de est, 83.”

Cât despre spălător, nu părea deranjat de vizită. Curăţa cadavrul cu apă din belşug, dar fără brutalitate, ba chiar cu un fel de atenţie afectuoasă, de parcă ar fi spălat un copil.

— Pentru el s-au sfârşit necazurile, începu deodată să filozofeze cu voce tare. Şi-a luat porţia de amărăciune. L-au scos de sub podul Royal. Părerea mea e că i-a stat inima deoarece obosise să bată pentru toate fleacurile. Poţi să fii sărac şi să nu-ţi placă sărăcia, nu credeţi?

— Pot să vă pun o întrebare? încercă Félix să lege o

discuţie. Sunt mai mulţi bărbaţi decât femei pe listele acestea...

— Raportul e de o femeie la cinci bărbaţi. Mai ales la înecaţi. Femeile strigă când se aruncă în apă, dar bărbaţii sar direct. În cazul copiilor însă nu există diferenţe.

— Găsiţi şi copii?

— Cam unul pe săptămână. Mai ales dintre cei lepădaţi înainte de vreme sau prunci abia născuţi. Şi sugari, însă puţini.

— Dar oameni ucişi cu violenţă, împuşcaţi, de exemplu, sunt aduşi aici?

— Bineînţeles! Nu sunt băieţi de treabă, în general, şi primesc ceea ce merită. Alţii pur şi simplu n-au avut noroc, depinde.

— Şi s-a întâmplat de curând aşa ceva?

Spălătorul luă un şomoiog cenuşiu ca să şteargă pieptul şiroind de apă al bătrânului.

— Hm! Da. Însă nu era un necunoscut. Mai degrabă un om de-al nostru.

— Cineva care lucra la morgă?

Bărbatul se întoarse spre Félix, cu un aer bănuitor.

— Astea-s poveşti pentru poliţie şi n-o să vă ajute s-o găsiţi pe doamna cu pricina. Şi-n plus, e timpul să termin.

Félix părea pe punctul de a renunţa, convins, fără îndoială, că mai multe n-o să afle, când Jules îl văzu pălind brusc. Ziaristul se aplecă încordat deasupra registrului de parcă tocmai ce descoperise o informaţie capitală. Apoi se adresă iarăşi spălătorului.

— Încă un lucru mai spuneţi-mi. Întreb doar din curiozitate. Ce înseamnă „Cimitirul de est, 83”?

— Cimitirul de est, îi explică Moret, e cimitirul Père-Lachaise. Iar sectorul 83 e groapa comună. Acolo sunt înmormântate cadavrele fără nume. Administraţia asigură sicriele, iar groparii le îngrămădesc înăuntru.

— Şi sectorul 79?

— Sectorul 79 e categoria imediat superioară. Parcela săracilor, ca să zic aşa, a celor care abia au cu ce să plătească un loc de veci. Îi pun acolo pentru că e foarte aproape de groapa comună şi ca să nu se amestece cu mormintele frumoase din cimitir. Şi-n moarte e la fel ca-n viaţă, nu există egalitate.

În timp ce spălătorul împingea cadavrul pe platforma cu roţi, Félix îi arătă lui Jules registrul.

— Uite-aici, îi şopti.

Jules se aplecă la rândul lui peste pagină şi citi:

„17 iulie 1855: bărbat, aprox. treizeci de ani, brunet, ochi albaştri, stare de sănătate bună, pantalon şi cămaşă din pânză de bumbac bej, sandale de piele, găsit în canalul Saint-Martin, în dreptul străzii Angoulême, trei lovituri de cuţit în pântece.”

Şi în coloana din dreapta:

„Recunoscut pe 20 iulie. Nume: Dandrieu Edmond. Familie: Dandrieu Louis, Groapa Beco, Pré-Saint-Gervais. Cimitirul de est, 79.”

9

— Straşnică potrivealã, nu? începu Félix îndată ce ieşiră pe cheiul Marché-Neuf. Cu doar două luni înainte de a fi asasinat, ebenistul avea deja un fiu sau un văr sau mai ştiu eu ce care s-a lăsat căsăpit. Trei lovituri de cuţit şi la canal! Asta ne dă o idee despre îndeletnicirile familiei!

— Posibil, zise Jules, care nu-i împărtăşea punctul de vedere. Oricum, bine ai făcut punând întrebări despre

cimitir. O să profităm de înmormântarea lui Gordon ca să vizităm sectorul 79. Piatra funerară o să ne ofere, poate, mai multe informaţii despre Dandrieu.

— Crezi că există o legătură între aceste crime?

— Trei lovituri de cuţit şi două gloanţe în ochi nu sunt acelaşi lucru. Mă îndoiesc că-i vorba de acelaşi ucigaş şi cu atât mai puţin de acelaşi motiv. Pe de altă parte, reprezintă o dovadă referitoare la oamenii pe care-i frecventa ebenistul.

În realitate, Jules avea o a doua ipoteză, pe care deocamdată nu voia s-o supună obiecţiilor lui Félix, preferând s-o verifice întâi la Père-Lachaise.

— Toate astea îmi deschid apetitul, exclamă ziaristul, pe jumătate sincer, pe jumătate provocator. Ştiu un restaurant drăguţ în spatele catedralei Notre-Dame. Nu-i prea scump şi se mănâncă bine. Fac eu cinste.

Străbătură Île de la Cité în direcţia catedralei Notre-Dame. Jules nu înţelesese niciodată cum putea fi lăsată într-un asemenea hal de paragină inima Parisului. Clădirile erau dărăpănate, crăpate, unele acoperişuri se surpau, altele se dezmembrau, căzând în bucăţi peste trecători. Pe cele mai multe dintre străduţe, mizere şi periculoase, riscai să fii atacat, etajele caselor aproape că se atingeau, iar prin canalele urât mirositoare şerpuia o apă slinoasă. Jules îşi amintea noaptea de 26 ianuarie când el şi Félix merseseră în pelerinaj pe strada Vieille-Lanterne, unde tocmai se spânzurase Gérard de Nerval. Avuseseră de înfruntat un frig pătrunzător, briza le şuiera cu răutate pe la urechi şi căutaseră adăpost într-una din acele spelunci pe care poetul le iubea atât de mult. Localul rău famat era plin de siluete dubioase, de feţe înroşite de beţie şi spinări încovoiate, de discuţii şoptite şi de priviri furişe, neliniştitoare. În loc să stea şi să discute, la un pahar, despre *Himerele* şi *Fiicele focului,* aşa cum aveau de gând,

îşi băuseră în grabă absintul şi o şterseseră de-acolo numaidecât, privind din când în când peste umăr, ca să se asigure că nu sunt urmăriţi. Şi nu de către Gérard de Nerval...

Chiar şi azi, în lumina soarelui, cartierul rămânea întunecat şi respingător, o imensă baltă de noroi la poalele catedralei Notre-Dame. Din fericire, asta nu-i descuraja pe curioşi să vină şi să admire biserica: zeci de turişti se plimbau cu privirea în sus prin piaţeta din faţa monumentului, în mijlocul saltimbancilor cu torţe şi al vânzătorilor de chilipiruri. Printre ei, un bătrân fotograf ambulant se agita strigând: „Portrete la minut! Cea mai frumoasă amintire din Paris! Dumneavoastră şi Notre-Dame!” Împingea un fel de cărucior cu o copertină din pânză sub care îşi ţinea echipamentul. Cum îi zări pe Félix şi pe Jules, se repezi înaintea lor.

— Un portret, chipeşii mei domni? Trei secunde pozaţi şi în mai puţin de cincisprezece minute aveţi rezultatul!

Félix îl îndepărtă c-un gest scurt din mână.

— Mulţumim, mergem să mâncăm.

— Pentru domniile voastre, doar trei franci! Cinci dacă luaţi două!

Era roşu tot, asudând şi gâfâind sub barba zbârlită şi părul ciufulit.

— Preferaţi confortul unui atelier, am dreptate? continuă fotograful.

Şi le întinse două bucăţi de hârtie decupate cu grijă.

— Uitaţi, sunt reduceri la studioul Pelladan. Da, da, marele studio Pelladan! Aşa-i că n-o să le scăpaţi?

Jules era pe cale să-şi vadă de drum, când un detaliu îi sări în ochi: aparatul fotografic de sub acoperitoarea din pânză avea un mic capac din cupru care proteja obiectivul. Un capac ce-i aminti numaidecât de acel aşa-zis capac metalic găsit lângă trupul lui Gordon în noaptea crimei. Se

opri imediat.

— Mă scuzaţi, pot să mă uit mai îndeaproape la aparat?

— Ah! Aparatul! Bineînţeles, tânărul domn e un cunoscător. Acesta-i un model cu burduf şi cu un recul excelent.

— Dar obiectivul?

Fotograful scoase capacul.

— Un Petzval îmbunătăţit cu o lentilă dublă făcută de mine. O luminozitate perfectă şi o precizie fără cusur, n-o să fiţi dezamăgit!

— Îmi permiteţi?

Jules îi luă din mână capacul în timp ce Félix se apropie de ei.

— Ce s-a întâmplat?

— Aceeaşi mărime, observă Jules, acelaşi filet. Exact aşa ceva am găsit sub masă alaltăseară. Un capac de aparat fotografic!

— Vorbeşti de obiectul găsit de inspectorul Lafosse, despre care n-avea habar ce poate fi?

La auzul numelui inspectorului, bătrânul îşi luă înapoi capacul din mâinile lui Jules.

— Nu ştiu ce căutaţi, chipeşii mei domni, dar dacă nu vreţi un portret, există alţi doritori care încep să-şi piardă răbdarea.

Félix se hotărî pe loc.

— Vă plătesc pentru portrete şi fără să vă daţi osteneala să le faceţi. Dar numai dacă vă învoiţi să ne răspundeţi la câteva întrebări.

— Câteva întrebări? se strâmbă fotograful. Dar cât vă răspund la ele, bunul meu domn, clienţii mei o să părăsească piaţeta cu toţii! Va trebui apoi să mă ţin după ei la Luvru, la Tuileries sau cine ştie pe unde. O să pierd prânzul şi stomacul o să-mi ghiorăie până la cină!

Şiretlicul era grosolan şi Jules îl consideră obraznic pe

bătrân. Spre marea sa surpriză însă, Félix nu-şi ieşi din sărite.

— Dacă doar ăsta-i necazul, atunci sunteţi invitatul nostru. Hanul Două Turnuri vă convine?

Arareori văzuse Jules pe cineva mâncând cu atâta lăcomie. Émile, întrucât acesta era numele fotografului, înfuleca la fel de hulpav orice i se aducea: măsline umplute cu pastă de peşte, vânat în aspic, limbă de vită umplută, coastă de miel cu mazăre, felii de pepene, compot de pere însoţit de brioşe şi, pentru ca dumicaţii să alunece mai uşor, dădu pe gât şi patru pahare de vin de Mâcon. Totul cu doi franci patruzeci, căci Félix alesese, fapt de care Jules nu înceta să se minuneze, cel mai copios meniu. Între două feluri de mâncare - dat fiind că între două înghiţituri timpul era prea scurt - Émile le povesti că lucra pentru Pelladan, unul dintre cele mai mari studiouri din Paris, situat pe bulevardul Italienilor. Împreună cu alţi trei fotografi ambulanţi, în funcţie de vreme, trebuia să bată locurile turistice sau să se ocupe de treburile din atelier. Seara, ţinea o galerie cu poze exotice pe Champ-de-Mars şi, cu prilejul Expoziţiei Universale, i se mai întâmpla să supravegheze standul Pelladan de la Palatul Industriei. Ca să te îndeletniceşti cu-atâtea era nevoie să prinzi puteri!

Când ajunseră la lichioruri şi simţi că bătrânului i-a mai dispărut neîncrederea, Félix trecu la lucruri serioase.

— Aţi remarcat, fără îndoială, că prietenul meu şi cu mine ne interesam mai devreme de capacul de cupru al aparatului dumneavoastră.

— Nu mi-a scăpat, într-adevăr.

— Am dori să aflăm dacă e uşor să faci rost de aşa ceva şi de unde?

Émile se trase mai departe de masă ca să stea mai comod.

— Din câte cunosc eu, nu se vând separat. O să vă coste

întreg preţul aparatului.

— Adică?

— Nu mai puţin de două sute de franci la un optician şi asta cu lentile obişnuite...

— O sumă frumuşică... Şi sunt mulţi cumpărători?

— Particularii aleg, în general, modele mai ieftine. Însă toate atelierele care ţin să-şi mulţumească neapărat clientela au aşa ceva. Aparate ca al meu sau chiar mai scumpe. Cel pe care-l foloseşte domnul Pelladan valorează aproape o mie de franci.

— Şi câte asemenea ateliere există în Paris?

— În fiecare săptămână se mai deschide câte unul. Toată lumea vrea să aibă un portret, şi burghezii, şi muncitorii. Nemurirea pentru câţiva bănuţi, cine n-a mai visat la asta? Şi cu progresele care se întrevăd, ritmul nu riscă să încetinească. Capitala trebuie să numere acum peste o sută de studiouri.

O sută de studiouri, asta însemna pe puţin o sută de aparate şi de capace, probabil şi mai multe. La care se adăugau amatorii bogaţi pe care o astfel de evidenţă nu-i putea lua în calcul. Félix îşi jucă atunci ultima carte: placa pe care Jules i-o încredinţase pentru a i-o arăta lui Lucien Morcel.

— Ce credeţi despre asta?

Émile desfăcu paginile ziarului şi fluieră printre dinţi.

— Pe legea mea, aţi lăsat-o să se coacă prea tare!

— Şi altceva?

— Ei bine... E un dagherotip, cu un sfert de placă, model vechi. Azi se folosesc din ce în ce mai rar.

— De ce?

— Să zicem că plăcile metalice şi-au trăit traiul. La început, erau apreciate pentru simplitatea lor: material puţin, uşor de mânuit, o imagine mulţumitoare, deşi cam ştearsă, după gustul meu. Dar au şi defecte foarte mari:

sunt fragile şi se strică numaidecât la lumină. Dar, mai ales, nu pot fi multiplicate. Ai prins imaginea, ai obţinut un rezultat şi gata. Punct. În zilele noastre, se preferă plăcile de sticlă acoperite cu colodiu, un amestec pe bază de eter şi fulmicoton. Odată sticla impresionată în negativ în camera obscură, aşezi pe ea o hârtie sensibilă, expui totul la soare şi gata fotografia. Plus că poţi repeta operaţiunea de câte ori vrei. Mai ieftin, o calitate mai bună şi n-ai nevoie decât de o şedinţă ca să obţii un număr mare de copii.

— Ce părere aveţi, continuă Félix, se mai poate scoate ceva din placa asta?

— În ce condiţii a fost luată imaginea?

— În plin soare, la prânz. Placa trebuie să fi rămas vreo două ore în aparat.

— Două ore! Vorbiţi de-o expunere din cale-afară de lungă! Ce subiect putea să merite un asemenea timp?

— Tocmai asta nu ştiu.

Émile culese cu degetul ultimele firimituri de pe masă.

— Dacă pricep eu bine, aţi dori să aflaţi ce e pe această placă, nu?

— Cam aşa.

— Numai că, după două ore de expunere, descoperirea unei urme ţine doar de miracol.

— Şi aţi fi în stare de un astfel de miracol?

Émile şovăi.

— Nu neg că studioul Pelladan e cunoscut pentru tehnicile foarte sigure de developare. S-ar putea folosi vapori şi mai multe băi succesive. Însă nu pot garanta un rezultat. Şi, în orice caz, patronul nu mi-ar permite să întrebuinţez substanţele din laborator în alte scopuri decât o comandă pentru atelier.

Félix îl privi cu subînţeles.

— Nimic nu vă obligă să-i spuneţi, o să vă despăgubesc pe măsură: zece franci dacă încercaţi, douăzeci dacă

reuşiţi.

Buza de jos a bătrânului începu să tremure.

— Risc oricum să-mi pierd slujba!

— Atunci treizeci de franci, ca să fie suma rotundă, şi mâine mă informaţi ce progrese aţi făcut, e bine acum?

Generozitatea ofertei sfârşi prin a-i înlătura fotografului toate reţinerile. Faţa i se lumină şi bătrânul întinse mâna către Félix.

— Batem palma!

Père-Lachaise era un loc curios. Un parc mare, situat nu chiar în oraş, dar nici cu totul în afara lui, plin de arbori, cu veveriţe şi păsările, iar ici şi colo, aliniate ca la şcoală sau răspândite la adăpostul tufelor, morminte şi sculpturi. Cimitirul de est îşi deschisese porţile în urmă cu cincizeci de ani, însă interesul pentru el crescuse în mod spectaculos imediat ce fuseseră aduse aici rămăşiţele pământeşti a patru ilustre persoane: Molière şi La Fontaine, Héloïse şi Abélard, veniţi să se alăture, sub carpeni, unui detaşament de mareşali. După aceea, devenise extrem de şic să-ţi construieşti mormântul la Père-Lachaise, iar lumea bună din Paris se grăbise să-şi aleagă aici locul de veci - în unele cazuri mai repede, poate, decât ar fi dorit, având în vedere ravagiile cauzate de holeră...

Dacă nu dispuneai de miile de franci necesari pentru cumpărarea unui loc de veci, dar doreai totuşi să te bucuri după moarte de aerul plăcut din Charonne, nu-ţi rămânea decât partea modestă a cimitirului, situată la nord-vest, zonă peste care Père-Lachaise se extinsese în 1850. De altfel, celor doi tineri le trebui un sfert de oră încheiat ca să ajungă la ea, timp în care traversaseră în întregime necropola, urcaseră movila Mont-Louis şi descoperiseră teritoriul săracilor. Ce-i drept, sectoarele 83 şi 79 nu făceau o impresie prea grozavă: alei geometrice, lipsite de

vegetaţie şi foarte sărace în ornamente. Groapa comună semăna c-un petic oarecare de pământ proaspăt săpat, iar mormintele învecinate erau cât mai mici posibil. O lespede de piatră, un nume gravat, în cel mai bun caz, o cruce. Jules şi Félix le cercetară pe rând, tristă litanie a unor destine uitate: „Maxime Charmant, 1798-1852”, „Henri Lavigne, 1809-1851”, „Adrienne Vasseur, 1801-1854”, „Héloïse Gauchet, 1828-1854” - aceasta din urmă se născuse în acelaşi an cu Jules, fapt care-i dădu fiori. Şi tot aşa.

La capătul unei jumătăţi de oră de asemenea macabră trecere în revistă, se văzură nevoiţi să se plece în faţa evidenţei: nici pomeneală de Edmond Dandrieu.

— De necrezut! se enervă Félix. Spălătorul de leşuri trebuie să se fi înşelat!

— Scria în registru, îl contrazise Jules. Dar într-un fel, nu mă surprinde. Probabil că n-a existat niciodată un Edmond Dandrieu...

— Ce?

Jules îşi scoase haina şi-şi suflecă mânecile asigurându-se totodată că nu-i asculta nimeni. Nu se auzea, în depărtare, decât zgomot de ciocan. Muncitorii cu care se încrucişaseră mai devreme pe drum, lângă zidul împrejmuitor, se apucaseră, pesemne, de treabă.

— Ştim deja că se fură cadavre de la morgă, nu-i aşa? Ştim, de asemeni, că scandalul a fost descoperit şi că din primăvară s-au luat măsuri. Acum doar prefectul eliberează permisele de înhumare pentru morţii anonimi.

— Cunosc toate astea, eu ţi le-am spus!

— Atunci ştii esenţialul: Edmond Dandrieu nu era un mort anonim.

— Corect, întrucât ebenistul l-a recunoscut! Dar nu văd în ce...

— Greşeşti! Un cadavru identificat e încredinţat familiei, care ia asupra sa formalităţile şi înmormântarea. Or, cu

noile reguli, devine oarecum mai simplu să faci să dispară un mort recunoscut decât un mort anonim: se evită astfel intervenţia prefectului.

— Vrei să zici că Edmond Dandrieu n-ar fi avut nici o legătură de rudenie cu ebenistul? Că n-ar fi un Dandrieu?

— E posibil. Ebenistul a pretins că-l recunoaşte ca să-l vândă mai uşor. Aminteşte-ţi de indicaţiile din registru: cadavrul a fost adus la morgă pe 17 iulie şi Dandrieu l-a cerut pe 20 iulie. Trei zile ca să recunoşti un membru al propriei familii! Doar nu trebuie să fii un fizionomist! În realitate, l-a luat abia după ce s-a asigurat că nimeni nu se interesează de cadavru. Cât priveşte mormântul, a făcut economie. Nu-şi închipuia că într-o zi cineva o să compare registrul de la morgă cu mormintele din Père-Lachaise!

— Dar asta-i mai rău decât orice! O identitate falsă şi nici un fel de funeralii! În plus, nu-i genul de manevră pe care-o poţi repeta prea des...

— Doar dacă nu pretinzi că jumătate din membrii familiei Dandrieu sfârşesc în Sena! Nu, fireşte, aşa ceva este exclus. Deci trebuie să vedem în falsul Edmond pur şi simplu o excepţie. Şi mă îndoiesc că ebenistul ar fi acceptat să-şi treacă numele în registru pentru patruzeci sau cincizeci de franci. Trebuie să i se fi oferit mult mai mult.

— Te gândeşti la ceva anume?

Se întorceau în pas grăbit spre mijlocul cimitirului, nerăbdători să regăsească răcoarea teilor şi a nucilor. Jules avea îndoieli.

— De fapt mă întreb dacă nu cumva tu ai văzut bine, oftă el.

— Despre ce anume vorbeşti?

— Despre Servadac. Ce poate să învârtească în laboratorul ăla? Electricitate, scaune, un pat... presupunând că face cercetări despre om, de ce are nevoie de un pat şi de două scaune?

Félix îşi plesni palmele.

— Bineînţeles, ai dreptate! Foloseşte cadavrele pentru experienţe! El le cumpără! De-aia îi trebuie un pat! Şi cum din primăvară nu prea mai merge să furi cadavre de la morgă, l-a însărcinat pe Dandrieu să-i aducă unul, indiferent de preţ! După care a scăpat de ebenist, la fel cum a făcut cu Gordon!

Ziaristul trebui să-şi întrerupă demonstraţia căci ajunseseră în partea cea mai circulată a cimitirului şi întâlneau obişnuiţii vizitatori din Père-Lachaise: cupluri, familii îndurerate, văduve îndoliate, mergând cu paşi mărunţi sub mantiile lor. Félix şi Jules se înclinară în faţa lui Nerval şi a lui Balzac şi-l salutară de la distanţă pe Frédéric Soulié, autorul *Memoriilor Diavolului.* Apoi coborâră direct spre pictorul Géricault, înainte de a căuta, pe lângă Chopin, un loc mai înalt pentru a putea supraveghea sectorul 10, unde trebuia să aibă loc înmormântarea mediumului. Îşi găsiră adăpost la picioarele statuii lui Vivant Denon, savant şi diplomat, care le oferea deopotrivă un paravan convenabil şi o panoramă excelentă.

N-avură prea mult de aşteptat: cortegiul se dovedi punctual. Vreo treizeci de persoane, cu preotul în frunte, păşeau în urma sicriului cărat de doi gropari. Félix, mai familiarizat cu cei prezenţi, comenta în şoaptă.

— Servadac n-a venit, bătrânul şarpe nu se încumetă să se arate. Iar Batisson, patronul tipografiei, nici atât. S-a evaporat, pur şi simplu. Însă o vezi pe femeia aceea plinuţă, cu pălărie cu boruri mari? E patroana de la Lebăda roşie, şi ieri aştepta în anticamera marchizului. Hotărât lucru, dai de ea peste tot! Se impune s-o interogăm urgent, nu crezi?

Şi cu ochii sticlindu-i, adăugă:

— N-ai vrea să mergem şi să le prezentăm omagiile noastre în fapt de seară doamnelor de acolo? Ca un soi de sacrificiu pe altarul gazetăriei?

— Îmi pare rău, dar Lebăda roşie e mult peste posibilităţile mele materiale.

— Să zicem că face cinste *Le Populaire.* Cu condiţia să-i înşiri câteva detalii picante, Lucien Morcel o să-ţi înapoieze banii cu cea mai mare plăcere! Şi până atunci, îţi dau eu un avans. Ia te uite, o vezi pe tânăra din spate? Cea zveltă, cu umbreluţă neagră... Dacă-i pui în piept o broşă în formă de albină, ai putea s-o confunzi cu necunoscuta din strada Cloche-Perche. Ba nu, se răzgândi Félix, e prea înaltă. Şi chiar lângă ea, cu fruntea-n pământ, e consilierul de stat Panaget, vechi prieten cu tata. Nu-l ştiam aşa un mare admirator al mediumului! Sub frasinul pitic din stânga...

Şi-n felul acesta, Félix completă discursul funebru - de pe promontoriul lor nu prindeau decât frânturi - făcând o cronică lămuritoare a obiceiurilor şi personalităţilor spiritiste, până când procesiunea se risipi. Ceremonia nu durase decât douăzeci de minute şi ziaristul era cam dezamăgit de asistenţa restrânsă.

— Ar fi trebuit să se adune treizeci de persoane, pe puţin. Dar totul s-a petrecut prea repede, oamenii n-au aflat de înmormântare. Şi, curios lucru, nici un agent de poliţie. Ţi se pare normal?

Aşteptară încă cinci minute, până ce groparii astupară groapa, apoi îşi părăsiră adăpostul şi merseră să privească mai de aproape. Mormântul era înconjurat de coroane şi de flori şi nu avea nici o inscripţie, de parcă moartea încă ezita între provizoriu şi definitiv. Detaliu trist, lespedea funerară nu se încastra perfect în soclu: stătea pieziş, lăsând un spaţiu gol de cel puţin jumătate de centimetru.

— Au lucrat de mântuială, zise Jules, de-aia au şi terminat atât de repede!

Félix se aplecă la rândul său şi-şi trecu degetul peste crăpătura îngustă, clătinând din cap.

— Dimpotrivă, au făcut-o cu bună ştiinţă. E loc cât să

strecori o daltă şi să ridici lespedea. Dacă vrei părerea mea, cineva i-a mituit pe gropari să lase mormântul deschis. Cineva care are de gând să recupereze cadavrul!

10

Jules nu avusese niciodată ocazia să frecventeze un stabiliment atât de prestigios ca Lebăda roşie. Odată, după ce-l călăuzise pe vărul său Hilaire - care vizita întâia dată Parisul - din muzeu în muzeu şi de la Panthéon la Arcul de Triumf, îl dusese la sfârşit, ca să-l stoarcă de ultimele puteri, într-o casă destul de bună din Montmartre, unde fericirea costa cinci franci. Hilaire se întorsese în provincie cu o idee foarte bună despre capitală. Însă Lebăda roşie avea altă clasă, iar obiceiurile sale ţineau de un alt rang. Aici erai pe strada Băncii, la doi paşi de Bursă. Privilegiat de soartă, Félix nu trebui decât să se prezinte la ghereta de la intrare pentru ca numaidecât porţile paradisului să i se deschidă larg. Trei trăsuri închiriate erau trase în curte şi un majordom în uniformă roşu-carmin îi conduse la garderobă unde, de altfel, n-aveau ce să-şi lase. O subretă mărunţică, îmbrăcată sobru, schiţă un pas spre ei, însă o alta, care aştepta la baza scării de marmură, se dovedi mai iute.

— Îi însoţesc eu pe domnii, Philomène. Anunţ-o pe madama că îi duc în salonul verde.

Cei doi tineri o urmară la etaj, printr-unul din acele coridoare care permit oaspeţilor să circule fără să se întâlnească între ei. Fata îi pofti să ia loc într-un budoar în formă de ou, unde totul, de la tapet până la covor, era de-un verde pal, ca migdala.

— Vă rog să binevoiţi a aştepta o clipă, avem mulţi vizitatori datorită Expoziţiei şi...

— Cum vă numiţi? o întrerupse Félix.

— Savannah.

— Nu cred să vă fi mai văzut pe-aici, Savannah. Mi-aş aminti...

Era, ce-i drept, frumoasă de-ţi tăia răsuflarea. Zveltă, cu talia strânsă delicat cu un şorţ alb, avea un chip de zână, tenul curat şi foarte luminos, un nas minuscul şi ochi verzi imenşi sub o cascadă de bucle roşcate. Se îmbujoră şi-şi încrucişă mâinile la spate.

— Eu, domnule, v-am zărit de câteva ori. Până acum, mă îngrijeam de rufărie, dar patroana s-a gândit că m-aş dovedi mai de folos dacă aş întâmpina oaspeţii.

— Cred şi eu! exclamă Félix. Patroana dumitale are gusturi bune! Şi că tot am pomenit de ea, trebuie să-i vorbesc.

— Vai, domnule, lipseşte toată ziua. Dar madama o să vină imediat şi dacă există ceva care...

Félix îşi luă un aer supărat.

— Tare neplăcut. Doream să supun atenţiei sale o cerere un pic mai deosebită. Sunteţi sigură că nu se întoarce?

— Nu astă-seară, din câte mi s-a spus. Dar mă duc imediat s-o caut pe madama.

Se retrase cu o graţie de dansatoare.

— Dacă patroana nu s-a înapoiat de la cimitir, reflectă Félix cu voce tare, înseamnă că s-a grăbit să-i dea raportul lui Servadac. Unde se află mormântul lui Gordon, cum să-l deschidă, cum să ia cadavrul cât mai discret posibil... Pun pariu că furtul va avea loc astă-seară. Dacă reuşim să-i surprindem avem dovada definitivă că marchizul e amestecat în povestea asta. Mă asculţi, Jules?

Dar gândurile lui Jules rătăceau pe undeva prin cutele de bumbac ale sorţuleţului fetei. Urca din nou scările împreună

cu ea, ţinându-se cu mâna de balustradă, vibrând la pocnetul tocurilor ei pe marmură. La drept vorbind, era destul de obişnuit cu astfel de senzaţii, când parcă-şi părăsea corpul şi plutea: le încercase în copilărie cu Caroline, cu Herminie ceva mai târziu, apoi cu Honorine, după care cu Laurence, apoi cu altele... Şi de fiecare dată, simţea acelaşi gen de sentiment, ceva între posesiune şi pierdere, de la caz la caz. De fiecare dată, emoţiile sale sfârşiseră ca nişte jalnice reveniri cu picioarele pe pământ. Asta era mersul vieţii lui...

— Micuţa Savannah te face să visezi? Ai răbdare până luna viitoare, o să-şi schimbe şorţuleţul cuminte pentru un *déshabillé* de Veneţia. O s-o ai pentru douăzeci de franci şi o să te cruţi de suferinţă. Şi nu te lăsa amăgit de purtările ei, ştie cu precizie unde se află.

Félix se număra printre acei oameni care nu acordau pic de încredere semenilor, în general, şi femeilor, în special.

Savannah se întoarse.

— Madama îşi cere iertare, nu poate să se elibereze chiar acum, se ocupă de un ministru englez şi, nevorbind aceeaşi limbă, au apărut nişte neînţelegeri. Dar dacă vă grăbiţi, vă pot conduce eu în salonul cel mare.

Ziaristul încuviinţă şi Savannah îi călăuzi printr-un coridor fără ferestre, până în inima palpitândă a Lebedei roşii, legendarul salon de onoare. Acolo stăteau vreo cincisprezece tinere, care suportau căldura graţie voalurilor subţiri şi a evantaielor frumos colorate pe care le mânuiau în joacă, legănându-le cu mişcări lascive. Blonde şi brunete, trupeşe sau subţiri, cu zâmbete provocatoare sau priviri timide, cele mai multe foarte tinere, unele ascunzându-se îndărătul voalurilor de tul, altele oferindu-se fără nici un acoperământ.

Deviza casei era invitaţia la călătorie, jumătate dintre zeiţele de aici traversaseră mări şi continente: o arăboaică,

o vietnameză, o nubiană cu trupul încordat ca un arc, o rusoaică având pielea ca laptele, o indiancă al cărei sari nu ascundea decât cel de-al treilea ochi şi tot aşa. Pe pereţi, panouri pictate în lungime dădeau o nouă interpretare câtorva scene mitologice cu o mare economie de veşminte, dar cu o inventivitate meritorie în atitudini şi poziţii. În mijlocul canapelelor, sofalelor, divanelor şi al nenumăratelor bibelouri cumpărate de prin toate colţurile lumii - sau la fel de bine, de la raionul colonial din La Belle Jardinière[1] - un pitic cu pălărie de cowboy cânta melodii americane la o pianină. Pe tavan, lângă o Leda voluptuoasă, o lebădă roşie ca sângele dovedea cu prisosinţă că, deşi transformat în pasăre, Zeus nu-şi pierduse nimic din aura divină.

Félix se hotărî foarte repede: se apropie de superba negresă şi o trase după el spre uşa din fundul încăperii. Pentru Jules, lucrurile nu erau atât de simple. Să nu fi fost Savannah, s-ar fi grăbit s-o aleagă pe indiancă sau pe vietnameză, temperamente rare în casele de toleranţă modeste unde obişnuia el să meargă. Însă se simţea jenat în faţa tinerei fete şi, la drept vorbind, întru câtva ruşinat. Fără a mai pune la socoteală cele cincisprezece perechi de ochi care-l fixau pe sub sprâncene înălţate sau clipind seducător.

Tânăra subretă îi ghici stânjeneala.

— Preferaţi să vedeţi mai întâi camerele, în caz că nu le cunoaşteţi?

— Tocmai voiam să vă rog, aprobă el, uşurat.

Ieşiră pe aceeaşi uşă din fundul salonului şi Savannah îi oferi un tur în toată regula, vizită despre care Jules înţelese că era şi o repetiţie generală înaintea examenului pe care tânăra îl va da cândva în faţa patroanei sale.

---

[1] Lanţ de magazine care s-a dezvoltat în Franţa în secolul al XIX-lea (n. tr.).

— Aici e camera maharajahului, cu baldachin din fildeş, vas pentru ars mirodenii şi o mare de perne. Acolo e haremul sultanului, decorat în întregime cu mozaicuri şi prevăzut cu o piscină cu apă caldă. Amândouă sunt, în prezent, rezervate. Mai departe, aveţi camera japoneză.

Şi tot aşa pentru fiecare încăpere. După această trecere în revistă ce dură un sfert de oră, Jules se simţea zdrobit de oboseală, de parcă făcuse turul lumii din punctul de vedere al diversităţii orizontale - cu excepţia pagodei din Pekin ce reprezenta, ea singură, o particularitate verticală.

— Dacă tot nu v-aţi hotărât, încheie Savannah, ne rămân micile cabinete de curiozităţi.

Îl împinse într-un alcov întunecos şi minuscul, apoi dădu la o parte draperia ce acoperea o oglindă fără strat metalic, de înălţimea unui om. De partea cealaltă, un senator în vârstă se străduia gâfâind să retrăiască splendoarea celor *O mie şi una de nopţi* într-un decor de *azulejos* [1] şi portocali. Dar ilustrul rege persan nu era decât un biet bătrân, iar Şeherezada nu risca deloc să-şi piardă viaţa...

— Mulţumesc frumos, rosti Jules trăgând la loc draperia, dar nu sunt amator.

Savannah făcu o mutră necăjită.

— Nu v-am explicat eu bine, domnule, nu-i aşa? N-am fost convingătoare?

— Ba da, dimpotrivă, a fost perfect.

— Adevărat? Şi dicţia mea... vi s-a părut bună dicţia mea?

— Excelentă, foarte clară...

— Asta-i bine, zise ea, regăsindu-şi calmul.

Şi adăugă pe un ton potrivit pentru confidenţe:

— Pentru că, vedeţi dumneavoastră, domnule, contează foarte mult pentru mine. Nu vreau să rămân aici toată

[1] Ansamblu decorativ din plăci de faianţă emailate în care predomină culoarea albastră (n. tr.).

viaţa, vreau să devin actriţă.

— Actriţă! Ce coincidenţă! se aprinse Jules. Eu însumi scriu piese de teatru.

Chipul fetei se lumină.

— Scrieţi piese de teatru?

— Da. Zilele astea termin una pentru teatrul Gymnase. Aş putea să vă recomand directorului, dacă vreţi.

— Aţi face asta?

— Cum să nu... Cunoaşteţi scene din vreo piesă?

— Un pic, se bâlbâi ea. În sfârşit, nu. Dar ştiu fabule!

— Am putea lucra împreună nişte texte, îi propuse Jules, brusc foarte preocupat de cariera lui Savannah. La ce oră terminaţi seara?

— Mâine e sfârşit de săptămână, deschidem mai devreme. Intru la opt ca să pregătesc camerele şi isprăvesc la şase.

— Ei bine, aş trece să vă iau la ora şase, dacă doriţi. O să aduc şi texte.

Tânăra lăsă ochii în pământ.

— E foarte drăguţ din partea dumneavoastră. De obicei, pe bărbaţi nu viitorul meu îi interesează... dar eu nu vreau să ajung ca domnişoarele de aici, înţelegeţi?

— O să vă descurcaţi foarte bine, sunt sigur. Şi vă promit că mâine veţi avea o scrisoare de recomandare pentru teatrul Gymnase. Până atunci, iertaţi-mă, dar cred că o să mă mulţumesc să-mi aştept prietenul.

Fata îl conduse în micul budoar, copleşindu-l cu întrebări despre piesele pe care le scrie, cele care se jucaseră, în ce teatre şi cu ce actriţe. Ca să n-o dezamăgească, Jules se simţi obligat să-şi exagereze puţin importanţa şi succesele. Dar ce alte mijloace avea pentru a prelungi acest *tête-à-tête?* Şi apoi nu era vorba de minciuni, ci doar de anticipare...

După câteva minute de o asemenea preţioasă discuţie,

Félix apăru iarăşi în salonul verde, zâmbind larg. Chiar dacă fusese surprins să-i găsească împreună, nu lăsă să se vadă nimic.

— Să-i spuneţi madamei să treacă vizita în contul tatălui meu. Şi să-i transmiteţi felicitările mele pentru sârguinţa personalului său. Cât despre noi, dragul meu Jules, soarele stă să apună, aşa că datoria ne cheamă!

— E-nchis!

Încercă şi Jules la rândul lui, dar poarta impunătoare de la Père-Lachaise nu se clinti.

— Poate că nu seara de azi e seara cu pricina, şopti el. Ori ne-am înşelat noi.

— Tu vorbeşti! Haide să verificăm la administraţie.

O luară în dreapta, pe lângă zid, până la intrarea clădirilor administrative. De data asta, poarta nu le opuse nici un fel de rezistenţă.

— Vezi, au complici! Evident că au! O să ne începem plimbarea de la Chopin, e mai sigur.

Porniră încovoiaţi prin spatele mormintelor. Sub razele lunii, cimitirul nu mai era decât un ocean întunecos, populat de vase-fantomă, având cruci în chip de catarg şi statuile funerare ca nişte figurine sculptate la proră. Pe măsură ce se apropiau de sectorul 10, distingeau tot mai clar nişte luminiţe mişcătoare şi câteva siluete. Félix ridică pumnul în semn de victorie. Urcară povârnişul până la Vivant Denon şi, descoperind scena care se desfăşura jos, făcură ochii mari: nu era chiar ce se aşteptau ei... În locul zbirilor lui Servadac, vreo zece persoane cu capetele ascunse sub glugi, alcătuiau, la lumina torţelor, un cerc în jurul mormântului lui Gordon. Lespedea fusese împinsă în lături şi trei bărbaţi se străduiau să scoată leşul din groapă.

— Dar de ce sunt atât de mulţi? se miră Jules.

— N-au venit să fure cadavrul, răspunse Félix. E mai

degrabă un soi de ritual spiritist, presupun.

Cei trei bărbaţi aşezară trupul neînsufleţit, învelit în giulgiu, pe o pătură. Apoi îl înconjurară cu toţii, murmurând o rugăciune.

— Gordon a îndrugat ceva legat de suflet şi de greutăţile pe care acesta le întâmpină ca să-şi părăsească trupul, nu? Iar ei încearcă, fără îndoială, să-l ajute sau mai ştiu eu ce.

Jules îşi amintea într-adevăr de vorbele mediumului despre tulburarea care cuprinde spiritul în clipa morţii şi despre timpul de care are nevoie ca să se desprindă din învelişul de carne. Dar de-aici şi până la a te îmbrăca în mantii cu glugă pentru a profana morminte noaptea...

Mica adunare îngenunche apoi, toţi membrii ei ţinându-se de mâini. Unul dintre participanţi începu să rostească o invocaţie.

— Spirit al maestrului Gordon, primul dintre maeştrii spiritişti, călăuzitor luminat al fluidelor din lumea de dincolo...

Timbrul grav al bărbatului îi amintea lui Jules de cineva anume, însă nu avu timp să se gândească mai bine: Félix se aruncă peste el şi-l trânti la pământ. În aceeaşi clipă, de pretutindeni răsunară strigăte.

— Poliţia! Stai pe loc! Mâinile sus!

— Nu mişca, îi şopti ziaristul, ar putea să ne vadă.

— Unul ne scapă! urlă un poliţist.

Se auzi o împuşcătură, apoi încă una şi Jules ridică încetişor capul. O brigadă de agenţi împresurase sectorul 10 şi-i ţinea la respect pe discipolii lui Gordon. Ceva mai departe, doi fugari încercau să se salveze, însă fură urmăriţi şi prinşi curând.

— Verificaţi zona, ordonă inspectorul Lafosse. Îi vreau pe toţi nemernicii ăştia!

— Nu putem rămâne aici, murmură Félix, vino cu mine.

Se traseră înapoi cu grijă în timp ce la douăzeci de metri

mai încolo un sergent îşi aprindea lampa şi pornea să urce povârnişul. Jules şi Félix se furişară târâş în spatele unui şir de morminte şi se lipiră de pământ cum putură mai bine. Raza de lumină mătură aleea la câţiva centimetri de ei, dar fără să-i atingă. Când poliţistul se îndepărtă, îşi reluară mersul în patru labe spre partea din spate a cimitirului. Odată ajunşi la adăpost, alergară spre schela care servea pentru lucrările de la zidul împrejmuitor şi unde-i văzuseră după-amiază suiţi pe muncitori. Se căţărară pe ea şi săriră în partea cealaltă a zidului.

— Era şchiopul, zise gâfâind Jules.

— Poftim?

— Cel care-l invoca pe Gordon când a apărut poliţia era portarul din strada Cloche-Perche.

— Eşti sigur?

— Absolut, i-am recunoscut vocea.

— Cu-atât mai bine, Lafosse n-a bătut drumul degeaba! Aş fi preferat să fie Batisson, dar e bun şi ăsta... În orice caz, nici pomeneală de Servadac.

— După tine, cine a alertat Brigada de Siguranţă?

— Poliţia trebuie să fi supravegheat înmormântarea, însă cu discreţie ca să nu sperie banda şi să-i reuşească lovitura.

— Oricum ar sta lucrurile, asta adevereşte ipoteza noastră: nu şchiopul l-a ucis pe Gordon. Altminteri n-ar fi fost aici astă-seară...

— Dacă zici tu...

Félix propuse să se întoarcă amândoi la ziar - el trebuia să-i dea un nou articol lui Lucien Morcel -, dar Jules refuză. Avea de terminat o piesă şi plănuia să-i dedice întreaga noapte şi ziua următoare - fără a uita de întâlnirea cu Savannah. Se despărţiră aşadar pe strada Roquette şi Jules sări în primul omnibuz care trecea pe la poarta Saint-Martin.

Ajuns acasă, se spălă puţin, se aşeză la masă ţinând în

mână o bucată de brioşă şi începu a reciti câteva pasaje din *Mona Lisa*.

Talia ei e fină, conturu-i graţios
De ochii şi mintea se-ncântă de frumos!
Că stă în loc sau merge, că saltă ori se-aşază
Un giuvaier de fată oricine o să vază.
Toţi oamenii o formă de la natură poartă,
A ei e o minune, o-adevărată artă.

Subiectul piesei se putea rezuma astfel: Gioconda era îndrăgostită de Leonardo, însă acesta era în stare să iubească şi altceva decât perfecţiunea geniului său? Intriga se închega în cursul ultimei lor întâlniri, când Mona Lisa îşi dădea seama că o astfel de dragoste era fără speranţă: pictorul îndrăgea mai mult tabloul decât modelul. Zâmbetul Giocondei căpăta atunci acea gravitate misterioasă care putea fi văzută pe pânza de la Luvru...

Povestea nu era rea, protagoniştii cunoscuţi - ceea ce nu dăuna cu nimic - şi Jules pusese câte ceva din sine în caracterele celor două personaje: artistul preocupat de opera sa pe de-o parte şi dragostea dureroasă a celui care nu este iubit, pe de alta. Piesa era în versuri, un gen care-l amuza, şi nu avea decât un act. Astfel putea fi uşor inclusă în programele de la Gymnase unde se jucau mai multe piese într-o seară. Cum se făcea atunci că în asemenea condiţii textul nu-l mulţumea niciodată cu adevărat? Îl tot schimba de luni întregi, de ani chiar. Scrisese între timp drame, vodeviluri, comedii... Însă *Mona Lisa* i se împotrivea. Era prea artificială? Îi lipseau pasiunea cărnii şi adevărul? Se revedea lângă Savannah cu câteva ore mai devreme, sfios şi înflăcărat ca un tânăr fără experienţă: unui sentiment de acest gen trebuia el să-i dea viaţă pe scenă!

Se întinse pe pat cu pana în mână şi-şi reluă lectura. Cu

toate evenimentele astea, cum să-ţi mai păstrezi capul limpede! Ca să nu mai vorbim de oboseală. Şi totuşi se impunea să termine piesa cât mai repede. Dac-o isprăvea în patru zile, cu siguranţă teatrul Gymnase avea s-o accepte. Iar directorului avea să-i facă mare plăcere s-o primească pe Savannah. Şi, cine ştie, chiar s-o angajeze. De ce nu? În fond, nu i se poate refuza nimic unui viitor autor de succes... Iar Savannah era atât de frumoasă! Închise ochii fără voia lui, sleit de puteri. În visul său, Gioconda era roşcată.

11

Bum! Bum! Cineva bătea în uşă. Jules tresări din somn. Îşi puse repede halatul şi alergă să deschidă. Félix intră ca o furtună.

— Nu te-ai trezit încă? Ai lucrat până târziu?

— Eh... am dormit, mai degrabă.

— O să trag draperiile. Ai nişte lumânări?

— Hm?

Fără să aştepte răspunsul, ziaristul acoperi singura fereastră a odăii şi să apucă să caute lumânări prin sertare.

— Vine Émile, trebuie să aducă materialele.

Jules îşi băgă capul în ligheanul cu apă şi se frecă la ochi: nu înţelegea nimic.

— Poţi să-mi explici? Pe-ndelete, de preferinţă.

— Émile, fotograful de la Notre-Dame. I-am dat ieri placa, îţi aduci aminte? A apărut la mine pe la ora unsprezece cu o veste dată naibii: s-ar putea să aflăm ce anume e pe dagherotip.

— S-ar putea?

— E complicat. Dar m-am gândit că e mai bine să fii de faţă. Pot să împing hârtiile astea mai încolo?

— Dacă ţii focul departe de ele. E ciorna *Mona Lisei* şi tare mi-ar plăcea să nu se piardă într-un nor de fum! Mă văd scriind azi şi...

Capul ciufulit al lui Émile se ivi în cadrul uşii. Căra după el un soi de geamantan plat.

— Of! Cinci etaje, pe legea mea... Tinerii domni sunt aici?

Lumânarea catadicsi în sfârşit să se aprindă şi o lumină sinistră se răspândi în cameră.

— Puneţi totul aici, pe masă.

— Sper că portarul e o persoană de încredere, zise cu nelinişte bătrânul. Mi-am lăsat căruciorul lângă trăsura dumneavoastră.

— Jules răspunde de portar ca de el însuşi, nu-i aşa, Jules?

Nu, Jules nu răspundea de nimic, nu era în stare. Şi-n plus, portarul imobilului era un pungaş detestabil aflat în slujba nu mai puţin detestabilului proprietar al clădirii. Preferă să tacă.

— Aţi putea să-i repetaţi prietenului meu ce mi-aţi dezvăluit mie mai devreme? întrebă Félix.

— Despre placă? Bineînţeles! Pentru mine, nu încape îndoială că placa a fost pregătită de un profesionist. Sau măcar de cineva care într-adevăr se pricepe. Nu de un simplu amator.

— Din ce motiv? vru să ştie Jules.

Fotograful îşi desfăcu geamantanul: interiorul era împărţit în compartimente pline cu fiole şi diferite instrumente. Alese o lădiţă cu caneluri din care scoase, cu mare grijă, placa.

— Mai întâi, datorită lustrului excelent: doar un meşter priceput a putut să-l obţină. Dar asta nu-i tot. Odată

netezită, placa trebuie sensibilizată cu vapori de iod, operaţiune în timpul căreia suprafaţa ei argintie capătă o nuanţă aurie. Or, dacă observaţi cu mare atenţie muchia acestei plăci, veţi vedea că a rămas de un galben foarte pal, aproape cenuşiu.

Jules şi Félix nu prea reuşeau să observe mare lucru: în odaie domnea aceeaşi lumină ca într-un cavou.

— Cu alte cuvinte, această placă a fost sensibilizată moderat şi cu bună ştiinţă, fără nici o îndoială. Fapt care permite o expunere mai îndelungată la soare şi ne dă speranţe c-o vom salva.

— Metalul se înnegrise aproape de tot când l-am scos din aparat, obiectă Jules. Expunerea trebuie să fi fost, oricum, prea puternică.

— Scumpe domn, n-am promis nimic!

Cu gesturi sigure, Émile asamblă o serie de scândurele pentru a forma ceea ce el numea cutia cu mercur. Strecură în mijloc o lampă cu alcool şi pe lateral atârnă un mic termometru.

— Am lăsat plăcuţa dumneavoastră să se odihnească într-o soluţie specială pentru a înlătura stratul superficial cel mai afectat. Scopul e să găsim dedesubt, dacă nu dagherotipul neatins, măcar amprenta. Neajunsul este că, procedând astfel, se pierd multe săruri de argint. Dacă din întâmplare apare o imagine, ea riscă să fie foarte neclară sau să se şteargă imediat.

— De-aia am venit valvârtej la tine, preciză Félix. E posibil ca imediat ce apar, contururile să şi dispară. Şi n-ai fi vrut să pierzi aşa ceva, bănuiesc.

Jules se trezise acum de-a binelea. Fascinat, îl privea pe fotograf cum toarnă mercur într-un creuzet, îl pune la încălzit pe lampa cu alcool, stinge lampa când temperatura ajunge la şaizeci de grade, apoi aşază placa înăuntru şi închide cutia.

— Vaporii de mercur se fixează întotdeauna pe părţile unde lumina bate mai puternic, comentă fotograful. Fapt care ar trebui să ne permită să developăm ce se mai poate developa. Vreţi să supravegheaţi termometrul? Când scade la patruzeci şi cinci de grade, tragem placa afară.

Ca nişte copii, Jules şi Félix se aplecară ascultători deasupra cutiei cu mercur. La rândul său, Émile luă din geamantan două recipiente de sticlă şi vărsă în ele conţinutul a două fiole diferite.

— Patruzeci şi cinci de grade! anunţă Félix.

Bătrânul scoase capacul cutiei şi-un miros de metal greu le înţepă nările. Cu ajutorul unor cleştişori apucă placa şi o scufundă într-un recipient, apoi în celălalt.

— Prima baie e cu hiposulfit, le explică el, pentru a spăla sărurile care n-au reacţionat la lumină. Astfel se păstrează doar imaginea. A doua soluţie e clorură de aur. Stabilizează dagherotipul şi-i dă o nuanţă mai plăcută. Atenţie! Duceţi-vă şi ridicaţi draperiile. Sunteţi gata?

Jules făcu întocmai şi bătrânul se apropie de fereastră clipind des. Sub razele soarelui răsuci placa pe toate părţile.

— Acolo, vedeţi?

În lumina care cădea pieziş, se zăreau, într-adevăr, umbre şi degradeuri care, printr-un efort de imaginaţie, puteau sugera nişte forme.

— Nu se observă mai nimic, murmură ziaristul.

Émile întoarse invers dreptunghiul de cupru şi lui Jules i se păru că distinge o siluetă.

— S-ar zice că-i o femeie, întinsă pe un soi de banchetă. Uite aici capul, arătă el cu degetul, părul, umerii, linia braţelor care se unesc... Se ghiceşte o pernă sau o rezemătoare aflată în spatele ei. Trăsăturile, dimpotrivă, nu se pot desluşi, nici restul banchetei.

— Aveţi ochi ageri, fiule, mult mai ageri decât ai mei!

— În orice caz, nu există nici o legătură cu...

Cât pe ce să adauge: cu cadavrul lui Dandrieu şi atelierul din Pré-Saint-Gervais, dar se abţinu la timp.

— Dar în colţul de jos, se amestecă Félix, ce e?

Într-adevăr, se vedeau acolo un soi de semne, ca nişte litere prost desenate. Fotograful scoase o lupă aurită din buzunar.

— Un poanson, constată el. JSP...

— JSP? Şi ce înseamnă?

— Fotografii lasă adesea o marcă pe dagherotipuri, e un mod de a-şi semna lucrările. Au un poanson, ca o pecete. Dar tratamentele pe care le-am folosit noi aici s-ar putea să-l fi stricat.

— JPS sunt nişte iniţiale?

Émile îşi scărpină barba de parcă nu era sigur dacă să răspundă sau nu.

— Da, nişte iniţiale.

— Şi le recunoaşteţi?

— Dacă le recunosc? Ei bine... M-aţi plătit să vă salvez placa şi mi-am dat toată silinţa. Cât despre restul...

— Vasăzică le recunoaşteţi, deduse Félix. Fie. V-am promis ieri treizeci de franci dacă ne ajutaţi, la care azi adaug încă zece pentru iniţiale.

Bătrânul se uita la cei doi tineri, mutându-şi privirea de la unul la altul.

— Numai că... Juraţi să nu spuneţi că ştiţi de la mine?

— Aveţi cuvântul nostru.

— JSP vine de la Jacques Saint-Paul. Jacques Paul, în realitate. Îşi zice Saint-Paul ca să pară mai distins.

— E fotograf?

— Păi, da. Fost fotograf ambulant la domnul Pelladan.

— Fost?

— Domnul Pelladan s-a despărţit de el acum patru sau cinci luni.

— Din ce motiv?

— Patronul nu obişnuieşte să se justifice în faţa angajaţilor! Era furios pe Jacques, asta da, însă mai multe nu ştiu.

— Dar dumneavoastră ce credeţi despre el?

— Un bun fotograf ambulant. Dar nu ne întâlneam deloc în afara studioului, nu-mi plăceau manierele lui.

— Adică?

— Nu facem parte din aceeaşi generaţie. Eu am servit în Marea Armată unde am deprins supunerea şi respectul. El e ca un câine turbat, oricând gata să sară peste anumite trepte: să-şi deschidă propriul studio, să aibă clientelă, să câştige bani mulţi...

— Unde poate fi găsit acum?

— Şi-a deschis un atelier pe colina Chaumont. M-am dus acolo o dată, din curiozitate. O căsuţă albă pe o stradă lăturalnică. Nu-i tocmai bulevardul Italian!

— Şi oamenii merg pe colina Chaumont să-şi facă fotografii?

— Unii muncitori din cartier, fără îndoială. Dar Jacques se deplasează mai ales la domiciliu: e specializat în portrete ale defuncţilor.

— Portrete ale defuncţilor!

— Era una din specialităţile lui la Pelladan. Tot mai multe familii îşi doresc o ultimă amintire a persoanei dragi care-i părăseşte pentru totdeauna. O amintire cam morbidă, după mine.

— Şi Saint-Paul foloseşte dagherotipuri precum acesta? vorbi Jules arătând spre placă.

— Se poate. Timpul necesar pentru a prinde imaginea e mai lung, însă ăsta nu este un motiv de deranj pentru modele.

— Trebuie să ne întâlnim cu el, hotărî Félix, o să ne conduceţi acolo.

— Nici nu mă gândesc! N-am chef să mă vadă! Şi pe

deasupra, patronul meu se întoarce de la Expoziţie la ora trei şi am tot interesul să pun la loc geamantanul până atunci!

— E doisprezece şi jumătate, replică ziaristul. Nu vă oblig să intraţi la Saint-Paul, ci doar să ne arătaţi casa.

Fotograful îi întinse placa, mormăind în barbă.

— Şi peste toate astea, nici n-am mâncat de prânz.

— Am priceput, zâmbi Félix, vă ofer un franc în plus pentru prânz. Dar e ultimul meu cuvânt.

Émile îşi ridică spre el ochii plini de şiretenie, din care orice împotrivire dispăruse.

— În total patruzeci şi unu de franci. Îi aveţi la dumneavoastră?

Jules stătea pe banca din spate a cabrioletei descoperite şi savura plăcerea curentului răcoros de aer care-i mângâia obrajii. În faţă îl avea pe Émile şi o parte din căruciorul fotografic aflat în echilibru pe genunchii amândurora. Félix o făcea pe vizitiul, conducând echipajul în mare viteză pe strada Grange-aux-Belles şi strigând întruna: „Dii! Dii!” Iapa spumega sub soarele dogoritor şi trecătorii se grăbeau să se ferească din drum, aruncându-le priviri speriate.

— Prietenul dumneavoastră o să ne omoare! Înainte de prânz... ar fi păcat!

— N-a ştiut niciodată să aibă răbdare... De fapt, Émile, am o ultimă întrebare despre placă. Sincer să fiu, nu ne aşteptam la portretul unei femei. Se poate să fotografiezi o persoană şi să apară o alta?

— Da, la dagherotipuri, există o posibilitate: refolosirea. Se întâmplă să întrebuinţezi o placă a doua oară dacă amprenta nu s-a dovedit mulţumitoare. O speli, o acoperi iarăşi cu argint şi o foloseşti ca şi când ar fi nouă. În cazul nostru, având în vedere expunerea îndelungată a plăcii, e posibil ca sărurile să fi ars în totalitate şi, în ciuda

precauţiunilor noastre, să nu fi rămas nimic din a doua imagine. Urmele care încă se văd ar putea aparţine primei imagini. E de-ajuns ca placa să nu fi fost mai înainte frecată şi ştearsă atât cât trebuie.

— Adică cineva a putut să se servească de un dagherotip realizat de Jacques Saint-Paul?

— Desigur. Cu cât e mai vechi dagherotipul, cu atât există mai multe şanse să lase urme în metal.

Jules încuviinţă cu o mişcare din cap. Povestea asta cu dagherotipul îl enerva în cel mai înalt grad. Degeaba o întorcea pe toate feţele, nu reuşea să-i găsească nici o logică. De ce ucigaşul luase cadavrul lui Dandrieu drept model? De ce nu se mai sinchisise de placă după aceea, cu riscul ca ea să se deterioreze? De ce apăruse după developare portretul acelei femei?

Un sfert de oră mai devreme, în timp ce Émile termina de aranjat fiolele din geamantan, Jules încercase să-l convingă pe Félix să meargă la poliţie. În mod evident, afacerea asta îi depăşea... Ziaristul se opusese spunându-i că ar fi arestaţi pe loc pentru tăinuirea dovezilor şi închişi. Potrivit părerii lui, n-aveau altă alegere decât să continue ei înşişi ancheta. Pe când vorbea, îi strecurase un plic cu jumătate din cei şaizeci de franci promişi de Lucien Morcel. Cât despre Mona Lisa, ziaristul îl asigurase, că dacă tot aşteptase patru secole, ce mai conta pentru ea două zile...

Ajunseră la poalele colinei Chaumont, un fel de pârloagă denivelată întinsă pe douăzeci de hectare, lăsată la cheremul pietrarilor şi al vărarilor care extrăgeau ghips. Locul avea o reputaţie proastă: multă vreme aici fuseseră spânzuraţi condamnaţii la moarte, schelete albicioase de cai se adunau pe fostul şantier de ecarisare şi vidanjele Parisului erau descărcate sub cerul liber. Dar mai ales colinele erau împânzite de cotloane şi ganguri unde o sumedenie de nevoiaşi şi de bandiţi îşi aflaseră adăpost.

Totuşi, câteva case răsăriseră în jurul străzilor abia înfiripate, năvoade urbane aruncate dinspre Belleville sau Villette să ia cu asalt primele povârnişuri.

— Vezi construcţia de cărămidă roşie? strigă Félix trăgând de hăţuri. E tipografia lui Batisson. Lupii au instinct de haită!

— După răspântie, trebuie s-o luaţi la dreapta, le arătă Émile. Puteţi să mă lăsaţi în capătul străzii, atelierul e puţin mai sus, în fundătură.

Cabrioleta se opri şi Jules îl ajută pe bătrân să-şi coboare căruciorul.

— E şi-o tavernă acolo, La Purceaua leşinată. Firma nu-i strălucită, dar patroana pregăteşte o tocană de miel grozavă, v-o recomand. Şi dacă se întâmplă să nu ne mai vedem, puteţi oricând să mă căutaţi la Pelladan sau la galeria din Champ-de-Mars. Vă rămân îndatorat, domnii mei...

Schiţa o reverenţă stângace, apoi se îndepărtă trăgând căruciorul după el. Jules urcă la loc în trăsură, pe care apoi o lăsară două sute de metri mai încolo într-o fundătură. Pe faţada ultimei case se putea citi cu litere englezeşti: *Studioul Saint-Paul*.

— O să ne dăm drept clienţi. Nu ţi-ai dori, de exemplu, portretul tău de scriitor? Ar putea fi afişat la intrarea în teatrul Gymnase!

Dar uşa era încuiată şi un mic anunţ spunea: *Închis până la întoarcerea mea.* Fără replică, într-adevăr.

— Mi se pare că e o grădină mică în spate.

Félix meşteri la poartă până-o descuie şi merseră pe lângă clădirea albă până la un petic de pământ acoperit cu gazon. Pe nişte cadre de lemn riguros aliniate, câteva cadre fotografice stăteau expuse la soare.

— Saint-Paul nu lucrează doar dagherotipuri, observă Jules. Sunt cadre pentru copii prin contact sau ceva de

genul ăsta. În orice caz, pe hârtie, nu pe cupru.

Uşa din spatele casei nu era zăvorâtă.

— Domnule Saint-Paul? strigă Félix, apăsând pe clanţă. Iertaţi-ne că intrăm ca nişte hoţi, avem nevoie urgent de dumneavoastră şi...

Dar nimeni nu răspunse.

— Ar trebui să aşteptăm până vine, nu crezi?

— Dimpotrivă, şopti ziaristul, e un prilej unic să aflăm mai multe despre el. Haide!

Străbătură holul ce ducea spre bucătărie şi spre scară, nimerind în atelierul propriu-zis.

— La naiba! mormăi Félix.

Încăperea fusese răvăşită fără milă... Hârtii, plăci, aparate, sertare acopereau de-a valma podeaua. În colţul unde se făceau fotografiile se găsea o canapea stil Directoire cu faţa către ferestre, înconjurată de un sistem de triunghiuri cu draperii colorate pentru a schimba fundalurile. Félix dădu la o parte c-un gest scurt întregul ansamblu. Jacques Saint-Paul zăcea întins pe perne, cu un braţ atârnându-i pe covor, capul formând un unghi nefiresc cu restul corpului şi cu orbitele însângerate.

— Drăcia dracului!

— Asasinul! El a fost, de-abia rosti Jules.

— Lepădătura a făcut şi o fotografie...

Ziaristul se apropie de un aparat mare, asemănător cu al lui Émile, montat pe un trepied şi întors intenţionat spre cadavru.

— Nu atinge nimic, îl sfătui Jules. E datoria Brigăzii de Siguranţă să se ocupe de asta. Doar protejează obiectivul.

Félix înşurubă capacul ce atârna legat cu o sforicică de aparat, iar Jules dădu roată canapelei. Jacques Saint-Paul trebuie să fi avut în jur de treizeci de ani. Purta pantaloni bine croiţi şi cămaşă galbenă, acum împestriţată cu pete întunecate. Mâna dreaptă era căzută pe genunchi cu

degetele desfăcute de parcă ar fi încercat să oprească gloanţele atacatorului.

— Sângele s-a uscat deja. Crima a avut loc acum cel puţin o oră. Asasinul nu i-a lăsat nici de data asta vreo şansă victimei.

— Dar de ce atâta dezordine? întrebă Félix.

— Căuta ceva. Poate nişte fotografii. Văd că sunt peste tot. Ca şi când cineva le-a examinat înainte să le împrăştie.

Jules se aplecă şi luă una la întâmplare: un băieţel cu ochii închişi, îmbrăcat şi pieptănat ca într-o zi de duminică şi cu braţele încrucişate cuminte peste un buchet de flori. Fotografia de alături înfăţişa o bătrână doamnă, foarte demnă, cu părul alb împletit şi încolăcit pe creştet, cu faţa de ceară şi strângând un crucifix la piept. Într-o altă fotografie apărea un bărbat de vreo patruzeci de ani, aproape chel, cu trăsături subţiate şi nasul coroiat, cu mâinile ciudat de păroase încrucişate peste pântece. Toate purtau semnătura *J. Saint-Paul*.

— Ştii la ce mă gândesc, Félix? Femeia pe care noi am crezut c-o vedem în dagherotip... E tot portretul unei moarte. Perna, poziţia braţelor, ochii care nu se distingeau...

— Posibil. Dar observ că Saint-Paul nu se interesa doar de morţi. Te-ai uitat la fotografiile astea?

Ziaristul îi întinse un teanc pe care tocmai îl culesese din sertarul întredeschis al unei comode. Jules le trecu în revistă. Numai femei. Vii şi nevătămate cu toatele. Cu veşminte puţine sau chiar deloc, în poziţii lascive ori ştrengăreşti. În bună parte din imagini putea recunoaşte studioul, cu canapeaua de la fereastră şi pernele aranjate în toate modurile posibile şi cu hainele împrăştiate prin încăpere. Altele aveau drept decor camere mai mult sau mai puţin bogate, câteva murdare de-a dreptul. Unele dintre aceste imagini figurau în patru, cinci exemplare.

— Vindea fotografii interzise. Mă îndoiesc totuşi că a fost asasinat pentru asta. Doar nu era singurul fotograf din Paris ce-şi rotunjea astfel câştigurile!

— Atunci pentru ce o asemenea harababură?

Jules lăsă teancul şi se îndreptă spre o săliţă umbrită din spate. Deschise uşa larg şi înăuntru pătrunse destulă lumină încât să se zărească fiole, cuve, un lavabou, lămpi cu alcool şi lumânări: laboratorul pentru developări. Pe un raft se înşirau plăci de sticlă şi foi de hârtie, precum şi un raft de copii ratate, fapt care-l nedumeri pe tânăr. Ce rost avea să le păstrezi? Le duse la lumină şi văzu că toate erau nefiresc de întunecate, punctate ici şi colo de porţiuni mai clare.

De la o imagine la alta, anumite elemente reveneau, desluşindu-se mai mult sau mai puţin, după intensitatea luminii din cadru: tuburi, fire, bare de pat sau de scaun. De parcă Saint-Paul ar fi fotografiat în beznă o succesiune de fulgere sau de...

Servadac... Studiile de electricitate desfăşurate în donjon... Patul, scaunul, bateria, căştile prinse cu fire de cupru... Saint-Paul era complice cu Gordon şi cu marchizul! Le fotografiase experienţele! Iată legătura dintre crime!

— Jules! îl strigă din camera vecină ziaristul. Cred că am descoperit ce voia asasinul!

Cu dovada în mână, Jules ieşi din laborator. Félix stătea pe vine lângă cadavru şi flutura un carneţel negru.

— Era în buzunarul din spate al pantalonilor. Normal că nu l-a găsit! E plin de nume şi de adrese. Poate conţine ceva care să ne conducă spre ucigaş.

— Şi eu am o surpriză..., începu Jules.

Dar amuţi brusc. Auziseră un scârţâit pe hol. Un scârţâit uşor, dar totuşi un scârţâit. Apoi încă unul. O treaptă... Mai multe trepte.

Cineva cobora scara încercând să nu facă zgomot.

12

Cei doi tineri se uitară unul la altul. Cu un semn din mână, Félix îl îndemnă pe Jules să continue ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

— O surpriză dată naibii, da, da, zise Jules cu un glas ce suna fals. Închipuie-ţi că fotografia asta nu-i o fotografie oarecare!

În timp ce el îşi blestema în gând jalnicele talente de actor, ziaristul se furişă pe lângă perete, apropiindu-se de uşă. Încă o treaptă scârţâi.

— Când o să afli de unde e imaginea asta, bag mâna-n foc că n-o să-ţi vină a crede!

Félix se năpusti pe hol, urlând.

— Cine eşti? Şi ce vrei?

Drept răspuns, răsună o împuşcătură şi Jules se repezi după prietenul său. Îl văzu pe Félix cum se clatină, ţinându-se de braţ şi o siluetă neagră ieşind în fugă pe uşă. Abia avu timp să-l prindă pe Félix înainte să se prăbuşească.

— Un bărbat, un bărbat cu o pălărie mare. Nu i-am zărit faţa, era ascunsă... A sărit ultimele trepte şi...

— Linişteşte-te, hai să stai jos.

Cu vârful piciorului, Jules trase un scaun şi-l ajută pe Félix să se aşeze. Ziaristul era rănit la braţul stâng şi mâneca i se îmbiba de sângele care curgea în şiroaie groase.

— Sunt nişte cârpe în laborator, nu te mişca.

Se asigură că tânărul nu risca să cadă şi alergă să ia bucăţile de pânză puse la uscat deasupra lavaboului. Când se întoarse, Félix era alb la faţă ca varul, dar zâmbea

mândru.

— Strânge tare sau o să mă golesc ca un purceluş de lapte.

Jules încercă să-i rupă cămaşa în jurul rănii, dar nu vedea nimic din cauza sângelui. Se părea că glonţul pătrunsese în partea moale a braţului, dar nu se putea spune cu siguranţă dacă ieşise. Jules încropi un garou la zece centimetri deasupra plăgii, făcându-l pe Félix să se strâmbe de durere.

— Te răzbuni pentru că te-am trezit dis-de-dimineaţă, nu-i aşa?

— Economiseşte-ţi saliva.

— Trebuie să mă duci la Saint-Louis, Jules, şi cât mai repede. Vărul meu e medic acolo, o să ştie ce să facă.

— Te simţi în stare să mergi până la trăsură?

— N-avem de ales. Trebuie să ne grăbim cât mă mai ţin picioarele.

Jules îl cuprinse de talie şi-şi trecu capul pe sub braţul sănătos al lui Félix. Străbătură astfel holul şi curtea până la cabrioletă. Strada era pustie: asasinul îşi luase tălpăşiţa şi în împrejurimi nu se vedea nici o mişcare. În cartierul ăsta puteai să împuşti liniştit pe cineva, nimeni n-ar fi ridicat un deget.

Jules îl instală pe Félix pe bancheta din spate, apoi se urcă pe capră.

— Cum îl cheamă pe vărul tău?

— Henri Bertholet. Nu mă iubeşte el prea mult, dar are simţul familiei.

Verne trase de hăţuri şi iapa, ascultătoare, porni înapoi pe drumul pe care veniseră. Din fericire, spitalul Saint-Louis se găsea la mică distanţă, câteva minute de mers cum coborai spre strada Grange-aux-Belles.

Jules avu grijă să ocolească hârtoapele şi odată ajunşi în faţa spitalului, intră în curte strigând.

— Un rănit! Faceţi loc! Faceţi loc!

Se strânse un grup de oameni, printre care şi două infirmiere cărora Jules le ceru să-l caute pe doctorul Bertholet. Aduseră o targă şi Félix fu numaidecât transportat într-un cabinet de consultaţii din uriaşa clădire.

— Doctorul Bertholet vine imediat, îi asigură o infirmieră. E la un pacient, să termine cu el şi vine.

După care tăie cămaşa lui Félix şi se apucă să-l dezbrace.

— Carneţelul lui Saint-Paul, şopti ziaristul, ia-l până nu se pierde.

Chiar când Jules îndesa carneţelul în buzunarul hainei, Henri Bertholet deschise uşa. Era uscăţiv şi înalt, cu o mutră severă şi o mustăcioară subţire ce-i tivea buza de sus şi cu şuviţe de păr lucios lipite de tâmple. Avea aerul unui om sănătos şi binedispus.

— Félix? Dumnezeule, ce-ai mai născocit de data asta?

— O rană de pistol în braţ. Anchetam uciderea lui Gordon. Ştii articolele mele din *Le Populaire*...

— Doar nu crezi că eu am timp să citesc *Le Populaire!* Mai nou se trage asupra ziariştilor?

— Eram pe punctul de a-l aresta pe criminal.

— Bineînţeles! Veşnica grandomanie! Lasă-mă să văd.

Alese dintr-un sertar un soi de lingură metalică şi începu să-l consulte.

— Glonţul a rămas înăuntru, trebuie să-l scoatem. Te previn că n-o să fie o mare plăcere. Ai fi făcut mai bine dacă te-ai fi dus la Hôtel-Dieu, sunt mai bine echipaţi. Aici e un spital pentru boli de piele.

— S-a întâmplat... s-a întâmplat foarte aproape de aici, la colina Chaumont, gemu Félix cu glas stins. Să nu anunţi poliţia, orice-ar fi.

Bertholet luă un tampon de vată şi turnă pe el un lichid puternic mirositor.

— Şi mai ce? Medicii sunt obligaţi să raporteze orice rană cauzată prin violenţă. N-o să-mi pun slujba în pericol

încălcând legea pentru că tu umbli pe coclauri! Ţine, du asta la nas şi inspiră, o să spui mai puţine prostii. Iar dumneavoastră, i se adresă el lui Jules, mergeţi să aşteptaţi afară. O să vă dau de ştire când se termină totul.

Jules se supuse fără tragere de inimă. Îşi luă la revedere de la Félix şi ieşi în imensa galerie de piatră unde zeci de bolnavi aşteptau răbdători pe bănci. Mulţi îşi ascundeau suferinţele sub bonete sau veşminte prea lungi şi Jules şovăi să se aşeze între un bărbos înfăşurat în bandaje ca un prunc şi un băiat căruia îi lipsea jumătate din părul de pe cap. Având în vedere bubuliţele care-i apăruseră în ajun, Jules socoti că nu-i folosea la nimic să le completeze cu un psoriazis rezistent... Din asemenea considerente de profilaxie elementară, rămase în picioare printre panourile colorate, menite informării publicului. Sub titlul „Recunoscând boala grăbeşti vindecarea", ele ilustrau cu lux de amănunte nesfârşita bogăţie a afecţiunilor cutanate. Prin urmare, Jules era înconjurat de un *Pemfigus bulos* cât un stat de om - desenul înfăţişa un picior acoperit de plăgi roşii şi cruste portocalii -, de un *Impetigo purulent,* ca un lichen gălbui ce rodea obrazul unei bătrâne, şi un *Herpes* aproape rustic, ca nişte ciorchini de zmeură foarte coaptă, crescuţi rotund la gâtul unei tinere. Brusc realiză că-l mănâncă tot corpul, aşa că preferă să iasă la aer în parc.

După câţiva paşi pe sub ulmii tineri, Jules se aşeză în faţa porţii pe o băncuţă şi scoase carneţelul lui Saint-Paul. Dimensiuni clasice, legătură din piele neagră, destul de ieftin. Fiecărei zi din an fotograful îi consacrase o pagină, având data scrisă îngrijit în partea de sus, începând cu 1 aprilie 1855 - cam pe când fusese dat afară de la Pelladan - şi până la 31 august. Îşi notase întâlnirile, adresele clienţilor, numărul de copii comandate şi tot aşa. Jules frunzări carneţelul la întâmplare, sperând să dea peste numele lui Servadac. Cu cât se gândea mai bine, cu atât

era mai convins că imaginile întunecate şi cu pete luminoase proveneau din donjonul marchizului. Cercetă iar exemplarul pe care-l strecurase în buzunar: erau aceleaşi bare de pat şi aceeaşi cască ovală din cupru. Dar nu află nimic în plus despre natura studiilor lui Servadac.

Se întoarse la carneţel. Nici pomeneală de Servadac, sau în orice caz nu cu numele întreg. Însă în luna mai, apărea de trei ori o iniţială: S. Apoi, pe 20 iulie, din nou: S. Ora 21. Or, 20 iulie era şi data la care Dandrieu ridicase de la morgă cadavrul aşa-zisului său văr Edmond - sau aşa-zisului fiu sau nepot sau ce-o mai fi fost. Dar de-aici şi până la a presupune că l-a dus marchizului în aceeaşi seară pentru experimente electrice...

Jules se concentră apoi asupra ultimelor zile ale lui Saint-Paul. Numeroase vizite la domiciliul unor clienţi, cu menţiunea *defunct* sau *deces.* Portrete funerare, evident... Poate tocmai pentru ca se îndeletnicea cu aşa ceva îl cunoscuse pe Servadac. Tot fotografiind morţii, Saint-Paul dobândise, probabil, o oarecare faima care ajunsese şi la urechile marchizului. Dandrieu aducea cadavre, Gordon făcea scamatoriile sale şi Saint-Paul imortaliza totul - dacă se poate spune astfel.

Pentru ziua de azi, vineri 17 august, carneţelul nu prevedea nici o întâlnire - cum se întâmpla adesea vinerea, paginile precedente o dovedeau. Ca atare, asasinul avusese destul timp să-şi ducă nestingherit treaba până la capăt. Era, oare, un trimis al lui Servadac? Silueta întunecată, cu mantie şi pălărie, putea aparţine oricui. Lui Batisson, patronul tipografiei? Sau altcuiva? În orice caz, o persoana care răscolise întreg studioul. Şi care, nemulţumită de rezultat, îşi continuase căutarile la etaj. Ca sa recupereze ce? Nişte fotografii? Carneţelul?

Aruncându-şi ochii peste ultimele pagini, de la sfârşitul lui august, Jules observă, pe lângă însemnările obişnuite, nişte

notiţe enigmatice:

LECHARP LIB	*8 x 10 = 20*	*17 x 20 = 10*
DANDLIB	*8 x 10 = 20*	*17 x 20 = 15*
BERNLIB	*8 x 10 = 20*	*17 x 20 = 15*

Coloanele din dreapta nu reprezentau un mister: 8 x 10 şi 17 x 20 corespundeau formatului fotografiilor, sfert de placa sau jumătate de placa. Cifrele care le însoţeau reprezentau cantitatea: douăzeci de exemplare sfert de placă, zece exemplare jumătate de placă. Dar ce voia să spună coloana din stânga? Şi ce informaţii meritau să fie ascunse în felul ăsta?

Jules îşi scoase creionul şi copie semnele cu grijă. Ştiinţa criptografiei îl pasionase dintotdeauna până într-acolo încât se documentase temeinic asupra subiectului. Însă metoda folosită aici nu opunea pic de rezistenţă. Jacques Saint-Paul era fotograf şi imaginile în negativ deveniseră pentru el o a doua natură. Nimic mai firesc pentru el decât să scrie caracterele, atunci când dorea să le ascundă, pe dos, ca ieşite din camera obscură: L pentru L, E pentru E, C pentru C şi aşa mai departe.

Ceea ce făcea ca, într-o imagine obişnuită, cuvintele să arate astfel:

LECHARPLIB
DANDLIB
BERNLIB

Iar repetarea ultimelor trei litere, LIB, nu putea fi rodul hazardului. Aşadar trebuiau să aibă un sens. Unde ducea Saint-Paul fotografii în câte douăzeci, treizeci de exemplare? În locuri unde urmau să fie vândute. Iar printre aceste locuri se numărau în primul rând librăriile - LIB -, de

ce nu? Unele dintre ele - mai puţin frecventate - erau cunoscute ca oferind, pe sub mână, fotografii interzise. Adică fotografii cu tinere lejer îmbrăcate. Şi-uite aşa se ajungea la specializările multiple ale studioului Saint-Paul.

Jules răsfoi de la capăt carneţelul, pagină cu pagină, în căutarea altor notiţe scrise pe dos. Şi într-adevăr, ele nu întârziară să apară, chiar în luna aprilie şi în forme mai complexe.

EHCOR7BILPRAHCEL LECHARPLIB7ROCHE
DARAP54BILDNAD DANDLIB45PARAD
RAML21IBILNREB BERNLIB12LAMAR

Probabil că atunci când se mutase pe colină, fotograful încercase să le propună librăriilor din împrejurimi imagini interzise de lege. Trei dintre librării acceptaseră şi când le trecuse pentru prima oară în carneţel, Saint-Paul menţionase şi adresele lor.

LECHARPLIB7ROCHE = LIBRĂRIA LECHARP ( ), strada ROCHECHOUART nr. 7
DANDLIB45PARAD = LIBRĂRIA DAND ( ), strada PARADISULUI nr. 45
BERNLIB12LAMAR = LIBRĂRIA BERN ( ), strada LAMARTINE nr. 12

Despre două dintre ele, Jules nu putea decât să-şi dea cu presupusul. Lecharpin? Lecharpentier? Bernard? Bernier? În schimb, în privinţa celei de-a treia, îi încolţi o idee...

— Sunteţi prietenul domnului de Montagnon?

O infirmieră îl smulse din gândurile în care se adâncise.

— Păi, da, fără îndoială.

— Doctorul Bertholet vă permite să-l vedeţi.

Jules închise carneţelul şi grăbi pasul spre cabinetul de consultaţii. Îl găsi pe Félix lungit într-un pat cu rotile, cu un ditamai pansamentul la braţ şi trăsăturile marcate de suferinţă.

— Jules... Au anunţat Brigada de Siguranţă. Le-am cerut să insiste ca să vină inspectorul Lafosse. O să-i povestesc tot, e mai bine aşa. Bertholet mi-a promis că n-o să pomenească de tine. Numai atât am putut să obţin de la el.

— S-ar zice că nu vă prea înghiţiţi vărul tău şi cu tine! Măcar eşti sigur că ţi-a scos glonţul?

— Henri e un medic priceput. Dar au existat nişte întâmplări nu tocmai plăcute în familie. Cât despre braţul meu, nu ştiu prea multe. La un moment dat mi-am pierdut cunoştinţa.

— Te mai ţine aici?

— Se pare că rana nu-i mare lucru, nervii n-au fost atinşi. Ar trebui ca mâine să fiu acasă. Însă tu ai face mai bine să pleci până să vină poliţia. Ai carneţelul?

Jules i-l înapoie, povestindu-i pe scurt ce descoperise. Félix încuviinţă din cap, cu pleoapele pe jumătate închise.

— Crezi că există o librărie Dandrieu? Cam mult pentru un ebenist, nu? Oare să fie vorba de cineva cu acelaşi nume? Sau de-o rudă adevărată de astă dată?

Tuşi cu greutate înainte să continue:

— Poate ca la ora asta e mort, cine ştie? Câtă vreme asasinul se afla în libertate, orice e posibil... orice e posibil...

Căzu brusc într-un somn adânc. Jules îi trase cearşaful până sub bărbie şi ieşi din cameră fără să facă zgomot. Dacă exista un librar Dandrieu, amestecat în afacerea aceasta, îl păştea un pericol real. Şi, din nefericire, nu mai exista în tot Parisul cineva care să-l avertizeze...

Jules merse puţin în cerc până ce reuşi sa părăsească spitalul: Saint-Louis fusese construit de Henric al IV-lea

pentru a-i închide aici pe ciumaţi, iar deschiderile spre exterior erau destul de rare. Când ajunse în stradă, avu sentimentul ciudat ca nimerise într-o altă lume. Parizienii dădeau dovadă de-o inconştienţă greu de crezut. Mergeau de-a lungul canalului Saint-Martin flecărind veseli, mâncând îngheţate de toate culorile pe strada Recollets, se jucau cu copiii în jurul fântânilor stropindu-se cu apă şi, în acest răstimp, ucigaşul dădea târcoale. Jules ar fi vrut să le strige să se adăpostească, să-şi încuie uşile şi să nu deschidă nimănui... Însă l-ar fi luat drept nebun, i-ar fi râs în nas. Într-un fel, era chiar nedrept. De ce să fie el singurul care să ştie? De ce să fie singurul care trebuia să se ducă pe strada Paradisului? Uite, de pildă, domnul de colo, care-şi căra geanta cu un aer atât de serios, ar fi putut foarte bine să rezolve dumnealui problema. Ar fi găsit cuvintele potrivite, fără nici o îndoiala. Ce să-i spui unui librar ameninţat cu moartea şi amestecat într-un trafic aşa de dubios?

Jules intră pe bulevardul Strasbourg şi agitaţia care domnea aici îl izbi. Circulaţia trăsurilor fusese oprită şi şoseaua rămăsese la cheremul plimbăreţilor şi al nenumăraţilor muncitori care terminau de montat tribune şi de instalat bariere. În dreapta, gara Strasbourg fusese împodobită cu o mulţime de drapele ale Angliei şi Franţei, cupola ei de sticlă semănând cu o floare luminoasă, strălucind într-o mie de petale roşii, portocalii şi albastre. Pe peronul din faţă, un regiment de muzicanţi, copleşiţi de soarele dogoritor, repetau fără încetare *God Save the Queen,* în aplauzele unui public entuziast - entuziast, dar deloc cunoscător. Multe imobile, aflate încă în construcţie, se pomeniseră decorate cu o faţadă provizorie din lemn, care dădea bulevardului un curios aspect de teatru. Speculanţii se apropiau pe rând de cei care hoinăreau, propunându-le scaune la fereastră sau la balcon pentru nişte preţuri exorbitante, în timp ce vânzătorii ambulanţi

discutau cu poliţiştii despre locurile care le fuseseră repartizate. Regina Victoria sosea a doua zi la Paris şi febra cuprinsese deja oraşul.

Numărul 45 se găsea în prima treime a străzii Paradisului. O vitrină neagră cu litere aurii: *Librăria Dandrieu.* Măcar un mister se lămurise. Vopseaua se cojea pe alocuri, mici pete măcinau auriul, ansamblul avea serioasă nevoie de o împrospătare. Cu-atât mai mult cu cât magazinele alăturate, unul de cristaluri, altul de porţelanuri, erau, prin comparaţie, foarte arătoase. Jules se pregătea să studieze vitrina, când din magazin ieşi o bătrână doamnă cu coc, ducând în mână o carte de rugăciuni. Vasăzică nu se vindeau aici doar opere interzise - afară de cazul în care acele *Rugăciuni pentru familie* ascundeau între coperte lucruri greu de mărturisit. Pe de altă parte, se putea deduce şi că librarul încă trăia - asta dacă nu cumva bătrâna doamnă venise tocmai pentru a-i face de petrecanie. Fapt, de altfel, puţin probabil.

Liniştit în privinţa a ceea ce urma să găsească înăuntru, Jules împinse uşa şi clopoţelul sună.

— Ce doreşte domnul?

Jules rămase şovăind în prag. Librarul era copia perfectă a lui Dandrieu. Dar un Dandrieu care să-şi fi păstrat ochii pentru ca observaţia să poată avea vreun sens. Negreşit, era fratele ebenistului.

— Am... am venit pentru un cadou.

— Un cadou? Domnul are dreptate, nu există cadou mai apreciat decât o carte. Pot să vă sugerez noutăţile noastre?

Îl conduse slugarnic până la o masă înclinată pe care tronau mai multe lucrări.

— Mai întâi, *Ţăranii,* un roman de Honoré de Balzac, publicat postum. O ediţie foarte frumoasă, în tiraj mic. Pentru cei cu sufletul hoinar, *Călătoria în Orient* a domnului de Lamartine sau *Istoria Turciei* de acelaşi autor, amândouă

ieşite de sub tipar zilele acestea. Un volum complet cu *Misterele Parisului* într-o legătură cum nu veţi mai găsi nicăieri, poemele lui Victor Hugo adunate într-o...

— Aş vrea ceva diferit, îl întrerupse Jules, uşor stânjenit.

— Diferit? Înţelepte cuvinte aţi rostit, tinere domn. Comerţul cu cărţi are nevoie de ceva diferit. Ceva care să aibă suflul unui Victor Hugo, ambiţia unui Balzac, gustul pentru tărâmuri îndepărtate al unui Lamartine şi simţul aventurii al unui Eugène Sue! Şi tot acest amestec condimentat cu progresele secolului nostru şi orientat spre viitor... Credeţi-mă, un scriitor cu o asemenea forţă le-ar aduce librarilor o avere şi ar câştiga admiraţia întregii lumi!

— Admiraţia întregii lumi, repetă Jules, năucit. Ei bine, la drept vorbind... caut doar nişte fotografii.

Librarul îşi pierdu numaidecât avântul.

— Fotografii... Desigur. Nimic mai firesc, sunteţi tânăr. Cum ar putea rivaliza cu asta cărţile noastre? Veniţi cu mine.

Acest Dandrieu era nebun, nu încăpea îndoială. Jules îl urmă în spatele tejghelei, într-o încăpere minusculă tăiată în grosimea bibliotecii şi a cărei uşă se confunda cu tapetul. Aprinse lămpi cu ulei şi-i arătă albumele.

— Cele în format mic costă trei franci, cele mari, patru. În mapa neagră aveţi stereograme. Costă cinci franci perechea. Aparatul e pe birou. Nu vă grăbiţi, sunt obişnuit.

Şi-l lăsă singur, trântind uşa cu o undă de dispreţ. Jules nu-şi revenea... Şi aici, pe un raft, existau câteva cărţi: o colecţie din marchizul de Sade, exemplare ilustrate din *Kamasutra,* un anonim, *Profeţia diavolului,* ba chiar şi *Parisul neştiut* din care Jules citise un pasaj acasă la Montagnon. Infernul librăriei Dandrieu!

Jules hotărî să aştepte zece minute înainte de a se întoarce la librar ca să discute despre Saint-Paul. Între timp, deschise primul album. Un şir de Eve, una mai drăguţă

decât alta, înconjurate de decoruri şi lumini atent aşezate. Culmea ilicitului, într-un fel, şi care impresiona pentru că, uneori, aducea mai degrabă cu arta decât cu dezmăţul - şi impresionat Jules era, nu putea tăgădui. Fotografiile erau aşezate singure sau în perechi, după mărime, şi unele fuseseră colorate de mână pentru un plus de realism. Nici una dintre ele nu avea, fireşte, vreo semnătură.

Din curiozitate, desfăcu mapa neagră şi alese o stereogramă, adică o fotografie dublă care, pusă într-un aparat special, stereoscop, îţi îngăduia să vezi în relief. Efectul se dovedi surprinzător: tânăra din imagine, sprijinită cu spatele de o coloană, părea că se desprinde de pe hârtie şi-l invită pe spectator să-i aprindă ţigara. Gestul avea cu atât mai multă forţă cu cât Jules o recunoscu: era una din fetele de la Lebăda roşie. Nerăbdător, trecu în revistă celelalte stereograme şi descoperi camera maharajahului, haremul sultanului, pagoda chinezească, un întreg catalog publicitar întru gloria casei de lângă Bursă!

Totuşi surprizele nu se terminaseră! Într-una din imaginile care le înfăţişa laolaltă pe doamne în salon, Jules o zări pe Savannah călare pe braţul unui fotoliu. Clipi iute de câteva ori ca să se asigure că nu era victima unei iluzii binoculare. Dar era, într-adevăr, Savannah... Nu mai purta şorţuleţ alb de subretă, nici bluză de bumbac, nici ghete cu toc. La drept vorbind, nu purta mai nimic. În imaginea următoare, fotograful strânsese cadrul şi frumuseţea tinerei fete, acum în gros plan, te orbea. Jules simţi cum inima îi bate să-i spargă pieptul. Puse fotografiile deoparte, aranjă stereoscopul şi ieşi.

— Aţi ales?

— Le iau pe acestea.

— Mi-aţi spus ca vreţi să le oferiţi... Să le leg cu o panglică?

Însa lui Jules îi pierise orice chef. Răspunse tăios.

— Un plic e de-ajuns. De fapt, domnule Dandrieu, nu sunteţi fratele bietului ebenist găsit mort deunăzi în Pré-Saint-Gervais?

Librarul ridica sever din sprâncene.

— Nu va osteniţi cu condoleanţele, tinere domn.

— Nici dumneavoastră nu-mi păreţi prea îndurerat...

— Cred ca relaţia cu fratele meu mă priveşte doar pe mine. Sunteţi de la poliţie?

— Lucrez pentru un ziar.

— Atunci nu vad ce-am mai avea să ne spunem.

— Preferaţi, poate, să vorbim despre aceste fotografii? Vânzarea lor e interzisa, din câte ştiu eu.

— Dar la fel de bine ştiţi că se pot cumpăra cam de peste tot. Sunt vremuri grele pentru librari.

— Din întâmplare, fotografiile nu provin de la studioul Saint-Paul?

De data asta, librarul se albi la faţă. Îi întinse plicul, ignorând întrebarea.

— Îmi datoraţi zece franci.

Fără să-şi ia ochii de la el, Jules scoase din buzunar una din frumoasele bancnote de la Lucien Morcel.

— Poftiţi. Oricum, chiar dacă nu vreţi să-mi răspundeţi, v-ar interesa, cred, să aflaţi că Jacques Saint-Paul a murit azi-dimineaţă. Asasinat şi el. Ceea ce înseamnă cam multe morţi suspecte printre apropiaţii dumneavoastră. Dacă-mi îngăduiţi, v-aş sfătui să fiţi prudent...

Se răsuci pe călcâie fără să salute şi, odată ajuns pe trotuar, îşi consultă ceasul: până la întâlnirea cu Savannah mai avea timp doar cât să treacă pe acasă şi să se schimbe.

13

El o privea, ea nu-l vedea însă. Îl aştepta la câţiva metri de Lebăda roşie, absorbită cu totul de vitrina unei modiste, fără îndoială pentru ca să nu lase impresia că aşteaptă pe cineva... Purta o rochie de vară, albă, simplă, cu un frumos şal violet, avea în mână un coşuleţ mic ca de florărească şi părul prins cuminte la spate. Ce-l atrăgea cu adevărat la ea? Frumuseţea ei, ochii de înger, ţinuta graţioasă ca a unei păsări delicate pe o ramură? Bineînţeles. Dar mai era ceva. Ceva ce-l mişca profund, deşi n-ar fi ştiut să spună ce anume. Nu ne petrecem, oare, viaţa căutând necontenit să regăsim întâia dragoste? Verişoara sa Caroline, de exemplu... Caroline, care alerga râzând pe malurile Loarei[1], Caroline care se căţăra ca o pisică în arborii unchiului Prudent... Jurămintele lor de copii, certurile lor, toate acele clipe binecuvântate de singurătate, pierdute pentru totdeauna, şi care, totuşi, se prelungeau încă în străfundul inimii lui. Poeziile stângace pe care nu înceta să le scrie, sărutul pe care ea i-l dăduse în fugă pe gură într-o zi de iulie. Fusese aşa de mândru de acel sărut încât atunci când se întorsese la Nantes se urcase pe furiş la bordul celei mai mari corăbii care urma să plece spre India. Voia să-i aducă lui Caroline un şirag de perle şi de mărgean... Îl descoperiseră, fireşte, şi-l debarcaseră. Iar corabia luase calea apelor...

Mai târziu, Caroline se măritase cu un bătrân lipsit de orice farmec. Iar el, Jules, stătea încă pe acel chei...

— Savannah?

— Domnule Verne! Mă întrebam dac-o să veniţi!

---

[1] Loara (pronunţat/lwaʁ/, franceză *Loire*), este cel mai lung fluviu din Franţa având peste 1000 km şi un bazin de peste 117.000 km², mai mult de o cincime din ţară.

Părea uşurată.

— Doar am promis, nu?

— Mi-aţi scris recomandarea?

El flutură plicul pe care-l ţinea în mână.

— Am putea să vorbim despre asta la un pahar, nu credeţi?

Ea lăsă fruntea-n pământ, şovăind.

— Dacă vreţi.

— Cafeneaua Variétés v-ar conveni?

Fata încuviinţă, cu ochii ţintă la vârfurile pantofilor. Porniră în tăcere spre strada Vivienne, încrucişându-se pe drum cu bancheri grăbiţi care coborau dinspre Bursă şi câteva tinere cochete care se plimbau agale. Lucrurile serioase începeau ceva mai departe, în pasajul Panorama: îmbulzeala de la ora şase şi mulţimea care zbura de la un magazin la altul, practic fără să atingă pământul. Umbrelele de la Farge, bijuteriile de la Monestier, prăjiturile cu lămâie de la Félix, şunca fină de la Choquart, abia dacă apucai să zăreşti toate acestea cu coada ochiului şi nefericit era cel care dorea să meargă în sens opus.

Şuvoiul de oameni îi purtă până pe bulevard şi bulevardul însuşi părea că se umflă de lume şi se revarsă: dandy, doamne elegante, familii cu copii, aristocraţi în caleaşcă, artişti împreună cu muzele lor, saltimbanci, studenţi, turişti, muncitori obosiţi după o zi de muncă, toţi cei care doreau să vadă şi toţi cei care doreau să fie văzuţi, un fluviu de oameni care izvora dinspre Bastilia lua cu asalt teatrele de pe Temple, inunda terasele de pe Bonne-Nouvelle, atingea cu lăcomie luxul de pe bulevardul Italian, apoi se ducea să se arunce la poalele Madeleinei. Braţul şerpuitor şi uşuratic al Senei...

Jules o conduse pe Savannah înăuntrul cafenelei Variétés.

— Să mergem în spate, vom fi mai liniştiţi acolo.

Reflectase la ce trebuia să-i spună şi nu din întâmplare alesese locul acesta: bulevardele erau teritoriul său.

— Cu ce-i servim pe îndrăgostiţi? întrebă chelnerul, făcându-le cu ochiul.

— Punch cu gheaţă pentru mine, răspunse Jules.

— Şi pentru mine la fel, zâmbi timid Savannah.

Jules se uită la mesele învecinate: nişte englezi adânciţi în studierea unui ghid al capitalei şi trei tineri care dezbăteau zgomotos problema războiului din Crimeea. Deschise plicul.

— Înainte de a vă da scrisoarea, aş vrea să vă arăt ceva.

Împinse uşor stereogramele pe marmura mesei, înclinându-le astfel încât să le vadă doar ea. Savannah îl fulgeră cu privirea şi sări în picioare. Jules o prinse de braţ, dându-şi seama că nu folosise deloc un mijloc de seducţie promiţător.

— Aşteptaţi! Trebuie să discutăm. Măcar câteva minute. După aceea, puteţi pleca. Am să vă dau fotografiile.

Ea se aşeză la loc pe scaun, c-un aer duşmănos.

— Îmi pare rău, se scuză el punând imaginile înapoi în plic. Trebuia s-o fac pentru prietenul meu Félix. Scrie articole despre asasinarea lui Will Gordon, mediumul. Poate aţi auzit de el.

Ea schiţă un semn de aprobare.

— Avem motive întemeiate să credem că fotograful care a venit la Lebăda roşie era amestecat în această crimă. Spun „era” pentru că şi el a fost asasinat. Nu pot să vă explic mai mult, dar a existat o altercaţie şi Félix a fost rănit.

— Rănit?

— La braţ. Acum se află la spitalul Saint-Louis.

— Şi ce legătură are asta cu mine?

— Vă amintiţi când aţi pozat?

Ea dădu din umeri.

— Dacă-mi amintesc... Ei bine, da.

— S-a întâmplat acum mult timp?

Înainte să răspundă, fata îl lăsă pe chelner să le aşeze în faţă două ceşti transparente în care se amestecau aroma alcoolului cu cea a fructelor.

— Să nu vă faceţi idei greşite, domnule Verne. N-am fost de acord cu acele fotografii.

— V-a silit cineva?

— Patroana, oftă ea încuviinţând din cap. Fetele erau bolnave în ziua cu pricina şi patroana a susţinut că asta n-o să-i strice socotelile. Că Lebăda roşie ar trece drept o casă de provincie. A venit după mine şi după alte două lenjerese şi ne-a obligat să...

Glasul i se stinse şi nu reuşi să-şi încheie fraza.

— Iertaţi-mă, se bâlbâi Jules, nu voiam să vă trezesc amintiri urâte. N-aveaţi nici o cale de a refuza?

— Ori o ascultam, ori ne arăta uşa, zise sufocată de lacrimi Savannah. Iar uşa ştiu unde duce. Am o cameră în Villette. Nu-i mare, dar trebuie să plătesc chiria şi să mănânc. Totul e scump la Paris şi n-am nici un viitor în faţă. Slujba de la Lebăda roşie e singura mea şansă să scap şi să devin actriţă. Pentru că odată ajunsă în stradă, nu-mi fac iluzii: după zece zile aş nimeri într-o altă casă de toleranţă. Dar nu ca lenjereasă şi nici ca subretă.

— Familia dumneavoastră nu vă poate ajuta? Măcar o vreme?

— Familia mea, domnule Verne? Dacă m-aş întoarce în Bretagne, tata m-ar omorî cu mâinile lui! Pentru el actriţă e mai rău decât prostituată. Aşa că dac-ar fi să aştept bani de la el...

Tânărul se simţea din ce în ce mai prost. Se purtase ca un bădăran! Savannah ar fi trebuit să-l pălmuiască.

— Pai... ca sa revenim la fotograf... Îl chema Jacques Saint-Paul, nu-i aşa? Brunet, în jur de treizeci de ani, statura

mijlocie...

Încurcătura în care se găsea Jules aduse puţină culoare în obrajii lui Savannah.

— Da, aşa arata. Dar numele nu i l-am auzit. După ce s-a terminat totul, am alergat să mă ascund în camera cu lenjerie. Ştiu doar ca fetele vorbeau despre un studio mare de pe bulevard.

— Studioul Pelladan?

— Pelladan, adevărat. Cel puţin aşa cred. Avea un aparat ciudat, cu doua vizoare.

Un aparat stereoscopic, negreşit. Mult mai scump decât aparatele obişnuite. Jules nu-şi amintea să-l fi văzut în atelierul de pe colină.

— Când s-a petrecut asta, mai exact?

— La începutul anului. Sfârşitul lui ianuarie sau primele zile din februarie. Vremea nu se încălzise încă.

Ceea ce însemna ca Saint-Paul încă se afla pe atunci în serviciul lui Pelladan. Făcuse fotografiile fără ştirea patronului sau? Din aceasta cauza fusese dat afara? Ori studioul Pelladan lua parte şi el la afacere?

— Vin adesea fotografi la Lebăda roşie?

— Nu prea. De când lucrez acolo, aceea a fost singura dată.

Jules îi întinse plicul şi-şi lăsă privirea în ceaşca de punch. Nu era mândru de micul sau şantaj. Cu coada ochiului o văzu cum scoate stereogramele, le rupe mărunt, apoi îndeasă bucăţile în plic. Costaseră zece franci, totuşi...

— Aş mai avea una sau două întrebări, zise el când ea termină. Patroana dumneavoastră a făcut vreodată aluzie la Will Gordon şi mese vorbitoare?

— Ştiţi, doamna Berthe ne vorbeşte doar ca să ne dea ordine, nimic altceva. Nu face conversaţie cu noi.

— O cunoaşteţi de mult?

— Din toamna trecută, când am sosit la Paris. Aveam

douăzeci şi cinci de franci în buzunar, toate economiile mele. Am mers pe la toate teatrele, dar nimeni n-a vrut să mă primească. Şi după trei zile rămăsesem fără o leţcaie. Atunci am întâlnit-o pe doamna Berthe. Aştepta o fată care urcase într-o lojă la Operă. La început m-a privit cu atenţie, apoi m-a întrebat de ce mă învârteam prin faţa intrării de serviciu. Am discutat şi ea mi-a propus o slujbă ca lenjereasă.

Tânăra îşi ridică ochii spre tavan.

— Ţineţi cont că ştiu bine ce-i umblă prin minte. Speră ca într-o zi să mă alătur fetelor din salon. Dar eu nu vreau. De aceea trebuie să mă angajez undeva.

Jules despături scrisoarea pe care o pregătise pentru directorul de la teatrul Gymnase. Ea o citi şi chipul i se preschimbă numaidecât în cel al unei fetiţe ce-şi deschide mult râvnitul dar de Anul Nou.

— Mulţumesc, îi şopti. Mulţumesc.

— Nu vă pot garanta că asta e de-ajuns, adăugă Jules. Ar trebui să repetăm nişte texte. Sau măcar nişte fabule. Dacă vă amintiţi câteva, am putea...

Dar, cu un gest firesc, Savannah îşi puse palma răcoroasă peste mâna lui.

— Nu astă-seară, domnule Verne, vă rog. Sunt atât de mulţumită! Datorită dumneavoastră, o să devin actriţă! Mâine voi munci din greu, vă promit. La fel şi duminică şi în zilele următoare. N-am să vă dezamăgesc. Dar astă-seară am chef să mă distrez puţin!

În ochi i se citea un amestec irezistibil de inocenţă şi înflăcărare. Una peste alta, Jules socoti că îndreptase destul de bine lucrurile.

— De acord! exclamă el. Ce v-ar plăcea? Să mergem la teatru? Chiar alături, la Teatrul de Varietăţi se joacă *Femeia care muşcă.* Dacă ne grăbim, avem şansa să prindem actul întâi.

— E o vreme aşa frumoasă! De ce să nu rămânem afară? Toată lumea vorbeşte de atracţiile de pe Champ-de-Mars...

— Grozavă idee! Primiţi să vă conduc apoi acasă?

— Cu condiţia să nu ne întoarcem prea târziu: mâine dimineaţă încep munca la opt.

— Aş putea să vă duc cu trăsura la Villette, dacă-mi permiteţi.

Savannah nu răspunse, bău doar o înghiţitură de punch. Jules simţea că-i cresc aripi. Iar ideea cu Champ-de-Mars pica la fix întrucât avea nevoie de părerea lui Émile despre ciudata fotografie cu pete luminoase. Măcar o dată evenimentele mergeau în direcţia bună.

Părăsiră cafeneaua Varietes la lăsarea serii, când primii lampagii aprindeau felinarele de pe bulevardul Montmartre. Mulţimea îşi îngroşa rândurile, iar cozile la omnibuz se lungeau sinuos ca nişte şerpi. Aleseră să le ocolească şi porniră pe jos spre Luvru ca să ia un piroscaf, unul din acele vase cu abur ce străbăteau Sena printre şlepuri şi pontoane. Savannah părea în culmea încântării. Coborâră la podul Iena şi în clipa când se trase într-o parte ca s-o ajute pe tânăra femeie sa urce treptele, Jules avu impresia ca o umbra se furişează hoţeşte pe sub scara. Se uita cu atenţie, dar nu reuşi sa distingă nimic în întuneric.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu, doar o pisică, fără îndoiala.

Ajunseră în cele din urma pe Champ-de-Mars care strălucea scăldat de lumini şi muzica. Peluza din faţa Şcolii Militare era plina de barăci şi standuri de bâlci, bufete cu răcoritoare improvizate sub lampioane, vânzători de cârnaţi şi zaharicale, iar în mijloc se înălţa un stâlp uriaş în vârful căruia erau agăţate tot soiul de obiecte şi pe care doritorii se puteau căţăra pentru a le culege. O trupa de acordeonişti îi întâmpina pe vizitatori - alt puhoi de lume, de-ai fi crezut că tot Parisul ieşise la aer - şi Savannah bătu

veselă din palme.

— E minunat, domnule Verne!

— Încetaţi să-mi mai spuneţi domnule sau vă duc imediat în Villette.

Savannah îl lua râzând de braţ şi-l purta într-un tur complet al atracţiilor, începând cu Rosa, femeia-balenă, ce cântărea două sute de kilograme, după cum susţinea afişul, şi nu putea să trăiască afară din apă - o creatură enormă, într-adevăr, destul de respingătoare, pe care o puteai vedea îndărătul unui geam murdar stând pe jumătate întinsă într-un ciubăr uriaş. Apoi căpcăunul ventriloc, care pretindea că înghiţise un copil de patru ani şi răspundea la întrebările publicului cu glas de fetiţă, fără să-şi mişte deloc buzele. Apoi urmau la rând dresorul de păsări şi de şobolani - aceştia din urmă surprinzător de ascultători -, cocoşatul care-şi înghiţise cocoaşa şi o dovedea printr-o ghiorăială nemaipomenită, reclamele sforăitoare ale celebrului Duchesne, felcerul care nu se deplasa decât în frumoasa lui casă pe roate şi cu valet; domnişoara Jacqueline, ghicitoarea în tarot, care promitea dragoste femeilor şi avere bărbaţilor - arareori pe dos; acrobaţii pitici Tif şi Tof care-şi presărau sticlă pisată sub trapez; Mongo şi circul său de purici şi aşa mai departe.

Pe la ora nouă poposiră la o cafenea în aer liber ca să mănânce clătite şi să bea cidru, apoi merseră la jocurile de îndemânare. Savannah îl convinse pe Jules să-şi încerce norocul la tirul cu carabina: câştigai păpuşi de porţelan cu condiţia să nimereşti cinci fire de culori diferite întinse între nişte inele. Jules se bucură de succes la primul foc - atinse firul verde - dar le rată pe următoarele trei. Tânăra femeie îi luă arma - „Lăsaţi-le pe fetele de la ţară să se ocupe de asta” - şi reteză scurt firul roşu şi firul albastru cu cele două gloanţe care mai rămăseseră.

— Premiul de consolare! se entuziasmă negustorul de

bâlci. Un brici pentru acest cuplu drăguţ!

Jules ar fi preferat o păpuşă sau o pereche de panglici. Era dificil să-i ofere lui Savannah un brici fără să treacă drept nepoliticos. Încercă să-şi răscumpere greşeala la jocul de bile, dar degeaba aruncase bila cu toată forţa, cuburile aranjate în şiruri suprapuse se ţineau bine, mai ales enervantul rând de jos. Tânărul era leoarcă de sudoare, iar Savannah, amuzată la culme.

— M-am făcut destul de râs, cred c-o să mă opresc, zise el într-un târziu. Am putea să vizităm galeria fotografică, nu?

Savannah încremeni şi-şi aruncă privirea spre coşuleţul de pe braţ unde se mai afla încă plicul cu stereogramele rupte.

— Sunteţi sigur că...

— Trebuie să caut pe cineva acolo, insistă Jules.

Ea acceptă fără să mai zică nimic şi străbătură bâlciul în sens invers, spre intrarea ce dădea către Şcoala Militară. Pe aleea cea mare, un loc privilegiat îl ocupa un soi de baracă, Galeria curiozităţilor, iar bătrânul Émile stătea la ghişeu, propunând curioşilor bilete de cinci centime, însoţite de faimosul cupon de reducere pentru atelierul Pelladan. Îl întâmpină pe Jules cu gesturi largi de vădită bucurie.

— Domnule Verne! Ce plăcere! Ce onoare! Dar cine este această încântătoare făptură?

— V-o prezint pe Savannah, o prietenă.

— Domnul de Montagnon nu e cu dumneavoastră?

— N-a putut să vină, o să vă povestesc eu. Am vrea două bilete.

Jules plăti preţul cerut - era sortit ca bancnotele de la Lucien Morcel să nu apuce sfârşitul zilei - şi o îndemnă pe Savannah să înceapă vizita fără el.

— E fermecătoare, îl complimentă Émile după ce tânăra femeie se îndepărtă, vă felicit.

— Nimic nu-i încă hotărât, oftă Jules.

— Vai! Femeia e ca lumina: nici n-o poţi prinde, nici nu te poţi lipsi de ea...

— Nu vă ştiam poet.

— Poezia fotografului, domnule Verne, nimic altceva. V-a lămurit Jacques Saint-Paul în privinţa dagherotipului?

— A murit, îl anunţă Jules fără ocolişuri.

— A murit! Cum aşa?

— Asasinat. Când am ajuns noi la atelier, ucigaşul încă se afla acolo. A fugit rănindu-l pe Félix la braţul stâng.

— Doamne Dumnezeule! Şi tocmai eu v-am trimis la el!

Câţiva amatori se opriră lângă ghişeu, obligându-l pe Émile să înceteze, momentan, cu întrebările.

— Are legătură cu articolele, nu-i aşa? continuă bătrânul după ce-i servi.

— Sunteţi la curent?

— Studioul e abonat la *Le Populaire.* Când domnul de Montagnon şi-a spus numele, mi-am dat seama imediat cine este. Şi-n plus, povestea cu placa nu mi s-a părut prea clară. Cum se simte acum?

— Are nevoie de odihnă. Totodată m-a însărcinat să vă arăt o copie... În atelierul lui Saint-Paul erau vreo douăzeci de acelaşi fel.

Bătrânul Emil şterse fotografia şi o studie sub lampă.

— Ce reprezintă, după dumneavoastră? întrebă tânărul.

— La prima vedere, o încercare ratată. Dar am mai văzut aşa ceva şi altă dată.

— Şi despre ce e vorba?

— N-aş vrea să mă hazardez, dar, fiind la mijloc un medium, aş zice că e una dintre acele încercări, tot mai dese, de a fotografia spiritele.

Să fotografiezi spiritele! Jules se aştepta mai degrabă la vreo experienţă privind electricitatea.

— În ce scop?

— Ca să le studieze, presupun. Sau ca să capete o dovadă că ele există. Studioul nostru a primit o dată sau de două ori cereri de a participa la şedinţe spiritiste, însă, din câte ştiu, patronul a refuzat de fiecare dată. Asta nu împiedică însă ca astfel de imagini să circule ocazional. Între fotografi reprezintă mai mult un subiect de glume.

— Vă mai amintiţi cine v-a chemat la şedinţele de spiritism?

— Eu nu. Dar întrebaţi-l pe domnul Pelladan. E înăuntru.

— Domnul Pelladan e aici!

Émile coborî glasul.

— Vine întotdeauna la ora închiderii, ca să facă socoteala încasărilor.

Jules îi mulţumi şi, fără să mai aştepte, intră în baraca înaltă. Mai mult decât o simplă galerie, găseai un întreg univers asamblat ca un decor de teatru. Pătrundeai într-un fel de pădure alcătuită din arbori falşi şi pânze pictate, cu porţiuni luminate mai slab sau mai puternic, fiecare din ele evocând un alt continent: Asia pe fondul junglei, Africa şi ai săi baobabi, America şi imenşii ei copaci stufoşi. La rândul lor, fotografiile erau înrămate şi agăţate pe nişte rogojini: indieni cu pene stând lângă corturile lor, sate de colibe din lut în Sahel, copii cu pielea neagră şi zâmbet strălucitor, cambodgieni în costume tradiţionale, temple hinduse şi altele. A doua secţiune era dedicată oraşelor, inclusiv franţuzeşti, şi celor mai remarcabile monumente pe care le adăposteau. Luminile care picau în unghiuri alese cu grijă dădeau iluzia de zi şi noapte, după modelul pe care-l inventase cândva Daguerre pentru Diorama lui, o sală uriaşă în care prezenta tablouri feerice. Vizitatorul care înainta pe coridor printre panouri avea astfel sentimentul ameţitor că străbate lumea cea largă din câţiva paşi. Prin urmare, exclamaţiile de surpriză se auzeau din toate părţile: „Cât e de înaltă clădirea asta!”, „Ce de oameni pe

vaporul ăla! Sunt cel puţin zece mii!”

În timp ce admira o imagine panoramică a acoperişurilor Londrei, Jules prinse o discuţie care venea dinspre coridorul alăturat.

— Actriţă? rostea o voce gravă. Dar e minunat! Ştiţi că am fotografiat-o pe Eugénie Doche în rochia din *Dama cu camelii?* Şi pe Rachel în *Fedra?* Chiar şi pe Rose Cheri? Le cunosc personal.

— Personal? exclamă cu profundă admiraţie Savannah.

— Bineînţeles! Şi credeţi-mă, portretele lor făceau senzaţie în vitrină. Vindeam câte zece pe zi.

Vocea deveni mieroasă.

— Poate v-ar plăcea să aveţi şi dumneavoastră unul, nu? Am putea scoate câteva exemplare, pe care să le trimitem teatrelor. Pe cheltuiala mea, fireşte. Nu, nu, nu protestaţi! În dumneavoastră se ascunde o actriţă care aşteaptă să iasă la iveală, o simt. Lăsaţi-mă să fiu unealta destinului...

Jules se grăbi să-i sară în ajutor tinerei femei. Ajuns la capătul coridorului, coti şi-l văzu pe Pelladan aplecându-se spre ea, pentru a îndrepta, chipurile, o fotografie pe un panou. Savannah nu se mişca, vădit impresionată.

— Domnule Pelladan? zise Jules.

Celălalt se retrase cu un gest de ciudă, iute stăpânită.

— Domnule?

Era înalt, atletic, cu barba şi părul tăiate scurt, cu trăsături accentuate şi voluntare, care, negreşit, seduceau majoritatea femeilor. Nu şi pe Jules, care găsi că bărbatul avea ceva fals şi neplăcut. Ochii, probabil. Ochii foarte mobili şi întunecaţi, care dezminţeau aparenta de amabilitate pe care-o afişa. Parcă ar fi purtat o mască.

— Domnişoara e cu mine, rosti Jules apăsat.

— Şi dumneavoastră cine sunteţi?

— Jules Verne, lucrez pentru *Le Populaire*.

— *Le Populaire?* Bun ziar! Ei bine, încântat să vă cunosc,

domnule Verne. Sper că nu vă supăraţi, domnişoara şi cu mine discutam despre viitoarele sale succese. Îmi menţin oferta, adăugă întorcându-se spre Savannah. Veniţi oricând vă convine la studio, adresa e pe cupon. De preferat după-amiaza, dimineaţa sunt la Expoziţie. Evident, dacă socotiţi că domnişoara are nevoie sa fie însoţită, invitaţia vi se adresează şi dumneavoastră, scumpe domn.

— Patroane? striga o voce înăbuşita din spatele peretelui despărţitor. E ora unsprezece.

— Prea bine, Émile. Poţi să închizi ghişeul, vin imediat.

În chip de scuză, sărută cu eleganţă mâna tinerei femei.

— Iertaţi-mă, târgul se închide şi poliţia nu glumeşte cu respectarea programului. Trebuie să mă asigur ca nu rămâne nici un vizitator înăuntru.

Şi făcu stânga împrejur, lăsându-l pe Jules încremenit prosteşte locului, cu fotografia şi întrebările lui. Asta era, oricum Pelladan nu i-ar fi răspuns la ele.

— Un panglicar, mormăi el.

— Doar nu sunteţi gelos! se amuza Savannah.

— Nu-mi inspiră încredere şi aţi face bine să vă arătaţi mai reţinută faţă de el.

— Nu începeţi şi dumneavoastră ca tata! îl tachină ea şi izbucni în râs.

Ieşiră din baracă, îl salutară pe bătrânul Émile şi-n trecere îl întrebară de unde se puteau închiria trăsuri spre periferie.

— E prima oară când mă întorc în Villette cu birja! se bucură Savannah.

Ajunseră în staţia de pe strada Suffren şi aşteptară minute bune până când o trăsură cu felinar albastru - care indica depoul Belleville - catadicsi să apară. Singura problemă - răsuflarea vizitiului mirosea mai mult decât îndoielnic.

— Doi franci cursa, zise el înăbuşindu-şi un sughiţ. Şi

trebuie să fiu înapoi la grajduri la doişpe jumate.

Jules scrută în zadar piaţa şi străzile din apropiere: erau destule trăsuri care-i luau pe numeroşii clienţi, dar toate arborau felinare galbene, roşii şi verzi. Văzându-l că şovăie, vizitiul încercă să-l liniştească.

— Pe onoarea lu' Bastien, dom'le, nu există echipaj mai bun decât mine pe caldarâmu' Parisului! Şi dacă mă cinstiţi cu ceva în plus, o să fiţi acasă până s-apucaţi să închideţi portiera!

De cinstit, judecând după aburii alcoolului, se cinstise deja din belşug. Pe de altă parte, Jules îşi dădea bine seama că nu trăia o seară obişnuită. Aşa că la naiba cu zgârcenia... Îi întinse vizitiului doi franci şi jumătate sperând că trăsura o să meargă cât mai drept.

— Un bacşiş regal, milord, mulţumesc! O să călătorim ca-n puf, pe onoarea lu' Bastien!

Jules o ajută pe Savannah să se aşeze pe banchetă şi tocmai se pregătea să urce şi el când o voce gâtuită îl strigă din spate.

— Domnule Verne! Domnule Verne!

— Émile?

— Iertaţi-mă, domnule Verne, gâfâi fotograful. Credeam că n-o să vă mai prind. Adineaori aţi pomenit de Villette, nu-i aşa? Şi eu locuiesc tot acolo. Dacă aveţi un colţişor şi pentru mine, m-aţi scuti să...

Jules se uită întrebător la Savannah care înălţă din umeri.

— Haideţi, suiţi-vă!

Avea un suflet prea bun, ştia.

— Dii! urlă vizitiul de parcă se alinia la startul cursei Jockey-Clubului de la Chantilly.

Trecură peste Sena în goană, apoi ocoliră bulevardele pe la colina Chaillot şi prin strada Saint-Lazare. Jules îi lăsase pe bătrân şi pe tânăra femeie să stea cu faţa la direcţia de mers, iar el, instalat comod pe moleschinul celeilalte

banchete, îi privea cum discută şi compară meritele diferitelor cartiere din Villette: locuiau la cinci sute de metri unul de altul şi aveau aerul că se înţeleg de minune. Se gândi la bietul Félix care zăcea pe patul de suferinţă şi la experienţele pe care le făcea Servadac în donjon. La ce folosea, oare, să fotografiezi spiritele? Şi ce legătură avea asta cu electricitatea?

Brusc, când treceau pe lângă Notre-Dame de Lorette, vizitiul ciocăni uşurel în geam.

— Scuze, milord. Nu-ş' dacă e numa' în capu' meu sau... Da' cred că ne urmăreşte o trăsură de când am plecat din Champ-de-Mars!

14

Jules scoase capul prin portieră. Într-adevăr, un cupeu negru, tras de un singur cal, se ţinea la douăzeci de metri în spatele lor. Cel care-l conducea îşi ridicase gulerul hainei şi-şi înfundase pălăria pe cap astfel încât sa nu i se zărească faţa. Alături de el, pe capră, lucea ceva. O armă oare?

— Ce se întâmplă? se nelinişti Émile.

— Sunteţi sigur ca ne urmăreşte? striga Jules către vizitiu.

— Asta o să vedem acu'!

Trăsura coti brusc la stânga, spre strada Neuve-Coquenard, apoi tot aşa de brusc la dreapta, prin spatele uzinei de gaz din cartierul muncitoresc. Zdruncinată într-o parte şi într-alta pe banchetă, Savannah se agăţă de fotograf.

— Dumnezeule, dar ce...

Dezorientat o clipă de aceste manevre, cupeul pierdu teren însă îi ajunse repede din urmă.

— Nu încape îndoială, milord, pe noi ne vânează!

— Exista vreun mijloc să scăpăm de el?

Vizitiul îi arunca o privire piezişă, înceţoşată de alcool.

— E soţu' frumoasei doamne, am dreptate?

— Mai rău...

— Atunci, tătăl?

— Mai rău...

— Păi, dacă-i mai rău decât soţu' şi tătăl, milord... Dii!

Îşi biciui vârtos caii şi puţin lipsi ca Jules să nu cadă pe genunchii lui Savannah. Aceasta tremura, străduindu-se totuşi să nu facă o impresie proastă.

— E ucigaşul de care vorbeaţi, nu-i aşa? Vrea să ne omoare?

— Nu ştiu. În orice caz nu pare să ne slăbească.

Cupeul negru se apropiase, era şi mai iute şi mai uşor de mânuit decât trăsura. Noi hurducături, noi clătinături şi trăsura se strecură pe strada Rochechouart, apoi ţâşni în mijlocul străzii Dunkerque. Din fericire, nu mai era multă lume la ora aceea. Lui Jules i se păru că necunoscutul pune mâna pe armă. Din cauza ropotului furios al copitelor pe caldarâm, nimeni n-ar fi auzit împuşcătura.

— Stai că-ţi arăt io ţie, fiu de căţea! înjura vizitiul.

Urmăritorul se găsea acum la doar zece metri, cu puşca pe genunchi şi faţa în continuare ascunsă. Un glonţ pentru vizitiu şi trăsura ar intra direct într-un stâlp şi s-ar zdrobi... Sau şi mai bine, ucigaşul ar ajunge în dreptul lor şi l-ar împuşca pe Jules prin portieră. Tânărul întoarse capul: se aflau în piaţa Nordului. La stânga - spitalul Lariboisiere, la dreapta - biserica Saint-Vincent-de-Paul. În faţă - cartierul Gării de Nord, transformată în şantier de câteva săptămâni. Exista chiar şi o barieră de lemn care închidea în parte şoseaua pentru a opri trăsurile să treacă.

— Hei! se sufocă Jules. Doar n-o să...

— Ţine-te după mine pe-aci dacă eşti în stare! urla din adâncul rărunchilor vizitiul.

Trăsura se înclină în mod bizar pe o latură fără a încetini câtuşi de puţin. Cei dinăuntru se agăţau care de ce putea. Atelajul urcase cu două roţi pe ceea ce mai rămăsese din trotuar şi ocoli iute bariera. Înaintea ei se întindea un şanţ central, pe cale de a fi astupat, maldăre de pământ şi o potecă îngustă, bătătoritâ, care permitea căruţelor să descarce materiale. Osiile trosneau mai să se rupă, şi la fiecare hop pălăria lui Émile zbura spre tavan.

— O să ne omoare! O să ne omoare!

Cupeul nu renunţase şi pornise iarăşi în urmărirea lor. Avea să-i prindă uşor, caci trăsura, din pricina mărimii sale, era nevoită să încetinească, iar caii dădeau semne de oboseală. Jules nu vedea cum o să-i scoată vizitiul de acolo: drumul se îngusta de-a lungul şanţului şi adevărate tranşee ieşeau la iveală de sub enorma Gară de Nord. Încă cincizeci de metri de galop şi vor avea de ales între a se răsturna într-o groapă sau a se strivi de un rambleu. Splendidă perspectivă...

Brusc, caii se cabrară.

— Încetişor, frumoşii lu’ tata, încetişor! strigă vizitiul, trăgând din răsputeri de hăţuri.

Trăsura se răsuci la dreapta, desprinzându-se uşor de pământ, apoi se pierdu între două povârnişuri care ascundeau vederii o răspântie. Intră hurducându-se pe o stradă alăturată, aflată şi ea în reparaţii. Prin geam, Jules zări cupeul care încerca la rândul sau să cotească, dar prea târziu. Una din roţi aluneca pe pietriş şi, din pricina propriului elan, partea din spate a cupeului se ridică pe verticală. Atelajul cedă cu o trosnitură cumplită, iar animalul, eliberat dintr-odată, începu să zvârle din copite. Cupeul se rostogoli şi dispăru în dosul povârnişului.

— Na, că nu te aşteptai la asta! strigă triumfator vizitiul, înălţându-şi braţul într-un gest victorios.

Îi aruncă din nou o privire piezişă lui Jules.

— Orice-ar fi, io zic c-o să vă lase în pace o vreme. Dacă nu cunoştea locu' nu trebuia să se aventureze până aici, am dreptate? Bun, şi-acum tot în Villette mergem?

Ultima parte a drumului se desfăşură fără probleme, însă cei trei pasageri, încă în stare de şoc, păstrară o tăcere apăsătoare. Pe măsură ce se îndepărtau de centru, felinarele erau tot mai rare, străzile mai puţin largi, construcţiile mai răsfirate. Villette era o excrescenţă adăugată Parisului începând de la canalul Ourcq, vast antrepozit unde se descărcau vase întregi de cărbune, făină, ulei şi vin şi care, dincolo de port, adăpostea în clădirile lui urâte o întreagă populaţie de lucrători pricepuţi şi, adesea, nevoiaşi. Savannah locuia pe o străduţă tristă şi deloc atrăgătoare, învecinată cu calea ferată de centură. Casa de pe colţ părea lipsită de viaţă şi Jules găsea că e păcat s-o lase singură pe Savannah.

— Nu preferaţi să vă conduc?

— E o pensiune pentru muncitoare tinere, îi explică Savannah în şoaptă. Cei de aici cred că lucrez într-un atelier de croitorie. Dacă portăreasa ne vede împreună, n-o să ne deschidă în veci. Deja e târziu...

Îşi puse palma peste încheietura mâinii lui şi-l strânse uşor.

— Dar puteţi să mă luaţi mâine de la Lebăda roşie, dacă vreţi. O să-mi repet fabulele, vă promit.

Jules încuviinţă din cap şi o privi cum dispare pe sub porticul dărăpănat. Da, mare păcat!

— Ehei... Dragostea! glumi vizitiul. Bun şi-acum încotro, milord? La doişpe jumate trebuie să fiu la grajduri, ţineţi minte, nu?

Émile îi spuse pe unde s-o ia şi când trăsura se urni, se aşeză lângă Jules c-un aer conspirativ.

— Iertaţi-mă că am picat aşa pe capul dumneavoastră, domnule Verne. Eraţi cu o tânără drăguţă şi eu v-am deranjat. Însă n-am făcut-o doar ca să profit de trăsură. Mai devreme, după discuţia noastră, mi-a venit în minte un amănunt. Nu ştiu dacă are vreo importanţă sau nu, dar de vreme ce spuneţi că Jacques Saint-Paul e mort şi că totul e legat de povestea cu mediumul englez...

Se tot pierdea în scuze şi explicaţii.

— Vă ascult, Émile.

— Păi... Vă amintiţi că trebuia să mănânc la Purceaua leşinată, pe colina Chaumont, în dimineaţa aceea, da? Ei bine, după vreo oră, când coboram spre barieră, m-am întâlnit cu o veche cunoştinţă. O persoană care venea din când în când la studioul Pelladan şi care era oarecum în relaţii cu Jacques Saint-Paul. Pierre Batisson...

— Batisson, patronul tipografiei?

— Da, el. Are nişte clădiri în spate la Montfaucon.

— Am aflat, Félix mi le-a arătat când ne-am dus la atelierul Saint-Paul. Şi ce făcea?

— Nimic, tocmai asta e. Nu mi s-a părut deloc normal. Era singur, pe jos, şi nu mergea spre Montfaucon. Stătea şi aştepta. Mie aşa mi-a lăsat impresia, că aştepta.

— Ce aştepta?

— Habar n-am. Erau câţiva oameni prin jur, câţiva trecători, însă...

— I-aţi vorbit?

— Bineînţeles că nu! Ca să-i povestească după aia patronului că pierdeam vremea pe-acolo în loc să muncesc!

În mintea lui Jules încolţi o idee.

— Era îmbrăcat în negru şi cu o pălărie cu boruri largi?

— În negru? Nu. Purta o cămaşă dintre cele mai albe. Pantalonul, poate... Dar n-avea pălărie.

De haină şi pălărie puteai oricând să scapi discret.

— El v-a observat?

Émile se încruntă neliniştit.

— Presupun... presupun că m-a văzut, da. De ce?

— Doar din curiozitate, nimic altceva. Şi sunteţi de părere că Batisson avea legături cu Jacques Saint-Paul?

Bătrânul nu răspunse imediat, de parcă s-ar fi temut dintr-odată că spusese prea multe.

— Da... În sfârşit, oarecum. Batisson a venit la studio în câteva rânduri, însă n-am de unde să ştiu dacă se întâlneau şi în afara lui...

Parcă-l străfulgerase un gând ce-l îndemna să tacă.

— E vreo problemă, Émile?

— Deloc, domnule Verne. Îmi dau seama că n-ar fi trebuit să vă deranjez cu povestea asta. Nu prezintă nici un interes şi, în plus, v-am stricat seara.

Jules ar fi pus pariu că bătrânul se temea.

— Am ajuns la adresă! strigă vizitiul.

Trăsura oprise pe un drum slab luminat, mărginit de clădiri greoaie, cu două etaje. Fotograful se grăbi să deschidă portiera.

— Mulţumesc, mulţumesc încă o dată, domnule Verne! Şi însănătoşire grabnică prietenului dumneavoastră.

Apoi îi întinse mâna vizitiului.

— Sunteţi un vizitiu pe cinste, da, da! Strada se înfundă, însa puţin mai încolo găsiţi un loc unde să întoarceţi.

Dădea impresia clară ca vrea să plece cât mai repede.

— Următoarea oprire? întrebă vizitiul.

Jules stătea în cumpănă. Acum regreta că o părăsise pe Savannah. Dac-ar mai fi stăruit un pic... Îl bătea gândul să se înapoieze la pensiune. Poate că ea l-ar zări de la fereastră. A treia din stânga, la etajul al doilea, îi spusese. Iar el ar putea să-i atragă atenţia şi... Ba nu, era o copilărie. Şi pe deasupra îl aştepta *Mona Lisa*.

— Bulevardul Bonne-Nouvelle.

— Bonne-Nouvelle! Am pornit, milord.

Trăsura se adânci în beznă şi, aproape de fundătură, întoarse anevoie. Înainte de a părăsi strada, Jules observă clădirea unde locuia fotograful. Oare ce-l apucase pe bătrân? Simplul fapt că vorbise despre Batisson era suficient ca să-l înspăimânte?

Trăsura nu făcuse nici cincizeci de metri pe artera principală, când răsună o împuşcătură: bang! Apoi, imediat, o a doua: bang!

— Émile?

Caii nechezară şi Jules sări din trăsură înainte ca ea să oprească.

Émile!

Jules alergă spre imobil. Ce nătărău! Bineînţeles că Émile!

Poarta cea mare cu două canaturi nu era închisă. O curte. Mai multe intrări. Încotro să se îndrepte? Zgomote pe scara din faţă. Jules se repezi într-acolo. Larmă, voci nedumerite. Oamenii ieşeau pe palier în cămăşi de noapte.

— Ce se petrece? S-au auzit împuşcături?

— La ora asta!

— Cred că la bătrânul de la etajul doi.

Se aprinse o lampă, apoi încă una.

— Pe aici!

Cineva bătea la o uşă. Un vlăjgan cu braţe groase, îmbrăcat într-o flanelă.

— Fir-ar să fie, e încuiată!

— Dar dumneavoastră cine sunteţi? întrebă o voce piţigăiată.

— Un prieten, se justifică Jules, un prieten al lui Émile. Repede!

Vlăjganul izbi cu umărul şi uşa cedă.

— Apropiaţi-vă cu lumina, e beznă.

Jules smulse o lampă şi se grăbi să intre. O masă răsturnată îi bara calea. Fereastra era deschisă şi se făcea curent cu uşa.

— Acolo! exclamă vlăjganul.

Émile zăcea ghemuit la picioarele patului.

— Sânge, e plin de sânge! Nu lăsaţi femeile să vină!

Toată lumea începu să discute şi să-şi dea cu părerea în acelaşi timp.

Jules se aplecă: fotograful avea, într-adevăr, faţa năclăită de sânge. Dar respira.

— Tăceţi odată! ordonă Jules. Cu toţii! Şi duceţi-vă să căutaţi nişte feşe. Trăieşte.

Se stârni iarăşi agitaţie, curioşii se înghesuiau să vadă... Jules apropie din nou lampa. Émile avea o crestătură pe frunte, care pornea de la ochi şi urca pieziş spre rădăcina părului. Sângera din abundenţă.

— Apă, aduceţi apă. Şi alcool!

Îi dădură o cârpă, apoi un lighean şi o sticlă. Jules executa gesturi mecanice, de parcă bandajase răniţi toată viaţa. De două ori pe zi, cel puţin... Din fericire, rana nu se dovedi adâncă. Când i-o tamponă cu alcool - un rachiu de prune foarte aromat - Émile gemu şi se strâmbă de durere. Deschise celălalt ochi într-un ropot de aplauze.

— Aahh!

— Ţi-e mai bine, Émile?

— Eu... el a... a tras în mine, nu?

— Cine a tras?

— Nu ştiu. Un bărbat... Fereastra... Oh, capul meu!

Ajutat de vlăjganul în flanelă, Jules îl aşează comod în pat.

— O să anunţăm poliţia, îi şopti apoi la ureche fotografului.

— Nu, se împotrivi Émile. Nu vreau. E doar o zgârietură. Şi-n plus, mă simt mult mai bine. O să mă duc eu mâine, la poliţie.

Deunăzi, în piaţeta de la Notre-Dame, când venise vorba de inspectorul Lafosse, bătrânul avusese acelaşi gen de reacţie.

Ce era de făcut?

— Domnule, strigă de pe palier o tânără femeie, vizitiul dumneavoastră întreabă dacă să mai aştepte.

Jules se hotărî imediat.

— Să se întoarcă la grajduri! Şi aţi face bine şi voi să vă întoarceţi în odăile voastre. Mă ocup eu de el. Dacă am nevoie de ajutor, vă chem.

Să fi fost autoritatea tonului, priceperea cu care-l îngrijise pe rănit, sau ora înaintată din noapte? Cert e că micuţul apartament se goli în câteva minute.

— Am să repar broasca mâine, făgădui vlăjganul închizând uşa de bine de rău în urma lui.

— Mulţumesc... mulţumesc, domnule Verne, şopti Émile când se aşternu liniştea. Hotărât lucru, vă sunt îndatorat peste măsură!

— Ce s-a întâmplat?

— Nici... nici mie nu mi-e clar. Era întuneric când am intrat. Am văzut fereastra... Eu n-o las niciodată aşa, deschisă. Cele petrecute pe drum cu trăsura m-au pus în gardă. Mi s-a părut că într-un colţ ceva se mişca. M-am împiedicat de masă. Am auzit o împuşcătură. Fruntea m-a ars şi am simţit că mă prăbuşesc. Am crezut că mor. Asta-i tot.

— Vă aflaţi în partea asta, lângă pat, nu?

Jules plimbă lampa pe zidul din spate. Descoperi două găuri în tencuială. Una la înălţimea umărului, cealaltă cam la vreun metru mai jos.

— A fost pe-aproape! Asasinul bănuia că vecinii vor veni numaidecât şi că nu avea mult timp la dispoziţie. A tras la nimereală. Poate chiar v-a crezut mort. Apoi...

Jules merse la fereastra. Se căţără pe balustrada ca să

cerceteze acoperişul: panta lină, hornuri, cineva destul de sprinten putea să fugă pe acolo fără probleme. Se întoarse lângă Émile şi-i turna un pahar cu apă.

— N-aveaţi o sticlă cu rachiu mai adineaori? scânci bătrânul.

— Beţi asta. Şi explicaţi-mi de ce nu vreţi să chemam poliţia.

Émile se ridică puţin şi se sprijini de tăblia patului. Îşi ţinea compresa cu o mână tremurândă.

— Am avut câteva neînţelegeri în trecut. E o poveste veche, ţineţi seama! V-am spus că am luptat în Marea Armată, nu? Când m-au lăsat la vatră, după Waterloo, am făcut o mulţime de prostii. Împlinisem douăzeci de ani şi întoarcerea la viaţa civilă n-a fost tocmai o plăcere, credeţi-mă. Am băut şi m-am încăierat mai des decât îmi stătea în fire. Şterpeleam ca să am din ce trăi. Drace! Pierdusem gustul pentru muncă. Atunci am făcut cunoştinţa cu temniţa. La Dijon... eu sunt de fel din Bourgogne. Şi tot atunci a început să mă intereseze politica. Între gratii îţi dai seama cel mai bine de anumite lucruri! Pentru că alde Ludovic al XVIII-lea, Charles al X-lea, Ludovic-Filip, toţi sunt nişte ticăloşi. Puterea bogaţilor cu preţul nefericirii săracilor. În 1848, când cu Republica, mi-am închipuit că s-a terminat cu asta. Că profitorii nu vor mai trăi pe spinarea noastră. Însă nu le pilisem dinţii destul de scurt... Aşa că, atunci când Ludovic-Napoleon a dat lovitura de stat, am ieşit în stradă. Eram vreo sută care ne-am bătut cu jandarmii în faţa primăriei din Dijon. M-am ales cu o lună de carceră. Poliţiştii mi-au dezgropat trecutul şi m-au prevenit: la următoarea năzbâtie, o s-o păţesc rău. De atunci se pare că sunt trecut în scriptele tuturor prefecturilor din Franţa. Drept un revoluţionar periculos... Şi încă cum! Aşa că, dacă pot să mă feresc de aceşti domni...

— De-asta v-aţi mutat la Paris?

— Nu. Am venit aici mai târziu, când mi-a murit nevasta. Era bolnavă de multă vreme. Aveam un mic magazin de optică pe care-l moştenise de la tatăl ei, dar a trebuit să-l vând ca s-o îngrijesc. M-am pomenit văduv, fără mijloace de trai şi cu o fiică de crescut. De altfel, ea a rămas acolo. Are un băieţel, dar nu şi soţ. Pe scurt, pentru ea mi-am încercat norocul la Paris. O bună parte din ce câştig le trimit lor.

— Şi studioul Pelladan?

— La Pelladan m-am angajat anul trecut. Graţie socrului meu, am cunoştinţe temeinice de optică şi imaginile m-au interesat dintotdeauna. În afară de asta, printre clienţii mei se număra şi fiul lui Nicephore Niepce, un băiat din Chalon-sur-Saône, care cică ar fi inventatorul fotografiei. Cel puţin, înainte ca Daguerre să-i fure procedeul... Una peste alta, fiul acestui Niepce, un băiat tobă de carte, m-a învăţat câte ceva. Susţinea chiar că am talentul de a prinde lumina.

Jules luă sticla cu rachiu şi turnă puţin pe fundul paharului.

— Ce v-a făcut să vă răzgândiţi în privinţa lui Batisson, pe când ne aflam în trăsură?

Ochii bătrânului se-ndreptau când spre Jules, când spre rachiu.

— Nimic, domnule Verne, nimic, vă asigur.

— Pe mine nu mă păcăliţi, Émile. Cineva a încercat să vă ucidă astă-seară, da? Refuzaţi protecţia poliţiei, dar cine ştie dacă mâine asasinul n-o s-o ia de la capăt? Vă cunoaşte adresa, la urma urmei. Dacă păstraţi tăcerea, nimeni n-o să poată face nimic pentru dumneavoastră.

— Numai că, şovăi Émile, există nişte lucruri care nu mi-ar plăcea să se afle. Mai ales că... Dumneavoastră o să continuaţi articolele?

— Poftim?

— Domnul de Montagnon mi-a spus că lucraţi împreună. Până când se însănătoşeşte el, dumneavoastră o să scrieţi

în *Le Populaire?*

Jules stătu o clipă în cumpănă înainte să răspundă.

— Tot ce se poate, se hazardă el.

— Atunci făgăduiţi-mi să nu-mi pomeniţi niciodată numele. Şi că nu veţi povesti nimic care să ducă pe cineva cu gândul la mine.

— Dacă asta vă opreşte, aveţi cuvântul meu.

— Şi-n plus, îmi dublaţi porţia de rachiu?

O tocmeală la sânge!

Jules îi umplu paharul şi i-l întinse. Fotograful luă o înghiţitură şi o savură zgomotos.

— Mmmmh! Asta ar trebui sa-mi dezlege limba! Chiar doriţi adevărul despre Batisson, domnule Verne? Şi despre Jacques Saint-Paul? Şi despre Pelladan?

— Doar n-o să dau înapoi tocmai acum!

— Atunci ascultaţi-mă: sunt aproape sigur că fabricau bani falşi.

Bani falşi... Bancnotele falsificate din taşca lui Will Gordon! Asta ar explica multe! Jules se prefăcu totuşi surprins.

— Dar cum au reuşit?

— Graţie aparatelor, fireşte! Bancnotele sunt imprimate, mare parte din ele, cu negru pe alb, asta-i punctul lor slab. Nu e imposibil să fotografiezi bancnotele, cu condiţia să ai hârtie potrivită, un obiectiv foarte precis şi cunoştinţele necesare. Au mai încercat şi alţii nu de mult.

Jules îşi amintea de nişte zvonuri vagi despre o astfel de încercare, apărute cu doi-trei ani în urmă.

— La vremea respectivă, continuă Émile, guvernul nu s-a lăudat: dormiţi liniştiţi, oameni buni! Dar printre fotografi s-a ştiut. Or, de atunci s-au făcut destule progrese. Legate de calitatea unei copii şi asemănarea cu modelul, dar şi în privinţa posibilităţilor de multiplicare: cu o singură placă de sticlă cu colodiu, poţi să tragi sute de exemplare dintr-o

bancnotă de o mie!

Infinit mai bine decât la loterie, ce-i drept!

— Păi, atunci toţi fotografii ar trebui să aibă averi de milioane!

— Bineînţeles că nu! Există riscuri. Cincisprezece ani de temniţă îţi dau de gândit! Şi apoi, tehnic vorbind, lucrul nu e la îndemâna oricui. Sunt semnături de reprodus, medalioane, viniete, fineţea caracterelor... să faci să se potrivească exact faţa şi versoul bancnotei. Doar adevăraţii artişti sunt în stare de aşa ceva. Fără a mai pune la socoteală hârtia care trebuie să fie aceeaşi cu cea folosită de Banca Franţei. Fapt care nu simplifică treaba.

— Şi-aici intervine Batisson, presupun. Dar dumneavoastră cum aţi descoperit afacerea?

— Din întâmplare. Într-o dimineaţă am ajuns la studio mai devreme decât de obicei. I-am găsit pe patron şi pe Saint-Paul certându-se în laborator. Patronul striga cât îl ţinea gura. Urla că nu doreşte să mai audă nimic, că devenise prea primejdios, că avea o clientelă, că nu voia să mai aibă de-a face cu puşlamale de teapa lor şi altele. Saint-Paul îi spunea că Batisson îşi luase deja unele angajamente, că plătise un sul întreg la fabrica de hârtie Marais, că era ultima oară şi aşa mai departe. Că dacă Pelladan nu mai voia să fie amestecat, trebuia doar să le dea placa, iar ei se vor descurca singuri cu fabricarea bancnotelor. Atunci am înţeles despre ce era vorba. Numai că Pelladan spumega de furie. S-au bătut şi l-a dat afară pe Saint-Paul. Nu l-am mai văzut niciodată pe bulevardul Italian.

— Şi nu ne-aţi prevenit în nici un fel când noi ne-am dus la colina Chaumont!

Émile sorbi ce mai rămăsese pe fundul paharului.

— Păi, dumneavoastră nu mi-aţi ascuns faptul că anchetaţi o crimă? La un secret se răspunde printr-un

secret şi mai mare... În plus, dacă Pelladan e arestat, ce-o să se aleagă de mine? Dar de fiica mea?

— Ce părere aveţi, aceşti bani i-au permis patronului dumneavoastră să-şi dezvolte studioul?

— Îmi cereţi prea mult. Ştiu doar că atelierul funcţionează de doi ani şi că la început trebuie să fi înghiţit al dracului de mulţi bani! Însă azi, aduce câştig. În fiecare zi, o grămadă de oameni se înghesuie să se fotografieze, iar dacă Pelladan obţine marele premiu al Expoziţiei, aşa cum speră, numărul clienţilor va spori.

— O să primească un premiu?

— Medalia de onoare. Încă nu-i oficial, însă Pelladan a pus la punct o metodă cu placă uscată care ar putea să înlocuiască, în curând, colodiul umed. Nu mai e nevoie să ungi placa înainte să faci fotografia, ajunge să-ţi pregăteşti plăcile din timp şi să le întrebuinţezi când vrei. S-a isprăvit cu căruciorul şi camera neagră ambulantă. Îţi iei aparatul, câteva plăci uscate şi cu asta basta. Iar particularii îşi vor cumpăra toate cele necesare gata pregătite. Nu-ţi mai baţi capul cu sensibilizarea, cu mânuirea atentă a materialelor. Câştigi timp şi loc. Ce-i drept, încă nu s-a ajuns chiar până acolo, dar nici nu va mai trece multă vreme până atunci.

— Un artist dublat de un inventator, vasăzică...

— Unul dintre cei mai buni din Paris, fără îndoială. Trage nădejde că premiul îi va deschide porţile Academiei de Ştiinţe.

— Consacrarea... E de-nţeles acum de ce nu vrea să mai păstreze vreo legătură cu vechii săi prieteni.

— N-o să pomeniţi de asta în articolele dumneavoastră, da? zise Émile întinzând iarăşi paharul.

— Fiţi liniştit. Dar pentru astă-seară, adăugă Jules ridicându-se, cred că aţi băut destul. Ar fi mai bine să vă culcaţi. Cât despre mine, trebuie să reflectez puţin. Aveţi un scaun şi o masă unde să mă aşez? Rămân de veghe aici

până mâine dimineaţă ca să mă asigur că nu vi se întâmplă nimic. Oricum, am nevoie de câteva ore ca să văd clar lucrurile.

Jules îşi scoase carneţelul şi se instală lângă lampă, aşteptând ca Émile să adoarmă. Toate i se învălmăşeau în minte: fotografia, mesele spiritiste, bancnotele false, Gordon, Dandrieu, Saint-Paul... Simţea că trebuie neapărat să aştearnă cuvintele pe hârtie.

După ce chibzui o vreme, pe când Émile începuse să sforăie uşor, se apucă să scrie.

— Strada Cloche-Perche, numărul 13, anunţă cu voioşie Félix. Aici e.

Clădirea îşi înălţa pe trei etaje faţada întunecată şi tristă, cu-atât mai întunecată şi mai tristă cu cât singurul felinar cu gaz era spart, iar...

15

Jules îşi petrecuse o bună parte din noapte scriind. Nimic care să aibă legătură cu *Mona Lisa* lui. Şi totuşi îşi simţea inima uşoară, ca scăpată de povara pe care-o aşternuse pe hârtie. Se închegase deja o poveste. Nu neapărat de bun-gust şi nici întotdeauna verosimilă, ci doar o poveste. Iar Jules era făcut pentru poveşti...

Curând avea să fie ora şase. Cu o clipă mai devreme îl lăsase pe Émile cufundat în somn şi o pornise spre casă, cu un ocol pe la colina Chaumont. Cerul, până mai adineaori lipsit de strălucire, se colora în roşu şi portocaliu, iar păsărelele, în răcoarea dimineţii, îşi înteţeau ciripitul vesel.

De ce te puteai teme într-o asemenea zi?

Dincolo de halele uriaşe care serveau drept depozite, Jules zări în depărtare acoperişul tipografiei. O trâmbă de fum alb ieşea pe coş... Batisson profita de ora matinală ca să-şi pună ordine în afacerile personale? Curios, Jules părăsi strada principală şi o luă în stânga pe drumul cretos mărginit de ierburi uscate care trecea pe lângă depozite. Briza aducea miasme de excremente dinspre locul unde se usca în aer liber scârna Parisului. Îngrăşământ puturos pentru culturi, întrucât din moarte trebuia întotdeauna să răsară viaţa...

Ajuns la cincizeci de metri de tipografie, se opri şi ciuli urechea. Presele mecanice păreau să duduie. Să fi fost ora şase ora banilor falşi?

Jules înaintă prudent ghemuindu-se în dosul unui şir de butoaie. De aici vedea intrarea. Uşa cea mare era întredeschisă şi cazanul scuipa într-adevăr aburi. Dar degeaba îşi tot miji ochii, interiorul clădirii îi rămânea ascuns privirii. Să se aventureze mai departe ar fi însemnat o prostie. Să anunţe poliţia, iată o idee mult mai înţeleaptă... Se îndreptă de spate, vrând să facă stânga împrejur, dar încremeni imediat. Max, servitorul negru şi spătos al lui Servadac, îi propti în obraz ţeava puştii. Fără o vorbă, îi făcu semn să se îndrepte spre uşă. Vasăzică, marchizul era mână în mână cu Batisson!

Jules pătrunse în tipografie cu braţele ridicate. Doar una dintre puternicele rotative funcţiona, alimentată de o reţea de tuburi şi un cazan aşezat undeva în spate. Clădirea era mai mult înaltă decât lată, cu ferestre la patru-cinci metri de sol, care luminau trei prese mecanice uriaşe şi baloţi de hârtie stivuiţi lângă ziduri. Un uruit ca de locomotivă îi acoperea zgomotul paşilor şi Servadac nu-l auzi apropiindu-se. Bătrânul în scaun cu rotile se găsea în mijlocul atelierului, înconjurat de trei dintre valeţii săi, fiecare cu

câte un pistol la brâu. La picioarele lor zăcea întins un trup, trupul lui Batisson, cu şorţ gri lung, mâinile prinse la spate. Capul, întors spre Jules, era scăldat în sânge, iar în locul ochilor se căscau două orbite goale.

— Domnule..., zise un servitor, arătând cu un gest din bărbie spre Jules.

Servadac trase de roţi făcând scaunul să se răsucească. Pe chipul lui descărnat înflori un zâmbet răutăcios.

— Domnule Verne! Hotărât lucru, aveţi nişte ore de vizită deloc creştine: alaltăieri noapte la pavilionul meu, de cu zori la prietenul meu Batisson...

— Prietenul dumneavoastră! S-ar zice că nu-i bine să te numeri printre prietenii dumneavoastră!

— Nu-i bine să te numeri printre duşmanii mei, vă daţi seama!

Se întrerupse ca să dea ordine.

— Germain, Petit-Jean, Colinot, continuaţi să scotociţi prin toate ungherele. Ştiţi ce vreau... Max, nu-l slăbi din ochi pe oaspetele nostru.

Apoi i se adresă iarăşi lui Jules.

— Constat cu plăcere că v-aţi recăpătat vocea, o să-mi puteţi vorbi despre cercetările dumneavoastră!

— De oriunde le-aş începe, îi replică Jules, ele duc mereu la dumneavoastră. Crime, bancnote false, dispariţii de cadavre... Pentru cineva care se simte pregătit să moară şi pe care nici banii, nici puterea nu-l mai interesează... Ori aţi lăsat deoparte frumoasele principii ale doctrinei dumneavoastră?

— Doctrina mea... Sunteţi orb, tinere. Mai orb decât bietul Batisson. Aveţi ochi, dar nu vreţi să vedeţi. Spiritismul e o păcăleală, asta credeţi, nu-i aşa? Will Gordon, un jalnic iluzionist? Şi totuşi aţi fost prezent în ziua morţii sale, nu? Pe locurile din faţă, ca să înţelegeţi mai lesne... Adevărul vă întindea braţele, nu trebuia decât să-l

primiţi. Însă preferaţi nişte mărunte certitudini.

Împresurat de ticăloşi înarmaţi, lui Jules nu-i rămânea decât să se roage să apară cineva. Şi până atunci, să lungească discuţia.

— Unul dintre oamenii dumneavoastră se strecurase în rândurile asistenţei, corect? S-a ascuns până a plecat toată lumea şi apoi l-a ucis pe Will Gordon?

— Uite cum refuzaţi să mă ascultaţi! Străduiţi-vă puţin! Totul s-a petrecut sub ochii dumneavoastră, v-am spus doar. Vă amintiţi întrebarea pe care Gordon i-a pus-o spiritului în seara aceea: „Doamna întreabă dacă persoana la care se gândeşte acum e în pericol sau nu”? Sunt propriile lui cuvinte, după cum mi s-a povestit.

— Da, îmi aduc aminte.

— Spiritul a răspuns: „O să moară curând.” Şi Gordon a murit în ora următoare. Asta nu vă deschide ochii? Tot nu înţelegeţi? Şi totuşi e limpede: la Will Gordon se gândea tânăra femeie în clipa cu pricina. Voit sau nu, asta n-o ştiu. A fost de-ajuns ca ea să-şi piardă concentrarea o fracţiune de secundă, iar gândurile să-i zboare spre el şi... În orice caz, spiritul s-a referit la Will Gordon. Şi predicţia ce-l avea ca subiect s-a împlinit. Ce vă trebuie mai mult?

— O coincidenţă tragică! Gordon a născocit povestea asta ca să-şi impresioneze publicul. Am văzut maşinăria din interiorul *secretaire*-ului! Am văzut şmecheriile de sub podeaua falsă! Gordon era un şarlatan!

— Să-şi transforme talentul miraculos în spectacol de circ era slăbiciunea lui, adevărat. Dar cine n-are slăbiciuni? Şi dacă vă încăpăţânaţi să susţineţi că nici un spirit n-a apărut în seara aceea, atunci cum vă explicaţi ultimele cuvinte ale lui Gordon? Căci dumneavoastră vi s-a adresat, nu? „Spiritul avea dreptate, la mine se referea.” Credeţi că unui om în agonie îi mai arde de minciuni? Iar dacă delira, credeţi că ar fi vorbit în franceză? Nu, de două ori nu. Will căuta doar să

vă convingă că totul era adevărat. Sunteţi ultima persoană căreia i-a transmis mesajul sau.

Servadac se dovedea abil, trebuia să recunoască. Însă Jules nu uita ce văzuse în donjon.

— Pe astfel de certitudini va bazaţi experienţele? Chiar cu preţul de a profana cadavre şi morminte?

Max dădu să-l lovească, însă marchizul îi opri braţul.

— Lasă-l. Habar n-are ce se pregăteşte. Aflaţi că nu profanez cadavre, tinere, le ofer o a doua viaţă.

— Furându-le de la morgă?

— Am, oare, de ales? Ştiinţa progresează adesea călcând interdicţiile.

— Aţi citit *Frankenstein?* Savantul n-a sfârşit prea bine...

Servadac se crispa în fotoliul sau.

— Nu se pune problema învierii morţilor, imbecilule. Ci doar să le folosesc perispiritul. Să mă servesc de fluidul lor înainte ca el să se împrăştie. Ca să-mi recapăt forţa propriului meu trup. Dacă spiritele pot să bată în pereţi şi să mişte obiecte, de ce n-ar putea să-mi întărească muşchii?

Să-şi întărească muşchii, aşadar asta îl preocupa pe bătrânul marchiz! Magnetismul lui Mesmer, spiritism, electricitate, toate se amestecau în creierul sau bolnav! Încerca să materializeze perispiritul cadavrelor, apoi, graţie instalaţiei electrice, voia să-l facă să se îndrepte spre scaunul în care el însuşi se aşeza. Spera, fără îndoială, să-şi însuşească astfel energia magnetică a perispiritului şi să redea picioarelor sale o nouă tinereţe. Poate chiar întregului corp.

— Nu se poate spune că încercările au dat roade, îl ironiză Jules. După câte se vede sunteţi încă ţintuit în scaun.

— E doar o chestiune de ore, scrâşni marchizul. Îmi lipseau instrumentele necesare. Dar mi-am perfecţionat

laboratorul, care-i gata să-şi îndeplinească misiunea. De-acum funcţionează în circuit închis şi poate să canalizeze energii importante. V-aş fi invitat bucuros la o mică demonstraţie, ultima „livrare” va avea loc în dimineaţa aceasta. Însă, vai!, mă tem că o să vă reţină ceva...

— Asemenea lucrări trebuie să coste scump, începu Jules. De aici, presupun, asocierea cu patronul tipografiei, nu?

Tocmai atunci unul dintre oamenii lui Servadac se apropie cu un sac de pânză în mână.

— N-am găsit decât asta, domnule.

Bătrânul cercetă conţinutul sacului, care nu păru să-l mulţumească.

— Nimic altceva? Aţi deschis toate sertarele, aţi cotrobăit peste tot? Nici o gaură în podea, nici un zid care să sune a gol?

— Am verificat pretutindeni.

— Păcat, oftă marchizul. O să sfârşesc prin a crede că bietul Batisson era sincer. Însă o dată nu-i obicei! Asta e, o să facem rost din altă parte.

— L-aţi omorât pe Batisson ca să recuperaţi bancnotele false, nu-i aşa?

Servadac bătu uşor cu degetele în braţele fotoliului înainte de a răspunde.

— Va înşelaţi, fiule. Dumneavoastră l-aţi ucis!

— Eu l-am ucis?

Marchizul zâmbi cu satisfacţie.

— Germain, am nevoie de un scaun. Dintr-un lemn nu prea solid, te rog, care să ardă repede. Du-te şi adu gazul din trăsură.

Jules simţi şiroaie neplăcute de sudoare scurgându-i-se printre omoplaţi. În spatele lui, Max îşi armă puşca.

— O să-mi faceţi ce le-aţi făcut şi celorlalţi? Două gloanţe în ochi şi gata?

— Hotărât lucru, sunteţi incorigibil! Nu m-ascultaţi deloc!

V-am spus că dumneavoastră l-aţi ucis! I-aţi ucis pe toţi! Băgaţi-vă bine asta în cap, tinere, *dumneavoastră sunteţi criminalul!*

Jules se stăpâni să nu sară la gâtul lui. S-ar fi răsturnat amândoi cu fotoliul la pământ şi Jules ar fi profitat de ocazie ca să-i spargă marchizului câţiva dintre dinţii săi bătrâni. Ba chiar i-ar fi învineţit în treacăt un ochi. Însă ţeava armei de alături îl îndemna la prudenţă.

— M-am interesat în privinţa dumneavoastră, continuă marchizul. La surse bine informate. Şi, dacă nu mă înşel, aţi fost de fiecare dată prezent la locul crimelor, cam pe la ora când acestea s-au petrecut. Opriţi-mă dacă greşesc... În seara zilei de 14 august, dumneavoastră l-aţi găsit pe Will Gordon în sala de spiritism. Ba chiar aţi rămas singur minute bune cu el până au sosit întăririle. Prilej să ştergeţi, de ce nu, urmele care v-ar fi compromis...

— Ştiţi bine că nu-i adevărat!

— Tadaaa! Potrivit ultimului raport al Brigăzii de Siguranţă, s-ar părea că aţi pătruns în atelierul lui Dandrieu chiar înainte să se descopere cumplita moarte de care avusese parte. Ce treburi învârteaţi în Pré-Saint-Gervais a doua zi după uciderea lui Gordon, vă întreb eu. În plus, ca şi când toate astea n-ar fi de-ajuns, v-aţi dus ieri la un fotograf de pe colina Chaumont. Care, culmea, a fost găsit şi el mort...

Servadac era bine informat: avea, negreşit, relaţii suspuse, cel puţin până la nivelul şefului Siguranţei!

— Asasinul încă se afla în studio, se apără Jules, a tras în noi. Dar nu vă spun nimic nou, bineînţeles. Pe care dintre zbiri l-aţi trimis acolo? Pe Max? Pe Petit-Jean?

— Să nu inversăm rolurile! Peste vreo oră, va fi descoperit trupul neînsufleţit al sărmanului Batisson. Cu două gloanţe în ochi, deci încă un nume pe lista ucigaşului. Numai că, de data asta, alături de victimă o să zacă trupul

călăului. Ancheta va trage de aici o concluzie definitivă, spre satisfacţia generală. Prefectul se va alege cu felicitări, Brigada de Siguranţă cu o decoraţie, iar vizita reginei va putea începe sub cele mai bune auspicii. Cât despre mine, voi deveni un om cu totul nou, care se va ţine pe propriile picioare şi care se va bucura în fiecare zi de nepreţuitul sprijin pe care i l-aţi oferit...

— Inspectorul Lafosse n-o să accepte niciodată că lucrurile s-au petrecut astfel! se indignă Jules. Îşi va continua ancheta şi...

Însă Max îl înhăţă de mijloc, punându-i mâna la gură. Germain şi Colinot se întorceau înarmaţi cu un scaun şi un bidon.

— Inspectorul Lafosse! rânji Servadac. Credeţi că o să mişte un deget pentru dumneavoastră? Înseamnă că nu cunoaşteţi deloc oamenii! Colinot, leagă-l zdravăn pe tânărul ăsta arogant şi stropeşte cu gaz de jur împrejur.

Jules încercă să se zbată, însă Max era mult mai puternic. Colinot desfăcu nodul de la încheieturile lui Batisson şi, cu ajutorul celorlalţi doi îl legă foarte strâns de scaun pe Jules. Servadac părea să guste în mod deosebit spectacolul.

— Înţelegeţi că dacă v-ar găsi şi pe dumneavoastră cu un glonţ în cap, n-am mai sfârşi niciodată cu povestea asta. Două victime în plus şi un asasin în continuare liber... Atâta agitaţie şi atâta îngrijorare! Pe când, după un incendiu serios nu se va descoperi nici o urmă suspectă la autopsie şi toată lumea va fi mulţumită! Numai să binevoiască prietenul dumneavoastră Félix să vă identifice şi intraţi direct în analele crimei! Se pare că visaţi la nemurire, nu?

Jules se zbătu simţind cum funia îi pătrunde în carne şi Max îi îndesă o batistă murdară în gură. După ce îi stropiră haina cu gaz, oamenii lui Servadac încropiră ici şi colo câteva ruguri.

— Ce părere ai, Max, întrebă cu voce tare Servadac, ce-o

să se întâmple mai întâi: să se sufoce sau să se prăjească? Ori explodează înainte cazanul şi cu ipoteza asta suntem toţi de acord?

Jules nu auzi mai multe, întrucât Max se îndepărtă împingând fotoliul stăpânului sau. Complicii lor aprinseră câţiva baloţi de hârtie şi isprăviră de împrăştiat conţinutul bidonului. Când socotiră că focul s-a înteţit, se grăbiră să iasă trântind uşa.

Ultimul zgomot ce ajunse la urechile lui Jules fu zgomotul sinistru scos de zăvorul care se închidea.

16

Să-ţi păstrezi sângele rece... Iată genul de reflecţie idioată pe care ar fi putut-o împrumuta unui personaj de-al sau într-o situaţie asemănătoare. Dar cum să-şi păstreze sângele rece când tipografia începea să ardă, baloţii se aprindeau unul după altul sfârâind, cazanul scotea şuieraturi neliniştitoare şi, oricât se zbătea, nu reuşea să-şi îndoaie nici degetul mic? Să-ţi păstrezi sângele rece... frivolitate de scriitor! Banalitatea deplorabilă a celui care nu păţeşte niciodată nimic! „O poveste, o simpla poveste”, cum să nu! El însuşi era pe cale să se coacă, da, da, şi n-o să duhnească în jur a hârtie arsă, ci a porc fript!

Flăcările se apropiau din dreapta, iar aerul devenea tot mai greu de respirat. O să-i atingă mai întâi vârful pantofilor, apoi o să le simtă muşcătura pe glezne, după care focul o să-i cuprindă fără întârziere pantalonii, cu tot ce avea în buzunare: carneţelul, ceasul...

Brusc, îl străfulgeră o idee, luminându-i mintea ca un joc

de artificii. Briciul... Briciul pe care-l câştigase la târg şi pe care nu putuse să i-l dăruiască lui Savannah! Dacă reuşea să-l apuce...

Jules începu să ţopăie cu scaunul ca un posedat. Lemnul era vechi şi nu foarte solid, Servadac o spusese. Ar fi fost de-ajuns o lovitură puternică şi...

La a patra sau a cincea săritură, un picior se rupse şi Jules căzu cu capul înainte. Se răsuci pe spate şi, în ciuda durerii de la gât, izbi din toate puterile în ciment. Una dintre stinghii trosni. Acum putea să-şi mişte mâna dreaptă. Îşi încordă toţi muşchii şi îşi undui corpul pentru ca funia să coboare puţin. Aproape că atingea buzunarul cu degetele. Trase ţesătura centimetru cu centimetru, o întoarse uşor spre exterior şi putu să pipăie capătul mânerului. Încă un efort... şi gata!

Scoase briciul cu precauţiuni infinite şi eliberă lama tăindu-se în treacăt la deget. Dar nu se sinchisi de atâta lucru. O potrivi pe funie şi după două mişcări apăsate în sus şi-n jos, aceasta slăbi. Fuga la uşă!

Ocoli cadavrul lui Batisson, ameninţat de flăcări, şi, la doi paşi mai încolo, culese de pe podea un revolver cu ţeavă subţire. Arma crimei, bineînţeles, menită, potrivit înscenării lui Servadac, să-l acuze pe Jules mai presus de orice îndoială. Oare dac-ar trage un glonţ în zăvor, acesta s-ar face ţăndări?

Însă butoiul revolverului era gol.

Aşa că Jules se aruncă asupra uşii, lovind-o disperat cu umărul şi picioarele. Uşa nici nu se clinti. Cum voia marchizul să dea de-nţeles că asasinul pătrunsese în tipografie când uşa era încuiată? Jules ridică ochii spre acoperiş şi văzu că una dintre ferestrele de sus era crăpată. Nişte poliţişti mai puţin meticuloşi ar putea oricând să-şi închipuie că ucigaşul pătrunsese pe acolo şi apoi incendiul îl prinsese în capcană.

La urma urmei, de ce nu?

Cercetă dintr-o privire sulurile de hârtie neatinse încă de flăcări. Erau vreo douăsprezece, în cel mai bun caz. Le târî la adăpost într-un colţ, în spatele unei prese mecanice. Fiecare cântărea vreo treizeci de kilograme, măsura cam un metru şi păreau destul de solide ca să-i suporte greutatea. Oricum, nu avea de ales.

Se căţără pe maşină şi fixă cum putu mai bine câţiva baloţi între fălcile de fier şi cilindru. Împreună alcătuiau un soi de rampă, prea scurtă însă pentru a se sui până la geamuri. Dedesubt, focul împresura cazanul care arunca şuvoaie de abur fierbinte. Temperatura se apropia de patruzeci şi cinci, cincizeci de grade şi Jules realiză că era ud leoarcă. Haina şi pantalonii: două cârpe duhnind a gaz. Lângă intrare, partea de birou şi depozitare a mărfurilor din tipografie dispărea sub un fum gros, în timp ce cadavrul lui Batisson...

Dar mai bine să nu privească spre cadavrul lui Batisson.

Odată ajuns afară, îşi dădu el brusc seama, cum o să coboare? Aruncându-se de la patru metri? Funia... Funia, neghiobule!

Alergă spre resturile scaunului, acoperindu-şi nasul cu cămaşa şi ferindu-se de limbile de foc. Un capăt al funiei fumega, parţial ars. Îl bătu de pământ şi-l călcă în picioare ca să-l stingă. La un moment dat, întorcându-se spre presă, tresări: o serie de pocnituri răsunară chiar deasupra lui şi, cu un urlet sinistru, o ţeavă groasă de plumb se zdrobi la picioarele sale. Conductele de vapori explodau unele după altele, azvârlindu-şi în jur răsuflarea sufocantă. Hotărât lucru, nu era de glumă...

Jules îndesă un alt rând de trei baloţi peste cei cinci dinainte. Braţele îl dureau cumplit, ochii îi lăcrimau, iar monoxidul de carbon din plămâni îi dădea ameţeli. Piramida părea totuşi trainică. Mai trebuia doar s-o escaladeze...

Începu să se caţere străduindu-se să nu se gândească la rugul infernal care l-ar fi înghiţit dacă totul se năruia. Se prindea cu o mână, apoi cu cealaltă, se ridica, se sprijinea într-un genunchi... Ajunse la fereastră. Agăţându-se de pervaz, scoase briciul ca să spargă geamul, însă mânerul năclăit de sudoare îi alunecă printre degete. Adio, brici! Încercă apoi cu revolverul pe care, apucându-l de ţeavă, îl folosi ca pe o crosă. Ochiurile de geam se făcură ţăndări şi Jules trase cu lăcomie în piept aerul proaspăt. Petrecu capetele funiei pe după bara verticală din mijlocul geamului şi, proptindu-se în zid, se strădui să încalece pervazul. Un picior îi atârna în gol... Mai lovi de câteva ori cu revolverul ca să înlăture cioburile de sticlă rămase înfipte în tocul ferestrei, apoi îşi trase afară şi restul corpului.

Au! Cinci metri mai jos, un şanţ acoperit cu iarbă se întindea la baza clădirii. Jules puse bine revolverul în buzunar şi înnodă funia în jurul barei metalice. Un nod marinăresc, aşa cum învăţase în portul din Nantes. Pe piciorul stâng, care atârna încă deasupra pârjolului, începea să simtă arsura flăcărilor şi, cu tot vacarmul incendiului, i se păru că aude voci. Efectele asfixierii, probabil. Se strădui să se concentreze şi îşi lăsă corpul să alunece de-a lungul zidului, rămânând atârnat cu mâinile de funie. Câştigase şaizeci şi cinci de centimetri, plus înălţimea corpului sau. Şi-acum?

Acum trebuia să sară.

Iarba din şanţ îi amortiză căderea. Izbitura nu se dovedi prea puternica, însă, chircit cum era, se simţea cu totul incapabil să se mişte. Fiecare părticică din corp îl durea şi puzderie de puncte negre îi dansau în faţa ochilor. O clipă, crezu că un animal mârâia la el, dar nu era decât propria răsuflare.

— Eşti bine, băiete?

Jules se strădui să ridice capul. Însă nici un muşchi nu

voia sa-l asculte.

— O să te scoatem de aici.

Simţi nişte mâini care-l apucară de subsuori şi-l târâră brutal departe de şanţ. Vru să vadă chipurile acelor oameni, însă ochii săi nu distingeau nimic altceva decât o pâclă cenuşie.

— Brigada de Siguranţa, rosti el cu greu... Anunţaţi Brigada de Siguranţă... Inspectorul Lafosse...

— Se pare că s-a lovit rău.

— O crima... Inspectorul Lafosse, la brigadă... Imediat...

O siluetă neclară se aplecă deasupra lui. Un bărbat, la prima vedere. Jules încercă să se agaţe de gâtul său.

— Inspectorul Lafosse, ascultaţi-mă... brigada...

— E-n ordine, e-n ordine.

Apoi totul se pierdu în ceaţă.

Când Jules îşi reveni se găsea la adăpostul unui arbore, departe de tipografie. Cât timp zăcuse fără cunoştinţă? Coapsa îl mânca, avea pielea roşie, o tăietură largă la degetul mare, dar putea să-şi mişte cam tot ce se putea mişca. Trăia.

Se săltă puţin, strâmbându-se de durere, şi contemplă prăpădul. Locul forfotea de lume. Pompierii, în frumoasa uniformă roşu cu albastru, acţionau în căruţele lor, două pompe uriaşe, ce scoteau zgomote ca de sifon. Furtunurile elastice pe care acestea le alimentau udau porticul de la intrare şi acoperişul în parte năruit. În aripa clădirii mai puţin atinsă de foc, fusese înălţată o scară impresionantă şi oamenii treceau din mână în mână căldări cu apă pe care le deşertau înăuntru. Doi pompieri înarmaţi cu topoare încercau să facă o deschizătură într-unul din ziduri. Incendiul cuprinsese mare parte din edificiu şi vălătuci de fum negru ieşeau pe ferestre, din care câteva explodaseră. Un miros înţepător de lemn ars umplea aerul.

Un pic mai încolo, oameni cu halate cenuşii şi agenţi de poliţie discutau arătând cu degetul spre clădirea mistuită de flăcări. Lui Jules i se limpezise privirea şi-l recunoscu fără greutate pe mustăciosul cel mărunţel care vorbea tare: inspectorul Lafosse. Era înconjurat de vreo zece agenţi de poliţie, iar trei trăsuri aşteptau, goale, pe drumul din spatele lor.

— Hopa sus, voinicule!

O mână grea îl înşfăcă de umăr, smulgându-i un strigăt de durere. Un poliţist în uniformă, cu obrajii vineţi şi umflaţi şi cu nasul brăzdat de cicatrice, îl privea răutăcios. O mutră dubioasă, ce mai încoace şi-ncolo! Purta la centură armă şi cătuşe, iar Jules se întrebă în ce scop avea de gând să le folosească.

— N-o şterge prea repede, inspectorul ar vrea să stea de vorbă cu tine.

Mâinile îi erau tot o julitură, ceea ce nu-l împiedica să le strângă precum o menghină. Îl împinse spre tipografie până când micul grup îl zări.

— S-a trezit! exclamă unul dintre bărbaţii cu halat cenuşiu. Grozav, arată mai bine decât adineaori!

— Le datoraţi recunoştinţă, domnule Verne, începu Lafosse, făcând un semn spre cei doi muncitori. V-au salvat chiar înainte să explodeze cazanul. Ce s-a întâmplat, mai exact?

— Inspectore, se bâlbâi Jules, cum... cum aţi...?

— Domnii aceştia lucrează aici. Când au venit la muncă au găsit clădirea în flăcări. Şi pe dumneavoastră în dosul ei, totodată. Pomeneaţi întruna de-o crimă şi repetaţi numele meu fără încetare. Au anunţat comisariatul şi, de cum am aflat că arde tipografia Batisson, am dat fuga împreună cu băieţii mei. Aşadar a avut loc încă o crimă? îl întrebă cu glas mai scăzut, trăgându-l mai la o parte.

Jules îşi privi ceasul: opt şi zece minute. Nu prea ştia însă

ce concluzie să desprindă din atare informaţie. Îl urmă totuşi pe inspector, însă trebui să se aşeze cât de curând ca să-şi tragă sufletul. Abia se mai ţinea pe picioare. După ce se lăsă pe o bordură, îi povesti amănunţit cele petrecute.

— Servadac, mormăi Lafosse când Jules termină de istorisit. Blestematul ăsta de marchiz... Iar pe dumneavoastră ce v-a apucat să vă plimbaţi pe-aici la o asemenea oră?

— Mă întorceam acasă din Villette. Nu-i un ocol prea mare.

— Din Villette? Acolo aţi condus-o pe fată?

— Ştiţi de Savannah?

— Ieri l-am luat la întrebări pe prietenul dumneavoastră, Montagnon. A sfârşit prin a-mi mărturisi tot. V-aţi bătut joc de noi, nu glumă, spunându-ne că e mut!

— Félix e ziarist, se temea că-i veţi interzice să scrie. Aveţi veşti despre el?

— Aseară a putut să meargă acasă. A scăpat destul de ieftin. Însă dacă n-aţi fi jucat de la început comedia asta, lucrurile n-ar fi ajuns aici. Şeful voia să vă bage la zdup pe amândoi, a trebuit să intervin.

Tăcu o vreme, vădit îngrijorat.

— Nici nu ştiu dacă am făcut bine, la drept vorbind. Incendiul de acum, accidentul de ieri al cupeului...

— Cupeul? strigă Jules. Dumneavoastră v-aţi ţinut după noi din Champ-de-Mars?

Lafosse arătă cu un gest spre agentul de poliţie cu faţa rănită.

— Bonpain avea misiunea să nu vă slăbească o clipă. Nu eram sigur că Montagnon ne-a mărturisit chiar tot, fără a ascunde ceva, pricepeţi? Când mi-a dat de înţeles că aveaţi întâlnire după-amiază la Lebăda roşie, am preferat să vă supraveghez.

— Dar omul ăsta era în civil şi avea o armă! Am crezut c-

o să ne ucidă!

— N-avea deloc intenţia, vă garantez. Cel puţin, nu până acum!

Aşa se explica atitudinea duşmănoasă a poliţistului, fără îndoială... Îl socotea pe Jules vinovat pentru ce păţise pe şantierul de la Gara de Nord!

— Şi cu marchizul de Servadac ce-o să faceţi?

— Servadac e o personalitate. Înainte de a-l interoga sau orice altceva, am nevoie de autorizaţia comandantului brigăzii. Care la rândul său o s-o ceară prefectului, bănuiesc. Dacă nu şi mai sus...

— Şi până atunci o să aibă de zece ori timp să fugă!

— Lucrurile pot merge foarte repede. Nu uitaţi că diseară soseşte regina Angliei şi nimeni n-are interesul ca povestea asta să dureze la nesfârşit! În plus, câtă vreme nu ştie că aţi scăpat cu viaţă, Servadac nu se gândeşte să dispară. Până una alta, o să vă ducem discret la spital, unde vă veţi afla în siguranţă.

— Dar mă simt foarte bine, protestă Jules, nu vreau să mă închideţi într-un spital!

Tocmai atunci pompierii scoaseră din clădire cadavrul lui Batisson. Inspectorul se repezi într-acolo. Cadavrul era pe trei sferturi ars, ca o mumie uscată prea îndelung la soare şi răspândea un miros insuportabil de carne arsă. Doar bustul fusese cruţat în parte de flăcări, însă priveliştea era şi mai cumplită: buzele şi nasul parcă se topiseră la căldură, iar pe pielea de pe obraji şi bărbie se vedeau nişte băşici îngrozitoare. Fără doar şi poate, la autopsie nu se vor descoperi urme de împuşcături.

— O să plătească el pentru asta, într-un fel sau altul, murmură Lafosse cu dezgust. Bun, e timpul să mergem la sediu şi să dăm ordinele ce se impun. Voi trei, împărţi el sarcinile, rămâneţi aici de pază. Nimeni nu se apropie de clădire, în afară de voi şi de pompieri, ne-am înţeles? În

ceea ce te priveşte, Bonpain, iei o trăsură şi-l însoţeşti pe domnul la Hotel-Dieu. Îl treci în registru sub un nume fals şi te foloseşti de prilej ca să ceri şi tu o consultaţie, aşa pentru orice eventualitate, ca să nu ţi se infecteze tăieturile. Ceilalţi luaţi cadavrul şi să ne întoarcem la sediu.

— Dar eu..., încercă Jules să se împotrivească.

— Verne, dacă-ţi aud fie măcar şi numele până la sfârşitul zilei, îţi promit că următoarea piesă o s-o scrii la închisoarea Cayenne. Ţi-e clar?

— Foarte clar, bodogăni Jules.

— Perfect. Bonpain, vezi să te asculte.

— Nu vă faceţi griji, şefule, n-o să-mi iasă din cuvânt.

Poliţistul îi aruncă pe furiş o privire care spunea multe despre intenţiile sale: răzbunarea plutea în aer. De altfel, îl înşfăcă pe Jules cu la fel de puţină delicateţe ca mai devreme şi-l conduse în pas alergător până la cea mai mică dintre berline[1]. Îl sili să se aşeze pe una din cele două rânduri de banchete, care permiteau transportul a zece oameni, inclusiv prizonieri.

— Fără păcăleli, de astă dată, zise poliţistul printre dinţi. Al meu eşti şi n-o să-ţi dau drumul.

Scoase cătuşele de la centura şi prinse încheietura mâinii lui Jules de unul dintre inelele mari care atârnau din tavan.

— Aşa n-o să mă mai tragi pe sfoară.

Jules ar fi vrut sa-i explice că nici n-avea de gând, că-i admira pe toţi agenţii de poliţie şi în formaţie şi separat, că nu existau în Paris doi cetăţeni care să poarte un mai mare respect uniformei decât el şi că doar un nefericit şir de întâmplări duseseră la dezastrul din ajun, însă simţea un nu-ştiu-ce în privirea bărbatului care-i dovedea că nu-şi alesese bine momentul. Asta era. Tăcu, lăsându-l pe Bonpain să se urce pe capră şi să strângă prelata

[1] Trăsură mare, închisă, asemănătoare cupeului, cu două banchete aşezate faţă în faţă (n. tr.).

despărţitoare ca să nu-l slăbească din ochi.

Poliţistul trosni din bici şi tună cu glas răguşit:

— Dii, mă, că vă pun foc la fund!

Ei poftim, vorbea şi o limba din alte vremuri... Caii, obişnuiţi cu astfel de fineţuri, se urniră numaidecât. Străbătură drumul, păzit acum de doi agenţi, şi se strecurară prin îmbulzeala de la răspântie, care sporea neîncetat. Apoi berlina porni spre strada Grange-aux-Belles. Soarele dogorea deja şi, cu braţul care i se legăna moale în aer, cu hainele pe jumătate ferfeniţite, Jules dădea impresia unui iepure pe punctul de a fi hăcuit. În dreptul spitalului Saint-Louis, Bonpain se răsuci spre el. Ochii săi negri aruncau fulgere pe deasupra nasului înroşit. De câte ori se rostogolise, oare, cupeul? De trei, de patru ori? Bonpain trebuie să fi apreciat călătoria, nu gluma...

— Şi zii aşa... Scriitor... E totuşi o meserie de trântor, nu? îl întrebă rânjind feroce.

Umilirea... Iată în ce constau represaliile. Bine, fie! În fond era de preferat loviturilor. Deşi o metodă n-o excludea pe cealaltă.

— La fel susţine şi tata, răspunse Jules, fapt ce-l descumpăni o clipă pe interlocutor.

Însă doar o clipă, nu mai mult.

— Eu unul n-am putut niciodată să învăţ să scriu.

Jules nu găsea vreun motiv să se îndoiască: Bonpain fusese crescut, pesemne, de un trib de sălbatici ale căror purtări şi grai le păstra cu sfinţenie.

— O treabă pentru sclifosiţii care n-au mare lucru în cap, nu crezi?

Smuci lanţul de care erau prinse cătuşele, ceea ce răsuci dureros încheietura mâinii lui Jules.

— Ba da, ba da, se grăbi să încuviinţeze tânărul. Numai că nu ştiu să fac nimic altceva.

— Atunci înseamnă că nu eşti de nici un folos?

O nouă smucitură, o nouă răsucire dureroasă.

— De nici un folos, bine zis, îi cântă în strună Jules.

— Prefer meseria mea.

Mulţumit de această primă victorie, Bonpain se concentră din nou asupra drumului. Jules profită de răgaz ca să-şi pună ordine în gânduri, întrucât, de când îşi revenise sub un arbore şi până acum n-avusese nici o clipă liberă ca să reflecteze. Aşadar Félix văzuse limpede de la început: bătrânul marchiz era în spatele întregii poveşti. Îşi înlăturase unul câte unul complicii: Gordon, Dandrieu, Saint-Paul şi chiar pe Batisson care-l aproviziona cu bani pentru experimentele sale. Totuşi, dincolo de vinovăţia lui, anumite întrebări nu-şi găseau răspuns: de ce îi ucisese tocmai în această săptămână de august? De ce atâta grabă? Fusese marchizul cuprins brusc de teama că ei o să-l denunţe? Însă nici una dintre victimele sale n-avea interesul să discute cu poliţia: Gordon trăia ascuns, Dandrieu era amestecat în furtul cadavrelor, Saint-Paul vindea fotografii interzise, iar Batisson falsifica bani. S-avem iertare! Teoretic, Servadac nu trebuia să se teamă de vreo trădare din partea lor.

Nu, exista un alt motiv. Mai presant. Să fie oare vorba de misteriosul obiect pe care marchizul îl căutase zadarnic în tipografie mai devreme? Înainte de a da foc clădirii, oamenii săi scotociseră prin ea de la un capăt la altul. La fel cum întorseseră cu susul în jos atelierul lui Saint-Paul. În speranţa că vor descoperi o ultimă rezervă de bancnote false? Sau dintr-un motiv cu totul diferit?

Ori poate că la mijloc era cu totul altceva. În clipa când a plecat, marchizul a pomenit de un eveniment decisiv care se pregătea în donjon. O ultimă „livrare” şi el, Servadac, va deveni curând „un om nou, pe picioarele lui”... Credea, oare, sincer în reuşita unui atare experiment? În posibilitatea de a pune stăpânire pe fluidul unui spirit sau al

unui mort? Şi de a-şi recăpăta totodată sănătatea de la douăzeci de ani? Într-un fel, nici nu conta dac-ar fi în stare de asta, conta doar *convingerea* lui. În momentul când cercetările sale se apropiau de sfârşit, alesese să scape de cei care-i cunoşteau secretul şi care puteau într-o bună zi să-l divulge. Să isprăvească, prin urmare, cu trecutul ca să nu mai rămână nici un martor. De-aici şi înverşunarea faţa de vechii complici. Faţă de *toţi* vechii săi complici. Or, printre aceştia, exista cel puţin o persoană încă în viaţa care...

— De vreme ce nu eşti de vreun folos..., reîncepu brusc temnicerul sau, cu privirea din ce în ce mai întunecată, n-ar fi mare pagubă să te bumbacesc niţel, nu? Am putea să ne oprim undeva, dacă vrei. Ştiu un colţişor liniştit în spatele pieţei Vosges, n-o să ne deranjeze nimeni. În felul asta, o să afli ce cred eu despre întâmplarea de aseară. Şi oricum te duc la spital...

Raţionament fără cusur. Numai că, de douăzeci de secunde, Jules realizase că are treburi mai grabnice. Trebuia să ajungă numaidecât la Lebăda roşie. Doamna Berthe, patroana, era următoarea victima de pe lista lui Servadac! Asistase la înmormântarea lui Gordon, se folosise de Saint-Paul pentru fotografii, se întâlnea în mod regulat cu marchizul... Servadac n-ar ezita să se descotorosească de ea, dacă femeia cunoştea prea multe.

Or, tocmai în dimineaţa aceasta Savannah lucra la Lebăda roşie.

— Ţi-ai înghiţit limba? Ori preferi să te stâlcesc chiar acum în furgon?

Jules hotărî să mizeze totul pe o carte. Aşteptă următoarea răspântie şi cu mâna liberă scoase din buzunar revolverul lui Servadac şi-i înfipse ţeava în ceafa poliţistului.

— Dacă mişti, îi şopti, eşti mort. Dacă ţipi, eşti mort. Dacă nu faci ce-ţi spun, eşti mort. Îţi convine?

Poliţistul înclină uşor din cap.

— N-o să ajungi departe, mârâi el.

— Cu o gaură în gât cât o monedă de-un franc, tu nici atât n-o să ajungi departe. Aruncă arma.

Bonpain se supuse cu gesturi încete şi pistolul său ateriză la picioarele lui Jules.

— Perfect. Acum ia cheia din buzunar şi, fără să te întorci, desfă cătuşele. Te previn că nu sunt prea răbdător şi nici foarte îndemânatic.

Celălalt ridică amândouă mâinile deasupra capului, le întinse spre spate de-a lungul lanţului şi, pe pipăite, găsi brăţara de fier şi o deschise cu cheia. Jules îi simţi izul acru al braţelor musculoase lipite de faţa lui. Dintr-o singură mişcare Bonpain ar fi putut să-i vină de hac. Dar cum să ghicească el că butoiaşul revolverului era gol?

— Mulţumesc, ai nişte degete de zână.

Odată liber, Jules se aplecă şi culese de jos arma poliţistului.

— Pe viitor, prietene, să nu mai ai încredere în scriitori. Acum haide la Bursă... Şi încearcă să ocoleşti gropile de data asta!

17

Uniforma îi era mult prea mare, trebuia să recunoască. Bicornul îi cădea pe nas, mânecile îi atârnau jalnic peste degete, iar pantalonii măturau pământul. Ai fi zis că e un băieţel care se fuduleşte prin casă în costumul tatălui său, dându-şi aere de importanţă. Pe de altă parte însă, era de neînchipuit să se prezinte la Lebăda roşie în haine rupte şi

arse. Aşa că Jules îi ceruse politicos lui Bonpain - sub ameninţarea a două arme, totuşi - să se dezbrace. Acesta nu sărise în sus de bucurie, îşi agitase la început pumnii uriaşi, însă oricât de sălbatic era el, gândul câte unui glonţ în fiecare genunchi - metoda Lafosse - sfârşise prin a-l potoli. Jules îl încătuşase, îi pusese căluş cu o fâşie din cămaşa lui zdrenţuită şi-l lăsase aşa în berlină, pe şantierul unui imobil din strada Joquelet, pe cale de a fi demolat. Poliţistul o să-şi poată hrăni astfel proaspăta pasiune pentru lucrările publice... Şi până avea să dea el alarma, Jules deja va fi aflat ceea ce dorea.

La ghereta Lebedei roşii nu se găsea nimeni, era încă prea devreme. Verne se văzu nevoit să lovească de mai multe ori cu ciocănelul în uşă ca să-i deschidă cineva. Micuţa subretă care-i întâmpinase deunăzi pe el şi pe Félix - Philomène, oare? - îl măsură din cap până-n picioare.

— Dom... domnule?

— Trebuie să mă lăsaţi să intru.

— Nu primim înainte de ora unsprezece, domnule, şi...

— Trebuie să vorbesc cu patroana, e urgent. Se află în pericol.

Cum să dai crezare spuselor unui agent de poliţie, îmbrăcat într-o uniformă de două ori mai mare decât el şi cu faţa mânjită de funingine?

— Nu sunt sigură că patroana poate...

— Atunci duceţi-vă s-o căutaţi pe Savannah. Altminteri va promit că poliţia o să facă în aşa fel încât clienţilor dumneavoastră să le piară cheful de călătorii.

Philomene stătu o clipa în cumpănă, după care plecă, şovăind, să îndeplinească ordinul. Ferestruica glisantă căzu ca o ghilotină şi bărbatul aruncă în jur priviri neliniştite. Se temea să nu-l vadă pe Bonpain răsărind în mijlocul străzii, în izmene şi spumegând de furie.

După câteva minute, ferestruica se deschise iarăşi, dând

la iveala mutrişoara lui Savannah, fermecătoare ca de obicei, însă puţin cam obosită.

— Domnule Verne!

— Savannah, doamna Berthe e în pericol.

— Doamna Berthe?

— S-a petrecut încă o crimă, îi şopti el, iar patroana voastră riscă să fie următoarea victimă.

Cheia se răsuci în broască şi Jules reuşi să pătrundă în curte unde nu se vedea decât un faeton elegant.

— Unde e doamna Berthe?

Cele doua tinere se uitară una la alta.

— Nu ştiu, începu Savannah. Mai devreme ne-a împărţit sarcinile privind menajul. Trebuie să fie pe undeva prin clădire.

— Când s-a întâmplat asta?

— Pe la ora opt, când am sosit, răspunse Philomene, al cărei chip trăda o oarecare tulburare.

Acum mai bine de-o oră şi jumătate.

— Şi după aceea?

— O fi urcat înapoi să se culce, toate domnişoarele dorm încă. Ori poate ia micul dejun în bucătărie sau...

— E trăsura ei? o întrerupse Jules arătând spre faetonul decapotabil, cu roţi înalte.

Philomene încuviinţă din cap.

— Înseamnă că n-a plecat. Ori îi place să se plimbe pe jos?

— Nu-i stă în obicei, îl asigură Savannah.

— Păi, în acest caz, haidem înăuntru, o s-o găsim până la urmă.

La baza scării de marmură se despărţiră. Philomene avea să caute în odăile de serviciu, iar Jules şi Savannah, în camere.

— Chiar a mai fost ucis cineva? se interesă tânăra în timp ce urcau treptele.

— Da, Batisson, patronul tipografiei. Făcea parte din banda lui Gordon şi a lui Saint-Paul. Marchizul de Servadac l-a omorât de dimineaţă, trăgându-i câte un glonţ în fiecare ochi. Puţin a lipsit să-l prind asupra faptului. A încercat să-mi facă şi mie de petrecanie. A dat foc tipografiei. Din fericire, am reuşit să scap, iar poliţia e acum pe urmele lui. Numai că stăpâna voastră are strânse legături cu marchizul şi el ar putea încerca să scape şi de ea.

Vizitară micile budoare de aşteptare: toate erau goale. Savannah îl conduse apoi spre marele salon cufundat în întuneric şi pe holurile ce duceau spre camere. Nimeni.

Tânăra femeie părea din ce în ce mai agitată şi totodată destul de sceptică.

— Dar cine e acest Servadac?

— Un moş nebun, paralizat, ţintuit într-un fotoliu, şi care-şi închipuie că a descoperit o cale miraculoasă graţie căreia bătrânele lui picioare o să meargă iarăşi. Folosind presupusa energie a spiritelor. Oh, da, puteţi să râdeţi!, problema e că, după câte se pare, marchizul îi ucide pe toţi cei care au participat la experimentele lui.

— Şi doamna Berthe se numără printre aceştia?

— În orice caz, se vedeau foarte des. Nu ştiu exact ce rol avea ea, dar...

Verificară camerele pe rând - camera maharajahului, haremul sultanului, pagoda şi restul - însă fără succes. Pe scări se întâlniră cu Philomene.

— Patroana nu-i nici la oficiu, nici la bucătărie, nici la spălătorie, rosti fata pe nerăsuflate.

— Dar majordomul, cel cu livrea roşie, nu ştie nimic?

— Îşi începe serviciul la zece şi jumătate. Nici un bărbat n-are voie să petreacă noaptea aici.

Lebăda roşie era o casă respectabilă, totuşi!

— N-au mai rămas decât dormitoarele comune, zise Savannah. Doar că, dacă s-a culcat la loc, patroana o să ne

pedepsească şi nu-i de colo...

Urcară tiptil până la etajul al doilea. Cum intrară pe palier, decorul se schimbă cu totul, ca şi când caleaşca Cenuşăresei redevenea brusc dovleac. În locul covoarelor groase aşternute pe marmură, păşeai pe o duşumea simplă, iar în locul tablourilor sugestive de pe ziduri, dădeai peste un coridor îngust şi cenuşiu, în care lumina pătrundea printr-o singură lucarnă.

Savannah se opri în dreptul ultimei uşi.

— Camera doamnei Berthe, şopti ea. Ciocăniţi dacă vreţi, eu nu îndrăznesc.

Jules bătu întâi uşurel, apoi ceva mai tare. Nici un răspuns. Cu infinite precauţii întredeschise uşa. Obloanele erau ridicate şi lumina pătrundea nestingherită înăuntru. Pentru o locuinţă situată la mansardă, încăperea era mai confortabilă decât te-ai fi aşteptat: spaţioasă, cu un pat frumos cu baldachin, câteva fotolii, o oglindă aurită şi un cabinet de toaletă, două dulapuri normande şi o mulţime de obiecte provenind din insule. Dar doamna Berthe nu se vedea nicăieri.

— Patul e strâns, deci nu avea de gând să se mai culce. Madama are propria odaie?

— A plecat ieri să îngrijească de-o mătuşă bolnavă. Nu se întoarce până mâine.

— Atunci va trebui să stăm de vorbă cu domnişoarele, hotărî Jules. Duceţi-mă la ele.

Cele două dormitoare comune ocupau întreaga aripă dreaptă a clădirii. În primul se înşirau vreo cincisprezece paturi despărţite de nişte perdeluţe, pentru a asigura un dram de intimitate. Toate fetele dormeau adânc, unele împărţind acelaşi pat.

— Trebuie să fi terminat treaba pe la patru-cinci dimineaţa, opină Philomene. Părerea mea e că ele nu ştiu nimic.

— Să încercăm totuşi, insistă Jules.

Philomene se apropie de una din fete şi-i şopti câteva cuvinte la ureche. Fata sari din somn.

— Hm?

— Patroana... Ai văzut-o de ieri pe patroana?

— De ce?

— A dispărut.

— Cine a dispărut? întrebă vecina ei, o brunetă înaltă, care dormea dezvelită, iar cămăşuţa i se ridicase deasupra coapselor.

— A venit poliţia? se nelinişti o a treia.

Curând tot dormitorul se trezi şi se porni un adevărat concurs de suspine, căscături şi exclamaţii. De pretutindeni fete pe jumătate dezbrăcate, cu feţe trase de oboseală, apăreau frecându-se la ochi, întinzându-se, luându-se una pe alta de gât şi copleşindu-i pe intruşi cu întrebări.

— Ce oră e?

— O căutaţi pe doamna Berthe?

— Cu puţin noroc, s-o fi hotărât să plece de pe capul nostru o dată pentru totdeauna!

— Nu mai visa, Henriette. E sâmbătă. Regina Angliei soseşte azi cu tot alaiul ei. N-avem şanse ca bătrâna să ne lase să trândăvim...

— Dar ce caută aici poliţistul asta cu nasul mânjit?

— Nu-i chiar poliţist, zise Savannah, e un prieten care...

— E prietenul tău? sări o rusoaică blondă şi durdulie. Savannah are un iubit!

— Domnişoarelor, interveni Jules, vă rog, puţină ordine. E posibil ca viaţa patroanei voastre să depindă de asta. A văzut-o vreuna dintre dumneavoastră azi? V-a spus că o să lipsească sau că se întâlneşte cu cineva?

Ele clătinară din cap sau înălţară din umeri. Doar cea care dormea lângă uşă, o fată mărunţică şi subţire, cu părul ondulat şi aer obraznic, părea că-şi aminteşte ceva.

— Un pic mai înainte am auzit zgomote, chiar m-am trezit. Soarele răsărise deja, dar era prea devreme ca să mă dau jos din pat.

— Ce fel de zgomote?

— Oameni care vorbeau în şoaptă. Aş fi jurat că o făceau dinadins. Curios lucru, una dintre voci era de bărbat. M-aş fi dus să văd, dar am avut o noapte a naibii de grea şi nici azi n-o să fie mai uşor. Şi-n plus, patroana face orice vrea ea.

— S-o fi bazând pe nişte clienţi înainte de ora deschiderii? izbucni în râs numita Henriette.

Jules se gândea mai degrabă la Servadac şi la oamenii săi. Se întoarse către Philomene.

— Ar fi putut cineva să pătrundă în casă fără să vă daţi seama?

Fata se îmbujoră de parcă ar fi fost prinsă cu mâţa în sac.

— Nu... nu cred, domnule. Lucram în oficiu şi ferestrele dau spre curte.

— Mai există şi alte intrări în clădire?

— Două, răspunse Savannah: intrarea de serviciu, pe partea opusă curţii, şi încă una în strada Lelong, pentru clienţii mai discreţi.

— Trebuie să verificăm, oftă Jules.

O trupă de şoc coborî scara spre uşa din strada Lelong, alcătuită dintr-un fals poliţist fript ca o găină şi o ceată de puicuţe, care chicoteau tropăind pe marmură. Totuşi îţi dădeai seama uşor că veselia aceasta de pension era prefăcută, un mod de apărare împotriva disperării din viaţa de zi cu zi... Toate aceste fete atât de frumoase meritau, înainte de orice, să fie compătimite, iar patroana lor să fie blamată. Cât despre clienţi... Jules nu se simţea prea mândru.

— Zăvorul e tras! exclamă fata cea mărunţică şi cu aer poznaş, care o luase înaintea tuturor. Trebuie să fi ieşit pe aici.

— Dacă ieşea pe aici, ar fi închis uşa pe dinafară, credeţi-mă, o contrazise altă fată. O vezi pe bătrâna lăsând coşmelia vraişte?

Dacă nu cumva a fost luată cu forţa, îşi zise Jules. Deşi Servadac părea să găsească o anumită plăcere în a-şi executa victimele la locul lor de muncă: Gordon în sala de spiritism, Dandrieu în atelier, Saint-Paul în studio, Batisson în tipografie... De ce nu şi pe doamna Berthe în propriul bordel?

— V-aţi uitat şi-n camerra neagrră? propuse cu accentul ei tăios rusoaica.

— Camera neagră? repetă Jules care nu era sigur că auzise bine.

O tăcere stânjenitoare se lăsă printre fete şi câteva îşi plecară ochii. Savannah şi Philomene nu păreau nici ele să înţeleagă.

— Camerra neagrră, da, zise rusoaica iar. Chiarr sub noi.

Făcu un gest spre podea şi-l apucă de mânecă pe Jules ca s-o urmeze. Traversă holul către oficiu, străbătu bucătăria şi se opri în faţa unei uşi cenuşii, pe care abia dacă o observai.

— E pivniţa! protestă Philomene.

— Aţi căutat înăuntru?

— Nu intrăm niciodată în ea! E întuneric beznă şi nu m-am gândit că doamna s-ar ascunde aici!

— Nu e pivniţa, o contrazise frumoasa slavă. E camerra neagrră.

Rostirea apăsată a r-urilor dădea cuvintelor ei o intensitate tragică.

— Puteţi să-mi explicaţi despre ce e vorba?

Fără să se ruşineze, tânăra îşi trase în sus cămaşa şi-şi ridică pantalonaşii, dezgolindu-şi o coapsă.

— Asta e camerra neagrră...

Pielea albă ca laptele era brăzdată de dâre vineţii, ca

nişte urme de lovituri. Unele vechi şi aproape şterse, altele roşietice şi de-abia cicatrizate. Tânărul începea să priceapă. Camera neagră... Circulau în Paris poveşti despre astfel de locuri.

Împinse uşa şi coborî scara de piatră, mărginită la dreapta şi la stânga de sfori aurite ce slujeau drept balustradă. Pereţii erau tapisaţi cu materiale închise la culoare şi, pentru a merge mai departe, Jules trebui să aştepte ca Savannah să aducă două lămpi. În afară de rusoaică şi de cele două subrete, restul fetelor rămaseră în prag.

Tânărul sări de pe ultima treaptă şi se pomeni înaintea unei uşi grele, cu lemnul prins în piroane mari. Apăsă clanţa, perfect unsă, şi ridică lampa cât mai sus.

— Nu-i un loc plăcut.

Puţin spus! Încăperea măsura cinci metri pe patru şi era în întregime capitonată, atât pereţii, cât şi tavanul, cu un soi de piele neagră, umplută cu câlţi. Pe peretele din stânga se înşirau o colecţie de cravaşe, curele pline de cuie, bice cu nouă cozi, precum şi două rânduri de inele de care atârnau o varietate de lame, cuţite şi ace cu vârfuri ameninţătoare. Pe alt perete stăteau agăţate măşti rigide cu nasuri nefiresc de lungi şi guri schimonosite, plus alte câteva, moi şi fără formă, ca nişte feţe descărnate. În mijloc se afla o masă cu lanţuri şi roţi dinţate pe-o latură pentru a lungi sau micşora tăblia potrivit fanteziei călăului. Mai era şi un soi de butuc ciudat, pe care nu se putea sta decât în echilibru, împodobit cu cătuşe şi o zgardă de fier, dar şi cu un sistem de funii pentru a ţine ridicate mâinile şi picioarele. Pete întunecate însemnau ici şi colo lemnul.

Pe lângă acestea mai erau şi câteva dulapuri - Jules nu găsea alt cuvânt - cam de înălţimea unui om, în care victimele erau închise, fără îndoială, ca într-o cuşcă. Unele dintre aceste sicrie sinistre erau întredeschise şi păreau

tapisate cu ţepuşe şi aşchii ce puteau fi înfipte şi răsucite din exterior. Alte două erau închise şi Jules se îndreptă mai întâi spre ele. Primul, care avea mici găuri circulare în dreptul pieptului şi al pântecelui, era gol. Ca să-l deschidă pe cel de-al doilea, Jules fu nevoit să-şi pună mintea la treabă. Într-un târziu descoperi dedesubt doua rânduri de zăvoare mici şi reuşi să le tragă într-o parte.

Uşa se deschise de la sine şi o masă impunătoare de carne şi dantele îi căzu direct în braţe.

— Dumnezeule! striga Philomene.

— Doamna Berthe! exclamă Savannah.

Tânăra rusoaica dovedi ca are reflexe mai bune, repezindu-se să-l ajute pe Jules să sprijine trupul inert şi să-l târască apoi spre masa mobilă. Patroana Lebedei roşii purta o cămaşă de noapte vaporoasa, garnisită cu dantele şi panglici, dar îmbibată cu un lichid roşu şi lipicios. Din ochii cadavrului se scurgea un oribil firicel de sânge, ca nişte lacrimi de dincolo de moarte. Corpul era cald încă, pielea moale, iar gâtul răspândea un parfum floral îmbătător. Ai fi zis că femeia băuse un pahar în plus şi nu trebuia decât să se odihnească un pic pentru a-şi veni în fire.

Dar nici nu se punea problema de aşa ceva.

Jules trase adânc aer în piept ca să-şi stăpânească spasmul ce-i întorcea stomacul pe dos. Îşi imagină fără greutate cum se petrecuseră, probabil, lucrurile. Servadac părăsise tipografia lui Batisson ferm hotărât să-şi pună treburile în ordine. Se dusese drept la Lebăda roşie. Avea oare cheia de la intrarea din strada Lelong? N-ar fi fost imposibil. În orice caz, ştia de camera neagra, poate pentru că o şi folosise. Încăperea fiind izolată fonic, nu exista loc mai potrivit pentru planul său.

Marchizul se furişase la mansardă - ori mai degrabă unul dintre oamenii săi, fapt ce explica vocea bărbătească care se auzise până în dormitor - şi o ademenise pe patroană la

subsol. Sub ce pretext? Cu siguranţă, pretextele nu lipseau. Odată intrată în cameră, la adăpost de urechile oricui, uşa se închisese în spatele ei şi pac! pac!

La fel cum procedase şi cu ceilalţi...

Apoi băgase cadavrul într-un dulap de tortură. Mai degrabă din spirit de joacă, fără îndoială, decât pentru a-l ascunde. Căci marchizul era un mare jucător.

— Fiecărruia îi vine rrândul, murmură rusoaica după ce întinseră trupul neînsufleţit pe masă.

— Poftim?

— Fiecărruia îi vine rrândul, nu aşa ziceţi voi, frrancezii?

Se uită la chipul desfigurat al patroanei sale fără un dram de milă.

— Crredeţi că Tatiana o să plângă? Pentrru nenorrocita asta de femeie? A prrimit ce merrita, ăsta-i adevărrul adevărrat! Ştiţi cum errau fetele carre au trrecut pe-aici? În ce hal arrătau după aceea? Multe au ajuns la spital. Unele şi mai rrău. Şi niciodată n-au avut de ales. Întotdeauna fete sărrace sau plăpânde pentrru clienţii mai brrutali. Tatiana arre încă norroc pentrru că lucrrează în salon. Fetele din salon nu sunt rrănite prea rrău. Dar celelalte... Cele bătrrâne, bolnave, pe carre patrroana nu vrrea să le mai vadă. Pentrru ele există cu adevărrat camerra neagrră.

Scuipă cu ură la picioarele cadavrului, sub ochii uluiţi ai celor două subrete. Apoi deschise violent dulapul a cărui uşă era prevăzută cu orificii.

— Aici, în spatele drraperiei din fund e un culoar. Duce drrept în salon. Pentrru conforrtul clienţilor, bineînţeles! Merreu conforrtul clienţilor! Darr pentru fete e drrumul spre iad! Drracu’ s-o ia pe doamna Berthe!

Îşi sprijini fruntea de uşă şi izbucni în hohote de plâns.

Jules nu avu răgaz să se întrebe ce era de făcut acum, căci auzi vocea tremurândă a lui Henriette de pe scări.

— Domnule, domnule! E plin de poliţişti la poartă!

18

— Şi era chiar poliţia? Ori doar agentul Bonpain?

— Şi, şi, din păcate!

Jules savură efectul poveştii sale. Glezna îl ustura încă, obrazul i se umflase, degetul mare îi zvâcnea de durere, dar, una peste alta, se simţea în formă, bucuros mai ales că scăpase aşa de ieftin. Se cufundase într-un fotoliu adânc din sublimul salon roşu al familiei Montagnon, în mână cu un pahar de Château-Haut-Brion - unul din cele cinci vinuri de Bordeaux care obţinuse calificativul maxim la Expoziţia Universală - şi cu trei perechi de ochi aţintiţi asupra lui. Se găseau acolo Félix, cu braţul legat de gât, cu o expresie mai vioaie şi mai puţin livid decât în ajun, Adolphe, tatăl său, întors degrabă de la Fontainebleau când aflase de păţania fiului, şi Lucien Morcel, care trecuse să-şi încurajeze protejatul şi pe care povestea lui Jules îl fascina în asemenea măsură încât privirea lui îşi regăsea când şi când o efemeră normalitate.

— Şi după aceea? îl zori el.

— După aceea, tot comisariatul din cartierul Feydeau a dat buzna în stabiliment, cu Bonpain în frunte. Bonpain avea un singur gând: să mă atârne într-un cârlig de măcelărie şi să mă spintece. Cel puţin aşa urla în timp ce străbătea curtea. Când m-a zărit, puţin a lipsit să nu facă un atac, nu mai era roşu, ci vânăt de-a dreptul. S-a aruncat asupra mea, îmbrăcat doar cu izmene şi cu un soi de bluză pe care o culesese cine ştie de unde. Ceilalţi s-au străduit din răsputeri ca să-l împiedice să mă strângă de gât.

Jules îşi masă instinctiv vânătaia de pe obraz. Nici măcar în tipografia lui Batisson nu trecuse atât de aproape pe lângă moarte. Bonpain era ca un taur furios, înnebunit de umilinţa îndurată şi de dorinţa de a se răzbuna.

— Împreună cu cele trei fete cu care descoperisem cadavrul am fost dus în bucătărie, sub interdicţia de a o părăsi, apoi poliţiştii s-au apucat de obişnuitele constatări, aşteptând noi ordine de la Brigada de Siguranţă.

— A durat mult?

— Destul pentru ca Philomene şi Savannah să-mi pregătească o magnifică omletă cu slănină şi pâine prăjită cu cafea. Destul şi pentru ca rusoaica să-şi verse tot năduful împotriva patroanei sale. Şi Dumnezeu mi-e martor că avea traista plină, de fapt un sac fără fund. Doamna Berthe nu ţinea cont de numărul clienţilor, le cerea fetelor preţuri astronomice pentru mâncare, rufărie şi coafeză, le deschidea adesea scrisorile, le şantaja în mod meschin cu paşapoartele...

— Dacă era atât de nefericită acolo, n-avea decât s-o părăsească pe doamna Berthe, nu? se miră Adolphe de Montagnon.

— Din câte am înţeles, nu-i aşa de uşor. Fetele trăiesc aproape tot timpul pe credit. Mai ales cele care vin de departe şi au trebuit să-şi plătească în avans călătoria. Tatiana mi-a mărturisit că în doi ani, de când se află la Lebăda roşie, n-a pus practic nimic deoparte. Îndatorarea e un mijloc ca oricare altul de a-ţi asigura docilitatea fetelor.

— Şi-a repetat acuzaţiile privind camera neagră?

Fireşte, Lucien Morcel mirosise că e rost de un articol de senzaţie.

— Apariţia jandarmilor a potolit-o, presupun. Totuşi, pe moment, aş fi jurat că a vorbit sincer. Iar dacă patroana era mână în mână cu Servadac, ne putem gândi la tot ce-i mai rău.

— Bun, şi Lafosse? îşi pierdu răbdarea Félix. A venit în cele din urmă la Lebăda roşie? Da sau nu?

— Ajung şi-acolo.

Jules îşi amintea cu o precizie aproape fotografică faţa inspectorului când acesta răsărise în bucătărie: mustaţa pleoştită, ochii încercănaţi, fruntea brăzdată de riduri adânci. Nu mai avea nimic din poliţistul jovial şi energic pe care-l întâlnise în prima seară.

— A sosit pe la prânz cu trei oameni de-ai săi, arătând vlăguit şi depăşit de situaţie. Credeam că o să-mi tragă o săpunealã zdravănă pentru că nu-l ascultasem şi-i scosesem sufletul lui Bonpain, dar nici pomeneală să mă certe. S-a plâns mai întâi că toată brigada fusese chemată să asigure paza reginei Victoria şi că el dispunea de un efectiv ridicol. Şeful lui îi dăduse, fireşte, mână liberă, dar nu şi forţe suplimentare. În caz de eşec, el singur va suporta consecinţele.

— Manevră clasică, opină Morcel. Dacă treaba cu marchizul ia o întorsătură urâtă, autorităţile au un ţap ispăşitor gata pregătit.

— Şi până la sfârşit, i-au venit de hac sau nu? se enervă Félix.

— O secundă! îl domoli Jules, căruia nu-i displăcea deloc să-şi ţină auditoriul cu sufletul la gură. În total erau doar vreo şase poliţişti care să meargă la Servadac şi să-l interogheze. Nu se aşteptau să fie primiţi cu flori, dar, teoretic, rămânea o operaţiune de rutină. Primele împuşcături au izbucnit când de-abia urcaseră peronul. O adevărată ambuscadă, de parcă banda adăpostită în clădire îi pândea. Un poliţist a fost rănit, dar brigada a reuşit totuşi să forţeze uşa. Când au împresurat casa, nu mai era nimeni în ea, ceilalţi se retrăseseră în pavilion. Lafosse a socotit că-i mai prudent să trimită după întăriri la comisariatul din Bercy. Până au sosit acestea s-au scurs mai bine de

douăzeci de minute.

Félix se trase pe marginea fotoliului şi începu să tropăie nerăbdător de parcă el însuşi conducea atacul.

— Şi subterana? Servadac a avut timp berechet să folosească subterana!

— Însă n-avea de gând, cel puţin aşa îmi închipui. Singurul lucru ciudat care s-a întâmplat în vreme ce brigada aştepta întăriri a fost un zornăit asurzitor de tablă când s-a deschis acoperişul sub fleşa gotică. Faimoasa manivelă din zidul laboratorului, ţi-o aminteşti, Félix? De altfel, doi poliţişti susţineau că au observat scântei sau un soi de fulgere care brăzdau cerul.

— Experimentul! se înfierbântă Félix. A încercat, totuşi, experimentul!

Adolphe de Montagnon îi făcu semn fiului său să tacă.

— Când brigada a vrut să-şi reia înaintarea, continuă Jules, s-a trezit cu o nouă salvă de împuşcături. Patru sau cinci servitori apărau donjonul. Bizuindu-se acum pe superioritatea numerică, Lafosse a hotărât să-ncercuiască fortăreaţa. A ordonat să se spargă geamurile de la parter şi oamenii săi au pătruns înăuntru. Acolo, deşi inspectorul nu se aştepta, cred că au fost numeroşi răniţi şi chiar morţi. Mi-a povestit de lupte corp la corp duse în salonul-corabie, cel cu orgă şi fântână. După ce împuşcăturile au încetat, brigada a putut, în sfârşit, să ajungă la subsol şi în turnul central. Sperau să-l înhaţe pe Servadac în laborator, dar...

Jules simţea o plăcere răutăcioasă să se oprească şi să savureze o înghiţitură de vin.

— O să mi-o plăteşti! strigă Félix cu o mutră exasperată. N-ai pic de milă pentru un biet infirm?

— Bine, bine! Imaginează-ţi că întreg laboratorul era cu susul în jos: etajere răsturnate, fiole sparte, cărţi risipite... La nivelul superior, se afla un cadavru întins pe patul de fier. Avea casca de cupru pe cap, iar la mâini şi la picioare

cleme legate la pila electrică. Potrivit spuselor lui Lafosse, era un bărbat de vreo patruzeci de ani, un cerşetor sau un vagabond, judecând după hainele îngrămădite pe jos. Nefericitul se găseşte acum în mâinile noului specialist în disecţii al brigăzii, însă n-a putut fi încă identificat.

— Un cadavru în plus, oftă Morcel. Nici nu le mai poţi ţine socoteala! Şi marchizul?

— Nu mai rămăsese din el decât fotoliul cu roţile în sus, răspunse Jules.

— Servadac a dispărut?

— Şi-a luat zborul.

Se aşternu o tăcere plină de uimire, fiecare căutând o idee strălucită menită să explice această minune. Félix se încumetă primul.

— Nu văd altă cale decât subterana ce dă spre chei...

— Da. Numai că, datorită nouă, Lafosse ştia de existenţa ei. A trimis repede doi oameni la ieşirea din ea, care oameni n-au observat însă nimic suspect.

— Şi dacă ticălosul ăsta bătrân a fost prevenit? sugeră patronul de la *Le Populaire.* Dacă a fost informat de venirea poliţiei? Aşa s-ar lămuri misterul, corect? Nu tu marchiz, nu tu arestare.

— E o ipoteză, admise Jules. Poate cea mai mulţumitoare. Dar ea presupune pe de-o parte complicitate la nivel foarte înalt şi pe de alta, un gust deosebit pentru spectacol.

— Servadac ne-a oferit în trecut dovezi şi pentru una, şi pentru cealaltă. Iar autorităţile nu ţin neapărat să izbucnească un scandal în jurul acestei afaceri. Mai ales într-o zi precum cea de azi. Poliţiştii care au venit alaltăieri la redacţie au fost foarte categorici: fără agitaţie şi fără articole tendenţioase în timpul şederii la Paris a reginei Victoria. Mi se pare că iniţiativa din dimineaţa aceasta respectă o logică asemănătoare. Prefectul îşi arată fermitatea luând cu asalt proprietatea marchizului de la

Bercy, dar, totodată, dispariţia lui Servadac îl scapă de-un cui în talpă...

Argumentul nu ducea lipsă de coerenţă. Ba mai mult, justifica şi surprinzătoarea îngăduinţă pe care Lafosse o arătase faţă de Jules: în schimbul tăcerii şi a promisiunii că nu va publica nimic, îi redase, fără să mai stea la discuţii, libertatea. Asta dacă nu cumva şirul neîntrerupt al evenimentelor îi afectase bravului inspector judecata!

— Nu sunteţi de aceeaşi părere, tinere? Dumneavoastră care aţi trăit nemijlocit toate evenimentele...

Jules savură încă o înghiţitură de Haut-Brion. Privi şemineul monumental din marmură roşie pe care trona o imensă oglindă, având deasupra blazonul familiei Montagnon: un D şi un M împletite ca nişte trufaşe crenguţe ale unui trandafir de aur.

— În punctul unde ne aflăm, după atâtea crime, rosti el, ar însemna sinucidere curată - chiar şi pentru prefect - să-l ajuţi pe Servadac. Şi nu văd în spatele cărei raţiuni de stat s-ar putea ascunde ca să acţioneze astfel. O fi fost el marchizul un apropiat al împăratului, dar există totuşi nişte limite. În plus, nici după asasinarea doamnei Berthe, unele piese nu se potrivesc în acest joc. Mă gândesc la atacul căruia Émile, bătrânul fotograf, i-a căzut victimă ieri, în Villette. Din câte ştiu, el nu lucra cu marchizul. Mă îndoiesc să-i cunoască măcar şi numele... Ce interes ar fi avut, aşadar, Servadac să-l ucidă?

— Poate fotograful a văzut ori a auzit ceva ce n-ar fi trebuit să vadă sau să audă, sugeră Adolphe, aprinzându-şi o enormă ţigară de foi. Félix mi-a vorbit de bancnotele false.

Jules încuviinţă, grav, din cap.

— Există, într-adevăr, şi povestea cu falsificarea banilor, aveţi dreptate. În privinţa asta, Émile era printre puţinii care-i putea denunţa şi pe Saint-Paul, şi pe Batisson, şi pe

Servadac. Dac-o luăm aşa, atunci da, reprezenta un pericol. Dar asta înseamnă că cineva i-a destăinuit marchizului micul secret al lui Émile. Cineva căruia Émile i-l mărturisise... Cine anume? Şi, lăsându-l deoparte pe bătrânul fotograf, ce nevoie avea Servadac să-şi ucidă toţi complicii cu două gloanţe în ochi? De ce să lase dagherotipul în atelierul lui Dandrieu? Şi capacul de cupru în sala de spiritism? Şi de ce să fotografieze cadavrul lui Saint-Paul? Iată nişte întrebări rămase deocamdată fără răspuns.

— Deunăzi spuneaţi că ucigaşului îi face plăcere să sfideze poliţia şi că se străduieşte astfel să îndepărteze de el orice bănuială, îi aminti Morcel.

— Adevărat, recunoscu Jules. Dar de-atunci au mai avut loc trei crime. Şi totuşi, în ciuda indiciilor şi a dovezilor adunate până acum, am impresia că motivul, în mare parte, ne scapă.

— Şi dacă a reuşit să fugă pe propriile picioare? se hazardă Félix.

Uşa salonului se deschise şi apăru Marguerite, camerista.

— Îi rog pe domni să mă ierte, dar s-a întors domnişoara împreună cu Joseph.

Félix sări în picioare şi se răsuci spre tatăl său.

— Mai eşti de acord, *papa,* da?

Adolphe de Montagnon mormăi ceva nedesluşit ce trebuia să treacă drept încuviinţare.

Când, cu o oră mai devreme, Jules şi Savannah veniseră să afle veşti despre rănit, acesta îi invitase să se instaleze pentru câteva zile în vila Montagnon, până se încheia ancheta. Ar fi mult mai în siguranţă aici decât închişi în camerelor lor, pledase Félix, iar el n-o să se mai plictisească de unul singur. Jules dăduse o fugă până în bulevardul Bonne-Nouvelle, să-şi ia câteva haine de schimb, pe *Mona Lisa* şi corespondenţa, în vreme ce Joseph, vizitiul familiei, o

însoţise pe Savannah în Villette.

Între timp, Adolphe de Montagnon se întorsese acasă. Vărul Bertholet, simpaticul medic de la spitalul Saint-Louis, îi trimisese, în ciuda neînţelegerilor din familie, un mesaj la Fontainebleau ca să-l anunţe de rana lui Félix. În acelaşi moment, Lucien Morcel sosea la rândul său în strada Faubourg-Saint-Honoré, fluturând prima pagină din *Le Populaire* consacrată asasinării lui Saint-Paul şi comportamentului eroic al ziaristului său. Se strânseseră cu toţii în salonul roşu pentru a asculta istorisirea lui Jules...

Cu mâna sănătoasă, Félix o pofti pe Savannah să intre. Era fermecătoare, într-o rochie de crep ecru, cu părul strălucind ca un nimb de foc în jurul umerilor. Avea ceva mândru şi maiestuos în privire, în felul în care îşi plimba ochii peste obiecte şi oameni. Nu mai era mica subretă grăbită să-i servească pe clienţii Lebedei roşii, ci părea o regină din poveşti care-şi regăsise aurul şi marmura din palatul de vară după o iarnă petrecută într-un ţinut îndepărtat.

Cei patru bărbaţi îşi ţinură răsuflarea de teamă să nu rupă vraja. Savannah era mai mult decât frumoasă, era divină şi râvnită cu ardoare.

— Savannah, zise Félix, după o uşoară ezitare, vi-l prezint pe tatăl meu, Adolphe de Montagnon, şi pe Lucien Morcel, directorul ziarului *Le Populaire.* Pe Jules, bineînţeles, îl cunoaşteţi.

Toţi se înclinară fără s-o piardă din ochi, în timp ce ea se aşeză pe o canapea galben-roşiatică de lângă pian. Pe Morcel îl apucă un acces de strabism şi ochiul drept i se tot dădea peste cap de parcă primea o descărcare electrică. Adolphe de Montagnon pufăi cu forţă din ţigară, împrăştiind nori de fum, apoi se ridică şi-şi ceru scuze.

— Iertaţi-mă, dar trebuie să-mi liniştesc soţia în privinţa sănătăţii lui Félix şi aş prefera ca scrisoarea să plece astă-

seară. Vă urez bun venit, domnişoară, şi mă bucur să vă găzduiesc în casa mea.

În realitate, lăsa mai degrabă impresia că e indispus şi că bate în retragere. Pesemne nu aprecia prea tare s-o primească sub propriul acoperiş pe angajata unui stabiliment unde avea cont deschis.

De altfel, Lucien Morcel nu întârzie să-l imite, pretextând anumite treburi impuse de apropiata sosire a reginei Victoria, dar oare nu cumva obişnuia şi el să treacă pe la Lebăda roşie? Una era să vizitezi casele de toleranţă şi alta să tolerezi ca asemenea case să te viziteze...

Atmosfera se destinse la scurtă vreme după plecarea lor şi Félix începu o conversaţie pe ton glumeţ.

— Ia spuneţi-mi, până la urmă, proprietăreasa dumneavoastră nu v-a dat bătăi de cap?

Făcea aluzie la regulile foarte stricte ale pensiunii pentru tinere muncitoare unde locuia Savannah.

— Nu mi-a ascuns că mutarea mea i se pare cam ciudată, însă, după ce i-am plătit înainte pentru toată săptămâna, mi-a promis c-o să-mi păstreze camera. Mai mult, mi-a mărturisit că cineva a întrebat de mine azi-dimineaţă.

— Cineva?

— Un bărbat. N-a putut să mi-l descrie, întrucât acesta discutase cu soţul ei. A făcut tărăboi ca să intre însă aşa ceva e cu desăvârşire interzis. M-am... m-am gândit c-o fi fost tata. Poate vrea să mă întorc în Bretagne.

— Pe la ce oră v-a căutat?

— Destul de devreme. Tocmai ieşisem să prind omnibuzul.

Jules se îndoia că era vorba de tatăl ei, altminteri necunoscutul ar fi invocat în gura mare legătura de rudenie ca să obţină câştig de cauză. Unul dintre zbirii marchizului, atunci? Deloc imposibil. În orice caz, Félix avusese dreptate s-o pună pe Savannah la adăpost.

— Acesta-i ziarul? întrebă ea despăturind exemplarul din *Le Populaire,* aflat pe măsuţa joasă. O să vă puteţi scrie în continuare articolele?

Félix aprobă cu o mişcare din cap.

— Peste patru sau cinci zile, sper. Când voi fi complet însănătoşit.

— Şi până atunci o să vă ţină locul domnul Verne?

— Ei bine, n-am abordat subiectul cu Lucien Morcel, însă da, de ce nu?

— Cu-atât mai bine, se bucură Savannah. În ceea ce mă priveşte, am luat o hotărâre.

Se uită ţintă când la unul, când la celălalt, fără să clipească şi cu o îndrăzneală pe care n-o mai arătase înainte.

— Dat fiind că Lebăda roşie s-a închis, am nevoie de o altă slujbă, nu-i aşa? Dar îmi trebuie ceva cu totul diferit. Ceea ce s-a întâmplat acolo de dimineaţă a însemnat pentru mine un fel de avertisment. Nu vreau să sfârşesc omorâtă ca doamna Berthe sau într-o cumplită cameră neagră ca Tatiana. Asta-i ce-am înţeles eu. Mulţumită scrisorii dumneavoastră de recomandare, domnule Jules, mă voi duce luni la directorul de la Gymnase. O să mă angajeze de probă, sunt convinsă.

Privirea îi rătăci peste uriaşele vaze încărcate de flori care împodobeau pereţii de-o parte şi de alta a şemineului.

— Dar pentru asta trebuie să merg mai întâi la studioul Pelladan. Cu nişte fotografii şi câteva portrete frumoase o să semăn mai mult a actriţă, n-am dreptate? Iar porţile se vor deschide larg în faţa mea.

— Doar nu vă gândiţi serios să vă duceţi acolo? se enervă Jules. E posibil ca marchizul de Servadac să dea târcoale prin Paris la ora asta! Şi nimic nu dovedeşte că Pelladan nu este complicele său! Poate chiar următoarea victimă!

Savannah îi zâmbi, dezvelindu-şi dinţii ca perlele. Un

zâmbet strălucitor, gata să cucerească scena.

— Haideţi, domnule Jules! N-o să mă duc la şapte dimineaţa sau la unsprezece noaptea! O să mă duc acum, la patru după-amiaza. Bulevardul Capucines e plin de lume! Ce vă închipuiţi că mi s-ar putea întâmpla?

— V-aş servi eu drept păzitor, se amestecă în discuţie Félix, pe care un astfel de plan nu părea să-l tulbure. Din păcate, trebuie să ajung la spitalul Saint-Louis să-mi schimb pansamentul.

Jules reflectă în grabă. Nici dacă ar izbuti să-i demonstreze că Pelladan era canibal şi tăia în bucăţi tinere femei pe care le cufunda într-o baie de hiposulfit, Savannah nu s-ar da bătută. Se vedea deja cap de afiş!

— Cred c-o să vă însoţesc, Savannah, e mai sigur aşa.

19

Faţada era frumoasă, nimic de zis. Studioul Pelladan ocupa întreaga clădire de la numărul 35 de pe bulevardul Capucines, trei etaje de piatră, împodobite cu o coroană de metal şi sticlă, deasupra căreia se înălţa un imens soare de faianţă, ale cărui raze aurite, prevăzute cu torţe, străluceau şi noaptea. Pe balconul de la etajul al doilea scria mare *Pelladan* cu litere englezeşti, iar în faţa vitrinelor de la parter se înghesuiau o mulţime de amatori. Lumea admira portretele în mărime naturală ale unor actriţe celebre în cele mai remarcabile roluri ale lor - Eugénie Doche în *Dama cu camelii,* Rachel în *Fedra,* Rose Chéri în *Rebecca,* dar şi dansatoare în tutu, cântăreţi lirici în *Macbeth* sau *Bărbierul din Sevilla* şi chiar anumiţi oameni politici - aceştia în propriile roluri. Pântece rotunjite, buze răsfrânte într-o

expresie de mulţumire, priviri îndreptate cu hotărâre spre viitor. Alături, printre ghirlande şi buchete de flori, găseai modele de lucrări „ieftine şi de cea mai bună calitate”, pe care studioul le oferea clienţilor, în dimensiuni şi cu rame diferite. Vitrina din dreapta era dedicată vizitei reginei Victoria: drapele ale Angliei şi Franţei îngemănate, fotografii cu regina Victoria şi prinţul Albert în ţinută de gală, Napoleon al III-lea călare şi împărăteasa Eugénie în rochie de bal. Ici şi colo se găseau vederi cu Westminster Abbey, cu Big Ben, cu Tower Bridge, cu Palatul Buckingham etc. Afişele din colţurile vitrinei aminteau privitorilor că o expoziţie de „fotografii unice şi exotice făcute pe cele cinci continente” era deschisă după-amiaza şi seara la târgul în aer liber de pe Champ-de-Mars.

Jules trebui s-o smulgă pe Savanahh din vraja pe care-o exercita asupra ei poza cu Eugénie Doche în rolul lui Marguerite Gautier[1], întinsă melancolic pe o canapea, ca să-şi croiască amândoi drum spre interiorul magazinului. Aici, dădură peste mai multe tejghele unde clienţii puteau, după caz, să-şi ridice comenzile, să stabilească întâlniri pentru şedinţe foto, să-şi aleagă formatul pentru fotografii - formatul la modă, lansat de Disderi, era stil carte de vizită, fotografii de şase pe nouă centimetri, vândute în general câte opt la preţul de patru franci -, să cumpere poze cu celebrităţi sau alte ciudăţenii de un gust discutabil: butoni pentru manşete, de pildă, sau măciulii de baston împodobite cu portretul proprietarului lor.

În magazin domnea o atmosferă entuziastă: toţi păreau cuprinşi de pasiunea nestăvilită de a-şi contempla propriul chip sau de a atinge hârtia albuminată sau cerată cu figura unor personalităţi sau celebrităţi ale momentului. Exista ceva misterios, gândi Jules, religios aproape, în această comuniune firească şi liberă, care depăşea ierarhiile sociale

[1] Eroina din *Dama cu camelii* (n. tr.).

şi nu ţinea seama de vârstă şi sex, unindu-i pe toţi în aceeaşi adorare hipnotică a imaginii. Omul putea, oarecum, să se multiplice la nesfârşit, devenea capabil să iasă din el însuşi şi să se vadă din cap până-n picioare sau din profil, era dornic să-i atingă cu degetul pe aceşti stăpâni ai lumii cărora altădată le rostea numele cu teamă ori fervoare. Şi, graţie acestui fapt, omul înţelegea deopotrivă că ţinea acum în mână universul întreg. Azi piramidele din Egipt puteau fi admirate la fel de bine ca biserica din satul învecinat. Luna era fotografiată la fel de uşor ca un simplu felinar. Corpurile cele mai mici, rămase nevăzute pentru generaţii întregi, se ofereau acum curiozităţii maselor. Fără îndoială, Dumnezeu crease sărurile de argint pentru ca omul să dobândească atotputernicia...

Un vânzător în uniformă albastră, având brodat pe vestă numele *Pelladan,* puse capăt meditaţiilor lui Jules.

— Doamna şi domnul ar vrea să afle mai multe despre articolele noastre?

— Domnul Pelladan ne-a invitat să trecem pe la atelier. Ne-a promis că o să ne primească imediat. Vă rog să-l anunţaţi că domnişoara Savannah şi domnul Jules Verne sunt aici.

Angajatul se uită la tânăra roşcată din faţa lui cu o privire de cunoscător. Cu siguranţă nu era prima frumuseţe care se prezenta la studioul patronului său.

— Domnul Pelladan îl fotografiază pe prinţul Wawrocki. Dar dacă binevoiţi să mă urmaţi...

Îi conduse către o scară acoperită cu un covor galben-aprins. Pe peretele de alături se înşirau imagini - destul de reuşite, n-aveai cum să n-o recunoşti - ale Parisului în zori, când străzile erau pustii şi lumina uimitor de blândă.

— Acolo e etajul al doilea, unde se află sălile de aşteptare, arătă vânzătorul spre locul unde se sfârşeau cele două rânduri de trepte. Uşa verde e pentru marele public,

pe care domnul Pelladan îl lasă în grija ajutoarelor sale. În spatele uşii negre sunt laboratoarele, unde prelucrăm toate comenzile. Iar angajaţii noştri se numără printre cei mai buni din Franţa!

Savannah şi Jules intrară pe uşa din dreapta, de aceeaşi culoare galben-intens precum mocheta de pe scară. Uşa dădea într-o adevărată peşteră a lui Ali-Baba: pe hol stătea de strajă o mumie autentică, apoi, înaintând, descopereai doi pui de crocodil împăiaţi fixaţi pe perete şi două amfore cât un stat de om.

După ce lăsară în stânga o mică sală de baie, unde te puteai răcori şi aranja, pătrunseră în sala de aşteptare propriu-zisă, concepută ca o bibliotecă pestriţă în care se amestecau piese de mobilier oriental şi african. Aici aşteptau deja mai multe persoane, îmbrăcate cu o grijă aproape exagerată: un ofiţer plin tot de decoraţii ca şi cum ar fi venit direct de la o paradă militară, trei copii în costum marinăresc, învăluiţi în privirile drăgăstoase ale mamei lor, şi o doamnă trupeşă, puternic fardată care, în bogata ei crinolină verde, te trimitea cu gândul la o salcie pletoasă crescută în mod nepotrivit pe un scaun.

Savannah alese un fotoliu învelit cu o piele de leopard, iar Jules se aşeză în faţa ei pe o banchetă din lemn negru lăcuit. Tânăra femeie se adânci numaidecât în răsfoirea cataloagelor cu fotografii, ca şi când de alegerea unei poziţii sau a alteia depindea reuşita ori eşecul viitoarei sale cariere. Jules îşi plimbă ochii peste cărţile rânduite pe rafturile de bambus, atras fiind de volumele pe al căror cotor scria: *Paul Feval, Eugène Sue, Ponson du Terrail,* câţiva dintre foiletonişti cei mai prolifici de la *Journal des debats* sau *La Patrie.* Vasăzică Pelladan avea o pasiune pentru romanele foileton... Asta-l făcea aproape simpatic!

Tânărul se ridică şi luă unul dintre volumele marcate *Edgar Allan Poe* şi, mirat de coincidenţă, îl deschise la

întâmplare.

„Abia mi-am aruncat privirea pe scrisoare şi am înţeles imediat că era cea pe care o căutam”...

Era vorba de „Scrisoarea furată”, una dintre poveştile autorului american apărute în primăvară în *Le Pays.* Pelladan alcătuise o culegere, decupând din ziar o parte din aceste nuvele şi legându-le laolaltă. Simplu interes pentru un gen literar nou sau dovada unui spirit înclinat spre machiavelism? O întrebare pe care Jules ar fi putut la fel de bine să şi-o pună lui însuşi... În timp ce Savannah părea cucerită cu totul de tinerele femei din catalog, înfăţişate în ipostaze molatice, tânărul se lăsă vrăjit o dată în plus de proza lui Edgar Poe.

După vreun sfert de oră, un uriaş blond, cu favoriţi, înveşmântat ca un ofiţer din defuncta armată poloneză, se ivi prin uşa din fund, urmat îndeaproape de Pelladan.

— Prinţe, luni veţi avea fotografiile.

Prinţul Wawrocki îi mulţumi şi Pelladan se întoarse spre sala de aşteptare.

— Scumpi prieteni, trebuie să vă prezint scuzele mele. Domnişoara aceasta pleacă peste o oră spre Italia şi i-am făgăduit să-i fac portretul înainte.

Întinse braţele către Savannah şi îndepărtă cu un gest teatral obiecţiile pe care doamna în verde era gata să le rostească.

— Pe cine îl lasă inima să consimtă ca o asemenea frumuseţe franceză să fie fotografiată dincolo de Alpi, vă întreb? E în joc onoarea ţării noastre!

Primi drept răspuns unul sau două zâmbete politicoase şi maestrul îi îndemnă cu un semn pe cei doi tineri să vină după el.

Dispărură tustrei pe uşa din dos, urcară încă o scară şi ajunseră într-un soi de salon din care se dădea spre stradă printr-o splendidă uşă de sticlă, înaltă şi având structura din

fier forjat. Încăperea era inundată de lumină, dar încărcată de grămezi de obiecte dintre cele mai diferite: covoare persane, ţesături, blănuri, cuverturi, piese de mobilier stil Empire şi Louis-Philippe, paravane, panoplii, insectare, trofee de vânătoare, vaze şi buchete, plante, oglinzi, evantaie, umbrele chinezeşti, o sanie şi multe altele. Câteva panouri pictate stăteau rezemate de zid - primul reprezenta un peisaj de iarnă, al doilea un port, iar în cel de-al treilea Jules zări un colţ de fereastră stil Renaissance care-i amintea de ceva. Suporturile metalice, pliabile şi ajustabile, care serveau odinioară la sprijinirea gâtului sau capului în timpul nesfârşitelor şedinţe de pozat, zăceau acum aruncate de-a valma într-un ungher. Sub uşa de sticlă, unde lumina era foarte puternică, se găseau strânse cele necesare fotografului: un enorm aparat pus pe un trepied aurit, cu obiectivul îndreptat spre o pânză bej, şi alături de el o masă pe rotile pentru plăci şi diverse instrumente. Un asistent tânăr, având în jur de cincisprezece ani şi purtând de asemeni o livrea albastră, se apucase să aranjeze săbiile, drapelul şi toba folosite pentru imortalizarea imaginii glorioase a prinţului Wawrocki.

Jules socoti că în astfel de condiţii pe Savannah nu o pândea nici o primejdie, iar el putea să pornească în căutarea lui Émile pentru a-l sfătui să dea dovadă de prudenţă. Îşi pipăi cu o mână buzunarul de la vestă şi cu cealaltă se plesni zgomotos peste frunte.

— Ceasul! Trebuie să-mi fi alunecat din buzunar fără să-mi dau seama. Îmi permiteţi să cobor? Voi profita de ocazie ca să mă răcoresc puţin cu apă în sala de baie. E atât de cald aici...

— Cum doriţi, îi răspunse Pelladan cu o umbră de ironie. Feriţi-vă totuşi să fiţi observat, mă îndoiesc că doamna în verde apreciază că i-aţi stricat socotelile.

Jules făcu stânga-mprejur şi trecu prin sala de aşteptare cu pas grăbit. Ajuns pe palierul de la etajul al doilea, se apropie de uşa cea neagră şi o deschise cât mai discret cu putinţă: drept înainte se întindea un coridor, de-a lungul căruia se înşirau, de-o parte şi de alta, nişte cămăruţe precum boxele cailor dintr-un grajd. Fiecare din ele era protejată de o draperie din catifea, care se oprea la zece centimetri de podea, şi adăpostea laboratoarele unde lucrau angajaţii studioului. Nimic nu garanta însă că Émile se afla acolo. Putea la fel de bine să alerge la ora asta pe străzi, cu căruciorul lui, sau să se ocupe de standul Pelladan de la Palatul Industriei.

Jules ciuli urechea: doi bărbaţi discutau puţin mai încolo, într-una din cămăruţe. Ridică primele draperii care-i erau la îndemână. Nimeni. Se ghemui sperând să recunoască pantofii lui Émile şi se furişă spre încăperile următoare. Erau goale şi ele, dar glasurile deveneau tot mai clare.

— Nu se poate face mai mult de-atât, zicea unul, expunerea n-a fost prea bună. Am scos totuşi primele patru copii, cum am stabilit. Pe restul le veţi avea mâine.

Celălalt nu răspunse, fără îndoială examina pe rând fotografiile. Un client? Atunci trebuie să fi fost o persoană grozav de importantă ca să aibă intrare liberă în laboratoare.

— Vă conduc la parter, puteţi ieşi prin spate.

Se auzi un zgomot de hârtie de împachetat, apoi foşnetul catifelei date la o parte. Jules se aruncă sub draperia cea mai apropiată. Se lovi cu capul de un sertar şi trebui să-şi muşte buzele ca să nu ţipe. În plus, simţea un miros amestecat de acid şi pulbere care-l îngreţoşa. Când paşii se îndepărtară, aruncă o privire afară. Două siluete se pierdeau în bezna coridorului. Un angajat, cu poalele halatului fluturând, şi un bărbat de statură mijlocie, uşor adus de spate.

Urmă o explozie de lumină: angajatul împinsese o uşă ce dădea spre un fel de balcon, unde bătea soarele. Jules se repezi pe urmele lor înainte ca uşa să se-nchidă şi reuşi, cu vârful piciorului, s-o oprească. Într-adevăr, exista un balcon care domina curtea interioară a imobilului, despărţită de stradă printr-un zid de cărămidă şi un portic obişnuit. Din capătul balconului pornea o scară din fier menită să înlesnească drumurile între laborator şi magazin, pentru a nu-i deranja pe clienţi. Cei doi bărbaţi coborâseră deja şi Jules apucă să zărească doar creştetul angajatului. N-avea nici un motiv să se ţină după ei, mai ales că nu era vorba de Émile.

Se întoarse pe coridorul pustiu şi, ca să fie cu conştiinţa împăcată, aruncă o privire în cămăruţa unde se desfăşurase discuţia. O lampă mare cu ulei, vopsită în roşu, răspândea o lumină roşiatică. Pe masa de lucru, printre cuve şi fiole, un cadru de lemn care servea la realizarea copiilor prin contact, era atârnat cu nişte cleşti. În cadru se găsea încă fixată o placă de sticlă. Cu alte cuvinte, un negativ.

Lui Jules îi veni greu la început să înţeleagă ceva din contururile neobişnuite în care golurile păreau desenate cu creionul, iar plinurile colorate în alb. Apoi mintea sa recompuse încet imaginea: un om întins pe un divan, cu braţele pe lângă corp, capul înclinat nefiresc şi două găuri întunecate sub frunte. Cadavrul lui Jacques Saint-Paul, asasinat în atelierul său de pe colina Chaumont... Angajatul lui Pelladan developase fotografia crimei, iar pozele i le încredinţase individului care-o ştersese pe uşa din spate!

Ce putea, oare, să însemne asta?

Jules îşi consultă ceasul. Lipsea de vreo cincisprezece minute. Cu-atât mai rău pentru Émile, va trebui să se descurce singur.

Porni cu paşi iuţi spre sala de aşteptare, îşi umezi obrajii în mica sală de baie, după care urcă spre salon. Împinse

încetişor uşa, sperând să surprindă nici el nu ştia prea bine ce...

Maestrul tocmai aranja pletele lui Savannah astfel încât să-i lase liberă ceafa. Poalele cămăşii sale cu mâneci bufante se umflau la fiecare gest şi bărbatul vorbea cu mare însufleţire.

— Vă daţi seama că pentru mine e un soi de încoronare! Napoleon al III-lea îmi va înmâna medalia de onoare în prezenţa împărătesei! Poate chiar şi a reginei Victoria, de ce nu? Se zice că e pasionată de fotografie. Are una dintre cele mai bogate colecţii din lume, ştiaţi? E un prilej unic să te apropii de Maiestăţile Lor! Mai ales că nu va exista decât un număr restrâns de invitaţi...

Tânăra femeie se străduia să nu se mişte, dar Jules ghici după cum îi scânteiau ochii că tremura de emoţie. Pelladan o înfăşurase într-un şal lat de mătase, de-un alb imaculat, de sub care răsăreau umerii goi şi un decolteu adânc. Stătea pe un taburet jos, iar mâinile şi le sprijinea cu reţinere de o coloană antică. Asta era tot. Fără decor, fără artificii. Esenţa însăşi a frumuseţii.

— După care nu mai am decât să-mi depun candidatura la Academia de Ştiinţe. Cu o medalie şi cu invenţia plăcilor uscate, fotoliul îmi este de pe acum rezervat. Încă un an sau doi şi Napoleon al III-lea îmi va acorda crucea Legiunii de Onoare. Totodată, plănuiesc să deschid un al doilea studio pe Champ-de-Mars. Un viitor plin de promisiuni, zic eu...

Vocea îi deveni mieroasă pe când trecea în spatele aparatului.

— Aşa că voi avea nevoie de cineva de încredere care să se ocupe de magazin. O femeie, de ce nu...

Îl zări pe Jules şi mierea din glas i se preschimbă imediat în acreală.

— Verne, aţi scăpat, în sfârşit, de doamna în verde? Ori v-

aţi săturat să cotrobăiţi pe la etaje?

Jules îndură lovitura fără să crâcnească, hotărât să nu se trădeze.

— Dacă n-aveţi nimic de ascuns, nu văd ce-aş fi putut să caut.

— Să fim serioşi! Lucraţi pentru *Le Populaire,* da sau nu? Am citit numărul de azi. Articolul despre uciderea lui Saint-Jacques şi toate celelalte... Doar nu pretindeţi c-aţi venit la mine din întâmplare!

— Trebuie să deduc din asta că ar exista o legătură între dumneavoastră şi respectiva crimă? Şi că un ziarist ar putea găsi aici material pentru anumite dezvăluiri?

— Închipuiţi-vă că eram de dimineaţă la Prefectură, ca să pun la punct detaliile ceremoniei de mâine. Aţi aflat, presupun, că voi primi o distincţie, nu?

— Am auzit, da. Medalia de onoare...

— Juriul nu se va pronunţa oficial decât diseară, însă am mari speranţe. Sau, mai corect spus, am informatori buni. Cel mai important rival al meu e un imbecil: Hector Rocquencourt. Abia dacă deosebeşte nitratul de argint de bromura de potasiu... Exagerez, bineînţeles. Totuşi trebuie să fii orb ca să nu vezi prăpastia care ne desparte. Superioritate tehnică, originalitate, calitatea imaginilor...

— Modestie, rosti Jules printre dinţi.

— Credeţi ce vreţi, îl repezi celălalt. Pe scurt, mi-am permis s-o invit pe domnişoara mâine după-amiază la ceremonia de înmânare a premiului. Îmi pare rău, dar nu dispun decât de un loc la tribună. Cuplul imperial trebuie să vină personal şi...

— Ştiu, ştiu, vă făceaţi reclamă când am intrat. Aşadar aţi fost dimineaţă la Prefectură?

Maestrul se întrerupse pentru a corecta poziţia mâinilor lui Savannah. Tinerei femei nu-i scăpa un cuvânt din discuţie.

— Da, la Prefectură. Mă aflam în biroul prefectului, când am primit o cerere curioasă: să developez placa de sticlă abandonată ieri la locul crimei. Sarcina trebuia să-i revină studioului Disderi, dar acesta e ocupat s-o urmărească pe regina Victoria între Boulogne-sur-Mer şi Paris. Şi cum prefectul avea nevoie de o persoană discretă şi de încredere...

— Vi s-a adresat dumneavoastră?

— Nu ştiaţi? Îmi închipuiam că *Le Populaire* e mai bine informat. În orice caz, un inspector trebuia adineaori să vină pentru a lua copiile. Dar dacă speraţi să scoateţi mai multe de la mine, aţi bătut drumul degeaba: secretul profesional mă împiedică să vorbesc.

Jules n-avea deloc nevoie de confidenţele lui Pelladan, aflase deja tot ce voia. Probabil că fotograful se întâlnise la Prefectură cu Lafosse sau auzise despre incendiul de la tipografia Batisson. Poate chiar şi despre operaţiunea plănuită împotriva lui Servadac, de ce nu? Şi-atunci l-ar fi putut preveni pe marchiz, ajutându-l astfel să scape ca prin urechile acului.

— Jacques Saint-Paul a lucrat pentru dumneavoastră? mută Jules discuţia pe un alt teren.

Fotograful abia dacă înălţă din sprâncene în timp ce lua una dintre faimoasele sale plăci uscate de pe măsuţa cu rotile. Un exemplu perfect de stăpânire de sine.

— Într-adevăr.

— Dacă nu mă înşel l-aţi dat afară la începutul anului şi într-un mod destul de brutal. Puteţi să-mi mărturisiţi din ce motiv?

Liniştit, Pelladan scoase obiectul din învelitoare: un dreptunghi de sticlă, acoperit cu o substanţă fină, maronie. Suflă deasupra şi, fără să se grăbească, îl potrivi în locaşul metalic, ieşit în afară pe partea dreaptă a aparatului. Îl împinse apoi cu un zgomot sec şi placa dispăru înăuntru,

făcând să se ivească în stânga cealaltă jumătate a mecanismului ce susţinea o planşetă din lemn de aceleaşi dimensiuni cu placa - o contragreutate sau un fel de oblon interior?

Mulţumit, se întoarse spre Jules.

— Vreţi să ştiţi ceva, Verne? Adevărata cameră obscură nu se găseşte în această cutie.

Îşi atinse cu degetul arătător fruntea.

— Adevărata cameră obscură e mai întâi aici, în capul nostru. Să luăm, de pildă, fotografia pe care o facem chiar acum... Dacă v-aş da-o imediat, ce-aţi vedea? Pe doamna ce vă stăpâneşte gândurile, unicul obiect al dragostei dumneavoastră? Nimic mai firesc, la urma urmei! Dar peste cinci sau zece ani, ce o să mai reprezinte? Cine ştie dacă fotografia noastră nu vă va aminti de o soţie stânjenitoare de care v-a fost atât de greu să scăpaţi? Sau dimpotrivă, de-o iubită, după a cărei frumuseţe luminoasă tânjiţi mereu, căutând să-i regăsiţi zâmbetul pe chipul tuturor femeilor pe care le întâlniţi?

Şi ce-o să reprezinte portretul pentru ceilalţi oameni? Vor recunoaşte, oare, în el pe una dintre cele mai bune actriţe ale teatrului francez? Un pic cam rece, fără îndoială, dar atât de tulburătoare în Agnes, atât de sfâşietoare în Berenice. Dar dacă am strecura imaginea sub ochii unor soţii geloase? Ar jura că e vorba de-o intrigantă, de-o curtezană, al cărui unic talent e să toace banii şi răbdarea amanţilor ei. Nu vă daţi seama de asta, ar zice ele, după aerul viclean de prefăcută inocenţă?

Poate am dori atunci să ne consolăm lăsând acest chip drag în voia dragostei părinţilor săi. Ne-ar vorbi ore întregi despre o fetiţă, aceeaşi fetiţă pentru ei şi după atâta vreme, despre mutrişoara „de comediantă” pe care-o avea la vârsta de nouă ani şi despre pletele-i roşcate ce trezeau admiraţia întregii familii... Toate astea pornind de la aceeaşi

fotografie. Înţelegeţi, Verne? Nu ochiul hotărăşte. Ochiul vede ce îi arată mintea, un punct, atâta tot. Nu există *o fotografie,* există zeci de priviri ce-o ating şi o transformă. Fiecare din noi vede altceva. Iar dumneavoastră nu faceţi excepţie, tinere prieten.

— Unde vreţi să ajungeţi?

Pelladan îi făcu semn lui Savannah să nu se mişte. Scoase capacul obiectivului şi aşteptă o secundă sau două. Apoi, cu mare îndemânare, apăsă planşeta de lemn ce alunecă înapoi în aparat, dând la iveală în partea dreaptă placa impresionată. O luă şi o aşeză în învelitoarea ei, apucă un alt dreptunghi de sticlă şi repetă întreaga operaţiune.

— Unde vreau să ajung, Verne? Pur şi simplu la următorul lucru: dacă v-aş arăta fotografia bietului Saint-Paul ucis, n-aţi vedea în ea doar scena unei crime. L-aţi vedea pe fostul angajat al arogantului Pelladan, dat afară din cauze necurate şi pe care patronul său avea toate motivele să-l asasineze. Pe scurt, pe lângă victimă, aţi vedea şi vinovatul.

— În cazul de faţă, dumneavoastră?

— Greşesc? Nu ăsta-i scopul principal al vizitei pe care mi-o faceţi?

— Până când poliţia nu-şi termină ancheta nici o ipoteză nu trebuie neglijată.

— Deci am avut dreptate. Aflaţi totuşi că, deşi Saint-Paul era un pungaş, deşi răspândea pe seama mea cele mai ticăloase bârfe, deşi îmi dorea din toată inima să dau faliment, nu eu l-am omorât. Nu că n-aş fi dorit, reţineţi, însă...

Nu-şi încheie fraza şi descoperi din nou obiectivul, aproape prin surprindere.

— Aceasta o să iasă mai bine, comentă el.

După care reveni la subiectul Saint-Paul:

— La ce bun să-l ucid, vă întreb. Merita să risc pentru el

ce-am construit în doi ani? Atelierul şi tot restul? Tocmai acum când sunt pe cale să culeg roadele străduniilor mele? Să fim serioşi! zise el şi apoi surâse cu blândeţe. Asta-i apărarea mea, Verne, n-am alta mai bună. Şi-acum, scuzaţi-mă, dar unii dintre clienţii mei n-ar vrea sub nici o formă să piardă sosirea reginei Victoria. Nu pot să-i mai las să aştepte.

20

— Au întârziat al naibii de mult cele două alteţe!

— Au zis ora cinci, cel mult şase. Şi e trecut de şapte.

— Se pare că englezoaica are fumurile ei şi n-a vrut să doarmă într-o vilă din Franţa. Nu era destul de regală pentru Maiestatea Sa, ca atare doamna şi-a petrecut noaptea pe iahtul ei - bărbatul pronunţă *yakt.*

— Dacă aşa s-a întâmplat, prinţul Albert e prost dispus şi de-aia au pierdut fluxul care să-i aducă la ţărm!

Cei doi găligani izbucniră în hohote de râs şi cel care purta o haină de uniformă verde-gălbui - nu întâmplător, fără îndoială - oftă prelung, în răsuflarea sa vinul luptându-se aprig cu berea. Jules încercă să se tragă puţin mai în spate, însă era prins fără scăpare între mulţimea tot mai numeroasă şi garda naţională care încerca s-o domolească. Singurul avantaj era c-o strângea pe Savannah la pieptul său.

— Pesemne că Napoleon moare de ciudă, continuă unul dintre bărbaţi, care avea obrazul brăzdat de o cicatrice. O aşteptare de două ceasuri la Boulogne-sur-Mer trebuie să-i fi trezit amintiri nu tocmai frumoase! Pentru că în 1840 eu

eram la Boulogne-sur-Mer şi, crede-mă, pe-atunci se împăuna mai puţin!

— Unde erai?

— Ţi-am mai povestit, Gros-Louis, ori ai înghiţit atât vitriol că ţi-a ars şi ce-ţi mai rămăsese din creier? În urmă cu vreo cincisprezece ani, în august, ca şi-acum, eram încă soldat la Boulogne. Nepotul[1] a vrut să pice pe neaşteptate din Anglia, chipurile ca să-l răstoarne pe Louis-Philippe. Să fi văzut ce mai armată, cu el îmbrăcat în general în fruntea a cincizeci de naivi! Au intrat în cazarma noastră şi Nepotul a îndrugat un discurs cum că, pentru a ajunge ministru, era suficient să treci de partea lui. Ne-a ameţit, nu altceva! Trebuie să adaug că totul se petrecea în zori şi având noi ochii împăienjeniţi de somn - de somn, Gros-Louis, ai auzit bine, n-aveam o leţcaie pe atunci ca să mă îmbăt -, singurul lucru care ne interesa era acvila pe care aghiotantul lui o ducea în vârful unei prăjini. O acvilă vie, bătrâne! Apoi comandantul unităţii a intrat valvârtej, agitându-şi puşca, şi a stârnit ditamai tărăboiul urlând că asta-i trădare. Băieţică Napoleon s-a albit ca varul la faţă, a început să se bâlbâie şi a tras la nimereală. Un adevărat Cezar, ce mai încoace şi-n colo! Unul dintre oamenii noştri a fost rănit şi după aia s-a iscat o învălmăşeală! Au răsunat împuşcături, ei au reuşit să fugă, noi i-am urmărit... Când l-am înhăţat pe nătăfleţ, alerga prin apă spre o barcă şi era mai înmuiat decât o bucată de pâine din supă. Asta l-a costat o răceală zdravănă şi şase ani pe care i-a petrecut închis într-o fortăreaţă! Aşa că poate el să vină azi şi s-o facă pe marele împărat, eu ştiu ce hram poartă.

— Şi acvila, întrebă Gros-Louis, cu ea ce s-a întâmplat?

— Asta-i partea cea mai frumoasă, râse bărbatul cu cicatrice. În harababura stârnită, a nimerit-o un glonţ şi bucătarul ne-a servit-o la prânz.

---

[1] Napoleon al III-lea era nepotul lui Napoleon I (n. tr.).

— Nu se poate! Aţi halit-o?

— Şi ce-ai fi vrut? S-o punem în Panthéon? Şi dacă vrei să ştii, seamănă la gust cu găina. Acvila lui imperială nu-i altceva decât un pui mai mare!

Dinspre gara Strasbourg răsunară mai multe salve de tun şi un murmur de satisfacţie străbătu bulevardul. Regina Victoria coborâse din tren şi se urcase în caleaşcă. Nu avea să mai întârzie mult.

Jules cuprinse protector cu braţul umerii lui Savannah.

— Vă simţiţi bine, nu vă sufocaţi? Putem să ne îndepărtăm, dacă doriţi.

— Nici nu mă gândesc, răspunse ea atingând uşor degetele lui Jules. Găsesc că e ceva magic în faptul că atâţia oameni au venit aici din acelaşi motiv. Ai crede că aşteaptă o apariţie divină. Cam asta trebuie să simţi când cortina se ridică, nu?

— Tot ce se poate. Numai că la teatru nu există un milion de spectatori! Însă vă doresc să-i aveţi cândva şi să cuceriţi scena. Aţi zis bine, când cortina se ridică e ca şi când vezi în faţă marea. Nu-ţi mai rămâne decât să te arunci în ea.

— Exact asta vreau, încuviinţă ea, să mă arunc în mare...

În susul bulevardului Poissonnière izbucni o explozie de urale. Poarta Saint-Denis parcă luă foc, dovadă că echipajul se apropia. Şi ca la un semnal, toate lămpile veneţiene agăţate deasupra trotuarelor se aprinseră făcând ca pe faţadele clădirilor şi pe chipurile oamenilor să joace miriade de punctuleţe de toate culorile. Trebuie spus că începuse să se însereze şi că multă lume se temea că n-o s-o vadă pe regină, aşa că puţină lumină nu strica.

În sfârşit, cortegiul apăru. În acordurile imnului *God Save the Queen,* în mijlocul ovaţiilor, al strigătelor de *welcome* şi al miilor de steaguri fluturânde, soldaţii gărzii, călare pe superbii lor armăsari, deschideau drumul, cu sabia în mână şi privirea aţintită drept înainte pe sub căciulile de blană. În

spatele lor venea caleaşca regală, o impunătoare trăsură cu opt arcuri, de culoare verde, delicat împodobită cu şnururi roşu-aprins. Din ea, Victoria, o mână de femeie, blondă, un pic cam ţeapănă în rochia grea, albastră, împărţea saluturi şi zâmbete mulţimii. Pentru prima dată de la Războiul de o Sută de Ani, Parisul aducea omagii unui suveran englez!

— Vasăzică *asta*-i regina Angliei! rosti dispreţuitor bărbatul cu cicatrice.

— Cum se isprăveşte totul, mă duc să beau un păhărel cu prinţul Albert, sări celălalt. Că pe englezi nu se poate bizui!

Ce-i drept, prinţul Albert stătea în faţa regalei sale soţii afişând un aer rigid şi stingher în uniforma-i germană de feldmareşal - era, la origine, prinţ de Saxa-Coburg. Vădit plictisit de această demonstraţie de carnaval, se apleca mereu şi-i şoptea câte ceva la ureche fiicei sale de cincisprezece ani, Vicky, îmbrăcată elegant în muselină albă.

La rândul său, Napoleon al III-lea, care se afla la dreapta lui Albert, purta cu mândrie la gât Ordinul Jartierei, pe care Victoria i-l acordase în aprilie. Sub mustăţile-i impecabil tăiate, se ghicea un surâs uşor care făcea cât toate discursurile. Căci, la drept vorbind, el era adevăratul câştigător al zilei. Cine ar fi pariat în urmă cu trei ani, pe vremea când restaurase imperiul, că regina Angliei va accepta într-o bună zi invitaţia propriului nepot al lui Napoleon? Şi toate astea, unde mai pui, fără a înceta să-l elogieze, ba luându-l şi ca principal aliat în războiul contra ţarului! Vizita reginei încununa, de fapt, strategia lui Napoleon al III-lea de a pune capăt izolării în care se găsea Franţa de patruzeci de ani. Iar dacă armata sa reuşea să cucerească Sevastopolul chiar de sub nasul ruşilor, îşi va adăuga la izbânzile diplomatice şi laurii gloriei militare! Ce minunată întorsătură cunoscuse soarta lui după naufragiul de la Boulogne-sur-Mer!

Doar absenţa lui Eugénie ar fi putut întru câtva să umbrească un tablou atât de frumos. Dar chiar şi această lipsă constituia mai degrabă un motiv de bucurie. Zvonuri stăruitoare susţineau că, dacă totul o să meargă bine, împărăteasa va dărui tronului - în sfârşit - un moştenitor până la primăvară. De altfel, se şuşotea că însuşi Napoleon al III-lea îi impusese lui Eugénie să se cruţe de oboseala drumului până la Boulogne. Cumetrele de la Hale erau de părere că viitoarea mamă va profita de venirea reginei Victoria ca să-i ceară câteva sfaturi, întrucât, dacă primul vlăstar al cuplului imperial se lăsa aşteptat, regina Angliei se putea mândri că avea opt copii după cincisprezece ani de căsătorie - la care cumetrele din Windsor ar fi adăugat că suverana lor, sătulă de atâtea sarcini, voia cloroform la fiecare naştere. Măreţia regatului, da, suferinţe fără rost, nu.

Cât despre Jules, pe care de obicei capetele încoronate nu-l fascinau, se pomeni că zâmbeşte cu naivitate şi aplaudă din răsputeri, cuprins de febra şi exaltarea celorlalţi. Miracolul manipulării maselor!

Alaiul alcătuit din cinci trăsuri îşi continuă drumul spre bulevardul Italian, trecând pe sub un arc de triumf uriaş drapat în catifea roşie şi aur şi împodobit cu busturile lui Napoleon şi al Victoriei. Se mai auziră salve de tun, aclamaţii dezlănţuite, se aruncară confetti, dar curând nu se mai zări nici umbreluţa reginei, nici panaşul alb al soldaţilor gărzii.

Cu alte cuvinte, puteai să te întorci liniştit acasă.

— Vrei să spui că, una peste alta, am făcut bine că nu m-am aventurat pe bulevarde, da?

Jules lăsă jos lingura de argint care-i permisese să înghită într-un timp-record două farfurii dintr-o savuroasă supă rece, cu roşii şi fasole verde.

— Haide, Félix! Ai fi fost îmbrâncit din toate părţile. Nu te-a sfătuit vărul tău să dai dovadă de prudenţă?

— Dacă-l ascultam, nu mai ieşeam din cameră până la Crăciun, decât pentru pansamente, fireşte, pe care ţine cu tot dinadinsul să mi le schimbe el însuşi ca să fie sigur că sufăr cum trebuie. De-ai vedea cu ce plăcere le smulge!

— Nu cumva exagerezi puţin?

— Foarte puţin. Şi-n timp ce voi zburdaţi nepăsători printre mai-marii acestei lumi, eu mă străduiam să fac ancheta să înainteze. Am primit o vizită.

Tăcu o clipă pentru a o lăsa pe Marguerite să le servească felii mari de carne friptă cu garnitură caldă de legume.

— Un ins de la Brigada de Siguranţă, continuă Félix după ce femeia ieşi. Voia să-mi pună câteva întrebări.

— Despre ce?

— Despre dezordinea care domnea în atelierul lui Saint-Paul. Dorea să afle dacă asasinul avea ceva în braţe când a tras în mine. În afară de pistol, bineînţeles.

— Şi ce i-ai răspuns?

— Că, din câte cunosc, avea mâinile goale. Nu eşti de aceeaşi părere?

Jules se strădui să-şi amintească: holul întunecos, silueta văzută din spate, cu pălărie neagră şi boruri largi... Greu de dat un răspuns ferm.

— Brigada a descoperit ce căuta asasinul, nu-i aşa?

— Să zicem că a formulat nişte ipoteze. Se pare că unul dintre oamenii lui Servadac ar fi vorbit înainte să moară. Nu cât să scoţi un roman-fluviu, din păcate, era prea grav rănit. Nişte frânturi de propoziţii, mai degrabă, şi nici acelea coerente. Poliţiştii au reuşit să deducă până la urmă că marchizul căuta o placă. „Placa, stăpâne, o să punem mâna pe placă!” Asta bolborosea voinicul în delirul lui...

— O placă? se amestecă în discuţie Savannah. Să ucizi

atâţia oameni pentru o fotografie?

— Nu o fotografie oarecare, ci o matriţă. În stare să reproducă la infinit bancnote drăguţe de o mie de franci. Din ce i-ai povestit tu dimineaţă, Jules, inspectorul Lafosse presupune că Saint-Paul şi Batisson aveau un negativ al bancnotei, de o calitate excelentă. Acelaşi negativ cu care au făcut banii falşi găsiţi în taşca lui Gordon. După matriţa asta tânjeşte Servadac şi ca s-o obţină i-a înlăturat pe ceilalţi, unul câte unul.

— Şi pe ebenistul Dandrieu? Şi pe patroana de la Lebăda roşie?

— Poate deţineau anumite informaţii despre ea. În orice caz, dacă ucigaşul trimis de Servadac a plecat cu mâna goală de la Saint-Paul se explică de ce marchizul s-a dus a doua zi dimineaţă la tipografia lui Batisson.

— Fără prea mare succes.

— Probabil de aceea i-a făcut apoi o vizită doamnei Berthe. Din păcate, ea n-a luat în serios avertismentele lui Servadac. O fi vrut să păstreze negativul pentru ea şi...

— Stai! îi tăie vorba Jules, punând cuţitul pe masă. Ce-ai spus adineaori?

— Că doamna Berthe n-a luat, pesemne, în serios avertismentele marchizului şi...

— Avertismentele! repetă Jules, surprins de precizia cuvântului. Iată o idee bună! Şi care ar lămuri o grămadă de lucruri!

Félix se opri din mestecat şi se uită la prietenul său cu un aer bănuitor.

— Pe tine ar trebui să te trimit la vărul Bertholet...

— Să admitem că Lafosse are dreptate, continuă Jules fără să-i dea atenţie. Că experimentele din donjon erau ceva secundar şi că matriţa e adevăratul motiv al crimelor. Servadac o vrea, de acord cu mine? Şi e gata de orice ca s-o obţină deoarece ea înseamnă pentru el o avere care nu

se isprăveşte niciodată. Începe prin a-l executa pe Gordon, care lua parte la afacerea asta într-un fel sau altul. Ca să fie sigur că mesajul ajunge repede la banda sa de complici, lasă cu bună ştiinţă nişte bancnote false în taşcă şi, mai ales, un capac de la obiectivul aparatului de fotografiat. Ca un prim avertisment, înţelegi? Al doilea avertisment apare în ziua următoare, la Pré-Saint-Gervais: alături de cadavrul lui Dandrieu aşază un aparat fotografic. Şi pentru ca lucrurile să fie şi mai clare, strecoară înăuntru o veche placă de dagherotip semnată de însuşi Saint-Paul. Aşa se explică portretul funerar pe care Émile a reuşit să-l developeze!

— Am priceput cum stă treaba cu avertismentele, dar de ce să-i asasineze pe toţi cu două gloanţe în ochi? îl întrebă Félix.

— Din cauza ta...

— Din cauza mea? Asta-i bună! Nu la Bertholet o să te trimit, ci la ospiciul Charenton!

— Mai bine ascultă-mă. Servadac dorea să se işte cât mai multă vâlvă în jurul afacerii, acesta fiind cel mai potrivit mijloc pentru ca ea să nu fie înăbuşită repede şi complicii săi să afle toate amănuntele. Cu două gloanţe în ochi era sigur că o să facă senzaţie şi o să atragă atenţia presei. Din punctul ăsta de vedere, *Le Populaire* şi-a jucat perfect rolul.

— Insinuezi că marchizul s-a folosit de noi!

— În împrejurările de faţă, da. Apoi şi-a trimis un om de încredere la Saint-Paul şi, cum acesta a refuzat să-i dea negativul, l-a ucis şi a întors pe dos atelierul. Numai că omul lui Servadac n-a descoperit nici aici matriţa. Mai rămânea Batisson, care a primit vizita marchizului la prima oră. Cu urmările pe care le cunoaştem...

— Dar placa nicăieri, adăugă Félix. Atunci Servadac s-a îndreptat spre doamna Berthe, pe care-o bănuia că ştie mai multe. Poate că ea, într-un târziu, i-a şi oferit-o, nu?

— Mă îndoiesc, opină Jules. Dacă marchizul ar fi găsit ce căuta, s-ar fi mulţumit să plece fără a mai pierde vremea. De ce să-şi fi ucis, ca şi până atunci, victima cu două gloanţe în ochi? Mascarada nu mai avea nici un rost.

— Prin urmare?

— Prin urmare, e de la sine înţeles că nu patroana Lebedei roşii ţinea ascunsă matriţa. Marchizul nu şi-a atins nici de data asta scopul.

— Dar în atare condiţii, unde e matriţa asta?

Jules împinse deoparte farfuria. Îi pierise pofta de mâncare.

— S-ar putea să greşesc, bineînţeles, şovăi el. Totuşi există un amănunt care nu-mi dă pace: atacul asupra lui Émile. Cine ştia că bătrânul fotograf aflase de placă şi de banii falşi? Servadac? Puţin probabil. În plus, reţineţi că, spre deosebire de crimele dinainte, tentativa aceasta a dat greş. Pare să fi fost ceva făcut în pripă, aproape la întâmplare.

— La naiba, Jules, aici nu eşti într-una dintre blestematele alea de piese ale tale! Spune odată!

— Ei bine... Pentru mine, cel care a tras în Émile şi cel care are placa sunt una şi aceeaşi persoană. În ce mă priveşte, am o slăbiciune pentru Pelladan.

Félix se holbă la el şi chipul său luă pe rând toate expresiile mirării, de la surpriză până la neîncrederea cea mai adâncă.

— Pelladan? Pelladan să fie vinovatul?

— N-am zis asta. Totuşi, era oarecum în relaţii cu Saint-Paul şi Batisson. De altfel, în cursul disputei care s-a încheiat cu izgonirea lui Saint-Paul, acesta a făcut aluzii precise la placă şi la banii falşi. Pelladan se poate să-şi fi dat seama sau să fi ghicit că Émile a auzit discuţia. Mai mult, Émile a mărturisit că l-a zărit ieri pe Batisson dând târcoale nu departe de studioul lui Saint-Paul. Batisson i-o fi

destăinuit asta lui Pelladan, care a preferat să acţioneze pentru ca angajatul lui să nu-i denunţe.

— Şi celelalte crime? se interesă Savannah.

— Deocamdată să le punem în continuare pe seama lui Servadac. Dacă marchizul caută matriţa e posibil să n-aibă încă habar că ea se găseşte la Pelladan. Poate că a scăpat de ceilalţi complici fără să ştie cine era şeful lor. Şi tocmai pentru ca să nu afle marchizul, fotograful nostru trebuia să-l împiedice, cu orice preţ, pe Émile să vorbească. Pe deasupra, mi se pare destul de ciudat că Pelladan s-a dus la Prefectură fix în dimineaţa asta. Povestea cu ceremonia nu-i decât un pretext. Părerea mea e că a mers acolo după informaţii ca să ştie ce atitudine să adopte.

Chiar atunci intră Adolphe de Montagnon. Avea cizme, pelerină şi o ţigară pe jumătate arsă în colţul gurii.

— Imposibil să umbli prin Paris! Toate drumurile principale sunt tăiate sau complet blocate. Mi-a luat aproape două ore să ajung din Sainte-Geneviève până aici! Şi aşa o s-o ţină toată săptămâna!

Îşi descheie haina şi-şi stinse ţigara.

— Aţi cinat, copii? Perfect, o să mănânc şi eu pe fugă ceva. Ah, să nu uit. Am luat o hotărâre: cred c-ar fi înţelept să organizăm ronduri de pază în parc. Cu blestematul ăsta de marchiz în libertate şi cu Félix care ţine prima pagină din *Le Populaire,* nu se ştie niciodată. L-am rugat pe Joseph să stea de pază până la unsprezece. După care vrei să-l schimbi tu, Jules?

Tânărul încuviinţă din cap.

— Minunat. O să vezi, e foarte plăcut în grădină noaptea, pe răcoare. Eu o să te înlocuiesc pe la unu, iar Joseph se va întoarce în zori. În felul acesta, domnişoara noastră va putea să-şi pună liniştită pe pernă încântătoarele-i urechi. Cât despre tine, Félix, vreau să te culci devreme şi să te odihneşti, i-am promis mamei tale.

Încheiară cina cu o îngheţată de lămâie, apoi trecură în salonul roşu ca să bea câte un lichior. Adolphe de Montagnon nu mai avea aerul nemulţumit pe care-l afişase după-amiază când venise Savannah. Dimpotrivă, se arătă vorbăreţ şi-i făcu pe tineri să râdă, povestindu-le cum se certase cu ramura Bertholet a familiei. Cu douăzeci de ani în urmă, el şi tatăl lui Bertholet doreau să cumpere aceeaşi iapă cu care să concureze la cursa de la Chantilly. Jucaseră calul la cărţi şi, cum amândoi trişau la fel de prost, partida s-a încheiat cu insulte şi lovituri de pumni. Adolphe câştigase - fiind mai corpolent - însă, în ziua cursei, animalul se comportase jalnic, ţinându-se cu greu după cei mai mulţi dintre adversarii săi. Spre marea satisfacţie a lui Bertholet, evident. De-atunci, Montagnon şi Bertholet se întâlneau doar cu trei ocazii: botezuri, nunţi şi înmormântări.

— Iar de-acum înainte se adaugă şi tentative de asasinat, punctă Félix.

Pe la ora zece şi jumătate, Savannah le ură noapte bună şi Jules se oferi s-o conducă până în camera ei.

— Vă mulţumesc, vă mulţumesc pentru tot ce faceţi pentru mine, îi şopti ea, despărţindu-se de el în prag.

— Savannah, voiam să vă spun că...

Ea îşi lipi un deget de buzele lui.

— Ssst! Ştiu ce vreţi să-mi spuneţi, domnule Jules. Sunteţi un băiat cumsecade. Primul băiat cu adevărat cumsecade pe care l-am cunoscut. Dar e prea devreme. Nu-mi cereţi mai mult.

Îl sărută în fugă pe obraz, apoi se retrase iute în spatele uşii.

21

Nu era prima vizită a lui Jules la Expoziţie. Se dusese încă de la deschidere, la jumătatea lunii mai, nerăbdător să descopere progresele geniului uman, douăzeci de mii de expozanţi fiind reuniţi pe o suprafaţă de nouăzeci de mii de metri pătraţi, care cuprindea Palatul Industriei şi anexele de pe Champs-Elysées. De cum pătrunsese în acest templu al modernismului, simţise o cruntă dezamăgire: nimic nu era gata. Mare parte din exponate nu sosiseră încă, standurile abia se montau, rătăceai printre lăzi şi grămezi de moloz, iar muncitorii nu isprăviseră de zugrăvit pereţii şi de fixat panourile. Un adevărat dezastru.

În săptămânile ce urmaseră, nemulţumit de o asemenea întârziere, ocupat până peste cap să pună în scenă *Les Compagnons de la Marjolaine* la Théâtre Lyrique şi să rescrie *Mona Lisa,* Jules nu se mai ostenise să se întoarcă la Expoziţie. Şi iată că Savannah îi oferea acum ocazia...

După ce trecură de uşile turnante automate, prima atracţie veritabilă a Expoziţiei - după câte se spunea, nu numai că numărau vizitatorii, dar le identificau vârsta şi sexul - îşi continuară drumul pe sub imensul portic de piatră pentru a se amesteca în mulţimea considerabilă. Era într-o duminică, zi în care intrarea costa douăzeci de centime. Schimbarea petrecută de la inaugurare se dovedea spectaculoasă: spaţiul central, lung de două sute de metri şi lat de optsprezece, era atât de încărcat de obiecte, încât puhoiul care umplea culoarele părea că dă să se reverse peste unul dintre trofeele monumentale aşezate pe aleea centrală: o fântână gigantică împodobită cu opt statui, o impresionantă estradă din lemn stil Brabant, un candelabru de cinci metri înălţime - farul din Lepante, o incredibilă oglindă de Saint-Gobain ce măsura douăzeci de metri

pătraţi şi altele. Spaţiul de pe laturi fusese atribuit în funcţie de importanţa ţării - Franţa şi Anglia îşi luaseră partea leului -, apoi împărţit după domeniile de activitate - mănuşi, ţesături, cristaluri, mobilier etc. - înainte de a fi subdivizat pe întreprinderi sau oraşe.

— Încotro s-o luăm? întrebă Jules. Aveţi vreo preferinţă?

Savannah nu-i răspunse imediat, vrăjită parcă de extraordinara opulenţă a acestor hale planetare.

— Păi... Nici nu ştiu. Am putea urca la galerii?

— Haidem la galerii. La ce oră se înmânează premiul?

— La două şi jumătate, cred. Dar trebuie să trecem întâi pe la stand.

— Bun, avem la dispoziţie trei ore. Să mergem.

Suiră una dintre cele şaisprezece scări decorate cu vitralii şi poposiră o clipă pe palier pentru a asista la o demonstraţie cu pendulul lui Foucault: o sferă din metal atârnată de capătul unui cablu oscila deasupra unei aparaturi electromagnetice menită să stabilească mişcarea de rotaţie a Pământului în jurul axei sale. Cel puţin aşa susţinea ferm, stropindu-şi auditoriul cu salivă în timp ce vorbea, profesorul uscăţiv în halat alb care conducea experimentul. Jules ar mai fi stat să-i asculte explicaţiile, însă Savannah îl trase cu putere după ea.

Ajunseră la etaj, conceput ca un vast mezanin care se întindea, la cinci metri de sol, de jur împrejurul clădirii. Aici erau adunate sute de mărfuri dintre cele mai preţioase: mătăsuri, broderii, catifele de Prusia, şaluri din Orient, obiecte din aur şi argint din Elveţia şi Franţa, vaze chinezeşti, mobile lăcuite japoneze, dar şi, asociate în mod curios cu articolele de lux, câteva instrumente de precizie: un aritmometru - maşină de calcul cu până la treizeci de cifre -, lunete, telescoape, microscoape, plus câteva exponate care-i atraseră îndeosebi atenţia lui Jules. Printre ele, o machetă a unui submarin din lemn, *Nautilus,* născocit

cu cincizeci de ani în urmă de către Robert Fulton[1], şi ultimul scafandru al lui Joseph Cabirol[2], un costum de scufundat care-ţi permitea să te aventurezi la mai bine de patruzeci de metri sub apă. Punând alături cele două invenţii îţi venea a crede că în curând adâncurile mărilor vor fi accesibile omului la fel de uşor ca suprafaţa oceanelor. Câte orizonturi noi de explorat şi câte secrete de descoperit!

Galeriile reprezentau, de altfel, locul ideal pentru a admira marea cupolă de sticlă care, aflată la treizeci şi şase de metri deasupra solului, încorona Palatul Industriei, răspândind o lumină atât de puternică încât fusese necesară filtrarea ei cu un văl transparent. Dacă te aplecai şi priveai în jos spre spaţiul central, te izbea tumultul stârnit de zece mii de conversaţii care se înălţau spre cer ca nişte rugăciuni amestecate într-o catedrală profană.

Savannah simţi cum i se taie răsuflarea.

— Te ia cu ameţeală, nu-i aşa? Atâta lume! Ce ziceţi, reuşim să vedem şi noi bijuteriile Coroanei?

Coborâră la parter şi se îndreptară spre Pavilionul panoramelor, care se prelungea pe Cours-la-Reine, nu departe de cheiurile Senei. Acolo fuseseră instalate bufete şi tejghele cu răcoritoare, precum şi unul dintre punctele de atracţie ale manifestării, giuvaierele Coroanei Franţei. Şaizeci şi cinci de mii de pietre preţioase, valorând douăzeci şi unu de milioane de franci, expuse pentru prima dată în public!

Coada era pe măsura evenimentului şi trebuiră să

---

[1] Robert Fulton (1765-1815), inginer american, care a construit primul submarin cu elice, Nautilus, şi a realizat industrial propulsia vapoarelor cu abur (n. tr.).

[2] Joseph-Martin Cabirol, inventator francez, a prezentat la Expoziţia Universală de la Paris, în 1855, un echipament complet de scafandru, echipament care, cu unele îmbunătăţiri, a fost adoptat în 1860 de către Marina Imperială Franceză (n. tr.).

aştepte vreo douăzeci de minute ca să se poată minuna la rândul lor în faţa vitrinelor strălucind de aur şi diamante. Apoi îşi acordară o binemeritată pauză şi gustară din cafelele pe care noul filtru uriaş al domnului Loysel le scotea în ritm de două mii de ceşti pe oră.

— Gata, v-aţi trezit de-a binelea? îl tachină Savannah.

Făcea aluzie la greutăţile pe care le întâmpinase Jules ca să se trezească de dimineaţă. În apărarea lui, tânărul ar fi putut să-i răspundă tăios că, în ajun, scăpase dintr-un incendiu dublat de-o tentativă de asasinat şi de o ciomăgeală din partea unui agent al poliţiei, cărase un cadavru într-o sală de tortură şi asigurase paza casei Montagnon, toate acestea putând să reprezinte circumstanţe atenuante. Însă preferă să tacă, deoarece nu era sigur de reacţia tinerei femei. Cu cât petrecea mai mult timp lângă ea, cu atât îi venea mai greu s-o înţeleagă şi i se părea că o cunoaşte tot mai puţin. Într-o clipă Savannah putea să se arate atentă, afectuoasă chiar, pentru ca în secunda următoare să se adâncească într-o tăcere distantă, din care nimic n-o scotea. Bineînţeles că nu se aştepta ca ea să i se arunce la picioare şi să-i cedeze după doar trei zile - deşi... - însă ar fi vrut s-o facă să se apropie mai mult de el sau măcar să simtă cine era ea cu adevărat. Jules trăsese concluzia că obsesia fetei pentru teatru, împinsă la paroxism după întâmplările de la Lebăda roşie, sfârşise prin a o zăpăci cu totul. Iar vizita la fotograf nu îmbunătăţise deloc lucrurile!

— Tot mai credeţi că are vreun rost să daţi curs acestei invitaţii? o întrebă aproape fără voia lui.

Ea îşi dădu ochii peste cap în semn că el era, cu adevărat, incorigibil.

— M-aţi întrebat asta de zece ori până acum! De ce vă temeţi, la urma urmei? Vor fi acolo împăratul, împărăteasa, poliţia, un batalion de soldaţi care să ne protejeze! Nici mie

nu-mi place Pelladan, vă asigur. Şi n-am nici cea mai mică îndoială că e amestecat, cum spuneţi, într-o grămadă de treburi nu tocmai cinstite. Dar ca fotograf e talentat şi cunoaşte o mulţime de oameni importanţi, aşa că am nevoie de el. În plus, îl voi vedea pe Napoleon al III-lea, ceea ce nu-i de colo!

Visul unei vieţi uşoare, mondene, scânteie preţ de-o clipă în privirea ei. Dar măcar se arăta binedispusă şi asta conta cel mai mult.

Un băieţel trecu prin faţa lor în goană, cu un balon legat cu o sforicică şi cu maică-sa alergând în urma lui.

— Jules! Jules, vino aici imediat, obraznicule!

O coincidenţă amuzantă, de care râseră amândoi cu poftă.

— Arde de dorinţă să vadă maşinile, opină Savannah, la fel ca dumneavoastră!

Plătiră consumaţia şi o luară prin pasajul supraetajat care ducea de la Pavilionul panoramelor la anexa maşinilor. La început, Palatul Industriei fusese proiectat să acopere întreg careul Marigny, pentru a adăposti totalitatea expozanţilor, însă, pe măsură ce aceştia îşi depuneau candidatura, devenise evident că spaţiul era neîncăpător. Aşa că se construise, între Concorde şi Chaillot, o clădire lungă de peste un kilometru, rezervată maşinăriilor voluminoase şi utilajelor industriei şi subsolului.

Atracţia anexei o constituia, în afara dimensiunilor sale, faptul că era alimentată ca forţă motrice, de nişte cazane puternice, amenajate în direcţia Senei. Un dispozitiv de ţevi, generatoare de aburi şi arbori de transmisie permitea, spre marea bucurie a spectatorilor, să se facă demonstraţii cu asemenea maşini. Zgomotul asurzitor stătea, de altfel, mărturie pentru activitatea care domnea în edificiu.

Pe Jules îl impresionară mai întâi frumuseţea şi eleganţa cerberilor de oţel care stăteau de pază la intrarea în

pavilion: patru locomotive enorme şi lucioase, fireşte în repaus. Una dintre ele în special atrăgea privirile: *Acvila,* un prototip de culoare argintie, cu roţi uriaşe de trei metri, mai înalte decât corpul maşinii, ceea ce o făcea să semene cu un animal ghemuit, gata să sară. Un angajat al căilor ferate din vest, având şapca întoarsă la spate, lăuda meritele bolidului cu risipă de gesturi.

— Da, doamnelor şi domnilor, o viteză de cincizeci de leghe pe oră! Până la cinci mii de kilometri într-o zi, teoretic! *Acvila* aleargă mai iute ca vântul şi înghite distanţele aşa cum pasărea răpitoare se aruncă asupra prăzii! Şi, în plus, nu oboseşte niciodată! Să ni se dea şine, mii de şine, pe uscat şi peste mări, şi vă promit că-n opt zile facem ocolul Pământului!

Ocolul Pământului în opt zile, se gândi Jules, e niţel cam mult! Chiar presupunând că liniile de cale ferată vor traversa într-o bună zi oceanele, trebuia să se ţină cont şi de peripeţiile călătoriei: opririle forţate, popasurile pentru încărcarea proviziilor, oboseala oamenilor şi toate evenimentele neprevăzute care însoţesc obligatoriu o ispravă de acest fel. Opt zile... Să nu exagerăm, totuşi...

Îndepărtându-se de locomotive, Savannah şi Jules se perindară, aproape fără să le scape nici unul, pe lângă toate utilajele expuse, din care mare parte tuşeau, scuipau şi scoteau fum ca pântecele unui dragon: macarale gigantice care mutau greutăţile supranaturale, ciocane acţionate de vapori, care făceau podeaua să se cutremure, haspele, maşini de decupat, laminoare, aparate hidraulice care-i stropeau pe imprudenţi, pompe de incendiu - uite aşa ceva i-ar fi trebuit ieri! -, războaie de ţesut şi brodat, cuptoare şi malaxoare, maşini de cusut cântărind o sută de kilograme sau, dimpotrivă, portative, prese de tipărit care produceau încontinuu vederi cu Expoziţia etc.

În secţiunea rezervată Germaniei, vedeta era fără

discuţie formidabilul tun ieşit din uzinele Krupp, ale cărui obuze aveau înălţimea unui copil. Din fericire, nici o demonstraţie nu figura în program, dar proprietarul său se făcuse luntre şi punte pentru a-l convinge pe Napoleon al III-lea să cumpere un astfel de tun. Jules se gândea că asemenea tunuri ar putea avea, în viitor, o bătaie îndeajuns de lungă pentru a împlini vechiul vis al lui Cyrano de Bergerac[1] de a trimite un om pe Lună - cu toate că domnul Krupp ar dobândi, neîndoielnic, câştiguri mai mari aşteptând un masacru al pământenilor decât o întâlnire puţin probabilă cu selenarii.

Ultimele sectoare erau ocupate de minunăţii ale coloniilor franceze, în special produse agricole şi artă populară din Algeria. Întinsă pe jos, sub un geam gros de sticlă, între doi curmali, o hartă a ţinutului îl întâmpina pe vizitator. Aici îl găsiră, cu balonul în mână, pe micul Jules care traversa Africa de Nord în lung şi-n lat, trecând munţii Atlas dintr-un singur pas.

— Sunt un explorator în balon! striga entuziasmat băiatul. Zbor peste munţi!

Maică-sa îl privea cu braţele încrucişate la piept şi c-un aer epuizat. Să ai un fiu cu veleităţi de aventurier nu-ţi lăsa o clipă de răgaz...

Savannah arătă spre ceasul care răsărea dintr-o piramidă de snopi de grâu.

— Curând va fi ora două, trebuie să ne grăbim.

Făcură cale întoarsă spre Palatul Industriei, croindu-şi drum prin valul de vizitatori care nu înceta să crească. Standul Pelladan, ca şi cele ale confraţilor francezi, era situat nu departe de intrarea principală, lângă maşina de tipărit şi de litogravură. Organizatorii refuzaseră să

[1] Aluzie la călătoria pe Lună imaginată de scriitorul francez Cyrano de Bergerac (1619-1655) în *Istoria comică a statelor şi imperiilor Lunii* (n. tr.).

considere fotografia o artă - ceea ce i-ar fi deschis porţile Salonului de arte frumoase - o înregistraseră ca un simplu procedeu mecanic de reproducere a imaginii. Pelladan, fie spus, nu se descurcase deloc rău, ocupând o suprafaţă dublă faţă de cea a vecinilor săi şi atrăgând puzderie de curioşi. Expunea copii, aparate, ustensile pentru particulari şi, cu ajutorul afişelor colorate, făcea totodată publicitate atelierului său, plăcilor uscate şi galeriei din Champ-de-Mars.

Dând din coate ca să ajungă la tejghea, cei doi tineri sfârşiră prin a-i atrage atenţia bătrânului Émile, care, împreună cu alţi trei angajaţi, nu-şi mai vedea capul de atâtea cereri. Cum îi zări, strâmbă din nas într-un mod ciudat şi-i pofti cu un gest să vină în spatele tejghelei.

— Ce s-a întâmplat? îl iscodi Jules când ajunse lângă el.

— O catastrofă, domnule Verne!

— Adică?

— Premiul! Pelladan n-o să primească premiul!

— Cum aşa?

— Aşa cum vă spun. A fost... nu ştiu precis, descalificat!

— Descalificat! Dar părea atât de sigur pe el! Avea prieteni în juriu şi...

— Tocmai unul dintre ei a venit aseară să-l prevină. Medalia i-a scăpat printre degete!

— Măcar i s-a oferit vreo explicaţie?

Pe chipul lui Émile se citea şovăiala.

— Fleacuri, domnule Verne. Cică unii clienţi s-ar fi plâns că negativele obţinute cu plăci uscate se strică la lumină. Rezultatele n-ar fi la fel de bune ca în cazul colodiului umed... Şi, îndată ce s-a ivit o îndoială, nici vorbă să-i mai decerneze medalia!

— Dar dumneavoastră nu păreţi convins de asta?

— O îndoială apărută aşa, din senin! Au observat-o cam târziu, nu?

Coborî glasul şi, în vacarmul general, tinerii abia reuşeau să-l audă.

— Eu zic că are legătură mai degrabă cu crimele alea.

Jules încuviinţă. Era şi firesc. Laţul se strângea în jurul lui Pelladan, exista riscul ca ziarele să-i pomenească numele, indiferent că era sau nu vinovat. Cu Batisson şi Jacques Saint-Paul se adunau cam mulţi morţi în anturajul său. Fără a mai pune la socoteală posibilul trafic de bancnote false... În atari împrejurări, acordarea unei distincţii ar fi putut discredita întreaga manifestare.

— Pesemne că treaba asta nu i-a plăcut deloc, opină Jules.

— Nu i-a plăcut? Glumiţi? A turbat de furie! A spart o grămadă de sticle prin atelier, vase, un gheridon şi altele, de nici nu le mai ştiu. Puţin a lipsit să nu-i căşune pe mine şi pe ucenicul cel mic! Repeta întruna: Toate astea pentru nimic, după atâtea sacrificii! Şi vă spun că nu şi-a revenit încă!

— Unde e acum?

— Asta-i partea cel mai greu de înghiţit, zic eu. Juriul a hotărât că Pelladan va putea să fotografieze înmânarea medaliei în prezenţa împăratului. Ca un premiu de consolare, înţelegeţi? Halal consolare! Îi răsuceşte cuţitul în rană, mai degrabă!

— Şi atunci cine a câştigat medalia?

— Rocquencourt, colac peste pupăză! Chiar cel pe care îi plăcea atât de tare lui Pelladan să-l ia în zeflemea! Fapt care n-a îmbunătăţit deloc situaţia, vă daţi seama!

— Însă ceremonia va avea loc oricum, nu? întrebă cu nelinişte Savannah. Şi noi putem să ne ducem, da?

Tânăra femeie ţinea cu tot dinadinsul să-l vadă pe Napoleon de aproape.

— Nu vă sfătuiesc, domnişoară. Pelladan e într-o dispoziţie groaznică. N-a scos o vorbă de azi-dimineaţă.

— Dar trebuia să-mi aducă un permis de trecere!

— S-a ocupat de permis înainte să se întâmple toate astea, din câte ştiu eu. Totuşi nu cred că e o idee bună. Pot să caut în geanta lui, dacă vreţi, însă...

— Da, da, căutaţi. Şi cât mai repede, e aproape două şi un sfert!

Émile dispăru o clipă în dosul standului, apoi reapăru însoţit de un alt angajat cu care schimbă câteva cuvinte. Scuturâ de câteva ori din cap, descoperind, sub şuviţa de pe frunte, cicatricea cu care se alesese de pe urma împuşcăturii. Se întoarse apoi la ei, ţinând în mână o hârtie împăturită şi sigilată.

— L-am găsit! Îmi permit totuşi să insist, domnişoară, nu pot să vă promit că veţi fi bine primită.

— Nu contează, zise ferm Savannah - şi ochii verzi îi scânteiară ca nişte smaralde. Pe unde trebuie s-o luăm până acolo?

— Ceremonia se desfăşoară afară, dar singuri n-o să nimeriţi. Haideţi cu mine.

Îi conduse spre ieşirea estică, făcându-şi loc prin mulţime cu braţele sale lungi. Savannah mergea cu paşi mărunţi şi grăbiţi în spatele lui. Mai aveau vreo zece minute la dispoziţie.

Când ajunseră în faţa statuii din bronz a lui Frederic al III-lea de Prusia, un bărbat roşcovan, îmbrăcat ca un muncitor în zi de sărbătoare, le tăie brusc calea.

— Gauchet! Émile Gauchet! Tâlhar bătrân! Ai venit la Expoziţie?

Chipul lui Émile se lumină treptat şi-i zâmbi, la rândul său, necunoscutului.

— Morcel Sapineau! A trecut o veşnicie!

— Nu mai eşti la Dijon?

— Lucrez la Paris, închipuie-ţi, am devenit fotograf!

— Fotograf! Pe toţi dracii! Nu mai isprăveşti odată cu

optica! Eu sunt tot dulgher, cum mă ştii. Şi cu toate lucrările astea din capitală nu duc lipsă de muncă, pot să-ţi garantez!

Savannah părea năucită. O să-l piardă pe împărat! Îşi muta îngrozită privirea de la unul la altul şi şopti cu voce pierită:

— Domnule Émile, vă rog! Mai sunt trei minute!

— Ah, iartă-mă, Sapineau, trebuie să-i conduc pe domnişoara şi pe domnul. Dar vino să mă vezi după aceea, mă găseşti la standul Pelladan.

— Negreşit, Gauchet! O să vorbim despre vremurile bune de altădată!

Îşi reluară drumul spre ieşire, fără ca asta s-o domolească pe Savannah, care se arăta tot mai îngrijorată. Împărat sau nu, Jules se întrebă dacă n-o să devină, până la urmă, gelos...

22

Înmânarea medaliei de onoare avea loc pe una dintre ultimele peluze încă libere din apropierea palatului, între cantina muncitorilor de la Expoziţie şi oficiul poştal temporar. O structură din pânză fusese ridicată de jur împrejur pentru a împiedica mulţimea de gură-cască să se apropie şi să zărească fie şi locul unde Napoleon al III-lea şi împărăteasa aveau să-l onoreze pe laureat - pentru asta, aşa-zişii gură-cască ar mai fi trebuit să treacă şi de şirurile de gărzi ce supravegheau zona şi-i verificau cu minuţioasă atenţie pe toţi care intrau.

Émile înaintă spre căpitan şi-i arătă ecusonul cu studioul

Pelladan şi scrisoarea patronului său. Un soldat îi controlă în mod grosolan - doamnelor li se cerea să-şi deschidă săculeţul pe care-l purtau în mână sau la brâu - apoi îşi continuară drumul prin coridorul de pânză până la un spaţiu circular în aer liber unde fuseseră instalate o estradă umbrită de o copertină şi o tribună micuţă. Ceremonia nu începuse încă şi mai erau şi alţii în întârziere, nu doar ei.

Un alt soldat îi controlă din nou, după care le arătă locurile: pentru tânăra femeie - tribuna care număra doar vreo treizeci de scaune, iar pentru cei doi bărbaţi, barierele în spatele cărora aşteptau deja în picioare mai multe persoane. La trei metri de podium, în partea liberă, fuseseră aşezate un aparat de fotografiat cu burduf, protejat de o pelerină neagră, şi un cărucior încărcat cu ustensilele necesare şi plăci. Alături, Pelladan se învârtea de colo-colo, cu capul plecat şi mâinile la spate, ca o fiară turbată în cuşcă. Furia i se citea pe chip: fălcile încleştate, tenul livid, nările umflate şi, în rarele momente când ridica fruntea, o privire întunecată ca un puţ de mină. Câţiva domni, la patru ace, cu joben şi monoclu, discutau pedant lângă aparat sau la baza estradei. Unul dintre ei, care avea o impunătoare barbă căruntă şi pălăria înfundată pe cap până la sprâncene, se uita ţintă la fotograf, sprijinit într-un baston argintiu şi arborând o atitudine aproape zeflemitoare.

— Acela e Rocquencourt? se interesă Jules.

— Nu, Rocquencourt e cel cu un pachet lunguieţ sub braţ, răspunse Émile. Pesemne vreo fotografie pe care vrea s-o ofere împăratului. Ceilalţi sunt membrii juriului, cred. Dar cel cu baston argintiu nu ştiu cine este. Şi-acum, domnule Verne, deşi ar mai fi câte ceva de spus, trebuie să mă întorc la stand, e nevoie de mine acolo.

Se pregătea să plece, când Pelladan ridică privirea şi-l observă. Pocni din degete ca să-şi cheme angajatul la el.

— Of, tocmai ce voiam să evit, lăsă Émile să-i scape.

Se supuse totuşi şi merse să primească ordinele pe care patronul său i le şopti la ureche cu acelaşi aer nemulţumit. Chiar atunci răsunară duruit de tobe, ordine pentru ca soldaţii să ia poziţie de drepţi, şi tropăit de cizme. Toată lumea se grăbi să-şi ocupe locul, care la tribună, care în spatele barierelor, înainte ca Napoleon al III-lea şi Eugénie să-şi facă intrarea. Împăratul purta uniformă cu galoane de general, eşarfă latã, roşie, de-a curmezişul pieptului şi bicorn auriu cu cocardă. Jules nu mai avusese niciodată ocazia să-l vadă de-aproape şi primul lucru care-i veni în minte era că împăratul nu impresiona prin nimic: un bărbat mic de statură, cu nas puternic şi figură neinteresantă, o mască de nepătruns, ca şi când ochii de un albastru spălăcit contemplau lumea de undeva de la mare distanţă.

Împărăteasa oferea însă o cu totul altă imagine. Cam de înălţimea soţului său, talie bine strânsă într-o crinolină somptuoasă, de culoarea zmeurei şi împodobită cu panglici, decolteu care-o avantaja, trăsături fine şi plăcute sub o cunună de bucle castaniu-aurii şi o privire melancolică, pusă în valoare de conturul negru al ochilor. De altfel, tocmai în această privire căutau cei de faţă să zărească un semn care să adeverească sau să dezmintă zvonul despre sarcina împărătesei. Eugénie se limita la a împărţi zâmbete stinghere, ghicind fără greutate motivul pentru care toţi cei prezenţi o pândeau. Jules presupuse că această femeie nu era, cu siguranţă, fericită şi bănuia că nici nu va fi vreodată.

Cei doi suverani se îndreptară spre estradă, însoţiţi de mai mulţi ofiţeri şi unii membri ai juriului. Ceilalţi se strânseră la tribună, în vreme ce Pelladan şi Émile se traseră într-o parte. Odată ajuns sub copertină, Napoleon al III-lea scoase din buzunar câteva foi împăturite şi le aşeză în faţa sa, pe pupitrul tricolor decorat cu un N uriaş.

— Domnilor membri ai juriului, începu el cu voce

monotonă. Acum exact şaisprezece ani, pe 19 august 1839, Academia de Ştiinţe şi Academia de Arte Frumoase se întruneau la Institut pentru o şedinţă excepţională care urma să marcheze în mod strălucit istoria atât de fecundă a progresului omenirii.

La cuvântul „fecund”, un freamăt imperceptibil, dar cu totul deplasat, străbătu asistenţa.

— În acea zi, François Arago, secretar permanent al Academiei de Ştiinţe, în prezenţa inventatorului Jacques Louis Mande Daguerre, a expus în amănunt procedeul fotografic care avea să bulverseze secolul nostru şi ale cărui aplicaţii suntem încă departe azi de a le prevedea. Dar mai ales, domnilor, în acelaşi elan de universalism şi generozitate pe care l-au dovedit odinioară părinţii noştri - câteva murmure la auzul cuvântului „părinţi” -, acelaşi elan care i-a îngăduit ţării noastre să se numere printre naţiunile de prim rang, Franţa a hotărât la 19 august 1839, în mod solemn şi fără vreo împotrivire, să ofere această descoperire unică întregii lumi, cu speranţa de a contribui încă o dată la armonia şi fericirea popoarelor.

Jules aruncă o privire spre Savannah. Tânăra părea vrăjită de vocea monotonă a suveranului, de buzele care se mişcau cu o oarecare tristeţe, de medaliile care-i scânteiau pe piept - şi din care nici una nu fusese câştigată pe câmpul de luptă -, de bicornul de operetă şi de toată această pretenţie ridicolă de a afişa ostentativ galoane şi epoleţi. Încearcă să înţelegi femeile, dacă poţi!

Aflat chiar pe rândul din spatele ei, bătrânului cu barbă şi baston argintiu nu-i scăpa nimic din spectacol.

Se răsucea în toate direcţiile ca pentru a-şi grava în minte fiecare figură din asistenţă, uitându-se îndelung la Émile şi la Pelladan, apoi la soldaţii care încadrau scena, apoi iar la împărat. Silueta sa îi amintea vag lui Jules de cineva.

— Iată de ce, continuă Napoleon, azi, 19 august 1855, la şaisprezece ani după această strălucită demonstraţie a geniului francez, în vreme ce statele lumii întregi se întâlnesc la Paris pentru cea mai memorabilă expoziţie industrială, şi însăşi regina Angliei a dorit să...

Eugénie, aflată la trei paşi în spatele împăratului, dădea impresia că se plictiseşte de moarte. Îşi plimba degetele peste broşa care-i închidea decolteul, iar privirea îi rătăcea undeva în zare, gândurile zburându-i, poate, la castelul Saint-Cloud unde urma să-i revadă curând pe Victoria şi pe prinţul Albert. Trebuie spus că broşa cu pricina era foarte frumoasă, toată numai smaralde şi safire, înfăţişând o albină magnifică aşezată pe trei flori de diamant şi...

Jules simţi cum i se pune în gât un nod de mărimea pumnului. Broşa în formă de albină! Împărăteasa! Şedinţa de spiritism din strada Cloche-Perche! Will Gordon!

Fu cât pe ce să-şi piardă echilibrul şi se agăţă de braţul vecinului său, care se trase brusc într-o parte.

— Iertaţi-mă, bâigui Jules.

Câteva persoane se uitară fix la el, încruntându-se, însă tânărul era prea uluit ca să se sinchisească de asta. Împărăteasa Eugénie... Broşa! Aşadar ea era misterioasa doamnă cu voaletă de acum câteva seri! Ea stătuse la masa rotundă în faţa lui Gordon! Ei îi slujise Batisson drept interpret! Şi pe bună dreptate: accentul ei spaniol ar fi trădat-o numaidecât şi auditoriul ar fi recunoscut-o pe loc! Îi trebuia un mijlocitor, firește! Şi cine altul decât Batisson, unul dintre primii adepţi ai spiritismului în Franţa, era mai potrivit să joace asemenea rol şi să i-l prezinte pe englez?

De altfel, dacă reflectai mai bine, situaţia nici nu era atât de surprinzătoare pe cât părea. Napoleon al III-lea însuşi dovedise în nenumărate rânduri un viu interes pentru tot ce avea legătură cu spiritele. Îţi puteai deci uşor imagina de ce soţia sa preferase să se ascundă pentru a consulta un

medium cu o reputaţie îndoielnică... Dacă, din nefericire, s-ar fi aflat!

În treacăt fie spus, asta ar explica prezenţa inspectorului Lafosse în strada Cloche-Perche: probabil că nu pe Gordon îl supraveghea în noaptea aceea, ci o proteja pe împărăteasă! Fără îndoială, Brigada de Siguranţă prinsese de veste despre escapada nocturnă, căci lui Eugénie îi plăcea ca din când în când să părăsească pe furiş palatul Tuileries, măcar pentru o oră sau două. De aici şi atitudinea şefului brigăzii după crimă: prima lui grijă fusese să-i ceară ferm lui Jules să păstreze tăcerea asupra *tuturor* amănuntelor pe care le observase în timpul şedinţei de spiritism. Inclusiv, prin urmare, asupra prezenţei enigmatice a tinerei doamne cu voaletă... La fel, bineînţeles, şi în privinţa trăsurii care-o aştepta pe suverană în piaţa Baudoyer şi ale cărei blazoane fuseseră acoperite cu pânză neagră. Câte nu s-ar fi povestit dacă cineva vedea trăsura imperială într-un astfel de loc şi în asemenea împrejurări.

Jules găsea acum un posibil sens la ciudata întrebare pe care Eugénie i-o adresase într-un final lui Gordon. „Am vrea să ştim dacă persoana la care se gândeşte doamna e în pericol, după cum se teme dumneaei”, aşa întrebase Batisson. Şi cine putea fi persoana pentru care împărăteasa îşi făcea atâtea griji, *dacă nu chiar copilul pe care-l purta în pântece?* Dat fiind că împărăteasa pierduse o sarcină cu câteva luni înainte, presiunea anturajului său trebuie să fi devenit o povară tot mai apăsătoare. Atât de apăsătoare încât tânăra femeie cedase ispitei de a consulta spiritele...

— ...şi pentru toate aceste motive, încheie netulburat Napoleon, ţinem să comemorăm cum se cuvine o astfel de aniversare, aducând un omagiu binemeritat urmaşilor lui Daguerre. Am datoria, domnilor, şi deopotrivă onoarea şi plăcerea de a-i acorda, în numele Franţei, cea mai înaltă distincţie a Expoziţiei Universale, medalia de onoare,

domnului...

Împăratul se aplecă peste foile sale clipind des.

— ...domnului Rocquencourt, pentru ansamblul lucrărilor sale fotografice.

O furtună de aplauze îl însoţi pe laureat în timp ce urca pe estradă. Preşedintele juriului îi întinse o cutie deschisă lui Napoleon al III-lea, care luă din ea un obiect ca o monedă uriaşă, gravată, şi i-l înmână lui Rocquencourt. Fotograful primi pe deasupra şi o îmbrăţişare interminabilă şi o călduroasă strângere de mână.

Profitând de această pauză, preşedintele juriului se adresă asistenţei.

— Scumpii mei prieteni, Alteţa Sa a avut bunătatea să ne acorde câteva minute în plus pentru a ne permite să imortalizăm momentul. Vă rog, domnule Pelladan.

Aplauzele reîncepură şi mai vârtos şi Émile se grăbi să ia o placă din căruciorul cu ustensile şi să i-o întindă patronului său. Pelladan părea într-o dispoziţie la fel de groaznică. Cu chipul crispat, potrivi bucata de sticlă în lăcaşul aparatului, în timp ce suveranul şi Rocquencourt coborau două trepte pentru a veni să pozeze în faţa estradei. Pelladan îi salută scurt şi dispăru sub pelerina cea neagră. Publicul îşi ţinu răsuflarea de parcă de tăcerea lui adâncă depindea calitatea fotografiei.

— Atenţie, strigă vocea înăbuşită a lui Pelladan, nu mişcaţi!

Trecură două secunde, după care trei, apoi cinci.

În loc să scoată braţul de sub pânză pentru a lua capacul obiectivului, maestrul regla, probabil, ceva înăuntru: se auzeau mici păcănituri şi trosnete. O problemă cu burduful? Ori poate cu lentila?

După alte douăzeci de secunde şi un murmur de nedumerire în rândul publicului - preşedintele juriului tuşea pentru a-şi ascunde stânjeneala - Pelladan reapăru brusc.

Avea obrajii pământii, părul vâlvoi şi ochi de nebun. În mâna dreaptă agita un pistol... *Pelladan ascunsese o armă în aparat!*

Spre cine anume ţintea? Jules n-ar fi putut spune cu certitudine. Spre împărat sau mai bine zis către Rocquencourt sau spre cineva de pe estradă. Pelladan însuşi arăta năucit de cutezanţa gestului său şi expresia care i se citea pe faţă era cu atât mai înspăimântătoare. În dreapta şi-n stânga răsunară ţipete, iar împăratul şi Rocquencourt schiţară câte un pas în lateral, însă căpitanul gărzilor se dovedi cel mai rapid. Până să apuce fotograful să ochească, căpitanul îşi duse puşca la umăr şi trase de două ori. Două detunături seci şi precise, aproape liniştitoare. Capul lui Pelladan se dădu violent pe spate şi fruntea îi explodă ca un fruct prea copt sub impactul gloanţelor. Căzu grămadă peste căruciorul cu plăci.

Şi atunci, ca la un semnal, se stârni panica.

Urlete, exclamaţii, tropăieli! Împinşi parcă toţi de acelaşi elan, invitaţii strânşi îndărătul barierelor se repeziră de-a valma spre ieşire, provocând o îmbulzeală enormă şi rupând pereţii de pânză. Fără voia sa, Jules se trezi târât spre peluza exterioară în mijlocul unui grup de spectatori, la fel de uluiţi ca el.

— Savannah! strigă din răsputeri. Savannah!

Cât el se ridică pe vârfuri ca s-o zărească, trupa de soldaţi se desfăşură de-o parte şi de alta a incintei, oprind pe oricine să intre sau să iasă. Degeaba încercă să discute cu ei, să le explice că soţia sa rămăsese înăuntru, fu împins cu brutalitate înapoi. Pe măsură ce perimetrul de siguranţă se lărgea, îi era tot mai greu să distingă estrada şi juriul, ofiţerii aplecaţi asupra cadavrului şi ultimele persoane care părăseau gradenele. Curând nu mai reuşi să vadă nimic.

O pierduse pe Savannah.

În spatele său, vestea se răspândea cu iuţeala fulgerului.

— Au vrut să-l ucidă pe Napoleon!

— Un fotograf! Un fotograf cu un pistol!

Toţi aveau, fireşte, în minte atentatul din luna aprilie, când un fanatic pe nume Pianori trăsese asupra împăratului în colţul străzii Balzac pentru o poveste tenebroasă de politică externă. Împuşcăturile îşi rataseră ţinta, ghilotina însă nu, şi două săptămâni mai târziu, retezase capul italianului. Acum pedeapsa fusese şi mai promptă...

Dar din ce motiv ar fi vrut Pelladan să-l asasineze pe împărat? De ciudă? Sau plănuise să se răzbune pe Rocquencourt? Imbecilul de Rocquencourt, cum îi plăcea lui să repete. Până la urmă, umilinţa înfrângerii se dovedise pentru el cu neputinţă de îndurat. Ascunsese arma în camera obscură şi, odată ajuns în faţa rivalului său...

În orice caz, un astfel de act însemna, înainte de orice, sinucidere curată. Cum sperase Pelladan să scape de un batalion întreg de soldaţi? Ori un alt motiv îl împinsese la disperare. Crimele, de pildă. Să fi fost Pelladan adevăratul autor al tuturor crimelor? Oare îşi ucisese vechii complici pentru ca ei să nu-l denunţe, spulberându-i astfel şansele de a obţine ceea ce visase dintotdeauna: medalia de onoare, Academia de Ştiinţe, crucea Legiunii... Apoi, ieri, se simţise descoperit - descalificarea nu reprezenta o dovadă? - şi pe punctul de a fi demascat. În atari condiţii, nu mai avea nimic de pierdut...

Da, era cea mai verosimilă explicaţie. Din păcate, însă n-o aducea înapoi pe Savannah.

Jules încercă să facă un ocol pe la cantina muncitorilor: exista posibilitatea ca împăratul şi ultimii invitaţi să fie scoşi prin spatele clădirii. Dar nici aici nu se putea trece de cordonul alcătuit de soldaţi, care-i dădură de înţeles lui Jules că va avea mari necazuri dacă va mai continua mult să se-nvârtă pe-acolo. Izbuti doar să zărească de la depărtare un du-te-vino de trăsuri care trebuiau să-i

transporte pe oficiali. Poate că poliţia plănuia să interogheze un număr cât mai mare de martori. Căci oricând puteau, nu-i aşa, să apară complici, oricând te puteai teme de o conspiraţie mai amplă. Şi-n plus, regina Angliei se afla la Paris! Savannah va fi dusă, fără îndoială, la Tuileries ori în altă parte şi eliberată după interogatoriu.

Era doar o chestiune de ore, nimic altceva...

Dar la fel de bine putea să se găsească undeva în mulţime, înfricoşată şi rătăcind în căutarea lui.

Jules se plimbă îndelung fără ţintă în jurul Palatului Industriei, până ajunse să cunoască pe de rost toate obiectele de pe peluze: ancore de corăbii, iahtul împăratului, batoze, fel de fel de trăsuri, clădirea cu mărfuri ieftine, un model de locuinţă muncitorească, gardul din vergele de fontă al casei Andre. Apoi, din nou, ancore de corăbii, iahtul împăratului, batoze, trăsuri, şi tot aşa, până i se făcu lehamite.

Dar nici urmă de Savannah, nici urmă de Émile sau de vreun membru al juriului. Dispăruseră cu toţii. Pavilioanele Expoziţiei se închideau pe rând, fapt care nu împiedica miile de vizitatori să se plimbe încă prin grădini şi să comenteze evenimentul.

Locul atentatului nefiind accesibil, oamenii se mulţumeau să-l privească de la distanţă şi să-şi dea cu părerea, înflorind puţin câte puţin povestea. De exemplu, se spunea că Napoleon al III-lea l-ar fi doborât el însuşi pe atacator trăgând în el cu pistolul. Sau că ar fi fost grav rănit însă autorităţile refuzau s-o recunoască. Unii susţineau că fotograful s-ar fi aruncat asupra împăratului strigând: „Trăiască republica!” sau „Moarte tiranului!”, aici existau două versiuni. Pentru alţii, Pelladan era un uriaş de peste doi metri, care mersese drept spre împărat, în ciuda gloanţelor care şuierau pe lângă el şi-i căzuse la picioare, implorându-l să-l ierte - sau, altă variantă, blestemându-l.

Şi, în vremea aceasta, ziua se apropia de sfârşit.

Lui Jules îi veni o idee: îi trebuiau informaţii, bineînţeles. Or, n-avea nici o şansă să le capete de la un comisariat oarecare. Dar de la studioul Pelladan? Negreşit că Lafosse şi oamenii săi se duseseră într-un final acolo, măcar pentru a-l percheziţiona. În fond, căutau încă să dea de urma bancnotelor false şi a matriţei... Iar dacă Jules reuşea să se apropie de inspector, era convins că Lafosse l-ar ajuta.

Deşi se însera, pe bulevardul Capucines şi în faţa atelierului încă era multă lume. Nu clienţi - magazinul fusese închis -, ci mai degrabă curioşi ce auziseră că marele Pelladan îl atacase pe împărat. Trei agenţi de poliţie îi ţineau la distanţă, cu mâna pe mânerul săbiilor. Jules socoti că-i mai prudent să se strecoare prin spate. Ocoli grupul de case şi se bucură văzând că doar un singur om păzea intrarea de serviciu.

— Iertaţi-mă, domnule sergent, inspectorul Lafosse e aici?

— Inspectorul Lafosse? Ce treabă aveţi cu el?

— Sunt un prieten de-al său. Soţia mea a asistat, mai devreme, la înmânarea medaliei de onoare la Expoziţie. Când s-a petrecut atentatul, vreau să zic. De atunci nu mai am veşti de la ea şi... Pe scurt, îmi fac griji. Ştiţi dacă în prezent martorii sunt interogaţi?

Poliţistul îl cântări o clipă din priviri. Pesemne că Jules avea un aer sincer îngrijorat, întrucât celălalt se hotărî să-i răspundă.

— Da, s-ar putea.

— Sunteţi amabil să-mi spuneţi unde?

— Doar nu vă-nchipuiţi că eu cunosc asemenea amănunte!

— Ah! Şi inspectorul Lafosse?

— Lafosse? După câte se aude, a fost dat afară.

— Dat afară? Dar era pe punctul de a-l aresta pe fotograf! Nimeni nu cunoaşte mai bine decât el afacerea asta!

— Dacă e adevărat, înseamnă că tocmai asta i se reproşează inspectorului. Că nu l-a arestat înainte. Numai că, după cum v-am explicat, nu cunosc amănunte.

Lafosse dat afară!

— Atunci poate mă lămureşte altcineva de aici.

— Acum? Îmi pare rău, dar n-am voie să deranjez brigada. Mai ales că poliţiştii sunt înăuntru de o bună bucată de timp şi scotocesc pretutindeni, din pivniţă până în pod.

Sergentul îi zâmbi cu compătimire.

— Dacă soţia dumneavoastră nu se întoarce, treceţi iar pe aici la douăsprezece noaptea sau la unu. Vor termina până atunci. Dar dacă-mi permiteţi să vă dau un sfat, o femeie care umblă noaptea pe afară, nu la poliţie trebuie căutată...

Un nou eşec, aşadar.

Abătut, Jules se resemnă să pornească spre Faubourg-Saint-Honoré. Dacă se gândea bine, de-acolo trebuia să înceapă. Poate că Savannah îl aştepta în salon, tunând şi fulgerând împotriva lui, care nu dădea nici un semn de viaţă. Căci unde s-ar fi putut ea duce, când i se îngăduise să plece, dacă nu la vila Montagnon?

Din păcate, Jules nu găsi pe nimeni. Nici pe tânăra femeie, nici pe Félix, nici pe tatăl său. Marguerite, servitoarea, nu ştia decât atât: domnul Adolphe era la un dineu, iar fiul său ieşise fără să lase vreun mesaj. Ea îl credea plecat să-şi schimbe pansamentul, dar cu tot ce se întâmplase după-amiază şi cu toate ideile lui de ziarist pe care şi le băgase în cap, cine să ghicească ce-o fi mai născocit!

Jules urcă în camera lui tulburat la culme.

Unde putea să fie Savannah?

Mâncă pe colţul biroului o bucată de friptură rece şi ca să-i treacă timpul mai uşor încercă să-şi însemneze în carneţel toate evenimentele începând din ajun - un mijloc, de altfel, foarte bun de a se simţi alături de tânăra femeie. Scrisul îl linişti pentru o vreme, însă răgazul se dovedi scurt. Când bătu ora unu noaptea la Saint-Philippe-du-Roule, temerile îi reveniră brusc, încă şi mai puternice. Era de necrezut să interoghezi un martor zece ore în şir! Sub ce pretext, Dumnezeule mare? Şi ce punea la cale Félix?

Jules lăsă jos creionul - povestea se termina la discuţia cu sergentul de la uşa din spatele studioului Pelladan - şi hotărî că trebuia să facă neapărat ceva. Orice numai să nu aştepte. Savannah era, poate, în pericol... cum să afle? Ori se temuse să apară la o oră atât de târzie acasă la familia Montagnon. Poate chiar se întorsese în odaia sa din Villette. Doar plătise în avans pentru ea... Ajungea să dea o fugă până acolo şi să verifice. Nu era mare lucru şi-n plus asta o să-l ajute să-şi ţină mintea ocupată şi să se mai liniştească un pic. Când se va înapoia aici peste o oră sau două, Félix se va fi întors şi el, şi împreună vor găsi o soluţie.

Da, orice se dovedea mai potrivit decât să aştepte.

Odată decizia luată, Jules coborî la grajd să înhame una dintre iepe. Locurile caleştii şi al docarului erau goale, însă cabrioleta rămăsese. În trecere, Jules luă din dulapul de vânătoare o puşcă veche de-a lui Adolphe şi câteva cartuşe. În cinci zile, învăţase să nu aibă încredere în nimeni.

Traversă Parisul în goană, încrucişându-se cu destule patrule de poliţie pe marile bulevarde, semn că regimul se afla mereu în gardă. Când ajunse la pensiune, se opri sub fereastra tinerei femei - a treia din stânga, la etajul doi, după cum îi spusese ea - şi începu să arunce, cu mai mult sau mai puţin succes, pumni întregi de pietricele. Degeaba. Încercă apoi cu o piatră mai mare, care lovi geamul scoţând

un zgomot surd.

După câteva clipe, inima îi tresări de bucurie: se întâmplase un miracol! Ea răsucea mânerul ca să deschidă fereastra!

— Nu ţi-e bine, ţicnitule? îi strigă o voce acră. Să ştii că-l chem pe proprietar şi-ţi arată el ţie!

În penumbră, Jules zări o femeie durdulie, purtând pe cap o bonetă de noapte şifonată. Nu aducea nici pe departe cu Savannah. Pesemne că proprietarii subînchiriaseră camera!

— Sărman nebun, stai s-azvârl eu cu pietre-n tine!

O lumină se aprinse la etajul de dedesubt şi Jules preferă să sară în cabrioletă. Dacă Savannah nu era la pensiune, n-avea nici un rost să se certe cu proprietarii. Mai ales că un bătrân necunoscut făcuse nu de mult tărăboi în acelaşi loc, iar domnii şi doamnele care locuiau aici păreau destul de irascibili. Plesni din bici şi întoarse iute în colţul străzii.

Cine era, de fapt, misteriosul bătrân care o căutase? Tânăra femeie părea să încline spre tatăl ei, însă lui Jules nu-i prea venea a crede asta. Fără să-şi explice de ce, se pomeni gândindu-se la bărbatul cu baston argintiu.

Mistere, îşi zise Jules, prea multe mistere. Chiar şi după moartea lui Pelladan... Victime ucise cu două gloanţe în ochi, un fotograf care-l atacă din senin pe împărat, experimente nebuneşti într-un donjon, un marchiz care dispare ca prin farmec, cadavre care n-ajung niciodată la Père-Lachaise şi altele îngropate înainte de vreme...

Altele îngropate înainte de vreme, repetă el... Cimitirul Père-Lachaise... Cimitirul Père-Lachaise! Şi, brusc, înţelese.

23

Jules trase cabrioleta cât mai aproape de zid.

— Dacă se întâmplă să am probleme, îi şopti iepei, mângâind-o pe crupă, să te duci să chemi poliţia, ne-am înţeles?

Încerca şi el să se calmeze cum putea...

Îşi agăţă puşca de gât, se urcă de pe scăriţă pe acoperişul trăsurii, apoi se căţără pe zid. Se gândise să anunţe el însuşi poliţia, dar ar fi riscat s-o pună pe Savannah în pericol. Iar el avea un târg să-i propună ucigaşului...

Sări fără greutate pe pavajul curţii şi se îndreptă în linişte spre uşa din dos. Zăvorul era pus şi obloanele trase. Începu să suie scara de serviciu, străduindu-se să nu facă zgomot. La etajul al doilea, se apropie tiptil de intrarea în laboratoare. Uşa era deschisă şi se vedea că broasca fusese spartă. Logic.

Jules înaintă bâjbâind până ajunse la palierul scării interioare. O beznă adâncă învăluia totul, însă tânărul avea în minte planul exact al locului. Trebuia s-o ia la stânga spre sala de aşteptare.

Păşea cu grijă, recunoscând pe pipăite mumia egipteană, puii de crocodil agăţaţi pe perete, cele două amfore mari. Deodată încremeni: simţea miros de lampă cu gaz. Apucă puşca strâns cu amândouă mâinile şi mai făcu doi paşi. Primele licăriri ale zorilor se strecurau prin ferestre, dând meselor şi scaunelor înfăţişarea unor turme aţipite pe o păşune răvăşită. Toate zăceau aruncate de-a valma: cărţi, perne, sculpturi.

Încă doi paşi şi ghici că, într-un colţ, cineva îl pândea. Desluşi ţeava unui pistol îndreptat spre el.

— Nu mişca!

— Émile?

— Aruncaţi arma.

Jules dădu drumul puştii pe covor. Oricum nu era sigur că

ar fi putut s-o folosească. Fără să-l scape din ochi, bătrânul fotograf se repezi şi o culese de jos.

— Ştiaţi că eu sunt? îl întrebă pe Jules.

— Da, bănuiam.

— Şi cum aţi ghicit?

— Datorită prietenului dumneavoastră, dulgherul, cu care ne-am întâlnit mai devreme la Expoziţie. V-a strigat pe numele adevărat: Émile Gauchet.

— Şi ce legătură are asta?

— Nu de mult, am vizitat parcela săracilor din Père-Lachaise. Căutam un aşa-zis nepot al ebenistului Dandrieu. Nu l-am găsit, însă am rămas uimit în faţa mormântului lui Héloïse Gauchet. Inscripţia m-a impresionat pentru că nefericita s-a născut în acelaşi an cu mine: *Héloïse Gauchet (1828-1854).* Gauchet, ca dumneavoastră... Mi-a trebuit o după-amiază întreagă ca să văd legătura.

Ţeava armei coborî cu un centimetru sau doi, semn că Jules nu se înşela în presupunerile sale.

— Şi ce speraţi venind aici? întrebă Émile cu glas sumbru.

— Să zicem că am un târg să vă propun.

— Un târg?

— Cred... cred că într-un fel sau altul, o ţineţi prizonieră pe Savannah. Cum aţi reuşit s-o prindeţi în capcană nu ştiu. Dar presupun că v-aţi întors aici, la studio, ca să descoperiţi placa pe care Pelladan trebuie s-o fi ascuns undeva. Faimoasa matriţă pentru bancnotele de-o mie de franci. Am dreptate?

Fotograful nu luă în seamă întrebarea.

— Şi?

Jules îşi simţea inima bătând să-i spargă pieptul. Să nu se piardă cu firea şi să încerce să-i câştige lui Émile încrederea.

— Admiţând că brigada n-a pus mâna pe placă - şi mă îndoiesc să fi reuşit - aş putea să vă ajut s-o găsiţi. În

schimb, o eliberaţi pe Savannah.

Bătrânul se încruntă de parcă, în sinea sa, cântărea argumentele pro şi contra.

— N-aveţi de gând s-o ucideţi, Émile, sunt convins. Ea nu v-a făcut nimic Aproape c-ar putea să vă fie fiică. Ca Héloïse. Căci îmi închipui că Héloïse era fiica dumneavoastră, nu?

Émile încuviinţă din cap şi umerii i se încovoiară uşor.

— Iar ei v-au răpit-o, nu-i aşa?

— Da, mi-au răpit-o lepădăturile alea, rosti cu durere bătrânul.

— Pelladan şi ceilalţi?

— Nemernicul de Pelladan... Da, Pelladan a fost primul.

— Povestiţi-mi, îi şopti Jules.

Fotograful se postă în faţa tânărului, cu arma îndreptată spre pântecele lui. Apoi îşi începu povestea cu o volubilitate neaşteptată, de parcă înlăuntrul său se rupseseră nişte zăgazuri.

— V-am spus deunăzi că aveam un magazin de optică la Dijon, nu? Afacerile nu prea mergeau şi soţia mea era bolnavă. Acum trei ani, am încercat să intru în legătură cu fotografii din Paris ca să le vând lentile. Singurul care mi-a răspuns a fost Pelladan. Dorea să-şi deschidă propriul studio pe atunci. Voia un obiectiv mai special, în stare să reproducă de aproape şi cu mare exactitate obiecte de mici dimensiuni. Nu-mi imaginam că plănuia să falsifice bani, se-nţelege... Am corespondat puţin, m-am apucat de treabă şi într-un final i-am trimis ce dorea. Mi-a plătit, bineînţeles, dar n-a fost destul ca să mă readucă pe linia de plutire. Mai ales că starea soţiei mele se înrăutăţea şi avea nevoie de tot mai multe medicamente. După şase luni, n-am mai avut ce face şi am fost nevoit să vând magazinul.

Se opri şi bătu uşor cu ţeava armei pe reverul vestei tânărului.

— Atunci, domnule Verne, am făcut o greşeală tragică: am lăsat-o să plece. Duceam lipsă de bani şi Héloïse s-a gândit să meargă la Paris să-şi caute de lucru. N-am descurajat-o. Mai mult, i-am scris lui Pelladan, întrebându-l dacă nu cunoaşte vreo casă serioasă. O casă serioasă! Măcar dac-aş fi chibzuit niţel! La început, Héloïse voia să se angajeze ca simplă cameristă sau ca domnişoară de companie. Dar după toţi anii pe care-i petrecuse în magazin, învăţase o mulţime de lucruri. Când a aflat asta, Pelladan mi-a dat de înţeles că tocmai plănuia să angajeze femei la studio. Pentru liniştea clientelor sale. Ce naiv am fost!

Se şterse la colţul ochilor cu palma mâinii libere înainte de a-şi relua povestirea:

— Héloïse a plecat la Paris în septembrie 1852. Ne trimitea bani în fiecare lună şi, judecând după scrisori, părea mulţumită. Când s-a întors la Dijon de Crăciun a adus cadouri pentru toată lumea, chiar şi pentru vecini! Apoi, în primăvara următoare, scrisorile au început să sosească tot mai rar. Banii îi primeam cu sfinţenie, însă o dată din două aceştia nu erau însoţiţi şi de veşti despre ea. Pe undeva asta ni s-a părut normal, crezând că-i un semn că se adaptează la noua ei viaţă. Trebuie să precizez că în perioada aceea sănătatea soţiei mele se înrăutăţise. Eram nevoit să mă îngrijesc de ea toată ziua şi nu prea aveam timp să-mi pun întrebări.

În anul acela, Héloïse n-a putut veni de sărbători. A promis că va veni în primăvară, apoi şi-a amânat vizita pentru Paşte, apoi pentru vară... Ultima scrisoare de la ea am primit-o în august 1854. Un strigăt de ajutor, în toată puterea cuvântului. Mă implora să mă duc s-o văd cât mai repede şi...

Glasul aproape că i se frânse. Mâna îi tremura şi Jules începu să se dea în spate milimetru cu milimetru.

— Când am găsit-o, continuă Émile, se afla la Hotel-Dieu. Printre muribunzi. Nici măcar într-un pat, ci pe paie. În jur, doar femei bătrâne. Avea pielea acoperită de abcese şi de pete negre. Mai rău, era şi însărcinată. În şase luni, din câte am înţeles. Doctorii îi spuseseră că pruncul murise şi că ar trebui să...

Nu reuşi să-şi ducă până la capăt fraza şi-şi încleştă pumnul înainte de a continua. Jules nu ştia dacă să-l compătimească sau să nu se încreadă în el. Şi una, şi alta, fireşte.

— Tuşea, tuşea mereu. Scuipa sânge, avea febră. Şi în încăpere era o căldură înăbuşitoare! De cum am văzut-o, am priceput că sosisem prea târziu. Mi-a cerut iertare, mi-a sărutat mâinile. Iertare pentru ce? vă întreb. Eu am fost orbul! Vinovatul! Ea nu era decât un copil, copilul meu!

Ca să închei, mi-a povestit tot. Cu mare greutate, între două accese de tuse. Pelladan o sedusese încă din primele săptămâni. Era frumoasă, trebuie să mărturisesc, dac-aţi fi văzut-o... Şi îndrăgostită nebuneşte. El se distra, bineînţeles. Lui îi plăcea schimbarea. După câteva luni, s-a săturat de ea. Şi a gonit-o pentru alta. Pe nepusă masă. Din casa lui, dar şi din magazin. S-a pomenit singură, fără slujbă, fără un loc unde să stea. Disperată. Şi mai ales nu voia ca noi să aflăm. Niciodată. Avea nevoie de bani cât mai repede. Nu pentru ea, desigur, ci pentru noi...

Aici intră în scenă Jacques Saint-Paul. Lucra la studio şi era deja o secătură spurcată de cea mai joasă speţă. Când patronul lipsea, împrumuta aparatele ca să facă fotografii pe ascuns. Fotografii nu tocmai legale, dacă pricepeţi ce vreau să zic. A profitat că Héloïse era lipsită de apărare şi i-a propus să-i pozeze. Ea, fireşte, s-a gândit că o să facă asta o singură dată, până găsea de muncă. Numai că în 1853 criza lovise peste tot. Recolte proaste, preţul grâului creştea, atelierele se închideau... Cine să te angajeze? Aşa

că, dintr-una într-alta...

Clătină cu tristeţe din cap.

— Saint-Paul îi vindea fotografiile lui Dandrieu. Regele ticăloşilor şi mai netrebnic decât Saint-Paul. Era amestecat în orice comerţ ilicit posibil şi imaginabil. Chiar şi în cele mai monstruoase, dac-aţi şti...

Jules ştia.

— Dandrieu avea relaţii la o librărie, în felul ăsta plasa pozele. Dar frecventa şi bordelurile. Când i se ivea ocazia, le aducea matroanelor fete tinere şi frumoase. Într-o zi a prezentat-o pe Héloïse la Lebăda roşie. Se poate spune că pentru ea atunci a început iadul. Normal că despre asta n-avea chef să ne pomenească în scrisori. Dac-aş fi fost mai atent, ar fi trebuit să-mi dau seama că...

În tot cazul, a ajuns la cheremul doamnei Berthe. Curând, a fost aleasă să-l însoţească pe un englez care sosise de la Londra şi trăia clandestin la Paris. Un spiritist care încerca să scape de poliţiştii englezi şi se bucura de sprijinul unor persoane importante. Will Gordon... Probabil c-o zărise pe Héloïse când venise în vreo vizită la Lebăda roşie. Întrucât îşi petrecea ascuns mare parte din timp şi ieşea arareori din bârlog, a obţinut ca ea să se mute la el. În schimbul unei sume frumuşele pentru Berthe cea grasă, desigur. Asta se întâmpla în 1853 de Crăciun şi el a împiedicat-o pe Héloïse să vină de sărbători la Dijon. Héloïse nu mi-a dezvăluit prea multe, însă din câte am înţeles nu era un om îngăduitor şi se înfuria din orice fleac. Pe deasupra, la începutul anului următor a rămas însărcinată. Când a aflat, Gordon a trimis-o înapoi la doamna Berthe. Izgonită pentru a doua oară... Şi vă-nchipuiţi că patroana a avut milă de ea? Dimpotrivă! A obligat-o pe Héloïse să-i plătească toţi banii pe care ea trebuia să-i dea îndărăt lui Gordon...

Mai departe n-am mai putut afla decât frânturi. Héloïse delira. Vorbea de lovituri, de lanţuri, de-un fel de cameră

neagră... Abia mai târziu am priceput ce trebuie să fi îndurat. Toate vânătăile de pe corp, de pildă. Şi boala care-i otrăvea sângele, pruncul care se prăpădea în pântecele ei...

Făcu un pas înapoi, copleşit.

— S-a stins în noaptea de 22 august, anul trecut.

Jules păstră câteva momente de tăcere, ca un omagiu postum adus moartei, apoi deschise gura.

— Şi aţi hotărât să vă răzbunaţi, nu-i aşa?

Emil încuviinţă.

— Soţia mea n-a supravieţuit nenorocirii. După trei săptămâni a făcut un atac. Ce mai aveam de pierdut?

— Nu v-aţi gândit să-i denunţaţi pe vinovaţi? Să-i aduceţi în faţa justiţiei?

— Justiţia! exclamă bătrânul. Am trecut prin destule ca să ştiu ce înseamnă justiţia! Şi apoi cum să fi dovedit că pruncul era al lui Gordon? Că totul începuse de la Pelladan? Cine l-ar fi crezut pe un amărât ca mine?

— Aţi preferat să-i ucideţi...

Bătrânul oftă.

— Trebuiau să plătească, nu? În toamnă am părăsit Dijonul. Am venit la Paris ca să mă angajez la studio. Eram priceput şi nici nu ceream o leafă prea mare. Mi-am schimbat doar numele. Pelladan nu şi-a dat seama de nimic. Se dovedea generos când era vorba de-o afacere bună. Şi-n plus, nu ne întâlniserăm niciodată până atunci... În ceea ce mă priveşte, am simţit de câteva ori dorinţa să sar la gâtul lui. Dar am avut răbdare: îi voiam pe toţi.

Mi-a luat zece luni ca să-i găsesc. Unul câte unul. Gordon mai ales îmi scăpa printre degete. O bună parte din banii care-mi rămâneau i-am cheltuit pe şedinţe de spiritism. O şarlatanie straşnică, în treacăt fie spus. Dar în iulie l-am dibuit: se mutase în strada Cloche-Perche.

— Şi aţi putut intra acolo fără să fiţi văzut? Şi să scăpaţi apoi fugind pe acoperiş?

Fotograful schiţă un zâmbet mulţumit.

— I-am observat cu atenţie, închipuiţi-vă. Le cunoşteam obiceiurile. În noaptea cu pricina, n-a trebuit decât să plătesc pentru şedinţă, ca oricine altcineva.

— Vreţi să spuneţi că aţi asistat marţi seară la şedinţă?

— Cu barba bine pieptănată, cu redingotă şi joben, pot şi eu s-o fac pe aristocratul! Toată şmecheria era s-o şterg înainte de final!

— Îmi amintesc! exclamă Jules. Bărbatul care-a plecat trântind uşa în mijlocul şedinţei! Dumneavoastră eraţi?

— Nimic mai mult decât un pic de teatru, doar ştiţi şi dumneavoastră! Numai că, în loc să cobor pe scări până la parter, m-am ascuns într-o cameră alăturată. După ce-a plecat toată lumea, m-am repezit la Gordon. N-a avut timp nici să zică au! Am tras două focuri. Când eram soldat doar rareori greşeam ţinta... Apoi, am deschis iute fereastra şi m-am întors în ascunzătoarea mea.

— Aşadar n-aţi fugit pe acoperiş?

— La vârsta mea, să fim serioşi! Voiam ca poliţia să creadă asta. De fapt, am aşteptat să se elibereze drumul şi, când n-a mai fost nimeni pe scară...

— Şi Dandrieu?

— În cazul lui, scuzaţi-mă, dar a fost un act de salubritate publică. Respira viciul prin toţi porii. L-am luat prin surprindere în atelierul său, în timp ce se răcorea la cişmea. Când m-a auzit, s-a întors uşor şi a trebuit doar să trag. Mai întâi într-un ochi şi după ce s-a prăbuşit la pământ, în celălalt.

— Că venii vorba de ochi, zise cu timiditate Jules. Ce nevoie aveaţi să-i ucideţi în felul ăsta?

— Nu uitaţi că optica e meseria mea, domnule Verne. Tot ce are legătură cu ochiul mă interesează. Aţi auzit de optograme?

— Optograme?

— Oamenii de ştiinţă au descoperit că ochiul păstrează neatinsă ultima imagine pe care-a primit-o. Chiar şi câteva ore după moarte. Propria noastră cameră obscură, oarecum. Şi oamenii de ştiinţă susţin că poţi vedea o optogramă printr-o simplă disecţie a ochiului. Cam aşa cum se întâmplă cu o placă fotografică... Cu toată această brigadă care umblă după noutăţi şi cu doctorul cel tânăr pe care l-au angajat pentru disecţii, exista riscul să încerce şi asta. Şi n-aveam chef să-mi apară figura în ochii lui Dandrieu sau ai lui Gordon. O măsură de precauţie.

Vasăzică asta era! Optograme!

— Dar aparatul lui Daguerre? Placa pe care aţi lăsat-o în el? Şi capacul obiectivului, din strada Cloche-Perche? Dacă nu doreaţi să atrageţi atenţia asupra dumneavoastră, de ce aţi oferit aceste dovezi?

— Păi, e limpede, nu? Speram să pun brigada pe urmele lui Pelladan. El cunoştea toate victimele. Saint-Paul, Dandrieu, Gordon, toţi erau amestecaţi în traficul cu bani falşi. Or, Pelladan năzuia la respectabilitate şi secăturile astea erau pentru el ca nişte cuie în talpă... Tot atâtea motive pentru a-l pune sub acuzare din capul locului, fără prea mare greutate. Dacă ar fi zăcut în fundul unei temniţe înainte să fie ghilotinat aş fi simţit c-a plătit, în mică parte, pentru suferinţele lui Héloïse.

— Şi v-aţi răzgândit?

— Da, în ultima clipă. Când am aflat ieri că nu va căpăta premiul, dar că fusese ales pentru fotografia oficială, ocazia mi s-a părut grozavă. Ce sfârşit spectaculos şi ce pată veşnică pe reputaţia lui! El, care visa la Legiunea de Onoare, executat pentru că încercase să-l asasineze pe împărat! O răzbunare pe măsură, nu?

Dimineaţă, i-am propus să mă ocup eu de ustensile şi aparat. A acceptat cu uşurinţă, având în vedere cât era de furios. Am profitat de prilej ca să strecor în aparat unul

dintre pistoalele pe care le păstra în salon ca recuzită. Nici unui soldat nu i-a trecut prin cap să controleze cutia, desigur. Apoi, când Pelladan a vrut să regleze aparatul, şi-a dat seama că exista ceva care-l împiedica. A deschis uşiţa din spate şi... Sincer vă spun, n-am fost deloc nemulţumit!

— Mai rămâne însă problema lui Savannah, opină Jules. Şi ea l-a auzit pe dulgher strigându-vă pe numele de Émile Gauchet. Şi dacă nu mă înşel, Savannah s-a angajat la Lebăda roşie toamna trecută, în septembrie sau octombrie. Se poate ca fetele să fi discutat, de faţă cu ea, despre soarta tragică a bietei Héloïse Gauchet... Iar după-amiază, când atentatul a dat greş, Savannah s-a trezit împinsă în direcţia tribunei, împreună cu dumneavoastră. Poate a făcut atunci legătura între cele două nume. Poate v-a întrebat despre asta şi aţi mirosit pericolul. Dacă se ducea la poliţie şi povestea totul? Aşa că v-aţi hotărât s-o ademeniţi undeva, ca s-o opriţi să vorbească. Poate i-aţi promis să-i daţi portretele pe care Pelladan i le-a făcut ieri, de ce nu? Ea v-a însoţit fără teamă, iar dumneavoastră aţi sechestrat-o. Greşesc?

Bătrânul nici nu se clinti.

— Émile, stărui Jules, n-aţi ucis-o, nu-i aşa? Nu e posibil să fi făcut asta! Aţi închis-o undeva, adevărat? Spuneţi-mi unde şi vă ajut să găsiţi placa.

— Credeţi că ştiţi unde a ascuns-o Pelladan? îl iscodi fotograful fără a-şi coborî arma.

— Da... Da, aşa cred.

— Atunci vă acord o şansă, domnule Verne. Una singură.

Se dădu la o parte din faţa lui.

— Aveţi zece minute.

24

Jules urcă scara spre studioul propriu-zis, cu ţeava revolverului în coaste. Pe la jumătatea etajului îl străfulgeră o idee şi se răsuci spre Émile.

— Presupun că, în realitate, nimeni nu v-a atacat acum două seri.

— Acum trei seri vreţi să ziceţi? rânji Émile. Nimeni, într-adevăr. Numai că, domnule Verne, din cauză că mă ţinusem scai de dumneavoastră, mă temeam să nu sfârşiţi prin a bănui ceva. Să fiu eu însumi victima ucigaşului era un bun mijloc de a îndepărta bănuielile, nu?

— Dar sângele şi urmele de glonţ?

— Am tras de două ori în perete şi m-am crestat cu briciul. Am răsturnat masa, scaunul, am deschis fereastra, apoi m-am prefăcut leşinat. V-aţi purtat cu milă faţă de mine şi vă mulţumesc. O milă pe care aţi arătat-o şi-n dimineaţa asta.

Însă pe chipul cu fruntea înnegurată şi sprâncene stufoase, Jules nu citea deloc aceeaşi milă.

Tânărul sui ultimele trepte şi ajunse sub fereastra cea mare, în spatele unui şir de fotolii îngrămădite la întâmplare. Soarele răsărea, poleind cu razele sale delicate dezordinea din încăpere. Şi aici totul fusese întors cu susul în jos. Panouri pictate căzute într-o rână, sertare goale azvârlite pe podea, obiecte de recuzită trântite la nimereală, sania răsturnată pe-o parte... Doar paravanul şi aparatul fotografic se ţineau încă în picioare. În spaţiul din stânga rezervat fotografiilor, pernele şi umplutura canapelei stil Empire fuseseră sfâşiate cu sălbăticie. Pânza bej de fundal atârna boţită şi cioburile vazelor zăceau pretutindeni. Fereastra deschisă spre terasă lăsa să pătrundă înăuntru un aer proaspăt, reconfortant.

— Deci unde-i placa? se nelinişti Émile.

Jules îşi dădea bine seama că-şi juca ultima carte. Bineînţeles, nu avea nici o certitudine. Doar un şir de presupuneri, atât. În orice caz, trebuia s-o salveze pe Savannah.

— Depinde dacă poliţia şi-a făcut sau nu treaba, începu el.

— Agenţii nu păreau prea încântaţi când au părăsit clădirea. Şi au zăbovit atât de mult tocmai pentru că nu găseau nimic.

Jules cercetă din priviri obiectele de decor.

— Aici e, negreşit. L-aţi citit pe Edgar Allan Poe, domnule Gauchet?

Celălalt făcu semn din cap că nu.

— E un autor american. Patronul dumneavoastră trebuie să-l fi apreciat, a alcătuit el singur o culegere întreagă din nuvelele lui Poe. Şi există una, în special, *Scrisoarea furată,* care ar putea să ne fie de folos. Povestea unei scrisori furate reginei de către un ministru fără scrupule. Nopţi la rând, poliţia scotoceşte casa nepoliticosului, unde ştie că e ascunsă scrisoarea. În zadar. Doar eroul, Auguste Dupin, dezleagă la sfârşit misterul vizitând locuinţa.

— Speraţi să găsiţi soluţia într-o carte?

— Nu o carte, o nuvelă. Poliţiştii eşuaseră în căutările lor pentru că scrisoarea fusese mascată şi apoi aşezată într-un loc atât de la îndemână încât poliţiştii pur şi simplu nu i-au dat atenţie. Ori, mai degrabă, au presupus că nimeni nu-i atât de nătărău încât să dosească un lucru, oricare ar fi el, acolo. Respectiv, ascunzătoarea era o mapă de scrisori, pusă la vedere pe şemineu.

Émile strâmbă din nas.

— Aici nu-i nici o mapă de scrisori şi-ar trebui să fii prost de-a dreptul ca să bagi o placă în ea!

— Într-o mapă de scrisori, nu, recunoscu Jules, dar într-un

aparat fotografic? N-ar fi ultimul loc unde s-ar aştepta cineva s-o descopere? Pe scurt, nimic mai firesc.

— În aparat? Glumiţi! Eu însumi am verificat aparatul! Şi poliţiştii la fel, imaginaţi-vă!

— Poate că n-aţi ştiut să vedeţi.

Tânărul se îndreptă cu pas hotărât - mai hotărât decât era în sinea lui - spre măsuţa cu rotiţe unde se ţineau ustensilele. Din lădiţa spartă de jos, scoase o placă uscată pe care-o potrivi în suportul metalic care ieşea în afară, în dreapta aparatului, aşa cum văzuse la Pelladan. Împinse totul în cutie, făcând să se ivească în stânga cealaltă jumătate a mecanismului, oblonul interior - sau contragreutatea? Apoi scoase din lăcaşul ei planşeta de lemn, care se dovedi destul de grea şi cu puţin mai lată decât o placă fotografică.

— Suntem pe-aproape, şopti. Atenţie...

Răsuci planşeta în toate direcţiile, căutând un semn cât de mic. De altfel, nu-i luă mult ca să descopere două crestături fine şi un şanţ minuscul. Apăsă în stânga şi-n dreapta şi simţi, în sfârşit, cum partea de sus a planşetei i se desface între degete. Planşeta era scobită.

— Am reuşit!

Răsturnă aşa-zisă teacă de lemn şi matriţa de sticlă, învelită în hârtie subţire, alunecă încet afară. Cu coada ochiului, îl văzu pe Émile apropiindu-se, înfierbântat. Lui Jules nici că i s-ar fi oferit o ocazie mai bună. Dădu drumul plăcii de parc-ar fi scăpat-o.

— La naiba!

Fotograful sări imediat s-o prindă. Jules îl izbi scurt şi violent cu genunchiul chiar în clipa când mâna bătrânului se încleşta pe obiect. Fără să dea drumul comorii, Émile se îndoi de mijloc şi icni în timp ce arma se rostogolea pe podea. Jules îl lovi iar cu piciorul şi se aruncă literalmente pe patul armei.

Se ridică triumfător, cu pistolul în mână.

— Acum să-mi spuneţi unde e Savannah. Şi repede!

Chircit, fotograful se străduia să-şi recapete suflul, strângând în continuare placa la piept. O bucată de sticlă se sfărâmase de podea.

— Nu voi ezita să trag, Émile. Spuneţi-mi unde e Savannah!

În mod curios, glasul tinerei femei răsună atunci în cameră.

— În spatele dumneavoastră, domnule Verne.

— Savannah? Ce...

Tonul său avea o duritate neobişnuită.

— Vă rog să nu vă întoarceţi. Aruncaţi îndată pistolul sau voi fi silită să vă împuşc.

Se auzi un declic metalic. După toate aparenţele, Savannah avea o armă... Jules nu mai înţelegea nimic. Lăsă pistolul să alunece de-a lungul piciorului şi se răsuci pe călcâie.

Simţi ca o lovitură de pumnal: Savannah ieşea de după paravan cu o carabină în mână. Se îndreptă spre el şi expresia chipului i se schimbase. Părea gata să muşte.

— Ştiţi că n-o să ratez ţinta, îl ameninţă. Doar m-aţi văzut la baraca de tir de pe Champ-de-Mars.

— Savannah, dar...

Trecu prin dreapta lui continuând să ţină carabina la ochi. Luă de jos pistolul, apoi se aplecă spre bătrân.

— Tăticule? Eşti bine?

A doua lovitură de pumnal. Jules se găsea în plin coşmar.

— Matriţa, bâigui Émile. Nu cred c-a păţit ceva.

Se ridică anevoie şi, sprijinit de Savannah, se aşeză gemând pe canapeaua sfâşiată. Tânăra femeie puse pistolul şi placa lângă el.

Jules avea să se trezească într-un final, era convins. Oare să se ciupească singur?

— Sunteţi...

— Fiica lui, da.

— Dar ea e moartă!

— Cea de-a doua fiică, îl lămuri Savannah. Sora mai mică a lui Héloïse. Sora mea a plecat să muncească la Paris şi pentru mine. Nu voia să duc lipsă de nimic.

— Sora lui Héloïse! Dar de ce m-aţi făcut să cred că... de ce m-aţi minţit?

Ochii săi verzi magnifici aveau acum sclipirea unei lame bine ascuţite. Chiar şi cuvintele ei sunau diferit.

— O idee care mi-a venit pentru ca Pelladan să fie acuzat cât mai repede. Când a apărut primul articol în *Le Populaire,* ne-am gândit c-ar fi interesant să-l îndrumăm pe ziarist. Ca să-l punem cât mai iute pe urmele crimelor şi, ca atare, pe cele ale vinovatului nostru... Într-un mod sau altul, poliţia s-ar fi luat după el. În dimineaţa când a început toată povestea, tata a aşteptat în preajma redacţiei şi v-a zărit pe amândoi când ieşeaţi prin spate. Un mic vânzător ambulant a strigat la Montagnon şi tata s-a ţinut după voi.

— Mai târziu, când aţi plecat de la morgă, adăugă Émile, v-am auzit zicând că vreţi să luaţi prânzul la Notre-Dame. Am alergat din răsputeri spre piaţeta din faţa catedralei şi am ajuns înaintea voastră, în ciuda căruciorului şi a căldurii. Eram lac de sudoare şi gâfâiam, dar totul a mers ca pe roate. Mai bine decât puteam eu să sper, dat fiind că prietenul dumneavoastră m-a invitat la restaurant şi mi-a încredinţat dagherotipul!

Jules bodogănea în sinea lui: îi trăsese pe sfoară! Îi trăsese pe sfoară ca pe nişte copii! Straşnică pereche de detectivi el şi Félix, ce să mai vorbim!

— A doua zi, continuă Émile, i-am adus lui Montagnon o placă veche, cu iniţialele lui Saint-Paul. V-am jucat numărul cu developarea şi aţi pornit glonţ spre colina Chaumont. Prea târziu, bineînţeles.

Colina Chaumont... Prea târziu... Jules realiză cu groază ce însemna asta.

— De vreme ce eraţi cu noi când Saint-Paul a fost ucis, opină el, asta presupune că...

— Da, încuviinţă Savannah, eu am avut grijă de ticălosul ăla. Saint-Paul voia să mă convingă să-i pozez, ca sora mea! Am pus capăt comerţului său dezgustător. Apoi am cercetat toată casa. Căutam fotografiile sau negativele cu Héloïse. Nu-mi închipuiam că o să veniţi aşa curând. Am încercat să plec pe furiş, dar Félix m-a prins.

Zâmbi cu un aer superior.

— Ţineţi cont că am ochit braţul.

Jules nu-şi revenea din uimire. Bărbatul cu pelerină şi pălărie neagră era fermecătoarea Savannah!

— Şi pentru că tot am ajuns aici, adăugă ea, eu am deschis uşa de la Lebăda roşie ieri-dimineaţă. Berthe, scroafa aia grasă, a fost din cale-afară de surprinsă, credeţi-mă! Să îndure în camera neagră ceea ce le cerea altor fete n-a părut s-o bucure prea tare.

— A ţipat ca din gură de şarpe, adeveri fotograful, a trebuit s-o omor mai repede decât aş fi vrut.

În timp ce rostea asemenea orori îşi privea cu tandreţe fiica.

— Clémence a mea a dat dovadă de mare curaj angajându-se acolo. Mai ales datorită ei şi a informaţiilor pe care le-a adunat am putut descoperi întreaga bandă.

Şi în plus, pe Savannah o chema Clémence...

Clémence!

— Ce n-am prevăzut noi, reluă ea, a fost apariţia lui Servadac. Degeaba ne străduiam să vă atragem spre Pelladan, n-aveaţi ochi decât pentru marchiz!

— Totuşi el l-a ucis pe Batisson! se apără Jules. Nu puteam să ghicesc că el se folosea de crimele voastre ca să le ascundă pe ale lui!

— Şi el căuta matriţa, adevărat?

— Da, aşa s-ar părea.

— Deci tata a făcut bine că şi-a schimbat planurile în ultimul minut. Mai bine un Pelladan mort azi decât o anchetă de mântuială care ar fi aruncat totul în spinarea marchizului.

Se răsuci spre tatăl său şi Jules observă brusc la ea ceva copilăros în felul cum îi mângâia mâna.

— Chiar dacă tu nu voiai să mă duc la ceremonie, nu-i aşa?

— Era prea periculos, Clémence! Dacă ne zărea cineva planul era compromis!

— Poate, răspunse ea. Dar îmi doream să-l văd murind.

— Ei bine, l-ai văzut... Însă rămân la părerea mea că ai greşit. Dacă poliţia ne interoga, dacă făcea legătura între noi doi, puteam să ne luăm adio de la placă! Din fericire, spuse bătrânul desfăcând hârtia din jurul matriţei, toţi sunt nişte proşti. A fost de-ajuns să aşteptăm până au obosit ei şi am recuperat bijuteria asta.

Ridică în lumină dreptunghiul de sticlă în care se recunoştea cu o precizie de necrezut desenul pe dos al unei bancnote de o mie de franci, împodobit cu sigiliile şi semnăturile Băncii Franţei. Doar un colţ al plăcii se spărsese, dar fără să compromită duplicarea.

— O să fim bogaţi... În parte şi datorită colaborării domnului Verne.

Jules mai auzise asta undeva...

Se aşternu o tăcere apăsătoare: tatăl şi fiica se uitau fix şi oarecum solemn la el.

— Aă... că veni vorba, se bâlbâi Jules, dacă-mi permiteţi... Încheiasem un târg, nu-i aşa? Eu v-am ajutat să găsiţi placa şi mi-am îndeplinit partea mea din înţelegere. Cât priveşte restul, nu mă îndoiesc că există un mijloc să aranjăm lucrurile şi...

— Nu, îl întrerupse cu răceală bătrânul. Fără aranjamente. Ştim unde duc ele.

Lăsă matriţa şi luă carabina din mâinile lui Savannah.

— N-am nimic cu dumneavoastră, domnule Verne, sunt dezolat. Se pare chiar că aţi fi putut ajunge un bun scriitor. N-ar fi trebuit să cădeţi în ispită, atâta tot.

Jules încercă să prindă privirea tinerei femei, însă ea îşi întoarse ochii spre terasă. Îşi răsucea nervoasă buclele pe deget.

— Tot ce pot să vă promit, îl asigură Émile ridicându-se, e că n-o să suferiţi. Faceţi-mi plăcerea să nu vă mişcaţi.

Jules simţi că i se taie picioarele. Se gândi la părinţii săi care vor muri de durere în marele apartament din strada Rousseau, la fratele său Paul care lupta undeva în Crimeea, la cele trei surori mai tinere, Anna, Mathilde şi mai ales cea mică pe care n-o va vedea crescând. Se gândi şi la *Mona Lisa,* îndrăgostită pe vecie de îndepărtatul Leonardo - dar ce altceva era iubirea decât o veşnică deziluzie?

Se sprijini de aparatul fotografic ca să nu tremure. Să închidă ochii şi să se poarte demn... N-o să sufere, Émile îi făgăduise.

Când răsună detunătura, Jules se agăţă instinctiv de obiectivul aparatului, al cărui capac sări cât colo sub strânsoarea unghiilor sale. Nu simţea nici o durere. Asta era tot, chiar aşa? O detunătură şi apoi nimic? De fapt, nici nu era atât de cumplit. Sau din el rămăsese doar spiritul, aflat deja în drum spre Jupiter?

Un ţipăt ascuţit îl trezi la realitate.

— Tăticule!

— Nu mişcaţi, domnişoară!

Vocea lui Lafosse, urmată de tropăituri pe scară.

Jules deschise ochii. Émile se prăbuşise pe canapea, cu o pată roşie în mijlocul frunţii. Savannah se aruncase urlând la picioarele lui, în vreme ce inspectorul Lafosse sărea

peste balustradă, cu un pistol fumegând în mână.

— Jules!

Félix! Era şi Félix acolo!

Ziaristul apăru valvârtej la rândul său de pe scară. Verne ar fi vrut să-i întindă braţele, dar parcă împietrise.

— Pe toţi dracii, Jules, ai scăpat ca prin urechile acului! Dacă nu era iapa...

— Iapa? repetă tânărul buimăcit.

— Iapa, bineînţeles!

I-ar fi strâns viguros mâna prietenului său.

— Când ne-am întors în strada Faubourg-Saint- Honoré, Marguerite n-a ştiut să-mi spună unde ai plecat. Noroc cu carneţelul tău de pe birou. La ultima pagină pomeneai de poliţişti şi de studio. Am trecut pe aici cu Lafosse. Totul părea liniştit şi închis. Dacă nu era iapa...

O iapă de toată isprava! Dăduse până la urmă alarma!

— Dar ce puneai la cale cu inspectorul? Mi s-a spus că a fost dat afară!

— Zvonuri tâmpite. A primit ordin să se ocupe exclusiv de Servadac. După-amiază, pe la ora cinci, Morcel m-a anunţat că marchizul fusese văzut la Versailles. Trebuie să-ţi mărturisesc că după atentat, eu eram singurul ziarist de la *Le Populaire* disponibil! Am pornit într-acolo fără să stau pe gânduri şi l-am găsit pe inspector care se pregătea să-i întindă o cursă.

— Servadac a fost arestat?

— Da, într-un mic pavilion retras pe care-l are nu departe de castel. Se ascunsese acolo după împuşcăturile de la Bercy.

— Şi unde se află acum?

— La Spitalul militar. Nu-i deloc în apele lui. Transferul de fluid s-a dovedit un eşec şi nu se ţine mai bine pe picioare decât înainte! Ieri a reuşit să fugă din donjon în cârca lui Max. Iar astă-noapte, în cursul atacului, au fost amândoi

răniţi. Max e pe jumătate inconştient, iar Servadac are un glonţ în rinichi.

— Nu, nu! gemu Savannah.

Cât stătuseră ei de vorbă, Lafosse se ocupase de arme, golindu-le de muniţie. Apoi verificase dacă Émile era, într-adevăr, mort, pipăindu-i cu două degete carotida, şi acum se străduia s-o despartă pe Savannah de tatăl ei.

— Voi doi, ajutaţi-mă, le ordonă el.

Tânăra femeie era scuturată de spasme şi de hohote isterice. Dar purtarea blândă nu dădea rezultate. Încercară s-o ia cu binişorul, s-o ţină de braţe, dar ea se zbătea cu disperare. La capătul răbdării, inspectorul îi trase o palmă.

— Ajunge cu circul ăsta! Te potolesc eu!

Tremurul şi zbuciumul încetară imediat. Tânăra femeie îşi întoarse spre el chipul scăldat în lacrimi. În ochi i se citea un fel de şovăială, ca de fetiţă speriată, care nu mai ştie unde locuieşte.

Până şi Lafosse părea tulburat de înfăţişarea ei.

— Haide, ridică-te, nu-ţi fac nici un rău. Trebuie doar să te duc de-aici.

Urmară clipe lungi de tăcere, răstimp în care Savannah se uită la el cu gura căscată.

— Mă duceţi să-l văd pe tăticu’? întrebă într-un târziu cu glas subţirel.

— Sigur că da, răspunse inspectorul, te duc să-l vezi pe tăticu’.

— A plecat departe?

Nu mai avea nimic din ucigaşa nemiloasă şi aprigă de mai devreme. Era doar o copilă orfană cu mintea rătăcită.

— Nu, nu departe. Mergem până acolo cu domnul, el cunoaşte drumul.

Savannah se îndreptă încet de spate şi-l luă de braţ.

— Însoţiţi-ne, îi şopti inspectorul lui Félix, nu pot s-o supraveghez şi să conduc şi trăsura. Dumneavoastră,

Verne, aşteptaţi-i aici pe băieţii mei, vi-i trimit numaidecât.

Îi făcu un semn complice cu ochiul.

— Doar sunteţi obişnuit, nu-i aşa?

Jules încuviinţă din cap, dar nu-i întoarse zâmbetul.

Cei doi bărbaţi o apucară strâns pe Savannah şi se îndepărtară tustrei, continuându-şi ciudatul dialog ca pe cel mai firesc lucru din lume.

— O să fie şi sora mea acolo?

— Sora ta? A, da, bineînţeles, o să fie şi sora ta...

— Înseamnă că se simte mai bine?

— Da, da, mult mai bine, din fericire.

— Oh... Mama trebuie să fie mulţumită, nu?

— Foarte mulţumită.

Cuvintele se pierdeau pe scări.

— Şi copilul, o să pot vedea copilul?

Jules avu impresia că inima îi era gata să se frângă. Savannah, micuţa Savannah!

Cu gândurile aiurea, culese capacul de cupru căzut pe podea şi-l cântări o clipă în podul palmei. Pe trepiedul auriu, ochiul negru şi rotund al aparatului fixa cu încăpăţânare cadavrul, ca şi cum blestemul continua să lovească în ciuda morţii fotografului. Şi de data asta, chiar Jules introdusese placa în camera obscură...

C-un gest stângaci, acoperi obiectivul. Se sfârşise. Totul se sfârşise... Cu lacrimi în ochi, ieşi pe terasă ca să inspire aerul proaspăt al dimineţii. Afară cerul era limpede şi lumina excelentă.